Veniți să ne așezăm
sub ploaia harului!

PREDICI LA DUMINICILE DE PESTE AN

Preot Constantin VOICESCU

Veniți să ne așezăm sub ploaia harului!

PREDICI LA DUMINICILE DE PESTE AN

Ediție îngrijită de Preot prof. Vasile Gordon

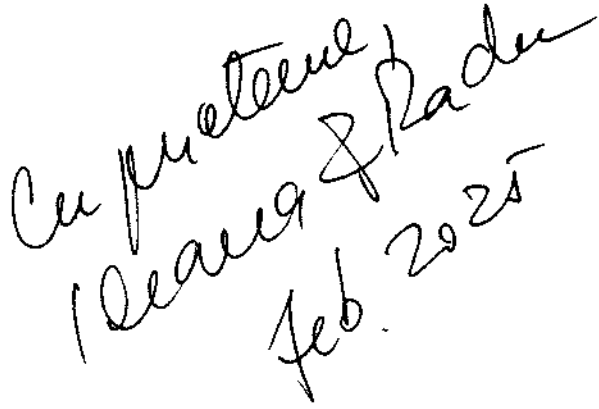

Editura *Cuvântul Vieții*
București • 2024

Redactor: Constantin Gordon

Corectori: Sebastian Nazâru, Ionuț Vișan

Layout: Daniela Gabriela Pascu

Copertă: Preot Radu Hagiu

Ilustrație copertă: „Biserica Sapienței" (în perioada slujirii Părintelui Voicescu) – desen realizat de Ana-Maria Zară

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VOICESCU, CONSTANTIN
Veniți să ne așezăm sub ploaia harului!: predici la duminicile de peste an / preot Constantin Voicescu; ed. îngrij. de preot prof. univ. dr Vasile Gordon. - București: Cuvântul vieții, 2024
ISBN 978-606-9698-96-9

I. Gordon, Vasile (ed.)

2

Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate Editurii *Cuvântul Vieții*. Orice reproducere, totală sau parțială, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform *Legii drepturilor de autor*.

© 2024 Editura *Cuvântul Vieții*
Intrarea Miron Cristea, nr. 9, Sector 4, București
+40729 80 30 30
editura@arhiepiscopiabucurestilor.ro

Notă editorială

Majoritatea predicilor din acest volum se încadrează în genul omiliei exegetice, întrucât părintele își rostuiește explicațiile înaintând cronologic pe firul Evangheliei din duminica respectivă, cu scurte analize de conținut ale versetelor, legate permanent de contextul social din acei ani plini de frământări de după evenimentele din decembrie 1989. Ele au fost rostite între anii 1990-1997, fiind înregistrate inițial pe casete audio de câțiva dintre tinerii ucenici apropiați. Pentru început, am selectat din înregistrări atâtea predici cât să fie complet acest prim volum, care acoperă *toate cele 56 de duminici de peste an*, urmând ca în anul viitor să publicăm al doilea volum, cu predici rostite la praznicele împărătești, la sărbătorile Maicii Domnului și ale sfinților. Desigur, se pot constata diferențe notabile de percepție între predicile înregistrate și cele transcrise. Cele din urmă nu pot reda decât parțial dinamismul oratoric al părintelui, vocea lui convingătoare, expresivitatea stilistică și simțămintele sufletești revărsate generos spre ascultători. De aceea, ne-am gândit să imprimăm în curând și un CD audio, care să conțină o selecție a predicilor din toate categoriile de sărbători.

Pe de altă parte, socotim că și aceste predici tipărite pot fi de mare folos. Preoților, întâi de toate, pentru pregătirea propriilor predici, dar și creștinilor, în general, pentru frumoasele învățături și îndemnuri, întemeiate pe Sfânta Scriptură la fiecare pas, precum și pe multe din scrierile Sfinților Părinți. Totodată, pe numeroase alte scrieri, inclusiv cele care țin de martiriul românesc

din închisorile comuniste. Aici se adaugă și experiența proprie a părintelui, cu cei peste 12 ani de pușcărie. Experiența vieții personale i-a fost marcată și de unii duhovnici pe care i-a avut, în special Toma Chiricuță și Benedict Ghiuș, ale căror învățături le invocă frecvent. Multe din îndemnurile părintelui Constantin Voicescu țintesc viața sănătoasă de familie, educația morală în școli, patriotismul jertfelnic. Nu ocolește nici unele aspecte ale vieții politice, îndemnând să alegem „oameni care să ne conducă, nu să ne stăpânească".

La prima vedere, predicile par „obișnuite", în stil clasic, tradițional, dar, la o lectură negrăbită, ele ne dezvăluie o mare consistență doctrinară și ne insuflă belșug de credință, nădejde și dragoste. Mai observăm ceva: la tot pasul, adevăruri esențiale redate prin expresii de mare frumusețe și vioiciune stilistică. De exemplu: „Tatăl s-a smerit în fața smereniei fiului" *(Duminica Fiului Risipitor)*; „icoanele sunt Evanghelii cuvântătoare prin frumos" *(Duminica Ortodoxiei)*; „smerenia este măreția omului înaintea lui Dumnezeu" *(Duminica a V-a din Postul Mare)*; „ce registru și ce mobilitate poate să încerce sufletul omenesc!" *(Duminica Floriilor)*; „Sfântul Ioan Botezătorul a fost asemeni luceafărului de dimineață, care, atunci când a apărut soarele, s-a retras discret" *(Duminica după Botezul Domnului)*.

***

Avem o datorie de suflet să le mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat în diferite etape ale redactării și de aceea îi pomenim aici, cu toată recunoștința. Înregistrările pe casete audio au fost făcute între anii 1990-1997 și puse la dispoziția noastră de câțiva dintre ucenicii apropiați ai părintelui: Florin Popescu, Laurian Țoța, Laurențiu Achim, Mircea Costan și Daniel Chirobocea-Voicescu.

Pasul următor a constat în transpunerea înregistrărilor în format digital MP3, operație efectuată de domnul Daniel Bilț, de la Radio România Internațional, care a și transformat apoi

conținutul în pagini Word, pentru un număr apreciabil de predici. De această operație migăloasă s-au mai ocupat Raluca Ungureanu, Iosefina Sârbu și Ștefan Tudose. Un important ajutor la corectarea textului multor predici ne-a oferit și doamna Mariana Moale. De mare sprijin ne-a fost și doamna Cezarina Condurache, președinta Fundației „George Manu", cu date privind anii de închisoare ai părintelui nostru, dar și cu informații bibliografice legate de autori și cărți la care se face referire în unele predici.

În lista ajutoarelor importante, într-un fel sau altul, intră și câțiva dintre membrii familiei. În primul rând, copiii părintelui, preotul Mihail Voicescu, slujitor în Corfu – Grecia, Irina Gordon și Ileana Voicescu. Alături de ei, nepoții Octavian Gordon, Mihail Voicescu Jr. și Constantin Gordon, ultimul asumându-și responsabilitatea redactării finale.

Ostenitorilor Editurii și Tipografiei le adresăm mulțumiri speciale, cu deosebire părinților consilieri Ștefan Zară și Ionuț Badea, pentru atenția oferită redactării și tipăririi; domnilor Sebastian Nazâru și Ionuț Vișan, pentru minuțioasa corectură, și părintelui Radu Hagiu, pentru alcătuirea copertei; doamnei Daniela Pascu pentru excelenta tehnoredactare, totodată, membrilor echipei de tipografi și legători. Un gând deosebit de apreciere îl îndreptăm către doamna preoteasă Ana-Maria Zară, pentru realizarea desenului grafic al Bisericii Sapienței de pe copertă.

Am rezervat finalul acestei note editoriale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, cu recunoștință și mulțumire fiască pentru binecuvântarea publicării cărții la Editura Cuvântul Vieții.

Nădăjduim să fie de mult folos și să rodească virtuți alese în inimile tuturor celor care o vor citi, urmând, astfel, îndemnurilor stăruitoare ce se regăsesc din belșug în toate cele 56 de predici din cuprinsul ei.

Preot prof. Vasile Gordon

De la „dușman al poporului" la duhovnic al cetății

– Scurtă biografie a părintelui Constantin Voicescu* –

În 28 iulie 1924 se naște Constantin (*Tică*) Voicescu, în București. La șapte ani își pierde tatăl, Stan, iar la unsprezece ani îi moare și mama, Zinca, amândoi fiind răpuși de T.B.C. Constantin și sora sa mai mică, Maria, sunt crescuți un timp de către niște unchi, dar mai mult în orfelinate. Deși, după cum mărturisea adeseori, în aceste condiții ar fi putut ajunge un vagabond și un borfaș, aici deprinde traiul auster, îmbinat armonios cu educația și cu ordinea fizică, mentală și mai ales morală.

Și în orfelinate, și în școală, unde este mereu premiant, este iubit și respectat deopotrivă de colegi și de profesori pentru calitățile sale: cinste, inteligență, generozitate, veselie (este considerat chiar bufonul clasei!), dar și seriozitate atunci când situația o cere. La Școala Normală din Buzău învață să cânte la vioară, îi plac cancionetele, învață limbile franceză și italiană, pe care le stăpânea foarte bine. Pare să aibă aptitudini spre partea artistică și spre „umanioare", dar este la fel de bun și la științele exacte. În decembrie 1942, deși elev încă la Școala Normală din Buzău, este arestat, condamnat și închis, în timpul regimului antonescian, pentru apartenența la Frățiile de Cruce, fiind eliberat abia în 1944.

---

* Text preluat, cu unele mici completări, din volumul îngrijit de Cezarina CONDURACHE, *Chipuri ale demnității românești. Eroi ai neamului și sfinți ai închisorilor*, București, Editura Evdokimos, 2015, pp. 137-146.

În 1946 termină studiile liceale la Liceul Matei Basarab. Între anii 1946-1948 urmează cursurile din anii I și II ai Facultății de Geografie-Istorie, perioadă în care îl are ca duhovnic pe Părintele Toma Chiricuță. În mai 1948 este arestat din nou. Sentința va fi dată la 28 ianuarie 1949, condamnat la 4 ani temniță grea, pentru „activitate împotriva ordinii sociale", cu detalierea faptei: „activitate legionară în corpul studențesc din București". În timpul detenției i se va mai adăuga un supliment de pedeapsă de 24 luni. A trecut prin penitenciarele de la Jilava și Pitești. Cu puțin timp înainte de a se declanșa „reeducarea", scapă de aceasta datorită „prietenului, bacilul Koch", așa cum mărturisea ulterior cu umor. Ajunge, astfel, la Sanatoriul-penitenciar din Târgu-Ocna, unde, pe lângă regimul de detenție mai puțin aspru, are privilegiul de a fi împreună cu Valeriu Gafencu, numit de Nicolae Steinhardt „unul din sfinții închisorilor". Doar 2 ani, pentru că în 1952 Valeriu moare, din pricina bolilor contractate anterior prin penitenciarele de la Aiud și Pitești. Avea numai 31 de ani! Constantin Voicescu va mai sta aici până în 14 iunie 1954, când va fi eliberat.

Părintele Constantin povestește mai târziu cum, în 1950, aflat la Târgu-Ocna, a găsit printre cârpele pe care le primise ca să spele duşumeaua un patrafir provenit de la paraclisul dezafectat al închisorii. Îl ia, îl ascunde, îl coase în căptușeala paltonului și reușește să-l scoată afară în momentul eliberării. Și tot în căptușeala hainei, pe tot timpul detenției, are asupra sa o iconiță cu imaginea lui Iisus, Păstor în mijlocul turmei Sale.

Se pare că, odată cu găsirea și salvarea patrafirului și în atmosfera de profundă spiritualitate creștină pe care o lăsase în urmă Valeriu Gafencu, în inima lui Constantin Voicescu încolțește tot mai vie dorința de a se face preot. Și adeseori, năpădit de nostalgie, povestește despre viața culturală și spirituală din închisoare ca despre cea mai înaltă academie.

Pe 6 august 1954 o întâlnește pe Laura-Florentina, care depusese cerere să se călugărească. Gânduri de călugărie avea și Tică,

așa că, deși îndrăgostiți, merg amândoi la Părintele Cleopa, duhovnicul lor, care îi sfătuiește să facă timp de 40 de zile Paraclisul Maicii Domnului, perioadă în care și părintele se va ruga pentru ei. După acest interval, părintele le spune: „Voi sunteți făcuți să vă căsătoriți și să aveți copii!". Pe 31 octombrie, în același an, se căsătoresc. Laura, originară din Piatra Neamț, absolventă a Facultății de Teologie din București, făcuse și Academia de Comerț și un an la Facultatea de Farmacie. În 1956 li se naște primul copil, Mihail, viitor preot. Între 1956-1958, Constantin Voicescu urmează cursurile din anii I și II ai Facultății de Teologie din București, timp în care lucrează ca geotehnician la Institutul de Geologie. În 1957 se naște al doilea copil, Irina, acum medic și soție de preot. Pentru că la botezul lui Mihail își invitase și câțiva buni prieteni cu care suferise în închisoare, i se găsește pretext pentru a fi arestat din nou și condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru „uneltire împotriva orânduirii sociale". În momentul arestării, Mihail avea doi ani și zece luni, iar Irina tocmai împlinise un an.

Pe 30 octombrie 1958 începe executarea pedepsei și este încarcerat la Jilava, Aiud și în alte închisori. Pe 25 iunie 1964 este eliberat în urma decretului de grațiere generală. La sosirea acasă, Mihail avea 8 ani, iar Irina mai puțin de 7. Ei povestesc acum că tăticul lor era foarte slab, tuns și cu un picior în ghips. L-au văzut prima oară întins în pat, crezând inițial că este un străin, apoi, încet-încet, mama i-a pregătit pentru a-l cunoaște și a vorbi cu el.

În același an, este primit ca muncitor la Uzinele „23 August", unde a trebuit să lucreze într-un mediu radioactiv. La 11 iunie 1965 se naște al treilea copil, Ileana, semnatara acestor rânduri.

În 1967, cu sprijinul Patriarhului Justinian, este angajat la Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă din București, ca legător și corector. La aceeași instituție va lucra și soția sa, Laura, la contabilitate. În calitate de corector, își găsește menirea culturală în timp ce îi trec prin mână toate cărțile bisericești care se publică în acea perioadă: ceasloave, mineie, Biblia, cărți de

rugăciune. Ceva mai târziu, va corecta și *Proloagele de la Neamț*, diortosite de Părintele Benedict Ghiuș.

El nu se dovedește un simplu funcționar capabil să corecteze după normele DEX, care oricum nu-i lipsea de pe birou, ci le înfrumusețează pe toate cu priceperea, talentul, cultura și sensibilitatea sa poetică. Având acces la aceste cărți, care nu se găseau ușor, Constantin Voicescu le duce, ca odinioară Badea Cârțan, la cei care aveau cea mai mare nevoie de ele, la mănăstirile din toată țara, la Râmeț, unde era duhovnic Părintele Dometie și la „stupul de albine" conduse de Maica Ierusalima, la Sihăstria, unde găsea prilej de sfat și taină cu Părintele Cleopa, ori la Sihla, ori la Văratec, sau la Agapia, până la Techirghiol, la Părintele Arsenie Papacioc. Dorul și dragostea sa de Dumnezeu se manifestau în dorul și dragostea sa de mănăstiri. Iubirea sa nealterată pentru țară și neamul românesc răzbate și din felul cum umblă și ia la pas mai toate cărările României, despre care povestește cu entuziasm copiilor și prietenilor săi, vorbind despre componența rocilor ori despre vreo floare dintr-o specie pe cale de dispariție... Cunoștințele de geografie, de biologie, de istorie, cultura sa generală bogată fac din el o enciclopedie în carne și oase, pe care însă nu o etalează ostentativ, ci de care se folosește pentru a preamări lucrarea lui Dumnezeu.

Între 1967-1969 urmează anii III și IV ai Facultății de Teologie, pe care fusese nevoit să o întrerupă cu ocazia ultimei arestări, cea din 1958. Este de imaginat că nu îi este ușor să se împartă între serviciu, familie și facultate, reluată după zece ani cu aceeași seriozitate care îl caracterizează. Tot în 1967 se reînscrie la Facultatea de Geografie-Istorie a Universității București, urmând, așadar, un nou profil care se potrivea din rânduiala Domnului cu aspirațiile sale de iubire de neam și țară. Astfel, în condiții de studiu intens și susținut, și-a întărit rădăcinile sufletului prin memoria istorică, ceea ce-i va folosi în continuare, având o siguranță aparte în propovăduire, atât în Biserică, cât și, în general, în activitatea civică.

În 1969 își susține teza de licență la Facultatea de Teologie, cu titlul „Cultele orientale în provinciile romane Moesia Superior și Dacia", vădind același profund interes și acribie științifică specifice formației sale de istoric.

La 11 februarie 1973 este hirotonit preot pe seama Bisericii Radu-Vodă, în prezența Patriarhului Justinian, de către Episcopul (pe atunci) Antonie Plămădeală, coleg de facultate al preotesei Laura, vechi prieten de nădejde. La hirotonie mai ia parte și duhovnicul familiei, părintele Benedict Ghiuș, alt mare ziditor de suflete din acea perioadă cenușie.

I se permite să slujească onorific la Biserica Bucur Ciobanul, alături de părintele Alexie Bârcă, de care îl leagă o prietenie și o iubire filială nețărmurită. Este biserica de suflet a părintelui Constantin, unde venea și înainte cu întreaga sa familie și cânta la strană cu toată priceperea și dragostea.

În această perioadă, duhovnicul său este părintele Benedict Ghiuș, de la al cărui izvor de înțelepciune, cultură și delicatețe se adapă mereu, căutându-l *cu timp și fără timp* la chilia sa de la Mitropolie, apoi de la Mănăstirea Cernica. Cei doi părinți, Alexie și Benedict, vor fi permanenții sfătuitori și îndrumători ai proaspăt hirotonitului preot. Fără îndoială, își vor fi pus amprenta pe formația lui pastorală și alți părinți, prea cunoscuți ca să îi mai descriem: la Techirghiol ține sfat de taină cu părintele Arsenie, iar la Sihăstria cu părintele Cleopa și cu părintele Marcu, de asemenea mult-pătimitor în cele trei regimuri politice dictatoriale: carlist, antonescian și comunist.

Părintele Constantin aleargă neobosit, așadar, între grijile familiei, pe care nu o neglijează nicidecum, slujba de la corectură, pe care nu o consideră niciodată o corvoadă, și Dumnezeu – Căruia I se dăruiește în mod necondiționat.

La 1 octombrie 1976 primește parohia Bisericii Sapienței, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului". Cu dragostea sa de istoric, este fermecat de frumusețea acestui paraclis, cu ctitori distinși,

Safta Brâncoveanu, familiile Lahovary, Slătineanu, cu pictura lui Tattarescu și, ulterior, a Olgăi Greceanu. Își dă seama că are în grijă o bijuterie de biserică, pe care se străduise să o întrețină și să o înfrumusețeze deosebitul său predecesor, părintele de vrednică pomenire Constantin Sârbu, alt preot care Îl mărturisise pe Hristos și pentru Care suferise în temnițele comuniste și care, anul acesta, a fost canonizat.

De la acesta moștenește și o „turmă" de enoriași care, în parte, se cam răzlețise după trecerea la Domnul a părintelui Sârbu. Învățați cu rigoarea și puterea duhovnicească a părintelui Sârbu, rămăseseră nemângâiați și fără speranța că le va veni un preot pe măsura predecesorului. Dacă la început este primit cu suspiciune, chiar răceală de către o parte dintre ei, destul de repede le câștigă încrederea, și cu vorba, și cu fapta. Cu toții constată că părintele Voicescu este un om de acțiune, inteligent, deschis, vesel, corect, oricând atent la schimbările lor sufletești. Îi câștigă și cu glasul său, deosebit de cald. Dar îi câștigă mai ales cu fapta: de exemplu, în iarnă, plecat cu Icoana prin parohie, refuză politicos, dar ferm să primească bani, spunându-le celor care-l primeau că, dacă vor totuși să dăruiască ceva, sunt invitați să aducă la biserică. În mod minunat, săptămânile următoare biserica devenea aproape neîncăpătoare. Desigur, deja i se dusese vestea și de foarte bun predicator.

În ceea ce privește predicile, forța acestora este dată, pe de o parte, de sistematizarea schițelor, elaborate cu rigoare științifică încă din primul an de preoție, apoi îmbunătățite de-a lungul timpului, de la textul cărora nu se abate foarte mult (știind că un discurs, ca să fie convingător, trebuie să aibă o structură bine definită); pe de altă parte, de tonalitatea, modulațiile vocii, patosul deloc exagerat, fluența vorbirii, pauzele bine alese, o știință a retoricii bine stăpânită. Toate acestea la un loc și, de bună seamă, harul cu care este dăruit fac din părintele Voicescu un predicator aparte.

Îi câștigă pe toți prin rigoare; nu admite nicio schimbare a tipicului, nu există Liturghie care să nu fie precedată de Vecernie și

Utrenie; nu admite nepunctualitatea, dezordinea și vorba în biserică. Deși preot cu un venit modest, cu o familie destul de grea, nu cere taxe pentru Botez și Cununie, cu atât mai puțin pentru înmormântare, spunându-le participanților că „Duhul Sfânt nu poate fi cumpărat!", dar că, dacă doresc, își pot lăsa obolul în cutia special destinată ajutorării bisericii. Pe de altă parte, aceste ocazii devin pentru dânsul prilej de bucurie și prilej „să-și arunce nada de pescar de suflete".

În aceeași perioadă, cu spiritul său de vrednic gospodar, se îngrijește să spele pictura și să aducă două noi iconostase.

Cutremurul din 1977 este marea cumpănă pentru toți, și pentru București, și pentru Biserica Sapienței, destul de afectată, și pentru părintele Constantin. În anii următori, mobilizându-și enoriașii, reușește să efectueze toate reparațiile necesare bisericii.

Sub pretextul sistematizării, dar și al daunelor suferite în urma cutremurului, întreg Cartierul Uranus (și nu numai) este dărâmat cu tot cu biserici. Aceasta trece ca un fier roșu prin inima părintelui, dar nu se resemnează. Adeseori prietenii și credincioșii îl aud rostind versurile lui Radu Gyr: „Nu dor nici luptele pierdute, nici rănile din piept nu dor, cum dor acele brațe slute, care să lupte nu mai vor." Se angajează cu toată ființa sa în salvarea bisericilor: în calitate de preot, dar și de istoric, neobosit, cu timp și fără timp, aleargă la diferite foruri și instanțe de decizie, la diferite cunoștințe – la care pentru sine niciodată nu ar fi apelat –, face nenumărate încercări, cereri, memorii să le salveze. Urmărește cu speranță și bucurie translarea, obținută cu mari eforturi, a Bisericii Mihai-Vodă. Tulburarea sa este însă cu atât mai mare cu cât aude că într-unul din proiecte apare intenția diabolică de a fi mutată exact pe locul Bisericii Sapienței, desigur după demolarea acesteia.

Dar, cu rugăciunile tainice ale părintelui Constantin Sârbu, împletite cu ale părintelui Constantin Voicescu și ale tuturor enoriașilor, Maica Domnului nu a lăsat să se întâmple așa ceva! În vremea aceasta, inima părintelui este supusă unei mari dureri:

preoteasa Laura se îmbolnăvește de cancer. În ziua de 2 iulie 1988 trece la Domnul, iar părintele, deși sfâșiat de durere, alege să rămână la slujbă în loc să alerge la spital, spunând: „Îi sunt mai de folos aici, în biserică, la slujbă...".

Sfârșitul anului 1989 aduce cu sine sfârșitul regimului Ceaușescu și, totodată, mari speranțe și mari dezamăgiri. Lucid, cu un trecut anticomunist care îl marcase, părintele realizează repede că lucrurile nu s-au schimbat nicidecum peste noapte. În 1990 participă, entuziast ca în tinerețe, la manifestațiile din Piața Universității, oprite de mineriadă, reia nestingherit legăturile cu prietenii săi din închisori, devine membru fondator al Alianței Civice, sfătuitor, mentor, chiar duhovnic al unor intelectuali precum Ana Blandiana, Romulus Rusan, Emil Constantinescu (viitorul președinte al României), Sorin Dumitrescu, Horia Bernea și mulți alții.

Împreună cu doctorul Pavel Chirilă pune bazele Asociației Christiana, este membru al Grupului de Reflecție pentru Înnoirea Bisericii, în componența căruia figurau nume sonore, săvârșește o slujbă de sfințire cu ocazia primului Congres al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România. Pe scurt, este prezent în cele mai însemnate focare de cultură și spiritualitate românească.

În ziua de 21 iulie 1991 face prima slujbă de înmormântare și cinstire a eroilor mărturisitori anticomuniști de la Târgu-Ocna, urmată, an de an, de alte asemenea parastase și sfințiri de troițe din celelalte închisori. Memorabilă pentru noi toți, nu doar pentru bucureșteni, rămâne acea primă zi de Paști din aprilie 1992, când participă la Slujba Învierii împreună cu Majestatea Sa Regele Mihai I.

După dărâmarea bisericilor din anii '85, după primejdia prin care a trecut însăși Biserica Sapienței, după mineriade, vine marea mâhnire legată de dispariția copilului de suflet al său, Spitalul Christiana, primul așezământ medical de după '89, fundamentat pe principiile creștine ale Sfântului Vasile, în care este îngrijit și moare cu demnitate Petre Țuțea. Fire optimistă, este convins

că „duhul Christianei va supraviețui". Și într-adevăr, aceasta a renăscut înfloritoare, ca Pasărea Phoenix din propria-i cenușă.

Cu toate aceste tulburări, Biserica Sapienței își păstrează atmosfera de pace. Slujbele se țin cu aceeași regularitate, numărul enoriașilor crește, întărit de tot mai mulți tineri care îl descoperă entuziaști pe Dumnezeu. Pentru aceștia, mai ales, părintele nutrește o dragoste și o bucurie infinită.

În 8 septembrie 1997 merge la Mislea pentru a săvârși, ca în fiecare an, parastasul femeilor care, pentru motive politice, fuseseră închise acolo. La întoarcerea spre București, pe Drumul Național 1, în raza localității Potigrafu, părintele este accidentat mortal de o mașină. Acolo, în amintirea lui, foștii colegi deținuți politici au ridicat o cruce.

Este plâns de toată țara, mii de oameni însoțesc cortegiul la Mănăstirea Cernica, unde este așezat în același loc cu soția sa dragă, preoteasa Laura-Florentina. Alături, va fi îngropată după câtiva ani și sora sa, Maria Voicescu. De atunci, deși plecat, Părintele este mai prezent ca niciodată, ne învață și ne întărește, îndemnându-ne permanent să nu ne scadă credința în Dumnezeu și nici râvna în apostolatul misionar al neamului românesc.

Prof. Ileana Voicescu

PREDICI

LA

DUMINICILE PENTICOSTARULUI

Duminica Sfintelor Paști[1]

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Am rostit „Hristos a înviat!", frățiile voastre ați răspuns „Adevărat a înviat!" – este salutul nostru, salut de biruință din această sfântă noapte. Dar nu doar un simplu salut, ci este în același timp mărturisirea de credință în învierea morților, a faptului că înțelegem și credem că suntem ființe nemuritoare. Am petrecut împreună postul acesta și am ajuns, cu ajutorul lui Dumnezeu, la capătul lui. Ceea ce înseamnă că am urcat împreună o scară, că am urcat pe Golgota împreună cu Mântuitorul Hristos, ca să ne răstignim cu El, ca să ne îngropăm cu El, dar ca să și înviem împreună cu El. Săptămâna Mare a fost a Paștilor Pătimirii, a Paștilor Crucii, iar cea în care am păsit este a Paștilor Învierii. Crucea și Învierea – *împreună*. Iată piscul care trebuie să pătrundă în conștiința noastră!

Iubiții mei, am pomenit de urcarea pe Golgota, alături de Crucea și de Golgota Mântuitorului, dar ne gândim și la Golgota neamului nostru românesc, cu o vechime de cincizeci de ani, și chiar mai mult decât atât. Această Cruce și această Golgotă au făcut ca neamul nostru să fie chinuit, să fie trimis în pușcării. *Țara întreagă a fost o imensă pușcărie!* Toată țara a suferit, nu numai cei din închisori. Trebuie să știm, totuși, că în perioada aceasta de Golgotă, de catacombă, de chin, de mormânt și de

[1] Cuvânt rostit în noaptea Sfintelor Paști, la slujba de afară.

jertfe fără cruce, a existat flacăra vie a Duhului Sfânt în Biserica noastră. Să știți că nu există nici o fostă țară comunistă în care să se fi manifestat o atât de mare rezistență împotriva comunismului ateu. Noi încă nu cunoaștem prea multe, abia de acum încolo ni se vor descoperi, cu voia lui Dumnezeu. Nici pe departe n-am fost – așa cum au încercat unii să ne convingă că suntem – inerta mămăligă românească, resemnată și incapabilă de acțiune. Dimpotrivă, iubiții mei, cu date concrete, vorbind în cunoștință de cauză, vă pot dovedi că nu a existat o altă țară cotropită de tăvălugul bolșevic și comunist care să fi dat dovadă de atâta rezistență și de atâta lucrare spirituală. Privind lucrurile din exterior și din perspectiva îngustă a învinuirilor actuale ce se aduc Sfintei Biserici, cunoașteți probabil doar atât: că am dus cu toții în biserici o viață de ghetou. Dar puțini știu însă ce a însemnat rezistența din munți! Nu a existat la nici un neam o rezistență mai puternică decât la noi! Iar rezistența din munți a fost posibilă – potrivit chiar mărturiilor oficiale – tocmai pentru că mănăstirile, preoții, călugării și călugărițele au sprijinit lupta de rezistență. Acolo, în taberele din munți, oamenii Bisericii, ei înșiși, s-au aflat în plină rezistență. Și în închisori, iubiții mei, o, câți preoți au fost! Cu miile! Într-o carte apărută de curând – *Mărturisitori de după gratii*[2] – sunt pomeniți două mii și ceva de preoți care au suferit în închisori. Am mai descoperit în ultima vreme încă cinci-șase sute și sunt semne că s-ar mai afla încă pe atâția! Această statistică pe care v-am înfățișat-o nu poate să semnifice decât un singur fapt: prezența activă a Bisericii, preoți și credincioși, în lupta împotriva comunismului. Acest regim nu a urmărit doar subjugarea economică. Comunismul a vrut chiar distrugerea sufletului nostru românesc, distrugerea credinței. Credința

[2] *Mărturisitori de după gratii: slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste*, volum îngrijit de Ștefan Iloaie, Paul Caravia, Virgiliu Șt. Constantinescu, Cluj-Napoca, Ed. Arhidiecezană, 1995.

noastră ortodoxă a fost inamicul public numărul unu al comunismului. Dar n-au reușit, pentru că pe Hristos nu poate să-L învingă nimeni. Toți câți au fost prin închisori au rezistat, iar dacă n-au rezistat fizic, atunci au murit cu gândul că *Hristos Care S-a sălășluit în noi prin Taina Sfântului Botez este mai puternic decât cel ce se află în lume!* (cf. *1 Ioan* 4, 4). Am să vă reținatenția asupra unui fapt. Undeva, într-o închisoare comunistă, a pătimit un tânăr despre care am certitudinea că va fi canonizat într-o bună zi. Este vorba de Valeriu Gafencu, care a murit la Târgu Ocna, în 1952. Un tânăr cu sufletul de crin, pe care – datorită purității sale – îți era rușine să-l privești în lumina ochilor. Nu mai era decât piele și os, plin de boală și de tuberculoză, dar ochii lui erau luminoși și numai zâmbet. A plecat dintre noi luându-și „la revedere" zâmbind. Și multe poezii și multe cântece de-ale lui au rămas să-i țină locul. Printre altele, a alcătuit un „Crez", tipărit într-o carte apărută în străinătate[3]. Din iubirea de Dumnezeu și a aproapelui rezultă cele șapte năzuințe formulate de deținuții politici români:

1. Năzuim spre înviere;
2. Luptăm pentru împlinirea Împărăției lui Dumnezeu pe pământ;
3. Vrem să aducem neamurile la Biserică pentru a le împăca cu Dumnezeu;
4. Vrem să creăm o școală de înaltă cultură și educație creștină, care să canalizeze toate energiile creatoare omenești;
5. Vrem să creăm un om nou, născut din nou din Dumnezeu și din strădania lui personală;
6. Prin acest om nou vrem să dăm expresie în conținut și formă tuturor problemelor omenești existente în toate timpurile;
7. Vrem să smulgem pe om din suferința fizică și morală.

[3] Este vorba despre volumul memorialistic al lui Remus RADINA, *Testamentul din morgă*, München, Ed. Jon Dumitru, 1981, p. 107.

Este crezul celor care au suferit în închisori, crezul creștin al fiilor neamului acestuia care au avut permanent gândul la Înviere, gând care i-a ținut, gând care i-a făcut să fie biruitori, chiar dacă au intrat sub pământ, chiar dacă sunt încă și-acum în morminte fără cruci. Și același tânăr a alcătuit, puțin înainte de moartea sa, o cântare pe care eu în biserica asta am cântat-o demult. Nu știa lumea ce cântăm noi aici. Este compusă tot acolo de el. Se cheamă „Imnul învierii". Și să-mi dați voie, că-i o mărturisire de credință, să-l cântăm aici...[1].

Iubiții mei, acum, în rânduială, intrăm în biserică și vom asista la cea mai frumoasă și minunată Liturghie din timpul anului. Vă invit pe toți stăruitor, faceți efortul acesta! Aceasta-i *Învierea*: participarea la Sfânta Liturghie. Obiceiul de a veni numai la această jumătate de oră dinainte de miezul nopții, cu gândul că ai participat la Înviere, nu este bun. Mai ales când după aceasta – să mă iertați – oamenii se duc și se apucă de petreceri... Frumos este ca frățiile voastre să stați la slujbă și, după aceea, cu lumânările aprinse, să vă duceți acasă, și doar atunci să vă așezați cu cei dragi la masă, să ciocniți ouă, să vă mângâiați; după aceea, să vă odihniți oleacă și să veniți iarăși, tot astăzi, la ora amiezii, la slujba numită „A doua Înviere". Noi vă facem invitația aceasta cu tot dragul! Sigur, sunt cazuri în care cineva nu poate să rămână, fiind vorba de vreo boală, de culcarea copiilor mici... Celor disponibili însă vă facem invitația de a rămâne cu noi, iar pentru sfârșit și rugămintea ca din prinoasele dumneavoastră să lăsați și aici, pentru că noi le vom duce la un azil sau la morminte, depinde de ce daruri vom căpăta, ca să aducem bucurie și celor necăjiți, care nu sunt puțini.

Dumnezeu să ne ajute și să ne miluiască! *Hristos a înviat!*

---

[1] Părintele a cântat Imnul: *Vă cheamă Domnul slavei la lumină...* (textul întreg: https://www.ascorcluj.ro/2019/02/18/imnul-invierii-valeriu-gafencu/), publicat pentru prima dată în antologia de versuri carcerale *Poeți după gratii*, volumul IV, ed. Constantin-Aurel Dragodan, București, Ed. Ramida, 1997, p. 84.

Duminica a II-a după Paști – a Sfântului Apostol Toma

(*Ioan* 20, 19-31)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Sfântul Apostol Toma a fost unul dintre cei doisprezece aleși de Domnul, numit și „Geamănul" sau „Didymos" în grecește. Este sărbătorit în calendarul nostru și în ziua de 6 octombrie. Astăzi, în a doua duminică de după Paști, sărbătorirea lui se face în sensul de a-l scoate în evidență ca martor al Învierii. Să ne amintim: el era pescar din cetatea Paneada, numită și Cezareea lui Filip, din Galileea. Nu știm din relatările Evangheliei când a fost chemat la apostolat, dar îl întâlnim alături de Domnul nostru Iisus Hristos atunci când pleacă în Betania, unde a avut loc învierea lui Lazăr. Atunci se arată Toma plin de râvnă, plin de curăție sufletească, de curaj și de un devotament total pentru Domnul. Atunci când, după hotărârea Domnului de a merge în Betania, la aflarea veștii despre moartea lui Lazăr, ucenicii au spus: „Doamne, acum căutau iudeii să Te omoare și Tu vrei să Te duci acolo?" (*Ioan* 11, 8), Toma li s-a adresat, spunând: „Să mergem și noi și să murim cu El!" (*Ioan* 11, 16), dovedindu-și atașamentul și dragostea pentru Iisus. Dacă Domnul a spus așa, atunci decide să meargă până la moarte cu El! La Cina cea de Taină, atunci când Domnul a avut acea ultimă convorbire cu ucenicii, când le-a descoperit, cum spuneau ei înșiși, adevărurile despre Împărăția Cerurilor, atunci Toma L-a întrebat,

după ce Domnul a spus că trebuie să plece: „Doamne, dar nu știm unde Te duci și cum putem ști calea?". Cu această ocazie, Domnul a dat celebrul răspuns: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine" (*Ioan* 14, 6).

Tot din relatările Sfintei Evanghelii, aflăm că Toma – ca și ceilalți ucenici, de altfel – L-a părăsit pe Domnul pe drumul Golgotei. A fost dezamăgit, a fost zguduit, a fost înfricoșat. În ziua Învierii, ne spune Sfânta Evanghelie că, atunci când Domnul S-a arătat ucenicilor adunați într-o casă, cu ușile închise de frica iudeilor, Toma nu era acolo. Când l-au întâlnit, ucenicii și i-au spus cele petrecute, Toma nu a crezut. Parcă le-ar fi zis: *Da, voi credeți pentru că L-ați văzut!* A spus atunci: „Dacă nu voi vedea în mâinile Lui semnul cuielor..." și celelalte. Dar asta nu este de ajuns, ochii te pot înșela. Câți nu au avut vedenii înșelătoare? De aceea, gândul îl duce pe Toma la încercarea trupească, la dovada pipăitului. Și adaugă: „Dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede" (*Ioan* 20, 25). Știți foarte bine că acest răspuns i-a dat și un supra nume faimos: *Toma necredinciosul.*

Rog să îmi permiteți acum să vă citez câteva rânduri din excelenta carte a lui Giovanni Papini, *Viața lui Iisus*, în legătură cu Toma și cu episodul acesta:

> „Toate feștilele ce pizmuiesc soarele, toți gâscanii ce nu se pot împăca cu zborul șoimilor l-au ales drept ocrotitor și președinte al lor pe Toma Geamănul. Despre el, habar n-au! Despre el, atâta știu: până nu atinge cu mâna, nu crede! Răspunsul său li se pare Himalaya judecății omenești, ograda lor este așa-zisa realitate și de acolo nu îi miști cu bivolii. Nu degeaba trag la aurul care nu potolește foamea, la pământul din care se vor alege cu o gaură de o șchioapă, la gloria ce e o clipă de ciripitură în tăcerea veșniciei, la carnea ce se va preface în mocirlă viermănoasă și la acele magice, zgomotoase descoperiri care, după ce îi robesc, vor grăbi pentru

ei înfricoșătoarea descoperire a morții. Acestea și altele sunt faptele reale după care se dau în vânt ciracii Tomei".

Aceasta este realitatea pe care o subliniază așa de plastic Giovanni Papini, realitatea de care fac caz unii oameni, printre care ne numărăm poate și noi uneori. Aurul, pământul, gloria, carnea, descoperirile minții, toate se sfârșesc cu eșec. Vine moartea și toate au un sfârșit!

Dar știu aceștia ce se petrecuse în sufletul lui Toma necredinciosul atunci când a aflat că Domnul a înviat? Iubiții mei, și pe ceilalți ucenici, la prima arătare, îi mustrase pentru necredința lor: *Ce credeți, că vedeți o arătare, un duh?* (cf. *Luca* 24, 38). A trebuit să mănânce în fața lor, le-a cerut pește și fagure de miere și i-a mustrat pentru necredința lor. Deci, și ei – la fel de necredincioși erau! De ce numai lui Toma să i se adreseze acest epitet?

Din rânduială dumnezeiască s-au petrecut toate acestea cu Toma! Îndoiala lui avea să fie dovada cea mai categorică și mai umană a Învierii Domnului. După opt zile de la prima arătare, spune Sfânta Evanghelie care s-a citit astăzi, ucenicii erau iarăși împreună. Iar Toma era cu ei. Cât se va fi frământat el în săptămâna aceasta! Vorbise cu martori ai Învierii – în timpul acesta Se arătase Domnul celor zece, femeilor mironosițe și celor care au mers spre Emaus, Luca și Cleopa. *Oare nu se înșelaseră aceștia?* – se va fi întrebat Toma. Totuși, informațiile pe care le primise se pare că i-au diminuat îndoiala. Acum parcă proorocirile din Scriptură despre Înviere, mai ales cum sunt arătate la Isaia, începeau să se limpezească... Sigur că îi zdruncinase pe toți brutalitatea calvarului, toate implicațiile lui, dar Domnul le vorbise în mai multe rânduri despre Înviere. Și, iată, și proorocii vorbeau despre Mesia că va suferi, că va lua toate păcatele asupra Lui, dar va învia! Își dădea seama că, de fapt, prin îndoiala lui, el voia o confirmare a ceea ce întrezărea în sufletul lui. În toată săptămâna aceasta, frământările lui subliniau faptul că el întrezărea ceva și, îndoindu-se, voia

această confirmare, ca și ceilalți ucenici. Altfel, pentru ce s-ar mai fi adunat dacă nu ar fi întrezărit ceva? În răstimpul acesta, nădăjduise și el că îi va fi îngăduit să Îl vadă pe Cel înviat, pe Care Îl iubea atât de mult și pentru Care era gata să moară. Dar tot săptămâna aceasta se va fi cutremurat poate și că din pricina răspunsului său – „Nu voi crede..." – nu îi va fi dat să Îl vadă, așa, ca o pedeapsă. Dar iată, Domnul apare în mijlocul lor, vine și spune „Pace vouă!" (*Ioan* 20, 26). Și ochii Domnului îl caută pe Toma. Pentru el a venit, numai pentru el! Dragostea pe care i-a păstrat-o Domnul lui Toma a fost mai tare ca toate jignirile. Cum este dragostea, care este mai tare decât toate jignirile, care vin de multe ori de la cei pe care îi iubești. Se apropie de el și îi spune, servindu-se chiar de cuvintele exprimate de el atunci când se îndoise: „Adu degetul tău și adu mâna ta și pune-o în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios!" (v. 27). Domnul, încă o dată, din smerenie pentru noi, Se supune experimentului. De altfel, dacă ne gândim bine, Întruparea însăși, venirea Domnului Iisus Hristos pe pământ, înseamnă coborârea Lui la nivelul simțurilor noastre. Mai ales acum, după Înviere, a trebuit să mănânce, să bea înaintea ucenicilor, să Se lase pipăit. Cum mărturisea mai târziu Petru, despre Învierea Lui: „Noi am stat cu El, L-am văzut, am mâncat și am băut cu El" (*Fapte* 10, 41). Când Domnul îi spune cuvintele acestea lui Toma, acesta cade în genunchi înaintea Lui și strigă: „Domnul meu și Dumnezeul meu!" (v. 28). Nu ne spune Sfânta Scriptură dacă a mai pus mâna și a pipăit. „Domnul meu și Dumnezeul meu!" este cea mai lapidară și mai hotărâtă mărturisire de credință, ca rod al întâlnirii cu Mântuitorul. Când ai această bucurie a întâlnirii cu El, nu poți să nu izbucnești în felul în care a izbucnit Toma. Mai mult de atât nu se poate! Este și mărturia înfrângerii lui, dar înfrângerea aceasta este infinit mai frumoasă decât o biruință.

Iubiții mei, pentru Toma și pentru noi a rostit Domnul atunci cea mai mare fericire: „Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!" (v. 29). În rânduiala lui Dumnezeu, cei care cred, chiar fără să

fi văzut, și-au sporit cu mai mult temei credința lor, pe așa-zisa necredință a lui Toma. Că, am văzut, nu era necredință... El întrezărea ce avea în profunzimea sufletului său și voia, prin această îndoială, să fie dovedit. „O, uimitoare minune: necredința a izvorât credința!" – glăsuiesc imnografii Bisericii în cântările noastre. Pentru că îndoiala lui Toma nu era orice fel de îndoială. Îndoiala acesta a fost încercarea unui suflet curat și cinstit, fără vicleșug, așa cum era și Natanael. Amintim încă o cântare, de la Vecernia de aseară: „O, nevinovata îndoială a lui Toma, inimile credincioșilor la cunoștință a adus...". Dacă ai un suflet curat și cinstit, să nu te temi de îndoială. Îmi aduc aminte de ce spunea un părinte duhovnic mai demult: „Când ai îndoieli, să nu te tulburi, te cercetează Duhul Sfânt!". Dacă ești cinstit și nu ai idoli ai minții, dacă nu ai prejudecăți, dacă nu ignori lucrurile importante, poți să cauți și să cercetezi. Dacă ești cinstit și cauți – chiar și cu îndoieli, cu întrebări –, ajungi la răspunsuri! Cunoașteți cuvântul evanghelic: „Caută și vei afla! Bate și ți se va deschide!" (*Matei* 7, 7).

Din momentul acela, Toma a fost cu totul al lui Hristos. A fost și el cu ceilalți ucenici prezenți la arătarea Domnului pe țărmul mării Galileei, când l-a repus pe Petru în demnitatea lui de Apostol, după lepădarea lui de trei ori. A fost la Înălțare, când Domnul, plecând, nu-i lasă să rămână triști și le spune: „Voi fi cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului" (*Matei* 28, 20). A fost și la Cincizecime, împreună cu Apostolii, când Duhul Sfânt S-a pogorât peste toți. Sorții i-au căzut să propovăduiască în Parția și în India. Știrea aceasta este dată de istoricul Eusebiu de Cezareea, în secolul al IV-lea, un istoric și un critic al evenimentelor de o extraordinară importanță pentru istoria Bisericii, care folosește metode moderne de cercetare a documentelor istorice. Așa au făcut Apostolii, s-au rugat și au tras sorții unde să meargă în imperiul universal al Romei pentru propovăduire. Astfel, Sfântul Apostol Toma a ajuns în Parția și în India. A întemeiat Biserica din India, unde și astăzi creștinii indieni se numesc cu numele

lui Toma, „tomiți". S-a sfârșit cu moarte de martir în orașul Calamina – India, azi Mylapore. Istoricii portughezi afirmă că regele Portugaliei, Ioan al II-lea, în secolul al VI-lea, a poruncit să se facă săpături la mormântul sfântului, în capela din Mylapore. Acolo i-au fost găsite Sfintele Moaște, alături de lancea care l-a ucis. Aici, în anul 523, s-a întemeiat orașul Sfântul Toma, care dăinuiește și astăzi.

Iubiții mei, alături de Sfântul Apostol Toma și de ceilalți martori ai Învierii, noi toți, întreaga Biserică, să fim conștienți că suntem martori ai Învierii, așa cum mărturisim noi cu hotărâre: „Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Domnului Iisus...". Fiecare dintre noi să Îl mărturisim cu strigătul de bucurie al lui Toma: „Domnul meu și Dumnezeul meu!". Amin.

Duminica a III-a după Paști – a Mironosițelor. Chipul cel frumos al femeii creștine

(*Marcu* 15, 43-47; 16, 1-8)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos!

Cu bucurie rostim și astăzi salutul creștin „Hristos a înviat", cu răspunsul mărturisitor „Adevărat a înviat!". Bucuria este autentică și deplină, pentru că *știm* și *credem* că *Adevărat a înviat!* Iar Evanghelia de astăzi este una dintre mărturiile Învierii. Să ne reîmprospătăm conținutul ei[5]:

> „În vremea aceea a venit Iosif, cel din Arimateea, sfetnic cu bun chip, care aștepta și el împărăția lui Dumnezeu; și, îndrăznind, a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s'a mirat că a și murit; și chemând sutașul, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, i-a dăruit lui Iosif trupul mort. Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-L de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într'un mormânt care era săpat în stâncă; și a prăvălit o piatră la ușa mormântului. Iar Maria Magdalena și Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus. Și de'ndată

[5] Încă din anul 1992, Părintele Constantin Voicescu folosea uneori la predică traducerea Noului Testament diortosit de Bartolomeu Valeriu Anania (între ei fiind o relație de strânsă prietenie, începută în închisoare), care s-a editat treptat. Ediția definitivă a Vechiului și a Noului Testament a fost tipărită în anul 2009.

ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, și Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă. Și foarte de dimineață, în prima zi a săptămânii, au venit la mormânt în răsăritul soarelui și-și spuneau între ele: Cine ne va prăvăli nouă piatra de la ușa mormântului? Dar, ridicându-și ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată. Și intrând în mormânt, au văzut un tânăr șezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veșmânt alb; și s'au înspăimântat. Dar el le-a zis: Nu vă'nspăimântați! Pe Iisus Nazarineanul Îl căutați, pe Cel răstignit. A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus. Mergeți însă și spuneți-le ucenicilor Săi și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veți vedea, așa cum v'a spus. Și, ieșind, au fugit de la mormânt, că de tremur erau cuprinse și de uimire; și n'au spus nimănui nimic, fiindcă se temeau" (*Marcu* 15, 43-47; 16, 1-8).

Iubiții mei, întâi de toate înțelegem din această pericopă de ce această duminică se numește „a Mironosițelor". În același timp, este vorba și de prima arătare a Domnului.

Mironosițele se învrednicesc de un mare har: li s-a rânduit să fie primele care află mormântul gol. Întrebarea lor – „cine ne va prăvăli nouă piatra?" – a primit răspuns: au aflat că tânărul îmbrăcat în alb, un înger al Domnului. Am aflat și noi, prin ele, că toate pietrele de pe morminte au fost ridicate, iar taina morții e dezlegată prin Înviere. Iată, așadar, că Mironosițele sunt primele care află vestirea îngerilor despre Înviere, fiind primele vestitoare ale slăvitului eveniment. Tot ele sunt primele cărora li S-a adresat Domnul, auzind mesajul pascal: *Nu vă temeți! Bucurați-vă!* Propriu-zis, aici avem și temeiul pentru care le cinstim: *pentru că Domnul nostru Iisus Hristos le-a cinstit mai întâi.* Cum am putea face altfel? Este firesc, astfel, ca vrednicia lor să fie cinstită într-un mod deosebit astăzi.

Să remarcăm, iubiții mei, pricinile acestei vrednicii: iubirea, devotamentul și slujirea Domnului. Să ne amintim cum plângeau

ele pe drumul Crucii și faptul că L-au însoțit pe Domnul mereu, în contrast cu frica, îndoiala și descurajarea Apostolilor. Practic, curajul lor este izvorât din forțele lor sufletești, deși păreau făpturi slabe și erau desconsiderate, cum erau mai toate femeile în lumea veche.

Remarcăm, de asemenea, recunoștința Domnului față de Mironosițe. Domnul scoate în evidență această virtute, cum mai făcuse și cu prilejul vindecării celor zece leproși. Recunoștința – o floare minunată, desigur, dar rară. Vreți să știți cât de rară? Să ne facem un examen de conștiință, cum stăm, de fapt, cu recunoștința. Mai întâi față de Dumnezeu, Care ne-a adus la viață din nimic. Care ni Se dăruiește prin harul Său și mai ales prin Sfânta Împărtășanie. Apoi, față de părinții prin care a lucrat Dumnezeu și de ale căror sacrificii adesea uităm. Și nu în cele din urmă, față de semenii care ne-au făcut și ne fac bine, pentru că Dumnezeu ne-a rânduit în jurul nostru atâția oameni buni! Fapt curios, să recunoaștem: binele făcut îl uităm repede, răul însă nu!

Iubiții mei, făcând un pas mai departe în deslușirea înțelesurilor acestei duminici, evidențiem faptul că Mironosițele reprezintă modelul femeii creștine. Există în lume un anume tip al femeii creștine? Desigur! Femeia creștină este chemată să aibă un rol important, atât în istoria mântuirii, în general, cât și în viața de zi cu zi a Bisericii și a societății. Cuvintele rostite de Maica Domnului, „Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic", reprezintă conștiința unui crez al teologiei creștine despre femeie. În istoria Bisericii aflăm, astfel, despre femei cuvioase, schivnice, cum sunt Maria Egipteanca, Filofteia, Parascheva etc.; femei mărturisitoare, mucenițe, precum Ecaterina, Irina, Perpetua și Felicitas; mame sfinte vestite: Antuza, mama Sfântului Ioan Hrisostom, Monica, mama Fericitului Augustin, cele două Macrina din familia Sfântului Vasile cel Mare, sora și bunica. Sunt de menționat și femeile anonime, știute de Dumnezeu, mamele îndeosebi, care – dintr-o dăruire impresionantă și tot atât de smerită, de discretă, de firească –

se jertfesc familiei. Sunt femei cărora ar trebui, plecându-ne, să le sărutăm cu recunoștință mâinile adesea bătătorite și crăpate de muncă, mâini sfinte!

Istoria Bisericii ne înfățișează acest noian de femei sfinte și ne arată – verificând gestul de prețuire și recunoștință al Mântuitorului – că femeile sunt capabile de mai multă dragoste și slujire. Sunt mai credincioase. Dovadă este că ele țin făclia credinței în familie, ca un fel de vestale creștine. Este la îndemâna tuturor să vadă că prezența în biserică a femeilor este cu mult mai numeroasă decât a bărbaților. Poate că ele, în rostul lor de mame, participante directe la marea taină a zămislirii, pot să se atașeze mai ușor tainei credinței. De aceea, în biserică, au un mare rost: rostul slujirii și al mărturisirii. Iar în familie, veghetoare a echilibrului, armoniei și educației creștine. Sfântul Apostol Pavel întreabă retoric: „Ce știi tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul?" (*1 Corinteni* 7, 16) – cuvânt legat de ceea ce spusese un pic mai înainte: „Bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă" (v. 14). Iar Sfântul Ioan Hrisostom scrie în același sens: „Nimeni nu are putere mai mare întru a desăvârși un bărbat și a-i mlădia sufletul cum vrea decât o femeie pioasă și înțeleaptă".

Iubiții mei, femeile au aceste calități și puteri. Să nu uităm că o femeie te poate înălța, dar o femeie te poate și afunda. Auziți ce spune Înțeleptul Solomon: „Femeia virtuoasă este o cunună pentru bărbatul ei, iar femeia fără cinste este un cariu în oasele lui" (*Pilde* 12, 4). Să ia seama femeile la această alternativă a rostului lor în lume! Și să nu uităm că cei doi poli ai mântuirii lumii stau în două femei: Eva, prin care a căzut omul, și Sfânta Fecioară Maria, prin care omul a fost restaurat. Îndemnul Bisericii pentru femei este să aibă ca model pe Sfânta Fecioară: „Maria este chipul femeii, nu numai ca model de virtute și de iubire maternă, ci și ca *Născătoare de Dumnezeu*. În acest sens, femeii îi revine rolul spiritual și

mântuitor de a *naște* în Dumnezeu pe bărbatul și pe copiii săi"[h]. Fiți ca ea, fiți ca sfintele purtătoare de mir, fiți așa cum cer Sfântul Apostol Pavel și Sfântul Ioan Gură de Aur!

Suntem, în mare măsură, ce au fost mamele noastre și ce am primit de la ele. Mai mult decât oriunde, în căminul întemeiat prin taina nunții, femeia creștină are o sfântă misiune. Familia este cea dintâi instituție de educație, iar femeia este chemată să fie cea mai desăvârșită educatoare. Ca purtătoare a Mântuitorului lumii, femeia devine colaboratoare în opera de mântuire a neamului omenesc. Biserica nu cere femeii să-și părăsească diversele îndeletniciri sau diplomele, dar îi cere să nu uite că *altarul principal în care a rânduit-o Dumnezeu este familia*. Este chemată, astfel, să fie candelă nestinsă în familia ei.

S-o rugăm pe Sfânta Fecioară să ceară Fiului ei, cu îndrăzneală de Maică, să reverse peste toate femeile creștine harul Său, ca ele să fie ca Mironosițele, pline de dragoste pentru Dumnezeu, mărturisitoare ale Învierii și slujitoare devotate și vrednice ale Bisericii, ale Împărăției Cerului. Amin.

---

[h] Preot Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1994, p. 173, col. 1.

Duminica a IV-a după Paști – Vindecarea slăbănogului de la Betezda

(*Ioan* 5, 1-15)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Când s-au petrecut cele înfățișate nouă de Sfânta Evanghelie de astăzi, era în al doilea an al activității publice a Domnului nostru Iisus Hristos. Propriu-zis, al doilea an al lucrării pe care o începuse după ce a fost botezat de Sfântul Ioan Botezătorul. Iată, se scursese un an de când nu urcase la Ierusalim. Dar, între timp, se dusese vestea despre El. De curând, în Capernaum, înainte de a se petrece cele scrise în Evanghelia acestei duminici, am aflat că vindecase numai cu cuvântul pe fiul unui slujitor împărătesc. Și, bineînțeles, crescuse curiozitatea oamenilor, iar Domnul a socotit că era vremea să le spună Cine este. Și prilejul a fost o sărbătoare a iudeilor – probabil sărbătoarea corturilor, când iudeii se adunau la Templul din Ierusalim. Se aduna popor mult și era un foarte bun prilej de propovăduire. Iată începutul pericopei evanghelice, lămuritor în acest sens:

> „În vremea aceea era o sărbătoare a iudeilor și Iisus S-a suit la Ierusalim. Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, era o scăldătoare, care se numea pe evreiește Betezda, având cinci pridvoare. În acestea zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Căci un înger al Domnului

se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa, și cine intra întâi după tulburarea apei, se făcea sănătos ori de ce boală era ținut" (*Ioan* 5, 1-4).

„Betezda" înseamnă „Casa Milosteniei". Pentru că, iubiții mei, în acest loc, care era o răspântie a durerilor, era un semn al milei lui Dumnezeu, prin această pogorâre a îngerului și prin această tămăduire a celui care intra în apă îndată după tulburarea acesteia.

Există și un sens prefigurativ, un sens care închipuie ceva ce se va produce în rostul acestei scăldători numite Betezda. Dacă aici harul lui Dumnezeu, prin apă, vindeca un bolnav, în „Betezda cea nouă", care este Biserica, tot harul lui Dumnezeu vindecă, prin apa Botezului, și izbăvește de păcatul originar pe toți oamenii, nu doar pe unul. Tot în această „Betezdă nouă" și tot prin harul lui Dumnezeu, care lucrează prin Sfintele Taine, sunt tămăduiți toți oamenii de bolile trupești și sufletești, toți cei care vin cu credință și se deschid acestui har care lucrează în Biserică.

Sigur, avem acum prilej să ne aducem aminte că peste fiecare din noi s-a pogorât harul, și prin Taina Sfântului Botez, și prin toate celelalte Taine. Și e bine să ne întrebăm cum am păstrat darul acesta primit în Betezda Bisericii. Cum am păstrat puterea aceasta? Nu cumva suntem și noi lipsiți de putere sufletească, precum slăbănogul pe care ni-l înfățișează Sfânta Evanghelie? Că, iată, spune Sfântul Evanghelist Ioan: „Era acolo un om care era bolnav de treizeci și opt de ani. Iisus, văzându-l pe acesta zăcând și, știind că este așa de multă vreme, ca un Dumnezeu ce era, i-a zis: Voiești să te faci sănătos?" (v. 5-6). Oare, Domnul nu știa că voiește? Știa, desigur! Însă, când este vorba de izbăvirea noastră, Domnul ne cere colaborarea, adeziunea noastră liberă, dorința și voința noastră, atâta câtă este.

„Bolnavul l-a răspuns: Doamne, nu am om ca să mă arunce în scăldătoare, când se tulbură apa; că, până când vin eu, altul se coboară înaintea mea" (v. 7). Ne impresionează în convorbirea

aceasta cu Mântuitorul multe lucruri. Sigur, suntem mișcați în primul rând de suferința slăbănogului, care era bolnav de treizeci și opt de ani. Noi ne necăjim când avem o boală de o săptămână sau de două sau de un an sau de mai mulți ani, dar să o avem de treizeci și opt de ani? Dar cu atât mai mult suntem impresionați și surprinși când ne dăm seama că omul acesta nu și-a pierdut credința. Avea o credință încercată prin răbdare multă și stăruință multă. Și, mai mult decât atât, nădăjduia împotriva unei situații disperate. El se știa singur, slăbănog. Sigur, știa că vine îngerul la un moment dat să tulbure apa, dar neavând pe nimeni, totuși nu-și pierdea nădejdea, credința lui tare în Dumnezeu. Câți nu ne aflăm într-o situație mai mult sau mai puțin tulbure? Dar o situație disperată ca aceasta am avut? Unii am avut. Dar o nădejde ca aceasta am avut? Să ne întrebăm și să ne răspundem fiecare. Ce nădăjduia până la urmă slăbănogul? Tămăduirea, să vină un om să-l ajute. Și, iată, Omul a venit!

Iubiții mei, toată omenirea poate fi însumată în acest slăbănog. Omenirea asta, „slăbănogul cel mare", pare fără om... Mare lucru dacă omenirea de astăzi ar avea conștiința că nu are om ca să se izbăvească! Dar omenirea trebuie vestită, iară și iară, că Omul a venit, că Omul există! Există Omul-Hristos Care poate să o salveze. Să știm că numai prin Omul-Dumnezeu se poate scăpa de slăbănogirea noastră, de orice fel ar fi ea – fie că este vorba de noi personal, de obștea noastră, de neamul nostru românesc, de omenirea întreagă. Numai prin Hristos-Omul ne izbăvim! El există, avem Om!

Mergem mai departe, pe firul Evangheliei: „Atunci, Domnul i-a zis: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă! Și îndată omul s-a făcut sănătos, și-a luat patul și umbla" (v. 8-9). Domnul săvârșește această minune cu cuvântul și recunoaștem în El pe Logosul – Dumnezeu Cuvântul, pe Fiul Născut din veșnicie din Tatăl, Lumină din Lumină. Pe Cel despre Care scrie Sfântul Ioan Evanghelistul, în prologul Evangheliei sale: „La început era Cuvântul, și Cuvântul

era la Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu [...]. Toate câte s-au făcut, prin El s-au făcut" (*Ioan* 1, 1-3).

Dacă s-au făcut toate prin El, nu era nicio greutate să îi spună slăbănogului acestuia „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă!". A făcut, așadar, o minune prin cuvânt. Mântuitorul a mai făcut și alte minuni, cunoașteți. Au făcut minuni și ucenicii, și sfinții. Se fac minuni permanent. Mântuitorul a spus: *Veți face lucruri și mai mari decât am făcut Eu* (cf. *Ioan* 14, 12). Nu minunea în sine trebuie să ne impresioneze când este vorba de venirea la Hristos, venirea la Dumnezeu. Minunea, așa cum o înțelegem îndeobște, ni se pare că strică legile firii, că este împotriva legilor firii. *Minunea principală este tocmai transformarea omului ca să ajungă să trăiască în Dumnezeu și, atunci, să ajungă să Îl și cunoască pe Dumnezeu și să creadă în El.* Să ne amintim ce a spus Domnul: „Dacă veți rămâne în cuvântul Meu, veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi" (*Ioan* 8, 32).

Dar minunea nu este ceva împotriva firii, iubiții mei! Minunea aceasta nu-i altceva decât lucrarea harului lui Dumnezeu, adică a energiilor necreate care susțin lumea. Lumea nu ar exista fără energiile necreate care pătrund în lume. Sigur, suntem în general înțepoșați de griji efemere și nu mai avem ochi să vedem aspectele frumoase, minunile de lângă noi. Nu mai avem vreme să privim nici cerul albastru, nici alergatul norilor pe cer, nici florile, nici păsările... Suntem prea legați de materie, dar minuni există! Aceste minuni sunt ca niște răbufniri, așa cum răbufnește lava din scoarța pământului.

Să mai observăm ceva la momentul acesta, când Mântuitorul l-a vindecat pe slăbănog. Vedeți că slăbănogul nu l-a cerut nimic Domnului. Domnul S-a dus la el să îl tămăduiască, să facă milostenie cu el. Mare lucru este acesta, iubiții mei! Să facem milostenie când nu ni se cere sau, aș zice, *și când nu ni se cere*. Câteodată, poate nu facem milostenie nici atunci când ni se cere. Sigur că se poate spune că Dumnezeu știa nevoia slăbănogului... Dar și noi

știm, dacă vrem să știm, că există undeva un copil necăjit sau o femeie în vârstă singură într-o casă, care are nevoie să fie spălată sau hrănită, pe cineva care are nevoie de un sprijin moral sau material, ca să venim în ajutor fără să ni se ceară.

Mai departe:

> „Dar în ziua aceea era sâmbătă. Deci, ziceau iudeii către cel vindecat: Este zi de sâmbătă și nu este îngăduit să-ți iei patul. El le-a răspuns: Cel ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ți patul tău și umblă. Ei l-au întrebat: Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul tău și umblă? Iar cel vindecat nu știa cine este, căci Iisus Se dăduse la o parte din mulțimea care era în acel loc" (v. 9-13).

Vine iarăși vorba despre sâmbătă, zi de odihnă, Ziua Domnului. Ne-a dat-o Domnul de la început prin Moise: *Șase zile să lucrezi pentru trup, dar a șaptea este Ziua Domnului Dumnezeului tău. Este ziua sufletului tău.* Măcar câteva ore din ziua a șaptea dă-le sufletului ăstuia care te reprezintă ca om. Prin suflet ești om, nu prin alte organe și instincte, pe care le au toate celelalte animale. Cât timp te îngrijești de acest suflet? E bine să ne întrebăm, să știm dacă păzim această lege a odihnei, să luăm în serios lucrul acesta. Să fiți convinși că pentru noi, creștinii, duminica este a șaptea zi, Ziua Domnului, a Învierii Lui. Ce mult ar însemna pentru familiile noastre, pentru obștea noastră românească, dacă s-ar respecta această periodicitate a celor șapte zile în viața noastră! Vine ziua duminicii, ziua în care trebuie să fiu la biserică, să mă îngrijesc de sufletul meu și de viața mea. Dacă se realizează acest ritm în viața noastră, se realizează tot ce este esențial: armonie, echilibru, așezarea de care avem nevoie.

Aici era vorba că s-a încălcat Ziua Domnului, atât înțelegeau ei! E limpede că se pune în evidență bigotismul, formalismul, reaua credință și vicleșnia lor. În loc să întrebe cine a vindecat,

în loc să se minuneze, pe ei îi interesa că s-a călcat sâmbăta. Orbire! Iar vizavi de orbirea lor, iată bunul simț al slăbănogului, care vedea foarte bine duhovnicește: „Cel ce m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ți patul tău și umblă!". Adică: *el nu putea să mă îndemne să fac un păcat, după ce m-a făcut sănătos*. Domnul Se dăduse la o parte, Se retrăsese din mulțime; El, Omul Iisus, nu vrea să fie atins de slava deșartă. Este mai degrabă pentru noi o pildă a ceea ce înseamnă fuga de slava deșartă. Apoi Iisus l-a aflat iarăși în templu pe slăbănog: „Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău!" (v. 14). Remarcăm: fostul slăbănog era acum în templu, se dusese să Îi mulțumească lui Dumnezeu. De regulă, noi uităm să mulțumim lui Dumnezeu sau oamenilor. Când este vorba să cerem, când avem un necaz, ne grăbim să cerem ajutorul, mergem la șapte biserici, nu doar la una singură. Dar, cum s-a împlinit rugăciunea, uităm adesea să Îi mulțumim lui Dumnezeu. Cuvântul Mântuitorului, „Ia seama să nu mai păcătuiești!", arată că păcatul este cel care îl dusese pe omul acesta la starea lui de slăbănogire. Așadar, una dintre pricinile bolii este păcatul. Doar una, pentru că nu toate bolile sunt urmarea păcatului. Iov era cel mai drept om din lume, și ce boli nu a avut! Ca să fie încercat și ca să fie diavolul înfrânt prin răbdarea lui. Nici orbul acela din naștere nu păcătuise – nici el, nici părinții lui –, ci s-a arătat lucrarea lui Dumnezeu prin această boală. Dumnezeu lucrează prin noi, prin dragostea noastră, Dumnezeu ne stimulează dragostea. În felul acesta, noi colaborăm cu Dumnezeu. În planul lui Dumnezeu, în iconomia Lui există multe rânduieli de acest gen. Deci, una dintre cauzele bolilor este acest păcat, care înseamnă încălcarea legii morale, care aduce și îmbolnăvirea trupului.

Iubiții mei, după ce s-a petrecut scena aceasta, spune Sfânta Scriptură că iudeii căutau să Îl omoare pentru că nu ținea sâmbăta, dezlega sâmbăta și pentru că se făcea deopotrivă cu Dumnezeu. Deși El limpezise și acest subiect: „Sâmbăta a fost făcută pentru

om, nu omul pentru sâmbătă. Eu sunt Domn și al sâmbetei!" (*Marcu* 2, 27-28). Deci, căutau să Îl omoare pentru că se făcea una cu Dumnezeu. Domnul le aduce mărturii despre dumnezeirea Lui, despre lucrările făcute de El, de mărturia Tatălui și a lui Ioan Botezătorul, despre Scripturi: *Moise despre Mine vorbește, dar voi nu credeți!* Este aici un aspect asupra căruia merită să ne oprim: „Cum puteți voi să credeți, când primiți slavă unii de la alții, și slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutați?" (*Ioan* 5, 44). Lipsa dragostei de Dumnezeu și a credinței sunt din pricina slavei deșarte. Dacă am căuta slava lui Dumnezeu, am avea credință, dragoste, putere. Mântuitorul le-a dat de înțeles: căutând slava aceasta pe care v-o dați unii altora, nu ajungeți la credință! De aceea erau și iudeii orbiți, nu Îl vedeau pe Iisus ca fiind izvorul puterii. Din cauza slavei deșarte pe care o căutăm unii de la alții există atâta orbire în lume. Noi suntem niște slăbănogi, până la urmă. Slăbănogul de 38 de ani este simbolul slăbiciunii noastre. Iar vindecarea lui este vestea cea bună a întăririi noastre. Cu o singură condiție: să avem și noi credința și nădejdea slăbănogului. „Vrei să te faci sănătos, ridică-te!". Domnul nostru Iisus Hristos, izvorul puterii noastre, ne solicită și credința, și voința. El dorește să fie mai bine. De aceea, Biserica ne tot îndeamnă: „La munte, suflete, urcă!".

O, Doamne Iisuse Hristoase, nu ne părăsi! Suntem așa de slabi, de îndărătnici, de împietriți, așa de slăbănogi! Știm însă că Tu stărui în așteptarea Ta plină de iubire pentru întoarcerea noastră, pentru răspunsul nostru hotărât la chemarea Ta. Doamne, ajută-ne să nu mai păcătuim, să dorim puterea cea adevărată, duhovnicească, puterea de a birui răul prin bine, puterea de a ne smeri, de a ierta și de a iubi, puterea de a trăi viața cu tine! Amin. Hristos a înviat!

Duminica a V-a după Paști – a Samarinencei

(*Ioan* 4, 5-42)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

La sfârșitul slujbelor din Săptămâna Luminată, când spunem „Hristos a înviat!" și răspundem „Adevărat a înviat!", adăugăm formula: „Și ne-a dăruit nouă viața veșnică". În Evanghelia după Sfântul Ioan se arată ce este viața veșnică. Sunt chiar cuvintele Mântuitorului: „Aceasta este viața veșnică, să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis" (17, 3). Este un cuvânt din rugăciunea arhierească pe care Domnul Hristos a înălțat-o către Dumnezeu-Tatăl, încredințându-ne pe noi și pe toată lumea grijii Lui, în unitatea aceasta a lui Dumnezeu.

Iubiții mei, pericopa evanghelică pe care ați ascultat-o astăzi este o chemare la viața veșnică, prin cunoaștere. Dar în viața Bisericii cunoașterea adevărată înseamnă gnoză, adică o cunoaștere prin credință, prin iubire, o cunoaștere totală, un atașament total la Adevărul, singurul adevăr, Care este Dumnezeu.

Și iată ce ne relatează Sfânta Evanghelie de azi. Sfântul Ioan Botezătorul fusese prins. Fariseii au auzit că Iisus făcea mai mulți ucenici decât Ioan și atunci au început să îl urmărească și mai cu sârguință, vrând să-L prindă în cuvânt și, până la urmă, să-L condamne. De aceea, Domnul, aflând despre lucrul acesta,

părăsește Iudeea și Se duce către Galileea. Părăsește Iudeea nu din frică, ci din înțelepciune, pentru că Domnul n-avea frică. Lupta pe care trebuia s-o dea o dădea când voia El, nu când voiau cei care Îl provocau. De aceea, pleacă din calea mâniei lui Irod și Se duce către Galileea. Numai că drumul trecea prin Samaria, prin această regiune a Țării Sfinte aflate între Iudeea, care era la Nord, și Galileea, care era la polul opus. Samaria era socotită o țară mai degrabă păgână. Era aici amestecătură de oameni, pe lângă foștii iudei veniseră o mulțime de străini care năvăliseră, o mulțime de străini care fuseseră colonizați, era o populație amestecată. De aceea, erau socotiți ca niște câini, iar iudeii care voiau să se ducă în Galileea, deși era drumul mai scurt prin Samaria, ocoleau trecând Iordanul și mergeau mult mai mult ca să ajungă în Galileea și invers. Domnul însă trece peste prejudecățile iudeilor și ține drumul scurt, prin Samaria. De altfel, El arăta că a venit pentru toate neamurile, nu numai pentru iudei – „poporul ales", cum se considerau. Și a ajuns în Samaria, așa cum ați auzit la pericopa evanghelică, în apropiere de o cetate numită Sihar, unde era o fântână a lui Iacov, Iacov-Israel, și unde a avut loc convorbirea cu o femeie samarineancă.

Iubiții mei, înainte de a trece la prezentarea propriu-zisă a pericopei evanghelice, trebuie să subliniem că această convorbire a Domnului nostru Iisus Hristos cu femeia samarineancă este, din punct de vedere pedagogic, o lecție desăvârșită, cu toate treptele și cu toate procedeele pedagogice: de la simplu la complex, adică de la general la particular, de la lucruri cunoscute la cele necunoscute. Pedagogic, modern, poate fi dată exemplu ca pe o lecție desăvârșită. Nici nu se putea altfel, pentru că Cel care a ținut lecția era Domnul nostru Iisus Hristos, era Învățătorul prin excelență. „Voi mă numiți – spunea ucenicilor la Cina cea de taină – Domn și învățător, și bine ziceți, că sunt!" (*Ioan* 13, 13); iar lecția pe care o ținea nu putea să fie decât desăvârșită.

Să urmărim, iubiții mei, această lecție, această convorbire. Și nu numai să o urmărim, să ne lăsăm învățați! Să știți că progresează numai acela care se lasă învățat, nu care caută neapărat să-i învețe pe ceilalți. Să ascultăm, că avem de învățat de la toți oamenii – și de la cei mai simpli, cu mai puțină cultură, chiar și de la copii. Dacă facem altfel, înseamnă că avem o mândrie care nu este după voia lui Dumnezeu.

> „Și era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas [ora 12.00, miezul zilei, perioada de maximă arșiță în zona sud-tropicală]. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: Dă-Mi să beau!, fiindcă ucenicii Lui se duseseră în cetate ca să cumpere merinde. Femeia samarineancă I-a zis: Cum Tu, Care ești iudeu, ceri să bei apă, de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii. Iisus a răspuns și i-a zis: Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel Ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El și ți-ar fi dat apă vie. Femeia I-a zis: Doamne, nici găleată nu ai și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și au băut din ea el însuși, și fii lui și turmele lui? Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși, dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu va mai înseta, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare, spre viață veșnică" (*Ioan* 4, 6-14).

„Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu" – dacă am cunoaște și noi harul lui Dumnezeu și Cine este Cel prin care vine acest har! Ia gândiți-vă, câtă ignoranță în ceea ce privește cunoașterea lui Dumnezeu, la câte rătăciri suntem martori în această lume: fel de fel de secte, de curente religioase, para-religioase, para-filosofice: bahai, evanghelişti etc., care vin să ne învețe credința. Avem

atâtea posibilități de a-L cunoaște pe Domnul, El permanent ni Se descoperă, permanent stă la ușa inimii noastre și bate – „Iată, Eu stau la ușă și bat. Dacă îmi vei deschide, voi veni!". Însă negura grijilor, solzii păcatelor împiedică lumina să ne inunde sufletele, așa cum o fereastră murdară, neștearsă, împiedică razele soarelui să pătrundă și să lumineze înăuntru.

I-a zis, după aceea: „Ți-ar fi dat apa vie". Ce înseamnă apă vie? Apă curgătoare, țâșnitoare, nebăltită, opusul apei stătătoare. Femeia era cu mintea tot la sensul material, și Domnul atunci a subliniat sensul spiritual al cuvântului Său: „Cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac. Aceasta se va preface în el în izvor care va țâșni spre viața veșnică". O face să înțeleagă pe această femeie că El este mai mare decât patriarhii de care pomenise ea: „Fântâna asta ne-a făcut-o Iacov". Când femeia aude că este vorba de o apă miraculoasă și nu va mai înseta în veac, o cere, ca să nu mai fie nevoită să vină acolo să scoată. Acesta era rostul femeii, ele se ocupau mai mult de gospodărie, să meargă să aducă apă de departe, fântânile erau rare, iar efortul de a scoate apa nu era ușor. Chiar dacă miraculoasă, ea continuă să creadă că este vorba tot de o apă materială, care potolește setea trupească și rezolvă problema scoaterii apei. Domnul vorbea însă de alt fel de sete, de un alt fel de apă. Sunt la *Apocalipsa* lui Ioan două versete care ne lămuresc despre ce apă vorbește Domnul: „Râul și apa vieții, limpede cum e cristalul și care izvorăște din tronul lui Dumnezeu și al Mielului" (22, 1).

Iar vorbele Mântuitorului, spuse probabil la praznicul Corturilor, sunt concludente în această privință:

> „În ziua de pe urmă, care era ziua cea mare a praznicului, Iisus a stat în picioare și a strigat: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura. Spunea cuvintele acestea despre Duhul, pe care aveau să-L primească cei ce

vor crede în El. Căci Duhul Sfânt încă nu fusese dat, fiindcă Iisus nu fusese încă proslăvit" (*Ioan* 7, 37-39).

Iată, iubiții mei, iată despre ce apă vie vorbea Mântuitorul. O ajută deci pe femeie să înțeleagă din ce în ce mai mult. Dacă am fi și noi însetați după apa cea vie, dacă ne-ar mistui și nouă ființa această arșiță, această însetare, ce bine ar fi! Femeia începuse să priceapă, iar Mântuitorul i Se descoperă treptat-treptat. Mai întâi, după ce femeia i-a cerut să îi dea această apă, „Iisus i-a zis: Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici. Femeia a răspuns și a zis: N-am bărbat. Iisus i-a zis: Bine ai zis că nu ai bărbat, căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus. Femeia I-a zis: Doamne, văd că Tu ești Proroc" (v. 16-19).

Iată că femeia deja a ajuns la o anumită treaptă de cunoaștere: Străinul Acesta, Care știe niște lucruri, a făcut-o să înțeleagă, vede că Cel din fața ei îi cunoaște viața. Apoi, Îi pune niște întrebări: „Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim trebuie să ne închinăm?" (v. 20). Deși păcătoasă, femeia este preocupată de probleme de credință, o interesează niște lucruri. Și-L întreabă pe Domnul despre o veche dispută. Era acolo un templu. După eliberarea din robia babilonică, iudeii se întorseseră și își refăcuseră templul în Ierusalim, samarinenii își făcuseră și ei un templu acolo și își puneau problema unde este templul cel adevărat: la Ierusalim sau aici.

„Și Iisus i-a zis: Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este. Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători Își dorește. Duh

este Dumnezeu, și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr" (v. 21-24).

Aceasta este marea revoluție pe care a produs-o în viața religioasă a omenirii Biserica lui Hristos. Creștinismul înțelege cuvântul lui Dumnezeu în mod spiritual, săvârșește riturile lui într-un sens spiritual și năzuiește să întemeieze în inimile oamenilor împărăția spirituală a adevărului și a iubirii. *Aceasta este închinarea în duh și în adevăr!*

„I-a zis femeia: Știm că va veni Mesia, Care Se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate. Iisus i-a zis: Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine!" (v. 25-26). Se mai descoperise Domnul așa orbului din naștere, Se mai descoperise mai ales ucenicilor, la Cina cea de Taină. Vedeți? Domnul a apreciat căutările ei, deși ea era o păcătoasă. Acestei femei păcătoase Domnul îi încredințează o mulțime de revelații. Învățăm ceva de aici – și este bine să reținem: *Domnul Se descoperă oricui vrea să vină la El.* Nu Se descoperă numai unor inițiați, așa cum pretind unele secte, unele curente mai ezoterice, care se cred mai deosebite. Evanghelia a fost adresată tuturor, și bogați, și necăjiți. Prima dată, steaua lui Dumnezeu s-a arătat unor păstori. Au cunoscut-o și magii, intelectualii – dar mai pe ocolite, mai prin semne – și au ajuns la marginea cunoașterii; dar slava lui Dumnezeu li s-a descoperit lor: „Mulțumesc, Doamne, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și le-ai descoperit pruncilor!" (*Matei* 11, 25). Domnul Iisus a trecut peste toate prejudecățile care îi separau pe oameni, n-a ocolit pe nimeni, chiar dacă femeia făcea parte dintr-o categorie cu morală îndoielnică. A făcut aceasta Domnul, deoarece El credea în om. Dovada este această samarineacă – femeie, și încă încărcată de păcate. În concepția iudaică, o femeie nu putea să vorbească cu un învățător, dar Domnul i Se descoperă tocmai ei. Și aceasta, pentru că El crede în om, pentru că El este Creatorul, El știe ce a pus în fiecare om. Cu atât mai mult noi, în domnia

Harului, când Îl avem pe Hristos în noi de la Botez. În fiecare om există Acest Hristos, Care așteaptă să crească la măsura desăvârșirii. De aceea, să avem conștiința că în fiecare om Îl întâlnim pe Hristos și, mai presus de aparențe, să ne adresăm omului care crește odată cu Hristos. Să nu pierdem încrederea în oameni. Aceasta vrea Domnul de la noi!

„Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: Ce o întrebi? sau: Ce vorbești cu ea? Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți să vedeți un om care mi-a spus toate câte am făcut. Nu cumva Acesta este Hristos? Și au ieșit din cetate și veneau către El" (v. 27-29). Iată cum samarineanca devine o adevărată misionară. Se aprinsese în ea un foc, Îl întâlnise pe Domnul. Ce minunată este această clipă a întâlnirii cu Hristos! Uitase de apa din fântână! O cuprinsese arșița aceasta, știa acum că o altfel de apă potolește această sete, nu apa obișnuită. În inima ei Îl purta pe Hristos, pe Care Îl duce în cetate, cheamă cetatea la Hristos și chiar depune mărturie: „Mi-a spus toate câte am făcut" (v. 29). După tradiție, această samarineancă este Sfânta Fotini sau Fotinia, care este serbată la 26 februarie și care a ajuns, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu, până la Roma.

Iubiții mei, misionar te face bucuria descoperirii lui Dumnezeu. Femeia descoperise pe Dumnezeu și fapta aceasta a ei este un îndemn pentru a aduce și noi cetatea la Hristos. Mai întâi cetatea familiei, apoi pe cea a neamului, a lumii. Știți care este chezășia reușitei? Viața personală, cum s-a desfășurat ea în transformarea samarinencei. Numai cine se aprinde poate să lumineze pe ceilalți. O făclie care este aprinsă nu se poate să nu lumineze. Un cărbune e negru; dacă îl aprinzi, e flacără și căldură.

„Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: Învățătorule, mănâncă. Iar El le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți. Ziceau, deci, ucenicii între ei: Nu cumva l-a adus cineva să mănânce? Iisus le-a zis: Mâncarea Mea este să fac voia Celui

Care M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui" (v. 31-34). O năzuință sfântă, un ideal – acestea te hrănesc și te susțin.

Și cei care au trăit niște experiențe duhovnicești, chiar dacă nu au avut hrană și pâine obișnuite, au reușit să trăiască și să fie vii, pentru că le-a luminat viața un ideal sfânt. În acest sens, vă reamintesc câteva versuri ale unui poet creștin, Radu Gyr, care a descris ce înseamnă acest ideal, în pofida tuturor necazurilor și a tuturor suferințelor:

„Nu dor nici luptele pierdute,
nici rănile din piept nu dor,
cum dor acele brațe slute
care să lupte nu mai vor.
Cât încă inima ta cântă
ce-nseamnă-n luptă-un braț răpus?
Ce-ți pasă-n colb de-o spadă frântă
când te ridici c-un steag mai sus?
Înfrânt nu ești atunci când sângeri,
nici ochii când în lacrimi ți-s.
Cele mai crâncene înfrângeri
sunt renunțările la vis"
(Radu Gyr, *Îndemn la luptă*).

Dacă renunți la pâinea asta, degeaba te zbați șapte zile din șapte pentru pâinea trupească. Dacă știi să te hrănești și cu pâinea idealului, cu steagul ăsta sfânt, ai sorți de biruință. Ce viață tristă și searbădă trăiește omul care nu are un ideal, care nu cunoaște zborul spre piscuri, cum ne îndeamnă psalmistul David: „Ridicat-am ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu" (*Psalmul* 120, 1).

Continuă Mântuitorul:

„Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele, că sunt albe pentru seceriș. Iar cel ce seceră primește plată și adună

roade spre viață veșnică, pentru ca împreună să se bucure și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adevereşte cuvântul: Că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerați ceea ce voi n-ați muncit; alții au muncit și voi ați intrat în munca lor" (v. 35-38)

Iată, holdele sunt gata pentru seceriș. Mântuitorul îi îndeamnă, de fapt, să vadă în duh. Le spune lor și urmașilor lor, care au datoria propovăduirii, că lumea este gata, lumea este coaptă și așteptă secerătorii. Domnul vede în istorie, peste veacuri, în duh. Veneau samarinenii din cetate, cu îmbrăcămintea lor albă, orientală, erau ca o holdă coaptă. Iată, aceasta este holda!

„Și mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: Mi-a spus toate câte am făcut. Deci, după ce au venit la El, samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și mult mai mulți au crezut, pentru cuvântul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii" (v. 39-42).

Deci, Domnul a rămas la ei pentru că a fost invitat, a fost rugat de ei să rămână. Ne aducem aminte de cei din Decapole, care L-au rugat să plece, că le făcuse pagubă în porci după minunea vindecării celor îndrăciți. Cei din Samaria cred în El, Îl numesc Mântuitor. Poate că, izolați fiind de iudei, s-au păstrat mai curați, mai cinstiți și de aceea au fost așa de receptivi și repede-receptivi la descoperirea Domnului Hristos. A stat la ei două zile, dar nu relatează Evanghelia ce a făcut și ce a spus. Dar câte le va fi spus Domnul Hristos în cele două zile! Au fost minunați acești samarineni, iubiții mei! De aceea Domnul i-a și imortalizat în conștiința Bisericii. Să ne amintim că un samarinean a fost recunoscător dintre cei zece leproși, pe el L-a luat drept pildă Domnul. I-a vindecat pe toți și

doar un samarinean s-a întors. Și mai ales să nu uităm că El S-a ascuns în samarineanul cel milostiv, El S-a numit cu numele lor, le-a dat această cinste.

Iubiții mei, ce minunat lucru este să rămână Domnul la cineva! Ne bucurăm când vine cineva drag la noi. Dar, ca să rămână, trebuie să-l rugăm, să-l invităm să rămână la noi. Și va rămâne, dacă și noi vom veni spre El, cum au venit samarinenii. Chemarea ni se face mereu, prin orice slujbă, prin orice cuvânt, prin orice cântare. Dacă va veni la noi, atunci Îl vom cunoaște și vom mărturisi și noi „Acesta este Hristosul!", dobândind astfel viața veșnică. Amin. *Hristos a înviat!*

Duminica a VI-a după Paști – a Orbului

(*Ioan* 9, 1-38)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

În duminica aceasta, numită Duminica Orbului, Sfânta Biserică ne prezintă o altă lecție modernă. Vă aduceți aminte că duminica trecută subliniam faptul că tot ce s-a petrecut în legătură cu femeia samarineancă, tot ce a vorbit Mântuitorul cu femeia samarineancă a fost o lecție desăvârșită, o lecție modernă ținută de Pedagogul Pedagogilor, Domnul nostru Iisus Hristos. Și astăzi o să asistăm la o lecție model pe care am putea-o numi, așa cum o numea cineva, o „lecție de logică într-o școală de orbi la minte".

„Trecând Iisus – zice Evanghelistul – a văzut un orb din naștere" (*Ioan* 9, 1). Orbul din naștere, iubiții mei, este chipul cel mai trist din gama suferințelor omenești. E o suferință mare, este o cruce grea. Și în fața imaginii acesteia ar trebui ca noi, cei care avem ochi, să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru faptul că avem vedere, pentru faptul că ne vedem copiii, că privim cerul, lumina, florile, culorile, că privim toate aceste minunății pe care le-a făcut Dumnezeu. Dacă am ști cât de bogați suntem având lumina ochilor, n-am mai fi așa de nefericiți. Stați numai o jumătate de oră cu ochii acoperiți și închipuiți-vă că așa ar trebui să stați toată viața! Și vedeți ce n-ați da și cu cât de puțin v-ați mulțumi în viață, dacă ați avea lumină.

Ucenicii Domnului, care mergeau împreună cu El, au trecut pe lângă acest orb și L-au întrebat: „Învățătorule, cine a păcătuit? Acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?" (v. 2). Prin întrebarea aceasta, ucenicii caută, de fapt, răspuns la problema suferinței, în general. Ca și noi, de altfel. Și noi ne întrebăm: de ce atâta suferință, de ce suferința aceasta sau cealaltă?

Iubiții mei, să știți că înțelepciunea lumii nu găsește sens suferinței. Ba duce chiar la tăgada lui Dumnezeu. Pentru că, atunci când facem apel numai la înțelepciunea lumii și tăgăduim pe Dumnezeu pentru suferința care este în lume, noi nu facem decât să ne îndoim de dragostea lui Dumnezeu. La întrebarea aceasta, iată ce răspunde Domnul Hristos: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac până este ziuă lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine. Că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, lumină a lumii sunt" (v. 3-5). Deci, nu păcatul era pricina suferinței orbului. Uneori, este și păcatul cauză a suferinței. Ce este păcatul? Încălcare a unei legi a vieții. Și, dacă încalci legea vieții, bineînțeles că această lege nu mai funcționează, și atunci suferi. Dar, iată, Mântuitorul spune că suferința poate să fie dată și ca să se arate prin ea lucrarea lui Dumnezeu.

Gândiți-vă, frățiile voastre, nu simțim noi puterea lui Dumnezeu când, striviți de durere, de o suferință, întindem mâinile la El? Atunci simțim puterea lui Dumnezeu și lucrarea Lui. „Când sunt slab, atunci sunt tare!" – zicea Sfântul Apostol Pavel (*2 Corinteni* 12, 10). Dar gândiți-vă și la alt aspect. Dumnezeu îngăduie suferința pentru ca să se arate iubirea noastră față de cei ce suferă. Noi învățăm să iubim, adică să săvârșim actul major al vieții noastre în fața suferințelor. De fapt, Dumnezeu lucrează prin lucrarea iubirii noastre. Așa trebuie înțeles cuvântul acesta. Spunea Mântuitorul: „Până este ziuă, Eu trebuie să fac lucrările pe care Mi Le-a dat Tatăl". Să ne gândim la aspectul acesta care ne vizează și pe noi în ceea ce privește timpul. Ce facem cu timpul?

„Răscumpărați vremea!", zice Sfântul Apostol Pavel. „Vegheați, privegheați!", spune Mântuitorul. Sfinții Părinți ne fac atenți: „Fiți treji!" – trezvia de care tot pomenesc ei prin lucrările filocalice. „Lucrați cât e ziuă!". Numai diavolul ne îndeamnă: „Amână pe mâine mântuirea!".

După ce a spus cuvintele astea, Mântuitorul, spune Sfânta Scriptură,

> „a scuipat jos și a făcut tină din scuipat și a uns cu tină ochii orbului. Apoi a zis: Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului, *care se tâlcuiește: trimis*. Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând. Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta cel ce ședea și cerșea? Unii ziceau: El este. Alții ziceau: Nu este el, ci seamănă cu el [Nu-și puteau închipui că orbirea din naștere se poate vindeca]. Dar acela zicea: Eu sunt. Deci îi ziceau: Cum ți s-au deschis ochii? Acela a răspuns: Omul Care Se numește Iisus a făcut tină, a uns ochii mei și mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului și te spală. Deci, ducându-mă și spălându-mă, am văzut. Zis-au lui: Unde este Acela? Și el a zis: Nu știu!" (v. 6-12).

Vedeți, iubiții mei, când Domnul spune orbului „mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului", vrea să facă ceva. Domnul solicită credința orbului și, mai mult decât atât, probează această credință. Și aceasta o face în văzul tuturor. Domnul nu face nimic la întâmplare, face totul cu un rost, pentru folosul nostru, al celor de atunci și al celor de acum și din toate veacurile, cărora ni se adresează Sfânta Evanghelie. Domnul pune la încercare credința orbului, care este o credință extraordinară. Ia gândiți-vă: orbul acesta se încrede în ce spune Mântuitorul. Uns pe față cu tină, el pleacă pentru că i-a zis: „du-te și te spală". Are încredere! Aspectul acesta de încredere al credinței, de a te lăsa, de a te arunca în

brațele lui Dumnezeu. Minunea aceasta a fost în fața mulțimii, care trebuia să vadă, trebuia să învețe.

Iubiții mei, ce bucurie nespusă va fi trăit fostul orb! Ne dăm seama că el s-a născut a doua oară. A ieșit dintr-o strâmtoare, dintr-o temniță de beznă. Domnul nostru Iisus Hristos i-a deschis ferestrele sufletului către toate miracolele lumii. Dar, iubiții mei, i-a fost dat orbului să mai vadă și altceva, că există în lume și o altă orbire, mai grea decât orbirea din care ieșise el.

Și din ce se petrece mai departe în Sfânta Evanghelie ne dăm seama de lucrul acesta. După ce fostul orb a avut convorbirea cu vecinii, cu cei care îl cunoșteau, aceștia l-au dus la farisei. Consemnează Sfântul Ioan Evanghelistul: „Era sâmbăta ziua în care Iisus a făcut tină și i-a deschis ochii" (v. 14). Deci, Iisus lucrase în această zi, încălcase sâmbăta. Deci, iarăși îl întrebau și fariseii cum de vede. Și el a zis: „Tină a pus pe ochii mei, m-am spălat și văd" (v. 15). Fostul orb este în fața fariseilor la o adevărată anchetă, după toate rânduielile anchetelor care s-au făcut și se fac în toate vremurile: cu confruntări, cu întrebări, ocolite, mai neocolite, cu amenințări și așa mai departe. Așadar, ziceau unii dintre farisei: „Acest Om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta!", iar alții, tot dintre farisei, dar cu mai mult bun simț, ziceau: „Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Și era dezbinare între ei" (v. 16). E de la Dumnezeu, nu e de la Dumnezeu? Au zis iarăși orbului: „Dar tu ce zici despre El că ți-a deschis ochii?" Declară tu! Iar el a zis: „Este Proroc!" (v. 17). Așa a simțit orbul atunci, că e Cineva deosebit.

Iudeii, după ce au aflat și răspunsul acesta categoric al fostului orb, „nu au crezut despre el că era orb și a văzut până ce nu au chemat pe părinții celui care vedea. Și i-au întrebat, zicând: Acesta este fiul vostru, despre care ziceți că s-a născut orb? Deci, cum vede el acum?" (v. 18-19). Au făcut identificări. El este sau nu? Le-au pus niște întrebări. Au răspuns deci părinții lui și au zis: „Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb. Dar cum

vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu știm. Întrebați-l pe el, este în vârstă, va vorbi singur despre sine" (v. 20-21). Vedeți cu câtă frică depun mărturie părinții? Explicația este în Evanghelie: „Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii puseseră acum la cale că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă" (v. 22). Sigur că părinții știau că i-a deschis ochii Cineva, Învățătorul Iisus, dar le-a fost teamă și au dat un răspuns ca la anchetă, ca să scape: „Întrebați-l pe el, că e în vârstă". Dacă spuneau că i-a deschis ochii Iisus, atunci erau în primejdia să fie dați afară din sinagogă, ceea ce echivala cu a fi scoși din comunitatea de viață, o excomunicare, cum ar fi o afurisire, la noi, din Biserică, un fel de moarte civilă. Și, văzând că nu au rezolvat cu părinții, au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: „Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta e păcătos" (v. 24). „Știau" ei – aflaseră ei, în forul lor superior – că e păcătos, deoarece calcă legea lui Dumnezeu. A răspuns fostul orb: „Dacă este păcătos, eu nu știu. Eu un lucru știu: că fiind orb, acum văd (v. 25)". Asta știa orbul limpede. „Deci i-au zis: Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?" (v. 26). Întrebau același lucru, doar-doar va da un răspuns cum voiau ei, anchetatorii. E un șablon vechi. „Le-a răspuns: V-am spus acum și n-ați auzit? De ce voiți să auziți iarăși? Nu cumva voiți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?" (v. 27). Câtă îndrăzneală are fostul orb!

„Și l-au ocărât și i-au zis: Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi știm că Dumnezeu a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L știm de unde este" (v. 28-29). Moise avea girul de la Dumnezeu, a vorbit Dumnezeu cu el.

> „A răspuns omul și le-a zis: Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. [Și, iarăși un lucru de bun simț și de logică extraordinară:] Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă.

> Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. Dacă n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea face nimic. Au răspuns și i-au zis: În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi? Și l-au dat afară" (v. 30-34).

V-ați dat seama că fariseii, având ochi, nu au crezut, ei erau orbi duhovnicește. Din păcate, sământa lor nu a pierit. Unii tăgăduiesc adevărul pentru că nu sunt în stare să vadă, alții pentru că nu doresc să vadă, alții nu se silesc să vadă, altora nu le convine adevărul și de aceea nu văd, sunt orbi. Este o situație tragică pentru comunitatea noastră: să nu ne dăm seama unde este lumina și unde este întunericul, să rămânem orbi chiar și atunci când ne luminează cineva. Este trist, iubiții mei, pentru noi să nu luăm seama! Fostul orb se arată a vedea bine și duhovnicește. Odată cu lumina ochilor, i-a luminat și mintea, altfel nu putea să dea răspunsurile acestea extraordinare. Dumnezeu i-a dezvoltat simțurile și mintea aceasta luminată ca să dea aceste răspunsuri. *Convorbirea cu fariseii este o lecție de logică, ținută unor orbi la minte.* Până la urmă, le-a arătat că Iisus este Domn și al sâmbetei, că El, de fapt, nu calcă sâmbăta. El a făcut sâmbăta. Nu știau ei ce înseamnă să calci sâmbăta. El le demonstrează că e proroc, și chiar Fiul lui Dumnezeu, că este de Sus.

Așadar, oamenii l-au expulzat din comunitate pe fostul orb. Numai că l-a primit Dumnezeu: „Și a auzit Iisus că l-au dat afară. Și, găsindu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?" (v. 35). Domnul a socotit că, până la punctul unde a ajuns el cu înțelegerea, acum i Se poate descoperi. Și Domnul știa ce a vorbit cu el în sinagogă și ce s-a petrecut cu el. „El a răspuns și a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Și a zis Iisus: L-ai și văzut! Și Cel ce vorbește cu tine Acela este. Iar el a zis: Cred, Doamne! Și s-a închinat Lui" (v. 36-38).

Domnul nostru Iisus Hristos, Care este Lumina Lumii, Care îi dăduse vedere trupească, Care îi luminase și mintea, acum îi

desăvârșește și vederea duhovnicească și îi dă Lumina cea Adevărată, îi dă să ajungă la cunoașterea lui Hristos, Care este Lumina Lumii. I Se descoperă lui Însuși Domnul nostru Iisus Hristos. Acest orb este un simbol al întregii omeniri, pe care Domnul Dumnezeu, prin întruparea Lui, a venit să o vindece, să o scoată din „întunericul și din umbra morții", cum spunea profetul.

Iubiții mei, există o orbire a sufletului, o beznă duhovnicească, pe care nu este greu să o constatăm și noi. Cum ieșim din acest întuneric? Cum să facem să avem lumina adevărată, ca să vedem bine? Sfânta Scriptură ne dă soluțiile mereu. Să nu uităm că Mântuitorul a zis: *Eu sunt Lumina Lumii, Eu sunt busola, Eu sunt ținta, Eu sunt farul, Eu sunt soarele fără de care nu poate fi viață.* În ordine duhovnicească, fără El nu se poate face nimic, fără El înseamnă moarte. Cine nu Îl caută pe El și cine nu își rezolvă problemele personale și ale obștii în El și prin El, acela ajunge la moarte. E limpede. De aceea spuneam că e așa de simplu să vezi cine este cu lumina și cine este împotriva luminii... Dacă ești cu Hristos, ești cu lumina, ai lumina vieții și ai viață. Deci, către El să ne îndreptăm și, mai ales, să ne lăsăm călăuziți de El.

Să luăm seama că orbul a căpătat lumina vederii la apa Siloamului. Și noi toți, creștinii, ne luminăm și noi la Siloamul Bisericii, la Siloamul Tainelor din Sfânta Biserică. Să ne gândim, bunăoară, la Botez, care e numit „Sfânta Luminare". Prin Botez, ni s-a dat lumină. Mai mult, în Biserică avem posibilitatea să spălăm tina de pe ochii sufletului, să ne curățim haina luminoasă primită la Botez. Așa cântăm: „Dă-mi haină luminoasă...". Noi o întinăm între timp, dar avem posibilitatea prin Sfintele Taine să curățim această haină care a fost pătată.

Față de ce înseamnă Siloamul Bisericii, trebuie să ne întrebăm dacă noi păstrăm lumina pe care am primit-o la Botez, dacă ne curățim haina primită la Botez. Adică dacă vedem bine, dacă există lumină în viața noastră, în familia noastră. Răspândim noi lumină? Posibil să ne descurajeze răspunsul la întrebările acestea.

Dacă suntem cinstiți, ne dăm seama că nu suntem lumină. Numai lumina Evangheliei ne sare în ajutor și le rezolvă pe toate. La Dumnezeu găsim toate rezolvările. Cum citim într-o epistolă a Sfântului Apostol Petru: „Lasă-ți povara la picioarele Domului!" (*1 Petru* 5, 7). Punem toată viața noastră, cu toate problemele, cu tot întunericul nostru, cu toate neîmplinirile noastre, cu toate mizeriile noastre la picioarele Domnului. În lumina Evangheliei, ne dăm seama de orbirea noastră, ceea ce este mare lucru.

Pe de altă parte însă, Sfânta Evanghelie ne arată și lucrul pozitiv pe care trebuie să îl facem, cum să scăpăm de orbire. Să luăm seama că Evanghelia spune că Hristos este Lumina Lumii. Să Îl avem pe Hristos ca lumină a vieții noastre! Biserica ne îndeamnă să venim la Siloamul Sfintelor Taine ale Bisericii, așa cum a trimis Domnul orbul să meargă la Siloam. Biserica ne spune: „Nu întârziați, pentru că izvorul Siloamului Bisericii curge mereu! Veniți de luați lumină!". Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a VII-a după Paști – a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic

(*Ioan* 17, 1-13)

Hristos a înviat!

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

La Sfânta Evanghelie de astăzi s-a citit o pericopă din *Evanghelia după Ioan*, care ne prezintă un fragment din rugăciunea Domnului nostru Iisus Hristos, „Rugăciunea arhierească", rugăciune pe care a înălțat-o către Dumnezeu la Cina cea de Taină. Pentru noi toți și pentru frățiile voastre care n-ați fost prezenți la Sfânta Evanghelie, recitim această rugăciune:

„În vremea aceea, Iisus, ridicându-Și ochii către Cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească, precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor acelora pe care Tu i-ai dat Lui. Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis. Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine, pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat, le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că

de la Tine am ieşit şi au crezut că Tu M-ai trimis. Şi toate ale Mele sunt ale Tale şi ale Tale sunt ale Mele şi M-am preaslăvit întru ei. Şi Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt şi Eu vin la Tine. Părinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem şi Noi. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat; şi i-am păzit şi n-a pierit niciunul dintre ei, decât fiul pierzării, ca să împlinească Scriptura. Iar acum vin la Tine şi pe acestea le grăiesc în lume, ca să fie deplină bucuria Mea în ei. Eu le-am dat cuvântul Tău, şi lumea i-a urât, pentru că nu sunt din lume, precum Eu nu sunt din lume. Nu Mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzeşti pe ei de cel viclean. Ei nu sunt din lume, precum nici Eu nu sunt din lume. Sfinţeşte-i pe ei întru adevărul Tău; cuvântul Tău este adevărul. Precum M-ai trimis pe Mine în lume, şi Eu i-am trimis pe ei în lume. Pentru ei Eu Mă sfinţesc pe Mine Însumi, ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr. Dar nu numai pentru aceştia Mă rog, ci şi pentru cei care vor crede în Mine, prin cuvântul lor, Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Şi slava pe care Tu Mi-ai dat-o le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem: Eu întru ei şi Tu întru Mine, ca ei să fie desăvârşiţi întru unime, şi să cunoască lumea că Tu M-ai trimis şi că i-ai iubit pe ei, precum M-ai iubit pe Mine. Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o, pentru că Tu M-ai iubit pe Mine mai înainte de întemeierea lumii. Părinte drepte, lumea pe Tine nu te-a cunoscut, dar Eu Te-am cunoscut, şi aceştia au cunoscut că Tu M-ai trimis. Şi le-am făcut cunoscut numele Tău şi-l voi face cunoscut, ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei şi Eu în ei (*Ioan* 17, 1-26).

Iubiţii mei, repet un lucru pe care l-am mai spus, pe care l-am găsit scris cândva, undeva, şi care mi se pare extraordinar

în legătură cu această rugăciune: „asemenea pagini nu se comentează. Le citești în genunchi, le uzi cu lacrimi și închizi cartea cu convingerea că numai Dumnezeu a putut simți, gândi și iubi astfel!". Aceasta este rugăciunea arhierească, care este cea mai înaltă și cea mai grandioasă rugăciune care s-a ridicat vreodată de pe fața pământului. Este rugăciunea Arhiereului Hristos – Hristos a avut și slujire de arhiereu. Este această rugăciune pe care El, Arhiereul Hristos, înainte de patimile Sale, o ridică Tatălui și ne încredințează pe noi Tatălui Ceresc și cere unirea noastră în veșnicie cu El, prin Biserică.

Ne vom opri asupra unor adevăruri exprimate aici pentru limpezirea noastră. Vorbește de proslăvire, care este jertfa de pe Golgota, după care aveau să urmeze Învierea și Înălțarea. Înainte de această proslăvire, Domnul spune Tatălui: „Lucrul pe care Mi l-ai dat să îl fac, l-am făcut". Este, dacă vreți, un fel de bilanț a ceea ce a săvârșit Domnul în activitatea Lui pe pământ. Și Îi arată Tatălui rezultatul lucrării Sale. E un îndemn și pentru fiecare dintre noi să facem un bilanț, la orice vârstă ne-am afla. Fiecare avem ceva de făcut în lumea aceasta. Putem să spunem și noi, ca Domnul, „Lucrul pe care mi l-ai dat să îl fac, l-am făcut"? Fiecare să se cerceteze în locul lui, în familia lui, în contextul social în care se află. Pentru că trebuie să „câștigăm viața veșnică", cum spunea Mântuitorul.

Sigur că noi, cu dreaptă-judecată, ajungem la concluzia că există viață veșnică. Rațiunea noastră ne duce până la marginea adevărului, ne arată că nu suntem ca orice viețuitoare, că avem ceva în noi care depășește materia, carnea și sângele, și acel ceva este sufletul nostru. Existența sufletului presupune și existența altei vieți, cea veșnică. Dar iată că Domnul nostru Iisus Hristos ne învață El Însuși ce este viața veșnică, ne face această descoperire: „Aceasta este viața veșnică, să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis". Să nu uităm acest fapt: Sfânta Scriptura și Sfânta Tradiție sunt izvoarele

Revelației. Cuvântul acesta al Domnului Hristos ne descoperă nouă adevărul despre viața veșnică – nouă care cu judecata noastră spuneam că ajungem doar până la marginea unor adevăruri.

Este bine să facem precizarea că religia noastră este hristocentrică, Îl are pe Hristos în centru, în sensul că Dumnezeu Se întrupează ca să fie accesibil nouă și ca să ne ridice pe noi, prin Domnul nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeu și Om. În El și prin El înțelegem și Cine este Tatăl, și Cine este Sfântul Duh, ce este Sfânta Treime, ce este Unimea în Treime, ce este Dumnezeu Unul închinat în Trei. Noi ne mântuim prin Hristos, numai prin Hristos ne împărtășim de Cel veșnic, numai prin El avem viață veșnică. Trebuie să risipim relativismul cu care suntem îmbiați, direct sau pe departe, cu foarte multă vicleníe: „Dumnezeu este pretutindeni, e și pentru cel de o credință, și pentru altul de altă credință" – tot felul de mode religioase și parareligioase, sisteme filozofice și fel de fel de curente care abundă și care vorbesc despre Dumnezeu și despre viața veșnică. Ați auzit de teozofie, de antropozofie, de spiritism, mai nou yoghisme, budisme...

Iubiții mei, sunt rătăciri de la dreapta credință: „Aceasta este viața veșnică, să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis". Numai prin Hristos ne mântuim. Dacă credem că există Dumnezeu și că Dumnezeu S-a întrupat, atunci credem că religia noastră, religia creștină, este religie revelată. Noi nu negăm că și celelalte religii dețin crâmpeie de adevăr. Chiar religia creștină, Sfinții Părinții spun – Sfântul Iacob, Sfântul Iustin Martirul și Filosoful – că Dumnezeu Cuvântul S-a descoperit fragmentar, ca niște semințe de adevăr în lume, atât prin sistemele filosofice, cât și prin drepții Vechiului Testament, prin înțelepții lumii, prin magi sau prin diferite alte religii. Există adevăruri pe care tot Dumnezeu, în Pronia Lui, după căderea lui Adam și în evoluția istorică a lumii, a avut grijă de neamul omenesc și a mai dat niște descoperiri de acestea. Deci, diferitele sisteme sau religii au păstrat crâmpeie din revelația

primară. Dar aceasta este una, iar faptul că „la plinirea vremii", cum zice Sfântul Pavel (*Galateni* 4, 4), va veni Hristos ca să ne aducă nouă Adevărul este cu totul altceva. Iată, astăzi îi pomenim pe Sfinții Părinți de la Niceea, primul Sinod Ecumenic, convocat de Sfântul Constantin cel Mare, în 325, Sinodul unde s-au alcătuit primele șapte articole din Crez. Acești Părinți de la Niceea, în număr de 318, au subliniat că mântuirea vine prin Hristos, Care este Dumnezeu-Logosul Întrupat.

Spune Sfântul Ioan, în prologul Evangheliei sale: „Și Cuvântul trup s-a făcut" (*Ioan* 1, 14). S-a întrupat nu doar așa o părere, cum spuneau niște erezii apărute chiar din vremea Sfântului Ioan Evanghelistul, *docheții*, care susțineau că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, S-a întrupat într-un corp aparent, deci și moartea Lui a fost aparentă, totul aparent! Cuvântul S-a făcut Trup – „sarx" – carne, în grecește.

Iubiții mei, nu este indiferent în ce crezi și cum crezi. De aceea, este bine să ne cunoaștem bine Ortodoxia, să ne străduim fiecare să venim la biserică, la această școală adevărată, să citim acasă, să luptăm cu toate puterile ca această credință a noastră să fie cunoscută copiilor – să pătrundă Religia în școală, în toate sectoarele vieții noastre sociale. Neamul nostru s-a născut creștin și Biserica l-a ținut așa de-a lungul vremii. Avem o datorie sfântă în acest sens!

Cunoașterea creștină nu este doar cu mintea. Cunoașterea creștină, spun Sfinții Părinți, este gnoză: cunoaștere din credință și din iubire, este faptă de iubire până la urmă. Este cunoașterea totală, nu numai cu mintea, ci și cu voința și cu inima, toată viața noastră este implicată în cunoașterea lui Dumnezeu. De aceea și rostim la ecteniile din timpul Sfintei Liturghii: „Și toată viață noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm".

Zicea Mântuitorul în rugăciune: „Proslăvește-Mă Tu, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea". Se subliniază aici faptul că El e din veșnicie, dinainte de a fi lumea, așa

cum mărturisim în Simbolul credinței: „Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Născut, nu făcut". Dacă iei o lumină cu o lumânare din lumina aceasta și o duci în altă lumânare, la fel sunt. Mai spune Mântuitorul: „Am arătat numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume". În Sfânta Scriptură și în acest citat, lumea nu se referă la realitatea fizică, ci la universul moral, la comunitatea spirituală a oamenilor, care știm foarte bine că până la Hristos zăcea în păcat, „în latura și-n umbra morții". Domnul nostru Iisus Hristos, prin jertfa și învățătura Sa, ne-a scos din acest univers al răului și ne-a ridicat într-o comuniune spirituală aparte, care este Biserica Sa, al cărei act de naștere a fost Altarul Crucii și despre care vom afla apoi și la Rusalii, când s-a constituit în instituție divino-umană.

Acesta este adevărul de temelie al rugăciunii arhierești, această încorporare a noastră în unitatea Bisericii, care înseamnă unitatea cu Dumnezeu și unitatea între noi. Dacă Mântuitorul spune că suntem o unitate aparte, nu înseamnă că noi suntem detașați de lume. Doamne, ferește! Noi trebuie să slujim lumea, având-L model pe Hristos, Care a venit să slujească lumea. Oare nu ne-a îndemnat El: *Fiți sarea pământului, fiți lumina lumii* (*cf.* Matei 5, 13-14). De aceea, noi, creștinii, avem o mare răspundere în lume. Să nu dezertăm de la datoriile creștine, să nu existe acel absenteism de care ne facem vinovați de multe ori: „Ei, nu mai cred în nimic și în nimeni!". Ăsta este egoism! Ba să căutăm și să vedem unde e adevărul! Avem datoria aceasta, să nu stăm deoparte. Hristos ne-a învățat să fim în lume și să luptăm pentru lume, pentru înnoirea lumii. Spusese mai înainte Mântuitorul, la Cina cea de Taină, la capitolul al XV-lea din *Evanghelia după Ioan*: „Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăște". Ce înseamnă acest cuvânt? *Dacă ați pactiza cu păcatele lumii, dacă ați renunța la idealuri, dacă v-ați păta sufletul cu întinările ei, atunci lumea v-ar iubi*. Avem experiența asta, am trăit-o

și poate o trăim și acum. Dacă pactizăm cu ea, ne iubește. Dacă nu, ne rezervă cruci. Ne-a avertizat Hristos că, dacă nu suntem din lume, lumea ne pregătește cruci.

Era o prorocie în legătură cu persecuțiile care aveau să urmeze, care au fost în primii 300 de ani de creștinism. Dar au existat persecuții și după aceea și vor exista până la sfârșitul veacurilor. Să avem conștiința aceasta: cine nu Îl primește pe Domnul nu îi primește nici pe cei care vin în numele Domnului. Sfântul Ioan, în prologul Evangheliei sale, spune: „A venit la ai Săi, dar ai Săi nu L-au primit". Cei care suntem ai lui Hristos să știm că ne așteptă cruci și că există riscul să nu fim primiți chiar de ai noștri. Dar să avem conștiința biruinței! Doar prin Hristos biruim, pentru că El a biruit. Este adevărat că prin Cruce..., dar a biruit! Este importantă proslăvirea, biruința, viața veșnică. Sigur că lumea poate să pregătească cruci, dar biruința vine din conștiința că suntem una cu Hristos. În acest sens, trebuie să avem tăria să spunem ca Sfântul Apostol Pavel: „Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?" (*Romani* 8, 35). Și „Eu v-am ales pe voi!" – le spusese ucenicilor înainte. Ce înseamnă că noi, creștinii, suntem aleși? Suntem aleși în sensul de a avea un comportament aparte, de a avea sarcina de a schimba lumea după chipul nostru, dar chipul nostru să fie chipul lui Hristos.

Trebuie, mai întâi, ca fiecare dintre noi să pășim spre statura lui Hristos. Trebuie ca noi să avem puterea să zicem: „Nu eu, ci Hristos trăiește în mine" (*Galateni* 2, 20). Și atunci, într-adevăr, avem puterea să schimbăm lumea după chipul nostru. Noi, ucenicii Lui, trebuie să arătăm oamenilor numele lui Dumnezeu: „Am arătat numele Tău oamenilor". Să ne întrebăm, cu toată seriozitatea, se arată prin noi numele lui Dumnezeu? Prin ce facem, prin ce gândim, în toate relațiile noastre, în familie, pe stradă, unde lucrăm. Este răspunderea noastră, iubiții mei! Ați văzut cum Se ruga Mântuitorul pentru ucenici ca să îi păzească:

Ei rămân în lume, Doamne, Eu vin la Tine, Tu păzește-i de cel rău. Există o grijă a păstorului pentru turmă, o grijă mare. Cum era grija Sfântului Pavel față de efeseni – ați auzit la *Apostolul* de astăzi câtă grijă avea față de ei! A căzut în genunchi și se ruga cu ei. Se îngrijea Mântuitorul, și lucrul acesta ne umple viața de bucurie, nu numai pentru ucenicii rânduiți să lumineze lumea, căci a zis: „Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor. Ca toți să fie una". Extraordinar cuvântul acesta! Gândiți-vă la viața noastră, la relațiile noastre omenești, cât ne bucurăm când cineva se roagă pentru noi, când știm că avem un sprijin.

Îmi amintesc niște situații grele, când aveam conștiința că duhovnicul meu, părintele Benedict – *Dumnezeu să îl odihnească!* – se roagă pentru noi. Odată m-am dus la Patriarhie, unde părintele era de serviciu; nu știa că sunt acolo, și dânsul pomenea pomelnice și am auzit numele celor din familia noastră. Știu că ne pomenea pe toți. Este o bucurie grozavă aceasta, să știi că cineva se roagă pentru tine, că ai un spate acoperit. Ce bucurie mare încercăm noi când știm că pentru fiecare dintre noi S-a rugat Domnul nostru Iisus Hristos! Noi, care credem în El, prin ucenicii Lui, suntem aceia pe care Domnul nostru Iisus Hristos ne-a avut în vedere, ne-a privit de pe Cruce. Fiecare picătură de sânge a căzut pentru fiecare dintre noi.

Iubiții mei, această rugăciune arhierească este temeiul comuniunii cu Hristos, al comuniunii noastre între noi, comuniune care trebuie întărită mereu prin prezența noastră la Sfânta Liturghie. Iar viața liturgică care se continuă și după Liturghie este temeiul comuniunii noastre și al bucuriei noastre. Ne bucurăm din această pricină cu sfântă bucurie. Și iarăși să știm, așa cum ne-a spus nouă Hristos, că această bucurie nu ne-o poate răpi nimeni. Dumnezeu să ne ajute! *Hristos a înviat!*

Duminica Rusaliilor – Pogorârea Sfântului Duh

(*Ioan* 7, 37-53; 8, 12)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Biserica este plină astăzi de mare strălucire și de mare bucurie! Rememorăm cu toată puterea acele clipe unice, în care El, Duhul Sfânt, a născut Biserica. Altfel spus, noi *aniversăm nașterea Bisericii*, adică nașterea Maicii noastre care ne-a născut după Duh. Și avem simțăminte asemănătoare ca atunci când o aniversăm pe mama noastră care ne-a născut după trup.

Îl sărbătorim în mod deosebit astăzi pe Duhul Sfânt. Iubiții mei, noi înțelegem mai ușor adevărurile de credință descoperite despre Fiul Întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos. Și chiar despre Dumnezeu-Tatăl știm mai multe lucruri decât despre Sfântul Duh. Totuși, știm și mărturisim un adevăr: că Sfânta Treime înseamnă un Singur Dumnezeu, întreit în Persoane, așa cum mărturisim în Crez. Cele trei Persoane Una sunt, iubiții mei! Pentru că fiecare dintre Persoane este în celelalte: Tatăl este în Fiul și-n Duhul; Fiul este și în Tatăl, și în Sfântul Duh; iar Duhul este și în Tatăl, și în Fiul. Din descoperirile Sfintei Scripturi, noi știm că Duhul Sfânt este *purces*, că Fiul este *născut*, dar și purcederea și nașterea sunt din veșnicie. N-a fost un timp anume când, existând Dumnezeu-Tatăl, să nu fi existat și Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Duhul Sfânt. Și ca să înțelegem cât de cât lucrurile acestea, iată, se poate recurge la o imagine, la o analogie: dacă ne uităm la o flacără, observăm că în ea este o anumită formă, totodată, lumină și căldură. Flacăra

este Tatăl, lumina – Fiul și căldura – Duhul Sfânt. Desigur, vorbim despre o Taină, o *Taină a Tainelor*, pe care noi am primit-o prin credință, iar analogiile ne ajută atât cât avem nevoie să știm pentru a o mărturisi. Prin credință, dar cu nădejde și, mai ales, cu iubire. În acest sens, celor care doresc să cunoască mai mult le recomandăm scrierile părintelui Dumitru Stăniloae, unele mai greu de parcurs, cum este *Dogmatica*, altele care oferă o lectură mai ușoară, cum este cartea *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, din care chiar vă citesc un fragment: „Adevărata iubire nu poate exista doar între Două Persoane divine, ar fi limitată, numai a Treia dă acestei iubiri caracterul ei desăvârșit și adevărat, de aceea Aceasta a Treia, *Duhul Sfânt, este numit și Duhul Adevărului*".

Părinții Bisericii au făcut mari eforturi, mai ales la Sinoadele Ecumenice, ca să găsească termeni cât-de-cât potriviți pentru exprimarea învățăturii despre Sfânta Treime. Unii au avut de la Dumnezeu și darul de a explica prin minuni aspecte ale Tainei Tainelor. De pildă, Sfântul Spiridon, participant la Sinodul I Ecumenic, a luat o cărămidă, s-a rugat lui Dumnezeu, a strâns-o în mână și, minune: a ieșit din ea o flacără și apă, iar în mână a rămas lutul. În mod similar, să luăm aminte la imaginile oferite de psihologia modernă, care vorbește despre cele trei componente ale psihicului, sufletului: intelect sau rațiune, sentiment și voință. Zicem act de inteligență, act de voință, act de sentiment. Dar psihologia modernă știe foarte bine că nici unul dintre cele trei nu este pur, de sine stătător. Nu există un act de înțelegere care să nu fie însoțit și de un sentiment, și de o voință. Nu înțeleg ceva, decât dacă doresc să înțeleg și dacă vreau să înțeleg.

Iubiții mei, spuneam la început că în legătură cu Sfântul Duh cunoaștem mai puțin, din Revelația pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu. Cunoaștem mai mult în legătură cu Tatăl și cu Fiul decât cu Sfântul Duh. De altfel, și lucrările teologice sunt mai puține în legătură cu Sfântul Duh. Și, totuși, avem. Între ele, se remarcă *Tratatul despre Sfântul Duh* al Sfântului Vasile cel Mare,

tradus și în limba română. Noi Îl cunoaștem mai ales prin credință pe Sfântul Duh. El este în noi, El ne încălzește, ne luminează, ne mântuie și spunem și noi ca Sfântul Pavel în Areopagul Atenei: „în El viem și ne mișcăm și suntem!" (*Fapte* 17, 28). Duhul Sfânt este în Biserică, în Tainele Bisericii. Duhul Sfânt v-a adus astăzi aici pe frățiile voastre! Adică El a suflat în vela, în pânza corăbiilor frăților-ilor voastre și v-a adus aici. Când nu sunteți prezenți, în biserică, înseamnă că Duhul Sfânt n-a găsit pregătită vela, pânza corabiei sufletului frățiilor voastre!

Iubiții mei, Ziua Cincizecimii reprezintă anul întâi și prima zi a Bisericii. Iar cum s-au petrecut lucrurile în această minunată zi, am auzit în *Apostolul* citit azi, din care vom evoca acum foarte puțin, cu rugămintea și îndemnul să citiți frățiile voastre întreg capitolul al 2-lea din *Faptele Sfinților Apostoli*. Reținem mai ales precizarea că, atunci „când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede și a umplut toată casa unde ședeau ei" (*Fapte* 2, 1-2). Iată, *erau toți împreună!* Înseamnă că Duhul Sfânt acolo coboară, acolo unde creștinii sunt adunați laolaltă, unde se stăruie în rugăciune, uniți într-un cuget, unde sunt cei care cred în Hristos și în jertfa Lui, mereu actualizată la Sfânta Liturghie, având alături, sprijinitori și rugători pe Maica Sfântă, dimpreună cu toți sfinții. Duhul Sfânt acolo Se face simțit, unde suntem împreună, unde veghem, unde invocăm! Trebuie să știm că în Biserică deslușim suflarea de foc a Duhului Sfânt. Și se impune să ne și întrebăm dacă am simțit noi vuietul Duhului Sfânt? Am simțit noi căldura îmbrățișării Lui, mângâierea și pacea Lui? Dacă nu, adică dacă ne răspundem negativ, este cazul să ne îngrijorăm, iubiții mei, pentru că *un creștin trebuie să simtă lucrarea Duhului Sfânt!* Dar să nu deznădăjduim dacă n-am simțit-o, dacă n-am făcut încă experiența aceasta, pentru că tot Biserica ne dă soluția. Ne spune să-L chemăm, să-L rugăm! Ia să ne gândim la rugăciunea pe care o

rostim foarte des: „Împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, vino și Te sălășluiește întru noi...".

Să pășim mai departe pe firul relatării evenimentului: „Și li s-a arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei" (v. 3). Limbi ca de foc! Iubiții mei, așa cum focul și lumina soarelui țin lumea fizică, tot așa focul și lumina Duhului Sfânt susțin adevărata viață, viața spiritului. Deci, această viață a spiritului este susținută de focul și de lumina Duhului Sfânt. Și trebuie să ne gândim, de pildă, la Sfinții și Drepții purtători ai focului Duhului Sfânt: prin ei viază lumea! Ia gândiți-vă la Sodoma și Gomora... Era nevoie numai de câțiva ca să fie salvată cetatea de urgie, numai de câțiva care să fi viețuit în Duhul Domnului, după legile date prin Moise care erau atunci. Dar nu au fost! Știți în ce păcate căzuseră sodomiții și gomoriții, nici nu le pomenim. Dar mai știți că unii cer fel de fel de drepturi în zilele noastre pentru cei care se complac în acele păcate, socotindu-le libertăți firești. Doamne, iartă-ne! Lucrarea satanei este evidentă acum, așa cum a fost și în vremea nimicirii celor două cetăți. Noi suntem chemați însă să fim fii ai luminii, nu fii ai întunericului și ai satanei! E o mare fericire, iubiții mei, să știi că ești – prin mila lui Dumnezeu, nu prin vrednicia noastră – izvor de lumină și căldură pentru alții! Și cum să nu dorești o astfel de fericire?

Să mai remarcăm în textul scripturistic: „limbi ca de foc au șezut pe fiecare dintre ei". *Pe fiecare!* Iată, un cuvânt ce ne arată cât prețuiește Dumnezeu persoana! Duhul Sfânt dorește să coboare peste fiecare dintre noi. Cine nu vrea să fie sălaș al Duhului Sfânt? Și vom fi, dacă vom cere așa cum ne-a învățat și cum spuneam, „Împărate Ceresc, vino și Te sălășluiește întru noi!". Duhul Sfânt S-a coborât peste fiecare. Când? Când erau toți împreună, când erau toți laolaltă. Deci prețuirea persoanei, identitatea, individualitatea nu sunt anihilate de comuniune. Dimpotrivă: comuniunea face ca Duhul Sfânt să coboare pe fiecare dintre ei. Și zice mai departe: „Și au început să vorbească fiecăruia în limba lui" (v. 4). Minunat,

iubiții mei! De altfel, momentul acesta fusese ales de pronia divină. Erau adunați la sărbătoarea Cincizecimii iudei și prozeliți, adică cei ce fuseseră aduși la iudaism din lumea păgână, și chiar romani din toată lumea, din tot Imperiul Roman. Pentru că Imperiul Roman era, în orizontul geografic de atunci, Imperiul universal.

Din clipa aceea, iubiții mei, Apostolii au pornit cu curaj o adevărată ofensivă spirituală pentru cucerirea spirituală a lumii – ei, o mână de oameni. Și troparul ați văzut cum subliniază: „Cela ce prea înțelepți pe pescari i-ai arătat și printr-înșii lumea ai vânat". Lumea, adică a Imperiului Roman. Din plinătatea lor, au început acum Apostolii să dăruiască lumii. Când au ascultat oamenii predica lui Petru, au întrebat: „Ce să facem?". Iar Petru a răspuns: „Pocăiți-vă și botezați-vă!" (*Fapte* 2, 38). *Pocăiți-vă*, schimbați-vă! Asta înseamnă *metanoia*, schimbarea. *Și botezați-vă!* Și Scriptura spune că atunci s-au botezat trei mii de suflete! Este prima comunitate creștină în Biserică, instituția nou-înființată ca instituție divino-umană.

Iubiții mei, iată, constatăm că Apostolii au adus în Biserică trei mii de suflete într-o zi. Ei, bine, ai cucerit tu, frate sau soră, pentru Hristos – nu într-o zi, ci într-o viață – măcar un singur suflet? Sau cel puțin, te-ai lăsat cucerit de cineva care a vrut să te cucerească pentru Hristos? E și aceasta o dovadă și o verificare dacă ai Duhul Sfânt. Când este Duhul Sfânt în viața fiecăruia și în viața comunității, roadele Lui nu încetează să se arate. Și iată, la sfârșitul acestui capitol al doilea din *Faptele Apostolilor*, Sfântul Apostol Luca ne prezintă un tablou al Bisericii primare, care ne arată ce roade ale Duhului Sfânt se realizau în această comunitate:

> „Și stăruiau în învățătura Apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciuni. Și tot sufletul era cuprins de teamă, căci multe minuni și semne se făceau în Ierusalim prin Apostoli, și mare frică îi stăpânea pe toți, iar toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște. Și își vindeau

bunurile și averile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare. Și în fiecare zi, stăruiau într-un cuget în templu și, frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii. Lăudând pe Dumnezeu și având har la tot poporul. Iar Domnul adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau" (v. 42-47).

Iubiții mei, privind acest tablou, noi înțelegem care este mesajul Evangheliei și al praznicului de astăzi. Trebuie ca-n fiecare biserică, și aici, să repetăm într-o anumită măsură, cât de smerită, lucrarea minunată din Ierusalimul Cincizecimii. De aceea, să-L rugăm pe Bunul Dumnezeu, să-L rugăm pe Duhul Sfânt să ne ajute să nu ne depărtăm de Ierusalimul Bisericii întemeiate de El. Să-L rugăm să fim împreună într-un cuget și, alături cu sfinții și cu Maica Preacurată, să-L chemăm stăruitor ca să ne umple inimile cu darurile Sale. Să-L rugăm pe Duhul Sfânt ca plinătatea aceasta să se reverse din potirul inimilor noastre în așa fel – gândindu-ne la ce s-a întâmplat atunci în Duminica Cincizecimii – ca cei din jurul nostru, casnicii noștri, cei din familia noastră, prietenii noștri, chiar vrăjmașii noștri să vadă, iubiții mei, puterea Duhului Sfânt în viața noastră și să ne întrebe: „Ce să facem?", așa cum i-au întrebat pe ei. Și noi să le putem răspunde cu tărie: „Pocăiți-vă!". Adică: *întoarceți-vă la Biserică, veniți la Biserica lui Hristos, care-i Maica noastră ctitorită la Pogorârea Sfântului Duh. Amin.*

PREDICI

LA

DUMINICILE

DUPĂ RUSALII

Duminica I după Rusalii – a Tuturor Sfinților

(*Matei* 10, 32-33, 37-38; 19, 27-30)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Încep prin mărturisirea convingerii că știți cu toții acest fapt esențial: sfinții nu sunt doar cei trecuți în calendar și sinaxare, întrucât cei mai mulți sunt necunoscuți de către noi. Ei bine, la acești sfinți necunoscuți s-au gândit Părinții Bisericii când au fixat această „Duminică a Tuturor Sfinților", spre a-i serba. Fiind vorba, desigur, de sfinții ortodocși necunoscuți *de pretutindeni*, trebuie să ne gândim și la cei români, mai ales că în calendar apar puține nume de la noi, creându-se falsa impresie pentru unii că nu prea am avut... Este semnificativ, în acest sens, răspunsul lui Mircea Vulcănescu dat lui Emil Cioran, care îi spusese că „noi nu suntem în stare să dăm lumii nici măcar un sfânt": „Ar fi trebuit să vezi pe bătrâna pe care am cunoscut-o într-un sat îndepărtat, ai cărui genunchi lăsaseră urme în pământul colibei ei, de atâtea mătănii ce făcuse. Adevărata sfințenie n-are nevoie să se arate și să fie recunoscută!"[1]. Iată că filozoful Mircea Vulcănescu n-a rămas la teorie, el însuși murind ca un sfânt, la Aiud, în 1952. Și, ca el, câți alții!

Sărbătorirea tuturor sfinților este așezată în această duminică după praznicul Pogorârii Sfântului Duh, Dumnezeu-Sfințitorul, pentru că ei sunt roade ale Duhului Sfânt; propriu-zis, ei sunt cei

[1] Dintr-o epistolă a lui Cioran către fiica lui Mircea Vulcănescu, publicată în *Revista de istorie și teorie literară*, nr. 3-4, 1988, p. 194.

care „au făcut pământul cer", care s-au lăsat pătrunși de dogoarea Duhului Sfânt, dovada prezenței și lucrării Lui în lume, lucrare de înnoire a lumii. Iar azi, Biserica ni-i așază înainte, pentru că și noi suntem chemați să facem parte din ceata lor. Să nu fim contrariați! Iată câteva argumente. Sfinții au fost oameni ca și noi. Vă întreb: Maria Magdalena, Maria Egipteanca, Sfântul Petru, Sfântul Pavel etc. au fost de la începutul vieții lor sfinți? Desigur că nu! Mai departe: sfințenia, noi, cei din Biserică, am primit-o cu toții, „în mugure", la Botez. Apoi, învățătura noastră ne spune că suntem cu toții chemați să ajungem la statura bărbatului desăvârșit, după cuvântul inspirat al Sfântului Apostol Pavel, care spune: „vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos (*Efeseni* 4, 13).

Iubiții mei, pentru cele ce vom spune în continuare, este bine să ne reamintim textul Evangheliei rânduite:

> „Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în Ceruri. Iar de cel care se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în Ceruri. Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; și cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine. Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: Iată, noi am lăsat toate și Ți-am urmat Ție. Cu noi, oare, ce va fi? Iar Iisus le-a zis: Adevărat zic vouă că voi, cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat case, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarini, pentru numele Meu,

înmulțit va lua înapoi și viață veșnică va moșteni. Și mulți dintâi vor fi pe urmă și cei de pe urmă vor fi întâi" (*Matei* 10, 32-33, 37-38; 19, 27-30).

Această pericopă ne arată care este, de fapt, *esența* vieții sfinților, pentru că aceasta trebuie să fie și *esența* vieții noastre: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri" (v. 32). *Mărturisirea* este, așadar, trăsătura esențială a vieții sfinților: „Îmi veți fi Mie martori... până la marginile pământului!" (*Fapte* 1, 8) – le spune Mântuitorul ucenicilor, înainte de a Se înălța la cer. Să remarcăm, iubiții mei, legătura dintre cuvintele *martir* și *martor*. Sfinții martiri au mărturisit cu viața lor.

Iar noi, dacă ne numim creștini, trebuie să-L mărturisim cu tărie pe Hristos, pentru că și noi suntem martorii vieții Lui, fiind în El și El în noi. În Hristos ne-am îmbrăcat la Botez, așa cum auzim cântându-se în timpul slujbei acestei Sfinte Taine: „Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și-mbrăcat". Iar în timpul Sfintei Liturghii, îndeosebi, participăm integral la viața Lui. Dacă nu-L mărturisim, facem parte din categoria celor despre care Domnul spune: „Iar de cel ce se va lepăda de Mine și Eu Mă voi lepăda de el" (v. 33).

Un creștin adevărat nu poate să nu mărturisească. El este – trebuie să fie! – ca un cărbune care, dacă se va aprinde, nu poate să nu iradieze căldură și lumină. Creștinul este ființa care a luat focul Sfântului Duh! Iar, ca răsplătire pentru mărturisirea noastră, Domnul ne dă viață veșnică, prin mărturisirea Lui. Nu-i așa, iubiții mei, că ne bucurăm când oamenii dau mărturii bune pentru noi? Dar ce minunat lucru este să știi că la Judecată, în fața Tatălui, Îl ai ca martor al apărării pe Însuși Fiul lui Dumnezeu! Căci cu voia sau fără voia noastră, Judecata va veni. Și nu ne poate fi indiferent cum va mărturisi Domnul despre noi: *Tată, Eu l-am răscumpărat;*

pentru el M-am rugat, el M-a mărturisit! sau: *Acesta M-a respins, s-a lepădat de Mine... Nu-l cunosc!* Să nu fie! Doamne, ferește!

Iar ca să-L mărturisești pe Hristos, trebuie să fii al Lui. El este ținta și viața noastră: „Cel ce iubește pe Tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine – spune Iisus – nu este vrednic de Mine!" (v. 37). Pare greu cuvântul, pare peste fire, ba chiar împotriva firii! Dar Domnul nu spune să nu-i iubim pe ai noștri. Aceasta o cere firea creată de Dumnezeu. Domnul Însuși poruncește: „Cinstește pe tatăl și pe mama ta". Sensul cuvântului evanghelic de azi este, de fapt, a alege între Hristos și restul lumii, adică să nu cumpănească nimic și nimeni pe Hristos. A lăsa lumea însă nu înseamnă a te detașa fizic de realități, de oameni, ci a te detașa sufletește de robia lor, a respinge idolatrizarea lor. Pentru că poți să-ți faci idoli din soția, soțul, copiii și din nepoții tăi. Pot să mai fie idoli banul, averea – *mamona* –, o patimă oarecare, pântecele, rangul sau puterea, duhul stăpânirii. Dacă, de pildă, tatăl tău îți cere să furi, să nu-l asculți! Ai datoria să respingi pe oricine vrea să te dezlipească de Hristos. Iar dacă avem idoli, înseamnă că ne închinăm altcuiva decât lui Hristos.

De aceea, frate creștin sau soră creștină, rămâi în casa ta, lângă ai tăi, dar nu te închina lor. Rămâi lângă toate pe care le-a așezat Dumnezeu în jurul tău, dar așază în centrul vieții pe Hristos și, mai ales, dirijează-le pe toate către El. Luptă și nu dezerta ascunzându-te în egoismul tău, care-i altă formă de idolatrie, vecină cu indiferența, blazarea, neangajarea ș.a. Așa trebuie să înțelegem cuvintele liturgice: „Și toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu să o dăm". A mea și a celorlalți... Pentru că lumea își are tentațiile și tentaculele ei. Tot ce tinde să ia locul lui Hristos în inima mea îmi e vrăjmaș și-i declar război. În sensul acesta a zis Domnul: „Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie. Căci am venit să despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra sa" (v. 34-35). E vorba de sabia Duhului, care desparte pe om

de idolii lui. Iar lupta aceasta, a împotrivirii până la sânge cu păcatul, cu „lumea", ca univers moral al răului, este lupta creștinului. Martorul lui Hristos luptă, adică, cu tot ce vrea să ocupe în inima lui locul care numai Domnului I se cuvine. Iar din lupta aceasta rezultă sfințenia, care trebuie să fie sensul vieții noastre. Pe frățiile voastre năzuința spre sfințenie v-a adus, de fapt, aci! „Sfintele, sfinților!" – așa ne cheamă și ne vrea Biserica. Căci cu această sfințenie a vieții suntem lumii mărturie pentru Hristos, facem dovada că suntem ai Lui. Și martorilor Lui le-a făgăduit, la nașterea din nou a lumii, la *înnoirea lumii*, viața veșnică.

Trebuie să nu uităm nici o clipă că suntem pecetluiți cu Hristos, cum mărturisește atât de inspirat poetul-martir Valeriu Gafencu: „Pe chipurile noastre să se-mplânte / Pecetea Domnului Hristos".

Istoria mântuirii, îndeosebi istoria Bisericii, ne arată că oamenii au realizat această sfințenie, iar istoria neamului nostru de asemenea, prin atâția sfinți români. Partea asta de lume – Răsăritul – ca și țara, ne e plină de oseminte de martiri căzuți în încleștarea cu orânduirea drăcească a comunismului ateu. Și e bine să știți că Biserica a luat în studiu canonizarea lor.

Să privim, așadar, ceata sfinților și biruințele lor, care ne umplu inimile de bucurii și de nădejdi. Nici o jertfă nu e zadarnică, iar noi avem atâtea jertfe!

De încheiere, iubiții mei, să ne legăm de suflet această încredințare: sfințenia poate fi realizată de orice om, fiecare pe drumul lui, în orice condiție: în pustie, în mănăstire, în familie, în temniță, la munca ta, slujind pe oameni. De aceea Biserica, azi mai cu osebire, ne cheamă stăruitor: *Fiți sfinți!* Amin.

Duminica a II-a după Rusalii – a Sfinților Români. O duminică a chemării

(*Matei* 4, 18-23)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Știm cu toții că Mântuitorul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, S-a întrupat și S-a făcut Fiu al Omului nu numai pentru contemporanii și conaționalii Săi. El a venit pentru toți oamenii, din toate veacurile și din toate colțurile lumii. Era firesc, deci, să-și aleagă niște ucenici care să-I continue opera în lume. Așa au făcut toți întemeietorii de religii, marii înțelepți și filozofi: au avut ucenici care să le ducă mai departe învățătura. Se înțelege, apoi, că ucenicii trebuie să fie pe măsura dascălului și a învățăturii, ca să o poată cuprinde.

Dar cine sunt ucenicii Domnului? La această întrebare ne răspunde Evanghelia de astăzi, pe care, pentru bună aducere-aminte, o recitim:

„În vremea aceea, pe când Iisus umbla pe lângă Marea Galileii, a văzut pe doi frați: pe Simon ce se numește Petru și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari; și le-a zis: Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni. Iar ei, îndată lăsând mrejele, au mers după El. Și de acolo mergând mai departe, a văzut pe alți doi frați: pe Iacov al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregându-și mrejele, și i-a chemat. Iar ei, îndată lăsând corabia și pe tatăl lor, au mers după El. Și

a străbătut Iisus toată Galileea, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia Împărăției și tămăduind toată boala și toată neputința în popor" (*Matei* 4, 18-23).

Așadar, ucenicii sunt din Galileea. Nu întâmplător, căci „Galileea neamurilor" era o omenire în mic. Ucenicii aveau să fie, astfel, reprezentanți ai întregii omeniri, chemată să participe – prin ei – la lucrarea mântuirii. Trebuie să observăm, iubiții mei, că ucenicii au fost aleși. „Din lume v-am ales"– a spus Mântuitorul la Cină (*Ioan* 15, 19). S-a instituit, astfel, o disciplină, o rânduială în privința propovăduirii, a slujirii Cuvântului: *rânduiala sacerdotală*.

Noi cunoaștem și mărturisim că Învățătorul era Dumnezeu, iar învățătura Sa era dumnezeiască. De aceea, întrebăm oarecum retoric: cum trebuia să fie ucenicii unui astfel de Învățător și ai unei astfel de învățături?

După mintea și logica noastră, ne-am fi așteptat ca Domnul să-Și aleagă ca ucenici niște cărturari, înțelepți, filozofi, niște genii. Dar suntem la prima vedere surprinși, întrucât Domnul Și-a ales ucenici dintre oamenii cei mai simpli, pescari în majoritate, săraci și, pe deasupra, galileeni – disprețuiți de iudei, de multe ori, „grei" la înțelegere. „Nici voi nu înțelegeți?" – i-a mustrat El la un moment dat. Mai târziu, în *Faptele Apostolilor*, văzându-i puternici în faptă și cuvânt, sinedriștii se mirau, știindu-i „oameni fără carte și simpli" (4, 13). Pe aceștia i-a ales și i-a chemat Domnul la apostolat; pe aceștia i-a prefăcut din pescari în Apostoli; aceștia au cucerit lumea. Cât de minunat surprinde acest fapt, în puține cuvinte, Troparul Pogorârii Sfântului Duh, pe care l-am cântat și noi cu două săptămâni în urmă: „Binecuvântat ești, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cela ce preaînțelepți pe pescari ai arătat, trimițându-le lor Duhul Sfânt și printr-înșii lumea ai vânat, Iubitorule de oameni, mărire Ție!".

Iubiții mei, prefacerea acestor pescari în Apostoli e o minune mai mare decât prefacerea apei în vin! Așa a rânduit Pronia

Divină. Mai întâi, să arate că nu prin puterea și înțelepciunea lor omenească au cucerit sufletele pentru Împărăția lui Dumnezeu, ci prin harul și puterea lui Dumnezeu, Care transformă și transfigurează, după cuvântul paulin: „Căci Dumnezeu Și-a ales pe cele nebune ale lumii ca să rușineze pe cei înțelepți" (*1 Corinteni* 1, 27). Apoi, ca să se vădească dumnezeirea învățăturii lui Hristos, a cărei putere nu depinde de iscusința oamenilor. Cuvântul lui Dumnezeu are putere prin el însuși, pentru că „e duh și viață". Să ne amintim cum El Însuși a rostit: „Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh și sunt viață" (*Ioan* 6, 63).

Dar să nu uităm, dragii mei, că ei au urmat vreme de trei ani școala unică a lui Hristos-Domnul. Și iată că acești ucenici – slabi și smeriți la început – au devenit vasele alese prin care a lucrat în lume Duhul Sfânt. Ei sunt cei care au cucerit spiritual Ierusalimul, Alexandria, Atena, Constantinopolul, Roma și alte mari metropole ale lumii. *Slabi, smeriți, săraci și simpli.* Dar Domnul a găsit în ei niște calități pentru care i-a ales. Ei întruchipau, de fapt, valorile adevărate, căci răspund cu încredere deplină și prompt chemării Domnului. „Au crezut că Tu M-ai trimis" (*Ioan* 17, 8) – avea să spună Domnul Iisus mai târziu. Apoi, aceștia au o mare putere de detașare față de cele materiale: bărcile și mrejele erau toată averea lor, era totul pentru ei în lume, iar ei le-au lăsat pentru Hristos. Să ne amintim, în acest context, că și elitele neamului nostru din perioada interbelică i-au imitat, având ca principiu, între altele, acel extraordinar „să trăim în sărăcie".

Revenind la educația primită de ucenicii Domnului, să nu uităm că totuși aveau și o dimensiune spirituală. Unii fuseseră ucenici ai lui Ioan Botezătorul, precum Andrei și, cel mai probabil, Ioan (cf. *Ioan* 1, 35; 40).

Iubiții mei, din cele spuse până acum, am înțeles cel puțin două lucruri: 1) că învățătura religiei noastre este dumnezeiască; numai aceasta putea să-i transforme pe pescari în ucenici și, prin ei, lumea să fie schimbată; 2) că ceea ce-i caracterizează pe ucenicii

Domnului este răspunsul prompt la chemare și puterea detașării de lume.

Dar, iubiți credincioși, oare numai pentru a înțelege aceasta ne-a așezat Biserica înaintea cugetelor pericopa evanghelică de azi? Desigur că nu! Fiecare cuvânt al Evangheliei ne este adresat și nouă, celor de azi. Apostolii Domnului sunt, în primul rând, cei chemați și aleși în mod special: *clerul*. Ei trebuie să țină seama, îndeosebi, de chemarea Domnului din Sfânta Scriptură. Dar Evanghelia se adresează, deopotrivă, tuturor celorlalți creștini și fiecăruia dintre noi. Fiecare suntem – trebuie să fim! – ucenici ai Domnului, întrucât suntem creștini. Să ne amintim, iubiții mei, că la început creștinii se numeau *ucenici* (*Fapte* 9, 1). Să ne amintim, de asemenea, că, pe lângă preoția ierarhică, specială (*episcopi, preoți și diaconi*), Sfânta Scriptură vorbește și de o *preoție generală* sau *universală*, numită și „împărătească": „Iar voi sunteți seminție aleasă, *preoție împărătească*, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunătățile Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa cea minunată (*1 Petru* 2, 9).

„Vino după Mine!" – răsună în sufletele noastre glasul tainic al Domnului, care ne cheamă și pe noi. De aceea, trebuie să ne dăm seama că în viața fiecăruia dintre noi trebuie să fie un moment în care *să auzim* chemarea sau – mai bine zis – *să răspundem* la chemarea Domnului. Și chemarea pe care Hristos o face sufletelor noastre este lucrarea Bisericii în lume: fiecare slujbă, fiecare cântare, fiecare cuvânt al Domnului reprezintă o chemare către frățiile voastre! Și acum, azi, aici, Domnul vă spune prin noi, nevrednicii, dar cu puterea harului divin: *Veniți după Mine! Veniți, fără întoarcere! Desprindeți-vă de ceea ce vă desparte de Mine, așa cum au făcut primii ucenici. Veniți la școala Mea! Veniți și fiți și voi pescari de suflete, veniți ca împreună să cucerim lumea pentru Împărăția Cerească!*

Unor astfel de cuvinte au răspuns în decursul istoriei, până în zilele noastre, atâția creștini, dintre care mulți au fost recunoscuți

ca sfinți, inclusiv pe pământul țării noastre. De aceea, ne-am bucurat nespus când în calendarul nostru li s-a consacrat o duminică specială Sfinților Români, începând cu anul 1992.

Încheiem, rugându-ne cu credință tare: *Doamne Iisuse, Tu, Izvorul puterii, dă-ne și nouă puterea să răspundem chemării Tale, ca să ne bucurăm de a fi și noi ucenicii Tăi, cum au fost și Sfinții Români pe care-i serbăm azi!* Amin.

Duminica a III-a după Rusalii – Despre grijile vieții

(*Matei* 6, 22-33)

„Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui..."

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

În ansamblul creației lui Dumnezeu, omul ocupă un loc aparte. Dacă spunem că lumea în ansamblul ei, adică cerul și pământul, este un „macrocosmos", omul este un „microcosmos", o sinteză a creației lui Dumnezeu, cu un rost aparte în lume: acela de a stăpâni și de a spiritualiza materia. Analitic vorbind, omul este trup și suflet, materie și spirit, dar ca om se definește îndeosebi prin spirit. Iar ca spirit, suntem creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cu rațiune și cu libertate, tinzând să năzuim la desăvârșire, la îndumnezeire. Înzestrați, așadar, cu libertate – *cel mai mare dar dat omului!* –, suntem solicitați în permanență și de Duhul lui Dumnezeu, și de duhul lumii, al satanei. Știm cu toții că solicitările lumii și ale satanei sunt uneori extrem de perfide. Pe de o parte, *răul* e prezentat adesea ca *bine* – desfrânarea, lăcomia, hoția etc. –, iar binele ca rău. Să ne amintim însă de avertismentul marelui proroc Isaia, numit și „Evanghelistul" Vechiului Testament, pentru desele sale referiri la Mântuitorul și Evanghelia Sa: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar!" (*Isaia* 5, 20).

Avem un „ochi" de a cărui curăție depinde posibilitatea noastră de discernământ. Depinde de noi ca ochiul conștiinței și

al minții noastre să fie limpede. La strădania noastră se adaugă întotdeauna ajutorul și lumina ce ne vin de Sus: Cuvântul lui Dumnezeu. Așa și astăzi, iubiții mei, avem ajutor în mesajul Evangheliei pe care ați auzit-o la momentul ei din Sfânta Liturghie. O recitim pentru o mai bună aducere-aminte:

> „Zis-a Domnul: Luminătorul trupului este ochiul; dacă ochiul tău va fi curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar dacă ochiul tău va fi rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul cu cât mai mult! Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona. De aceea zic vouă: Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; oare nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul decât haina? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc, și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia. Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor? Deci, nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Pentru că după toate acestea se străduiesc păgânii; doar știe Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă" (*Matei* 6, 23-33).

Din această pericopă desprindem acum câteva crâmpeie pentru luminarea noastră, a tuturor.

„Nimeni nu poate sluji la doi domni" (v. 24). Cu alte cuvinte, „nu încap două săbii într-o teacă!" – cum glăsuiește un cunoscut proverb. Practic, *nu poți sluji și lui Dumnezeu, și lui mamona*, după cum avertizează Însuși Mântuitorul. *Mamona* – duhul bogăției, al îmbogățirii, al grijii pentru bogăție, al îngrijorării pentru cele materiale. Am putea zice, prin extensie, pentru orice din lumea aceasta care ne robește, chiar pentru bunuri care privesc mintea – literatura, pictura, muzica, știința, dacă sunt utilizate în exces. Materia e bună, ca și tot ce există creat de Dumnezeu, materie care, prin Întruparea, Învierea și Înălțarea Fiului, a fost transfigurată. Ni se cere însă a nu ne îngrijora – e o deosebire între *grijă* și *îngrijorare!* – pentru hrană, haine și cele materiale, în general. Îngrijorarea este pusă pe același plan cu patima, ca spinii și pălămida din Pilda Semănătorului. De aceea, cu dreaptă socotință să ne întrebăm: oare Dumnezeu, Care ne-a dat viața, acest bun neprețuit, nu ne va da și cele trebuitoare, hrană, haine și altele? Cât de sugestiv este exemplul cu păsările cerului și crinii câmpului!

Să nu înțelegem, iubiții mei, că ar fi aici un îndemn la lene, la inactivitate. Doamne, ferește! Poate din acest motiv, al unei eventuale înțelegeri greșite, Apostolul Pavel afirmă: „Cine nu muncește nici să nu mănânce!" (*2 Tesaloniceni* 3, 10). Chemarea Evangheliei de azi este, între altele, a ne cerceta cugetele: cât timp și grijă acordăm materiei, *lui mamona*, și cât spiritului? Materiei, în special banului! Trebuie să amintim că „mamona" este un cuvânt aramaic care înseamnă „materie, avuție, bani". De aceea, trebuie să recunoaștem cu sinceritate: toată ziua și toate zilele săptămânii – ba și noaptea, uneori – ne îngrijim și ne îngrijorăm pentru bani și pentru celelalte ce țin de trup. Dar pentru suflet? Nu cumva ne asemănăm cu păgânii și cu „puțin credincioșii" de care pomenește Mântuitorul, care aleargă numai pentru cele trecătoare?

„Tatăl vostru Cel Ceresc știe că aveți nevoie de ele" (v. 32) – sunt cuvinte evanghelice lămuritoare asupra întregii problematici discutate până acum. Auziți! Știe despre fiecare dintre noi, despre nevoile privitoare la casă, hrană, boală, necazuri. Iar, ca Tată, nu ne

lasă! De aceea, să nu uităm nici o clipă de primatul sufletului. Că avem o viață spirituală și că, dacă e vorba să ne îngrijim – și chiar să ne îngrijorăm –, către acest obiectiv să ne îndreptăm căutările!

„Căutați întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă" (v. 33). Cu alte cuvinte: *Slujiți pe Dumnezeu, nu pe mamona. Puneți-L pe Dumnezeu Împărat al inimilor voastre! Slujiți asemenea lui Hristos!* Sau, ca o deviză supremă a vieții: „Totul în Hristos!". Ne amintim în acest context, iubiți credincioși, și de formularea fericită a unui interesant volum de predici misionare, *Prin Hristos și pentru Hristos*, al celebrului predicator indian Sundar Singh, o excelentă pledoarie pentru mărturisirea credinței prin viața de zi cu zi. Iată ce spune la un moment dat acest indian convertit la creștinism: „Iisus nu a zis voi veți fi *predicatorii Mei*, ci voi veți fi *martorii Mei*"[2].

Iubiții mei, Mântuitorul vrea să ne spună, în concluzie: *Împărăția Cerurilor este în voi. Și în voi! Îngrijorările exterioare vă depărtează de Împărăție, de voi înșivă, de sinea voastră, de lăuntrul vostru. Căci așa a mărturisit și Apostolul Meu Pavel: „Împărăția lui Dumnezeu nu e mâncare și băutură, ci dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfânt" (Romani 14, 17). Iar Împărăția lui Dumnezeu e Biserica în care se revarsă harul, care ne face să creștem și să fim fii ai Împărăției celei veșnice a Cerului. Coborâți-vă, așadar, în voi! Și, găsind Împărăția, trăiți în ea, în Biserică, în Hristos, în Tainele ei. Împărăția se cucerește și se moștenește. Trebuie să păstrezi ce ai cucerit și ai moștenit. Făcând așa, toate celelalte se vor adăuga de la sine.*

Să avem încredere, așadar, în cuvântul Domnului, dar mai ales să experimentăm acest cuvânt. Să plecăm de aici, din Biserică, din fața sfintelor icoane, cu această hotărâre. Și nu se poate altfel, știind că de la icoane am pornit, așa cum, odinioară, martiri și mărturisitori ai Neamului nostru de la o icoană au pornit... *Așa să fie!* Amin.

[2] Vezi ediția românească semnată de M. Ionescu și pr. N. Bănățeanu, Câmpulung, Editura Tipografiei Gh. Vlădescu și Fiul, s.a., p. 105.

Duminica a IV-a după Rusalii – Vindecarea slugii sutașului

(*Matei* 8, 5-13)

„Du-te, fie ție după cum ai crezut!"

Iubiți frați în Domnul nostru Iisus Hristos,

Minunea relatată în Evanghelia de azi s-a petrecut după încheierea Predicii de pe munte, la sfârșitul căreia Domnul vorbise despre împlinirea voii Tatălui – condiție a intrării în Împărăția lui Dumnezeu (*Matei* 7, 21-24). Pentru o mai bună înțelegere a mesajului evanghelic, recitim acum pericopa rânduită:

„În vremea aceea, pe când Iisus intra în Capernaum, s-a apropiat de El un sutaș, rugându-L și zicând: Doamne, sluga mea zace în casă, slăbănog, chinuindu-se cumplit. Și i-a zis Iisus: Venind, îl voi vindeca. Dar sutașul, răspunzând, I-a zis: Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai spune un cuvânt și se va vindeca sluga mea. Că și eu sunt om sub stăpânirea altora și am sub mine ostași și-i spun acestuia: Du-te, și se duce; și celuilalt: Vino, și vine; și slugii mele: Fă aceasta, și face. Auzind, Iisus S-a minunat și a zis celor ce veneau după El: Adevărat grăiesc vouă: Nici în Israel n-am găsit atâta credință. Și zic vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția Cerurilor. Iar fiii Împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Și a zis Iisus

sutașului: Du-te, fie ție după cum ai crezut. Și s-a însănătoșit sluga lui în ceasul acela" (*Matei* 8, 5-13).

Această pericopă evanghelică ne împărtășește, iată, câteva adevăruri esențiale pentru viața noastră, pentru intrarea în Împărăția Cerurilor, adevăruri în legătură cu Dumnezeu și cu omul. Mai întâi, că Dumnezeu este Izvorul puterii și al vieții, Stăpânul firii. Dumnezeu este Persoană cu Care intrăm în legătură, Care ne ascultă, Care răspunde credinței și iubirii noastre. De aici desprindem, apoi, care trebuie să fie atitudinea omului față de Dumnezeu. Pentru astăzi, vom încerca să înțelegem, fie și sumar, acest al doilea adevăr.

De mare folos pentru această înțelegere ne este Pilda sutașului. Un om! Dar un om adevărat, care „și-a zidit casa pe stâncă" (*Matei* 7, 24). O pildă pentru noi!

Să urmărim, așadar, portretul lui duhovnicesc, ajutați mai ales de Luca (7, 3-7), Evanghelist care dă câteva detalii în plus față de Matei. Astfel, acest sutaș, deși străin, era iubit de iudei, pentru că le zidise sinagoga. Făcea parte, probabil, ca și Corneliu sutașul, dintre „temătorii de Dumnezeu". Sufletul lui năzuia spre adevăr: era bun! Mai mult, își iubește sluga. Ceva rar în societatea antică! Astfel, cu dragoste lucrătoare, se îngrijește de el, trimite la Domnul, mijlocește, se roagă...

Pentru noi, aceste fapte sunt un bun prilej de cercetare a cugetului. Noi cum stăm cu dragostea lucrătoare? Cum stăm cu mila? Cum o exercităm? Prin mila noastră îi ajutăm cu adevărat pe semenii noștri? Sau îi facem să se simtă umiliți? Trebuie să știm, iubiții mei, că *mila, ca să nu jignească, trebuie să izvorască dintr-o iubire nemărginită*. Părintele Stăniloae vorbește, în această privință, chiar despre *delicatețea Sfinților*. De aceea, să ne întrebăm în continuare: îi iubim cu delicatețe pe ai noștri din familie? Ne rugăm și facem mijlociri pentru cei din familie și pentru alții?

Trebuie să realizăm că delicatețea aceasta se leagă de o virtute de care a dat dovadă sutașul nostru: *smerenia*. Iar smerenia nu e o stare de subestimare, căci izvorăște din conștiința nevredniciei, care e o realitate – dacă vrem să recunoaștem cinstit. Cum a procedat sutașul? A trimis întâi pe prieteni la Domnul. Avea să-I spună: „Nu m-am socotit vrednic să vin la Tine", precum și: „nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu". Iată dovada concretă a smereniei. O „smerenie înaltă", spun Părinții. O smerenie demnă! Ce mari ne apar oamenii smeriți, iubiții mei! Ce simț al sacrului are sutașul! Cu alte cuvinte, cu ce smerenie și respect s-a apropiat el de Domnul!

În contrast, să recunoaștem cu câtă lipsă de respect ne apropiem noi uneori de cele sfinte... Pentru că, să nu uităm, permanent și oriunde ar trebui să avem conștiința că ne aflăm în prezența Domnului. Căci, după cuvântul Scripturii, „în El trăim și ne mișcăm și suntem" (*Fapte* 17, 28). De aceea, să ne întrebăm și să luăm aminte: cum trecem pe lângă Sfintele Altare? *Închinându-ne*, veți răspunde. Și e bine așa, pentru că Îl salutăm pe Dumnezeu. Un gest absolut firesc, nu-i așa? Mai departe: cum luăm Sfânta Împărtășanie? „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste..." – căci „Sfintele (se cuvin) Sfinților!".

Observăm aici un paradox al credinței. Avem deodată și *teamă*, și *iubire* – care sunt exprimate frecvent în rugăciunile pentru Sfânta Împărtășanie, să ne amintim. Această stare ne dă îndrăzneală, așa cum a avut-o sutașul.

Iubiți credincioși, credința lui este impresionantă: cere vindecarea numai prin cuvânt! Îl socotește pe Domnul ca pe Stăpânul vieții și al morții. Are încredere totală – „Zi numai cu cuvântul!". Spre deosebire de el, noi atât de tare ne îndoim sau șovăim în cererile noastre! În acest context, e bine să ne aducem aminte de Sfântul Arsenie cel Mare, care s-a rugat astfel: „Doamne, vrei sau nu vrei, trebuie să-mi tămăduiești ucenicul!". Nu era obrăznicie! Era îndrăzneala izvorâtă din credință puternică și din iubire totală.

Revenind la sutașul nostru, remarcăm ce minunată pildă ne dă nouă un păgân! Domnul Însuși S-a mirat: „La nimeni în Israel nu am găsit atâta credință". Cu același prilej, Domnul face o prorocie despre viitorul creștin al omenirii: „Mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob, în Împărăția Cerurilor. Iar fiii Împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară" (v. 11 și 12). Cuvintele acestea ne privesc și pe noi. Suntem fii ai Împărăției, dar riscăm a fi aruncați afară. De aceea, să nu uităm nicio clipă că noi, românii, suntem creștini de la începutul istoriei creștinismului, dar tocmai de aceea avem răspunderea mai mare. Depinde, așadar, cum răspundem la iubirea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu ne-a iubit mai întâi. Răspunsul nostru, cu ajutorul harului, este strădania noastră, în sensul câștigării iubirii lucrătoare, a smereniei și a credinței nezdruncinate, cum le-a avut sutașul, ca să rămânem fii ai Împărăției.

De încheiere, să-I mulțumim Domnului că ne-a făcut părtași ai creștinismului originar, a cărui intuiție, spune foarte inspirat Andrei Pleșu, „a fost aceea de a înlocui eficacitatea generică a legii prin patosul unui model personal; a înlocui porunca prin pildă"[3]. Adică Legea Veche, cu asprele-i porunci, a fost înlocuită cu Legea Noului Legământ, cu pilda iubirii supreme a Mântuitorului, dar și cu minunatele pilde ale celor care L-au urmat, între care, iată, sutașul din Sfânta Evanghelie de azi. Amin.

[3] Andrei Pleșu, *Minima moralia*, București, Cartea Românească, 1988, p. 39.

Duminica a V-a după Rusalii – Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei

(*Matei* 8, 28-34; 9, 1)

„Mai mare este Cel ce e în voi decât cel ce este în lume"
(*1 Ioan* 4, 4)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cuvântul acesta din Sfânta Scriptură, din Întâia Epistolă a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan (4, 4), este un cuvânt care ne întărește pe noi foarte mult în lupta cu satana. Cuvântul acesta ne spune să nu ne temem de uneltirile celui rău, pentru că Îl avem pe Hristos.

Când s-a petrecut minunea pe care frățiile voastre ați ascultat-o la Sfânta Evanghelie, și anume vindecarea îndrăciților, ucenicii erau sub imperiul unei întrebări: *Cine este Acesta?* Domnul trecuse Marea Galileii, avusese acolo loc o furtună, El o potolise, potolise vânturile și valurile, iar ucenicii înfricoșați întrebau: „Cine este Acesta, că ascultă de El vânturile și valurile?" (*Matei* 8, 27). Mai ales că văzuseră că făcuse o mulțime de minuni, ba înviase și morții! Și, iată, ziceam, întrebându-se și mirându-se, ajung ei pe țărmul de dincolo de Marea Galileii, în ținutul gadarenilor, în ținutul Decapole – numit așa din pricina faptului că erau acolo zece cetăți, un fel de federație a unor orașe libere. Să ascultăm încă o dată pericopa evanghelică:

„Şi trecând El dincolo, în ţinutul gadarenilor, L-au întâmpinat doi demonizaţi, care ieşeau din morminte, foarte cumpliţi, încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea. Şi iată, au început să strige şi să zică: Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti? Iar demonii Îl rugau, zicând: Dacă ne scoţi afară, trimite-ne în turma de porci. Şi El le-a zis: Duceţi-vă. Iar ei, ieşind, s-au dus în turma de porci. Şi iată, toată turma s-a aruncat de pe ţărm în mare şi a pierit în apă. Iar păzitorii au fugit şi, ducându-se în cetate, au spus toate cele întâmplate cu demonizaţii. Şi iată toată cetatea a ieşit în întâmpinarea lui Iisus şi, văzându-L, L-au rugat să treacă din hotarele lor. Intrând în corabie, Iisus a trecut şi a venit în cetatea Sa" (*Matei* 8, 28-34; 9, 1).

„Cetatea Sa", Capernaum, era cetatea Lui de reşedinţă. În Capernaum, Domnul a făcut cele mai multe minuni, oamenii de aici îl iubeau foarte mult şi, iată, El răspunde iubirii lor. Se născuse în Betleem, trăise în Nazaret, dar niciuna dintre aceste cetăţi nu a avut această cinste să se numească „Cetatea Domnului". Veniseră aici ucenicii cu Domnul şi spuneam că se întrebau ei Cine este. După ce s-a petrecut această tămăduire minunată, întrebarea a căpătat şi mai multă putere, având în vedere că scosese chiar şi demonii. În ţinutul acesta, Decapole, era o amestecătură: în mare parte păgâni, erau elenizaţi, grecizaţi. Dar venirea Domnului aici nu a fost întâmplătoare, iubiţii mei! El a venit pentru toată lumea, pentru tot omul, indiferent de condiţia şi de neamul lui. Vindecându-i pe aceşti îndrăciţi, Domnul a dezvăluit tocmai scopul venirii Sale, prin Sfântul Ioan Evanghelistul, care a scris: „pentru stricarea lucrărilor diavolului" (*1 Ioan* 3, 8). Şi astfel să-l salveze şi să-l restaureze pe om. Acesta a fost mobilul: a venit Domnul Hristos ca să strice lucrarea diavolului, care face ce face. Gadara din vremea aceea era o regiune cu o furtună mai mare decât furtuna de pe

mare – era o furtună morală. Se constata aici o moarte spirituală din pricina păcatelor, o moarte spirituală înfățișată de acești doi demonizați.

Îndrăcirea este o boală spirituală care atacă și trupul. Ați văzut cum se comportau acei îndrăciți: trăiau prin morminte, strigau, urlau, se scrijeleau cu pietre. O imagine înfricoșătoare, toți fugeau de ei! Va fi fost dramatică întâlnirea aceasta a Domnului cu îndrăciții. Vedeți ce cumplită decădere poate să experimenteze omul, să ajungă la situația aceasta de îndrăcit, să fie rob. Pentru că îndrăcirea este o robie: și a sufletului, și a trupului.

Iubiții mei, să nu ne amăgim! Există această realitate a lucrării satanice, există o prezență activă a satanei în lume – a scris cineva o carte chiar pe această temă. Diavolul biruiește atunci când îți bagă în cap gândul că nu există, că e doar un rău așa, general. Atunci el biruie, pentru că te-a făcut pe tine să crezi lucrul acesta. Noi creștinii știm că există. Avem mărturii ale Scripturii și ale Sfintei Tradiții. Cum spunea Mântuitorul: „Dintru început a fost ucigaș de oameni, mincinos" (*Ioan 8*, 44). Căderea primilor oameni nu s-a datorat satanei? Apoi, câte locuri în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament nu arată această prezență a satanei? Iar când a venit Domnul nostru Iisus Hristos, nu a fost El Însuși ispitit? Și să ne amintim câți draci a scos Domnul din oameni! Iată, nu a fost vorba de rău în general, ci de prezența acestor spirite rele. Sfântul Petru, într-o epistolă a lui, spune: „Diavolul umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită" (*1 Petru* 5, 8). Există un război nevăzut cu satana și tot creștinul poate să încerce acest sfânt război. Gândiți-vă la Sfântul Antonie cel Mare, la Sfântul Ioan Scărarul... Lucrurile astea s-au oglindit și în literatură: gândiți-vă la *Demonii* lui Dostoievski, la *Faust*... Prezența păcatului în lume este însăși lucrarea satanei, înseamnă prezența lui activă în lume, pentru că păcatul în sine reprezintă o formă a îndrăcirii. Să ne amintim de rostirea din Acatistul Mântuitorului: „Pentru păcatele mele cele multe mi se îmbolnăvește și trupul, și sufletul". Este o îndrăcire a

ființei umane create de Dumnezeu. La așa decădere poate ajunge omul. Îndrăcirea aceasta și prezența lucrării satanice în lume sunt văzute, sunt pe față. Dacă am mai avut îndoieli asupra lucrării lui în mod vădit, trebuie să luăm aminte că existe diferite trepte de manifestare ale satanei. De pildă, numeroasele credințe și concepții despre viață de astăzi, care nu sunt creștine, nu sunt oare tot lucrări ale diavolului? Să știți că există un criteriu al cunoașterii antihristului, al celui care luptă împotriva lui Hristos. E un cuvânt al Sfântului Ioan Evanghelistul: „Iubiților, nu dați crezare oricărui duh, ci cercați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulți proroci mincinoși au ieșit în lume!" (*1 Ioan* 4, 1).

Diavolul, după cum vă dați seama, nu unelteşte numai asupra unei persoane, ci asupra comunităților creștine. De aceea, nu lucrează singur, el are colaboratori care se numesc „fiii diavolului". Iar cei care lucrează în spiritul poruncilor lui Dumnezeu se numesc „fiii lui Dumnezeu", pentru că am fost înfiați ca fii ai lui Dumnezeu. Există această luptă între fiii diavolului și fiii lui Dumnezeu, o luptă bună, o luptă dreaptă, sub egida Bisericii și a harului dumnezeiesc. Noi cunoaștem această lucrare a satanei, a fiilor diavolului, care au adus pe tatăl lor în mijlocul comunității noastre românești. Noi trăim această realitate și o trăim și acum. De aceea, suntem într-o permanentă încleștare, în poziție de luptă. Repet, condiția firească a creștinului este condiția de luptă. Cu luptă se ia Împărăția Cerurilor! Nu pot fi indiferent la lucrările satanei. Cum să îl las pe el să își facă de cap, să pericliteze mântuirea mea și a semenilor mei, a neamului meu și a viitorimii? Nu se poate! Să luăm seama la lucrul acesta!

Apoi, știm bine un lucru: Biserica nu va fi înfrântă nici de porțile iadului. În acest război nevăzut, Biserica ne îndeamnă să chemăm mai întâi Numele de putere al lui Dumnezeu: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul" – Numele care Îl arată pe Domnul Hristos ca Fiul lui

Dumnezeu făcut Om. Dacă Îl chemăm, El ne vine în ajutor și nu are de ce să ne mai fie teamă.

Dracii din Gadara înșiși L-au numit și recunoscut ca Fiul lui Dumnezeu! Este și aceasta o credință, o credință drăcească, o credință cunoscătoare, care nu mântuie pe nimeni, așa cum a fost credința gnosticilor din vechime și cum este a gnosticilor mai noi: teozofi, yoghini, spiritiști și fel de fel de grupări și indivizi care cred în fel de fel de forme de cunoaștere de-a dreptul drăcești! Unii dintre oamenii aceștia vorbesc chiar de Iisus Hristos, Îl propovăduiesc ca fiind Fiu al lui Dumnezeu, dar nu fac voia Lui. La ei se referă Mântuitorul când vor fi în fața Judecății: „Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea!" (*Matei* 7, 23). Așadar, nu această credință a demonilor este mântuitoare, ci credința lucrătoare prin dragoste. Este tulburător să constatăm că unii oameni nu au nici măcar credința aceasta drăcească, sunt mai prejos decât dracii, pentru că dracii măcar „cred și se cutremură" – cum spune Sfântul Iacov (2, 19). De ce se cutremură dracii? Pentru că știu ce îi așteaptă: Judecata Zilei celei Mari. De aceea spuneau: „Ai venit mai devreme ca să ne arunci în adâncuri". Vedeți ce înseamnă o logică drăcească? Ei cunosc, dar nu se pot mântui! Cât de mari pot fi chinurile iadului, dacă și dracii se cutremură!

Iubiții mei, iată, s-a petrecut minunea aceasta cu îndrăciții, iar Domnul le-a dat voie, la cererea lor, să intre într-o turmă de porci; porcii s-au aruncat în mare și s-au înecat, iar îndrăciții ședeau la picioarele Lui. Dar ce spectacol a urmat! În loc ca gadarenii să se minuneze de faptul că îndrăciții, care erau groaza ținutului, ședeau acum la picioarele Domnului, în loc să Îi mulțumească, au luat seama la ce se petrecuse cu porcii, la paguba pe care au avut-o și L-au rugat să plece de la ei.

Cine este Acesta, de Care ascultă marea și dracii, Care vindecă bolile și face atâtea alte minuni? Dacă și-au pus întrebarea, sigur că răspunsul a început să se înfiripe, să vină către ei. Noi, cei care

suntem în domnia harului – Sfântul Evanghelist Ioan spunea ca avem *ungere* –, avem înțelegere și știm toate. Știm mai multe decât știau ucenicii la vremea aceea...

La întrebarea „Cine este Acesta?", noi trebuie să răspundem că este Fiul lui Dumnezeu, Izvorul puterii, Mântuitorul nostru. Mărturisim noi astfel? Sau ne lăsăm amăgiți din necunoaștere? Să ne răspundem fiecare, sincer și onest!

Domnul, venind în ținutul Gadarei, nu a făcut decât să le întindă mâna, să îi cerceteze, așa cum o face El permanent, cum cercetează și astăzi lumea. Numai că și astăzi e Gadară multă în lume! Sămânța gadarenilor nu a pierit, și până azi Domnul cercetează inimile noastre. Să luăm seama și să nu Îl alungăm pentru porcii păcatului, cum au făcut aceia din Gadara. Să Îl rugăm, cum au făcut cei din Sihar, să rămână în cetate, în cetatea familiilor noastre, în școli, în spitale, în toată obștea creștină, aici unde ne-a rânduit Dumnezeu să creștem. Avem datoria să îi împiedicăm pe gadarenii care vor să ni-L alunge pe Hristos din cetatea vieții noastre. Nu au dreptul, iubiții mei! Să nu ne fie frică niciodată de acești fii ai diavolului. Și mai ales să nu uităm cuvântul Domnului Hristos cu care am început: „Cel ce este în voi este mai puternic decât cel ce este în lume". Amin.

Duminica a VI-a după Rusalii – Vindecarea slăbănogului din Capernaum

(*Matei* 9, 1-8)

„Cine este Acesta?"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Întrebarea aceasta și-o puseseră ucenicii după ce, trecând peste Marea Galileii, Domnul Hristos potolise furtuna, spusese vânturilor și valurilor să tacă și au tăcut. Se lămuriseră într-o oarecare măsură, primiseră răspuns după ce, trecând în ținutul gadarenilor, Iisus vindecase pe cei doi îndrăciți. Nu numai valurile și vânturile, nu numai natura, ci și dracii ascultă de El. Își dăduseră seama că El este Izvorul puterii pe care numai Dumnezeu o poate avea. După ce a vindecat pe cei doi îndrăciți, zice Sfânta Scriptură, S-a întors în „cetatea Sa". Care era cetatea Sa? El se născuse în Betleem, copilărise în Nazaret, și totuși nici Betleemul, nici Nazaretul n-au fost numite de Mântuitorul „cetatea Sa", ci cetatea Capernaumului de pe malul lacului, pentru că aici Se simțea Domnul bine, aici Se simțea ca la El acasă, ca în familie. Cei din Capernaum Îl iubeau, și de aceea Domnul îi iubea și El. Aici a făcut cele mai multe minuni. Vedeți că binecuvântarea Domnului și darurile Sale se coboară peste cei care au dragoste de Dumnezeu și de oameni. Fiecare comunitate creștină, fie că este vorba de mănăstire, de parohie, de familie, poate să fie o cetate a Sa. Mai mult, fiecare dintre noi putem fi o cetate a Sa, așa încât să înflorească în ființa noastră viața de har, viața de minune, așa cum

înflorea în Capernaum. Pentru că fiecare dintre noi, din comunitatea și neamul acesta, cu toții dorim să fim cetatea Lui. Să rugăm pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să ne dea această dorință ca să fim cetatea Lui. Să Îi facem sălaș, să Îi facem tron în inima cetății noastre personale și în inima cetății neamului.

Să vedem cum prezintă Sfânta Scriptură această minune care s-a petrecut în cetatea Sa:

> „Intrând în corabie, Iisus a trecut marea și a venit în cetatea Sa. Și, iată, I-au adus un slăbănog zăcând pe pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: Îndrăznește, fiule! Iertate sunt păcatele tale! Dar unii dintre cărturari ziceau în sinea lor: Acesta hulește. Și Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: Pentru ce cugetați rele în inimile voastre? Ce este mai lesne? A zice: Iertate sunt păcatele tale, sau a zice: Ridică-te și umblă? Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ a ierta păcatele, a zis slăbănogului: Ridică-te, ia-ți patul și mergi la casa ta. Și ridicându-se, s-a dus la casa lui. Iar mulțimile, văzând acestea, s-au înspăimântat și au slăvit pe Dumnezeu, Care dă oamenilor asemenea putere" (*Matei* 9, 1-8).

Iubiții mei, citind pericopa pe care noi am mai ascultat-o, pe care am mai auzit-o și în altă perioada liturgică a anului, în perioada Postului Mare, ne dăm seama că se pun aici în evidență niște lucruri de care trebuie să ținem cont. În primul rând subliniem credința aceasta a prietenilor slăbănogului, care l-au adus la Mântuitorul – așa cum citim la Evanghelistul Marcu, coborându-l pe cel bolnav prin acoperișul casei. Spune Scriptura că Mântuitorul, „văzând credința lor", îl vindecă pe cel necăjit – adică datorită credinței celorlalți! Poate avea și paraliticul acela un sâmbure de credință, dar dacă aceia nu aveau sâmburele de credință, nu s-ar fi întâmplat minunea! Se mai întâmplase ceva asemănător: gândiți-vă la sluga sutașului. Stăpânul, sutașul, a venit la

Mântuitorul să mijlocească pentru vindecarea lui. Alt exemplu: în cazul fiicei lui Iair, au venit părinții, au venit alții să mijlocească. Gândiți-vă și la Sfântul Arsenie cel Mare cum se ruga pentru ucenicul lui care se îmbolnăvise și cu câtă îndrăzneală se ruga. Nu era obrăznicie, ci credința în iubire: „Doamne, vrei sau nu vrei, mie să îmi tămăduiești sluga!". Îl iubea și credea în Dumnezeu. Nașii la Botez sunt o altă dovadă a faptului că, pentru credința lor, noua ființă intră în Împărăția Cerurilor, chiar dacă un mugure de credință există și în pruncul acela...

Este un îndemn de a-i ajuta pe alții prin credința noastră. Sunt oameni mai slabi în credință, sunt oameni care nu au credință, dar să știți că îi putem ajuta! Duceți-vă la Cernica și vedeți că sunt duși acolo oameni inconștienți, copii cu handicap, dar se tămăduiesc pentru credința celor care îi duc acolo și pentru rugăciunile părinților de la mănăstire. La Lourdes s-au făcut tămăduiri cu oameni care au fost inconștienți, dar, pentru credința celor care i-au dus acolo, s-au tămăduit.

Iată, avem înaintea ochilor îndrăzneala, perseverența și credința celor patru. Textul paralel de la Matei arată cum cei patru prieteni au vrut să îl aducă pe bolnav: îl purtau pe un pat și nu au putut să intre nici pe ușă, pentru că se îngrămădise lumea. Știți cum e, omul nu vrea să cedeze, vrea să vadă el, să se mântuie numai el. Au găsit însă soluția: s-au urcat pe acoperiș și l-au coborât pe bolnav în fața Domnului. Câtă perseverență și câtă îndrăzneală! Și noi atâta ne descurajăm când este vorba să facem ceva: am încercat, m-am rugat, m-am dus la biserică, am dat nu știu câte acatiste și nu s-a întâmplat nimic! Nu, iubiții mei, să avem perseverență, să îndrăznim la mila lui Dumnezeu, recunoscându-ne, în același timp, mizeria vieții noastre.

Ne surprinde mai ales un lucru la această minune: Domnul nu a răspuns așteptărilor lor, ale celor care îl aduseseră pe slăbănog. Ei veniseră să capete vindecarea slăbănogului de paralizia fizică. Mai vindecase Domnul și alți bolnavi, înviase oameni din morți,

deci știau ce poate face Domnul. În schimb, Domnul îi dăruiește mai întâi iertarea păcatelor; propriu-zis, tămăduirea sufletului. Paraliticul avea, în primul rând, o suferință morală, iar Domnul i-a curmat această suferință morală, i-a dăruit iertare.

Prioritar, de această tămăduire morală a sufletului avem și noi nevoie, pentru că aceasta este adevărata tămăduire. Nu este un secret să vă spun că și medicina modernă se îndreaptă pe această linie, reluând firul credințelor mai vechi ale strămoșilor noștri, care ziceau că, dacă vrei să ai un trup sănătos, să ai mai întâi un suflet sănătos. Se întoarce, iată, această medicină modernă la concepția creștină despre legătura dintre trup și suflet, despre primatul sufletului în ființa umană. Cum rostim în rugăciunile noastre: „Pentru păcatele mele cele multe mi se îmbolnăvește trupul și slăbește și sufletul".

Domnul ne face parte de această tămăduire, de care avem și noi nevoie, prin Taina Mărturisirii, a Pocăinței, pe care a instituit-o în Biserica Lui, această „sfântă terapie" – cum frumos a numit-o Gala Galaction. Această Sfântă Taină este al doilea Botez. Prin Pocăință, ne păstrăm haina mântuirii curată, pe care, ca oameni, deseori o pătăm. Din păcate, mulți dintre credincioșii noștri nu știu ce este această „sfântă terapie", nu știu să se împărtășească de această „sfântă terapie", spre marea lor pagubă. Este un dar pe care ni-l face Dumnezeu, o șansă extraordinară ca să ne păstrăm această curăție. Cum rostim în rugăciunile de la Miezonoptică: „Doamne, Îți mulțumim că ne-ai dat nouă această pocăință până la sfârșitul vieții, pentru ca, permanent căzând, să ne ridicăm, permanent să prășim buruienile care, crescând, ne-ar înăbuși viața".

De obicei, noi ne spovedim în cele patru posturi mari ca să ne împărtășim: în postul Sfinților Petru și Pavel, al Sfintei Mării, în postul Paștelui și în postul Crăciunului. Dar nu numai atunci trebuie să ne mărturisim și să ne împărtășim, luând pilda bună a creștinilor din primele veacuri. Sfântul Vasile cel Mare, în secolul al IV-lea, se plângea: „Creștinii din vremea noastră se împărtășesc

numai de trei ori pe săptămână". Câtă râvnă era atunci! În același sens avertizează și Sfântul Ioan Scărarul, în *Scara* lui: „Nu vom fi acuzați pentru că nu am făcut minuni, că nu am fost teologi, pentru că nu am avut vedenii, dar va trebui neapărat să dăm seama lui Dumnezeu pentru că nu ne-am plâns păcatele!". După această părere de rău, urmează sigur hotărârea de a nu mai săvârși păcate. Este vorba să te hotărăști. Că vei cădea, este altă treabă. Cum spunea tot un Sfânt Părinte: „Dacă ai să cazi cumva pe gheață, nu te ridici? Stai acolo?". Sigur că te ridici. Tu vrei să nu mai cazi, dar iar aluneci, iară cazi, dar iar te ridici! Metania simbolizează printre altele și acest lucru: căderea și ridicarea noastră permanentă.

Acum urmează mărturisirea la duhovnic. Fiecare creștin trebuie să aibă un duhovnic, un părinte sufletesc, un „director sufletesc" – dacă vreți, pe care să nu îl schimbe. Nu este voie să îl schimbi decât cu voia duhovnicului și pentru motive bine întemeiate. Să îl alegi, să îl cauți cu grijă pe cel care ți se potrivește. Așa cum cauți un doctor, cauți și un duhovnic și rămâi la el. Sigur că mărturisirea trebuie să fie sinceră. Pe Dumnezeu nu Îl minți. Dacă tu crezi că îl minți pe duhovnic, te înșeli. El ia de bun tot ce spui la o mărturisire, îți dă rânduiala, canonul și iertarea. Nu are nicio vină dacă nu spui tot ce ai pe inimă, tu răspunzi, așa cum spune rugăciunea: „Iar dacă vei ascunde de mine ceva, îndoite păcate vei avea". În același timp, să nu se rușineze nimeni, iubiții mei, când se duce la duhovnic. Și duhovnicul este un om păcătos, nu lui ne spovedim, ci lui Hristos, Dumnezeului nostru. Cum spunea Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dracul, când te-a pus să faci păcatul, ți-a luat rușinea; și când este să îl mărturisești, îți dă rușinea". Deci, să nu deznădăjduim! Ba să ne gândim că, de cele mai multe ori, un duhovnic știe să aprecieze dacă prăpastia din care te-ai ridicat este mai mare; asta înseamnă că ai avut mai multă putere și că Domnul ți-a dat un ajutor mai mare și te prețuiește. Aduceți-vă aminte de tâlharul de pe cruce, într-o clipă s-a mântuit. Cum exclama Sfântul Ioan Gură de Aur, în stilul lui: „*Că azi vei fi cu Mine în rai.*

Tâlharule, așa ai fost de tâlhar, că și Împărăția Cerurilor ai furat-o!". Să nu uităm nicio clipă, iubiții mei, că mila lui Dumnezeu covârșește păcatele noastre. De aceea, să îndrăznim la El, să îndrăznim la această Taină a Mărturisirii. Urmează iertarea sau dezlegarea pe care o dă duhovnicul, mai bine zis Hristos Dumnezeu, noi fiind doar niște instrumente. Este lucrarea lui Dumnezeu. Dacă ar fi după vrednicia noastră, nu am fi vrednici să ne atingem de nimic: „Tu ești Cel ce aduci, Cel ce Te aduci, Te împarți...". *Cel ce Te dăruiești. Tu faci totul, o faci prin noi.* Că noi, în condiția asta umană, suntem și trup, nu doar suflet.

Urmează canonul sau epitimia. Cuvântul canon nu înseamnă pedeapsă, ci îndreptare. Ți se dă un îndreptar, potrivit unui păcat oarecare: ești zgârcit, ți se dă să faci milostenie. Ești limbut, ți se spune să taci și așa mai departe. Știe duhovnicul cum să îți dea canonul. Sunt niște rânduieli stabilite de Sfinții Părinți și tot ei spun că duhovnicul are libertatea să aplice aceste canoane în funcție de cazul respectiv. Să nu uităm că la mărturisirea păcatelor se urmărește nu actul formal, ci vindecarea, tămăduirea, indiferent în cât timp și prin ce mijloace. Zicea Avva Alonie: „De ar voi omul, de dimineața până seara poate ajunge la măsura dumnezeiască".

De încheiere, să-I mulțumim Domnului pentru acest dar mare al Tainei Mărturisirii, pentru grija pe care ne-o poartă El. Să nu trecem nepăsători pe lângă acest semn al marii Lui îndurări, Taina Pocăinței, care e administrată de sfinții slujitori și prin care noi obținem iertarea păcatelor, adică *tămăduirea și putința de a fi și noi cetate a lui Dumnezeu, putința de a ne bucura și noi că Hristos este Împăratul nostru.* Amin.

Duminica a VII-a după Rusalii – Vindecarea a doi orbi și a unui mut

(*Matei* 9, 27-35)

„Fie vouă după credința voastră!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Așa a spus Mântuitorul celor doi orbi pe care i-a tămăduit, așa cum ați auzit la citirea pericopei evanghelice de astăzi, pe care o recitim acum:

> „Pe când trecea Iisus, doi orbi se țineau după El, strigând și zicând: Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David! Iar după ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: Credeți că pot să fac Eu aceasta? Zis-au Lui: Da, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: După credința voastră fie vouă! Și s-au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: Vedeți, nimeni să nu știe. Dar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela. Și, plecând ei, iată, au adus la El un om mut, având demon. Și, fiind scos demonul, mutul a grăit. Iar mulțimile se minunau, zicând: Niciodată nu s-a văzut așa ceva în Israel. Dar fariseii ziceau: Cu domnul demonilor scoate pe demoni. Și Iisus străbătea toate cetățile și satele, învățând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia Împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor" (*Matei* 9, 27-35).

Iubiții mei, fiecare Evanghelie are un mesaj pentru noi toți și pentru fiecare în parte, pentru orice creștin de acum și din

toate veacurile. *Fiecare Evanghelie este Evanghelia mea!* Așa că este bine să știm atunci când ascultăm Evanghelia, dacă vrem să o ascultăm, să știm că ni se adresează nouă; și, dacă nu o ascultăm cum trebuie și cu toată cuviința, înseamnă că săvârșim un act de mare necuviință. Dacă un om îți vorbește, și tu îi întorci spatele sau vorbești cu el și faci alt lucru decât să îl asculți, socotești lucrul acesta o necuviință; dar atunci când îți vorbește Însuși Domnul Hristos prin Evanghelie, când îți vorbește Domnul Hristos prin slujba care se face în biserică, iar tu stai de vorbă sau ești neatent sau faci alte lucruri care nu se cuvin și, deci, nu asculți pe Cel care îți vorbește, adică pe Hristos, cum este calificat lucrul acesta decât o mare necuviință față de Hristos, față de cuvântul Lui? De aceea, este bine să fim toți cu luare-aminte, în liniște. Să lăsăm orice altă preocupare, absolut orice altă preocupare atunci când ascultăm Sfânta Liturghie și, mai ales, când avem în fața conștiințelor noastre cuvântul lui Dumnezeu.

Iubiții mei, acesta este textul Sfintei Scripturi și sigur că este bine să ne întrebăm care este mesajul acestui text, care este chemarea și ce vrea să ne spună nouă tuturor, dar și fiecăruia dintre noi.

Domnul era încă în cetatea sa, în Capernaum, deși nu era nici locul Lui de naștere, nici locul de copilărie. A numit această cetate *cetatea Sa*, pentru că aici Domnul Hristos Se simțea iubit, Se simțea ca la El acasă. Aici vindecase de curând un slăbănog, înviase pe fiica lui Iair, tămăduise pe femeia cu scurgere de sânge de 12 ani. Aici făcuse foarte multe minuni. Și este bine să ne aducem aminte, cum subliniam și în predica trecută, că și noi – fie că este vorba de o comunitate mai mică sau mai mare, de familie, de parohie, de mănăstire, de neam întreg sau chiar numai de persoana noastră – și noi avem șansa de a fi socotiți de Dumnezeu cetate a Sa. Dar suntem noi cetatea Sa? Ar veni Domnul nostru Iisus Hristos la noi, la fiecare sau la comunitatea din care facem parte, ca la ai Săi, așa cum mergea în Capernaum? Să ne punem

întrebarea și să ne răspundem, pentru noi și pentru comunitățile din care facem parte; să răspundem conștiințelor noastre, să Îi răspundem lui Dumnezeu, pentru că El ne întreabă. Ați văzut în Sfânta Scriptură că lumea Îl căuta, era însetată după cuvânt, dorea vindecări, dorea tămăduiri. Ați văzut cum doi orbi se țineau după El și strigau: „Miluiește-ne pe noi, Fiul lui David!". Auziseră și ei de minunile pe care le făcuse Domnul. Așa cum strigăm și noi, iubiții mei, după ajutor. De ce suntem noi în biserică, acum și în alte dăți? Nu ca să cerem noi ajutor Domnului, fie că este vorba de probleme sufletești, fie de probleme trupești sau de orice fel de probleme? Multe dintre problemele noastre se referă la sănătatea noastră. Acel strigăt al orbilor se referea la un necaz fizic, la orbire. Și noi strigăm, având nevoie de sănătate, strigăm către Dumnezeu după ajutor. Și e firesc: starea noastră normală este starea de sănătate, nu starea de bolnav. Există o vocație a sănătății, să știți! Noi avem chiar datoria să ne îngrijim de sănătatea sufletească și trupească: și a noastră, și a celor din jurul nostru... Gândiți-vă la sănătatea voastră, dar și a celor din jur. Gândiți-vă la sănătatea voastră atunci când vă atacați această stare de sănătate. Ce face alcoolicul decât să atenteze la propria sănătate puțin câte puțin? Ce face cel care fumează? Un act de sinucidere lentă. Mai mult: atunci când fumezi, știi că faci rău și celorlalți, fumul de țigară poate fi mai periculos pentru ceilalți decât pentru tine. Ai tu dreptul să faci asta, să atentezi la sănătatea celuilalt?

Dacă vă mai spun ceva, o să fiți de acord cu mine. Se spune că, atunci când te superi, cand te mânii, îți faci „sânge rău". Lucrul acesta are o acoperire științifică. Cine se supără își crește tensiunea, colesterolul, adrenalina, se „otrăvește" sângele, își face „sânge rău". Sunt atâția doctori aici care pot confirma. Dar când îl superi pe altul, nu îi faci rău? Cu siguranță da!

Să revenim. Orbii strigau după sănătate și stăruiau: au intrat după Domnul și au început să strige. Așa trebuie să facem și noi. Noi facem o rugăciune o seară, două, facem niște paraclise, postim,

dăm niște acatiste și vrem rezultate rapide. Nu e suficient! Trebuie să stăruim, cum a stăruit acea văduvă căreia un judecător nedrept nu îi făcea dreptate. Ea a stăruit până când judecătorul s-a plictisit de insistențele ei și a poruncit să i se facă dreptate. Dacă un judecător nedrept a făcut dreptate femeii care stăruia, oare Tatăl nostru cel ceresc nu face cu atât mai mult?

Acum, este altă treabă dacă Dumnezeu îți dă sau nu-ți dă, sau când îți dă. Poate nu știi ce ceri. Poate ceri ceva ce nu îți face bine, doar ți se pare că ți-ar face bine. Cum cereau evreii: „Doamne, numai noi avem judecători". Pentru că cei din jurul lor aveau împărați, regi, au cerut și ei, iar Domnul le-a dat regi. Dar nu toți au știut să folosească puterea spre slujirea poporului, ci doar pentru a stăpâni, pentru a oprima. Și atunci evreii se rugau să le ia Dumnezeu conducătorii înapoi, uitând că ei îi ceruseră.

Deci, să nu ne supărăm că Dumnezeu nu ne dă întotdeauna ceea ce vrem, că poate nu ne este de folos. Sau poate Domnul nu vrea să ne împlinească cererea acum, poate ne-o împlinește mai târziu. Dar să nu renunțăm în a stărui! Avem, iată, pildă a stăruinței și în Evanghelia de azi. Și pentru că ei stăruiau, Domnul le pune o condiție: „Credeți voi că Eu pot să fac asta?". Procedase și altă dată la fel. Ei au răspuns: *Da!* Atunci Mântuitorul le spune lor: „Fie vouă după credința voastră". S-a atins de ei și s-au tămăduit. Cum spusese și altă dată: „Credința ta te-a mântuit". Bunul Dumnezeu vrea ca la actele de mântuire să participe și omul, această creatură făcută în mod deosebit după chipul și asemănarea Lui, pe care Domnul o prețuiește nespus de mult. În același timp, Domnul ne prețuiește deosebit de mult și libertatea. De aceea, zice: „Cine vrea să se lepede de sine să își ia crucea și să-mi urmeze Mie" (cf. *Marcu* 8, 34). Sau: „Dacă veți păzi poruncile Mele, voi veni" sau: „Iată, stau la ușă și bat. Dacă îmi vei deschide..." (cf. *Apocalipsa* 3, 20) și așa mai departe. E plină Sfânta Scriptură de aceste cuvinte care ne arată nouă că Domnul dorește să ne mântuie, dar vrea să ne izbăvească dintr-un năcaz sau altul și prin contribuția noastră;

vrea să vadă o învrednicire a noastră, tocmai pentru că ne prețuiește credința, dar ne respectă și libertatea. Credința este o deschidere a noastră către puterea lui Dumnezeu, pentru că El e Puterea, El este Izvorul puterii. Credința noastră față de acest Izvor al puterii este ca deschiderea unei uși ca să intre cineva sau ceva. Dacă nu deschid ușa, nu intră nimeni. Șterg o fereastră murdară ca să pătrundă razele soarelui. Dacă eu apăs pe butonul radioului sau televizorului, aud melodia sau văd imaginea. Eu am provocat melodia sau imaginea? Nu, ea vine de la o sursă. Dar, dacă nu apăsam butonul, nu pătrundea energia aceea, nu ajungea puterea aceea până la mine. E o credință, un efort mic, dar absolut necesar pentru mântuire. Ni se cere foarte puțin. Fără acest act de voință, de bunăvoință, harul lui Dumnezeu nu ar putea să lucreze.

Știți că mai citeam noi în zilele de miercuri și de vineri din *Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur*. Ni-l prezenta pe Noe, care era singur în toată lumea asta plină de ispite și de păcate, și totuși el stăruia și își atrăgea bunăvoința lui Dumnezeu. La strădania lui se adaugă ajutorul lui Dumnezeu. Domnul te ia în brațe și te poartă spre mântuire. În teologie, lucrarea aceasta se numește *sinergie*, adică împreună-lucrare. Toți avem un necaz sau un altul, un păcat sau un altul, cu toții avem nevoie de sănătate sufletească și trupească. Așa cum au avut nevoie orbii aceia sau mutul acela, așa cum a avut nevoie de vindecare acel îndrăcit. De aceea suntem noi aici.

Ca să căpătăm această sănătate, am învățat din pericopa evanghelică de astăzi că ne trebuie credința și stăruința, ne trebuie credința și dragostea celor care au adus pe mulți la Mântuitorul, cum a fost și cazul îndrăcitului. De aceea, iubiții mei, să ne îngrijim stăruitor de tămăduirea noastră sufletească și trupească. Și, cu aceeași stăruință și dragoste cu care ne îngrijim de noi, să ne apropiem și de ceilalți, să ne gândim și la tămăduirea celorlalți. Încercăm și noi astăzi, cât se poate, prin diferite asociații – ați auzit de *Christiana*, de pildă, unde se încearcă organizarea aceasta

a milei față de aproapele, cu medici și personal credincioși, plini de râvnă și stăruință.

Iubiții mei, credința este deci tăria noastră. Prin ea, vom izbuti în lucrările noastre personale și în cele care privesc obștea. Cum căpătăm această credință și care este valoarea ei ne lămurește Sfântul Ioan Evanghelistul, în Întâia Epistolă Sobornicească: „Din aceasta cunoaștem că iubim pe fiii lui Dumnezeu, dacă iubim pe Dumnezeu și împlinim poruncile Lui. Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: să păzim poruncile Lui, și poruncile Lui nu sunt grele. Pentru că oricine este născut din Dumnezeu biruiește lumea. Și aceasta este biruința care a biruit lumea – credința noastră. Cine este cel ce biruiește lumea decât cel care crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu?" (*1 Ioan* 5, 1-5). Asta este condiția biruinței! Să nu ne temem că suntem puțini, că vrăjmașul este puternic, că ne sunt mulți împotrivă, că lucrarea satanei este mare. Biserica nu poate fi înfrântă niciodată! Și aducându-ne aminte, așa cum spunea Sfântul Ioan Gură de Aur, de drepții din Vechiul Testament – de Iov, de Noe –, să știm că, și dacă rămâi unul în lume, câtă vreme ai legătura cu Dumnezeu, cu Hristos, Care este Fiul lui Dumnezeu întrupat, nu te temi de nimic și ai și chezășia biruinței.

Să ne ajute El, Hristos, să auzim și noi cu auz duhovnicesc cum le-a spus celor pe care i-a tămăduit: „Fie vouă după credința voastră!". Amin.

Duminica a VIII-a după Rusalii – Despre înmulțirea pâinilor

(*Matei* 14, 14-22)

„Eu sunt Pâinea vieții"
(*Ioan* 6, 48)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cuvintele acestea le-a rostit Domnul după ce, cu o zi înainte, înmulțise pâinile și săturase cu ele 5.000 de bărbați, în afară de femei și de copii. Să vedem, mai întâi, în ce context s-au spus cuvintele acestea. Știm din Sfintele Evanghelii că ucenicii au fost trimiși la propovăduire și, întorcându-se, I-au adus vestea că Ioan Botezătorul a fost ucis de către Irod. Irod, după ce l-a ucis pe Ioan, a aflat că Iisus propovăduiește și că I s-a dus vestea și că face o mulțime de ucenici. Atunci au început să încolțească în mintea lui fel de fel de gânduri, terorizat el de uciderea pe care o făcuse, întrucât credea că Iisus nu este altul decât Ioan înviat din morți. Când a auzit Domnul ce credea Irod, S-a suit într-o corabie împreună cu ucenicii și au plecat într-un loc pustiu, ca să se ferească din calea mâniei lui. Pe de altă parte, Evanghelia după Luca ne relatează faptul că Domnul și ucenicii s-au dus și să se odihnească, pentru că, zice el, nu aveau vreme nici să mănânce, atât de mult erau cercetați și căutați de oameni. Când au auzit mulțimile că Domnul a plecat dincolo de lac, spune Sfânta Scriptură, au alergat pe jos și au ajuns înaintea Lui, ocolind lacul. Este un tablou minunat acesta, iubiții mei, și foarte pilduitor pentru

noi, cum oamenii aleargă după Domnul. Sigur, aveau după ce să alerge: Își începuse activitatea, începuse să-i învețe, spusese acea minunată Predică de pe munte, le spusese o mulțime de pilde. Vorbea, cum spuneau tot ei, *cu putere.* Ba unii care s-au dus să Îl prindă, când s-au întors, au spus fariseilor că nu au putut să pună mâna pe El, pentru că „niciodată nu a vorbit cineva ca Acesta". De aceea Îl urmau oamenii, iubiții mei! Îl căutau, pentru că – așa cum spuneam – erau flămânzi și însetați de cuvânt, pe de o parte; iar pe de altă parte, pentru că își căutau alinarea și rezolvarea necazurilor, a problemelor lor, așa cum le căutăm și noi. Că, dacă stăm și ne gândim bine, de aceea sunteți și frățiile voastre aici, ca și aceia. Pe frățiile voastre v-a adus aici, la biserică, dorința aceasta de a avea hrană, v-a adus foamea și setea de cuvântul lui Dumnezeu. Și v-au mai adus, poate, necazurile, problemele de tot felul, pe care doriți să vi le rezolve Bunul Dumnezeu. Îl căutăm ca și aceia, știind foarte bine că Domnul este aici, că Domnul este prezent și că El ne va împlini toate cele de trebuință. Este bine să subliniem, în legătură cu acest tablou al oamenilor care Îl caută pe Domnul, că aceștia s-au ostenit peste măsură: erau 5.000 de oameni, în afară de femei și de copii. Vă dați seama ce mulțime! Aceștia au alergat, spune Sfânta Scriptură, prin locuri pustii, prin arșița soarelui subtropical, cu femeile și copiii lor, precum ați auzit. Au alergat după cuvântul lui Dumnezeu, fără să se îngrijească de ale trupului, nu s-au mai gândit ce mănâncă, ce beau în ziua aceea, s-au străduit să Îl caute pe Domnul. Este deci un tablou minunat și pilduitor pentru noi și este bine, iubiții mei, să luăm seama la acest tablou, pentru că este foarte important pentru întărirea propriei străduanii.

Predica Domnului din acea zi și tămăduirea bolnavilor au durat mult, până seara. Sigur că oamenii au flămânzit, dar nu ei s-au plâns, ci ucenicii au venit la Domnul și au mijlocit: *Dă drumul oamenilor acasă, nu le mai ține predici! Au și ei nevoie să mănânce, dă-le voie să meargă în orașele vecine să își cumpere*

mâncare, pentru că sunt cu femei și copii. Dar Domnul ce le-a zis? „Nu trebuie să meargă, dați-le voi să mănânce!". Adică, *împliniți voi ceea ce le lipsește! Voi, Apostolii...* Este un cuvânt care ne privește pe noi, iubiții mei, pe noi care – din mila lui Dumnezeu, nu din vrednicia noastră – suntem rânduiți în Biserică să fim urmași ai Apostolilor, să facem lucrarea lor. Acest cuvânt se adresează clericilor, în primul rând. Este o poruncă și o răspundere: *Dați-le să mănânce celor care au râvnă, celor care s-au străduit, au alergat, au venit până acum. Îngrijiți-vă voi de ei!* Este vorba de datoria propovăduitorului, pe de o parte, iar pe de altă parte, de râvna credincioșilor, a poporului, a ascultătorului. Prin aceste cuvinte: „Dați-le voi să mănânce", Domnul i-a încercat, căci știa ce avea să facă. Ucenicii erau ca la o școală la care erau instruiți de către Bunul Învățător, Divinul Pedagog. Dar ei nu au priceput: „De unde să cumpărăm pâine ca să-i hrănim?". Se pare însă că Andrei, fratele lui Petru, a intuit ceva: „Este aici un băiat care are cinci pâini și doi pești". Mântuitorul spune: „Aduceți-Mi-le aici!", apoi le-a cerut ucenicilor să-i așeze pe oameni în grupuri de câte 50 de persoane, pe iarbă. Așadar, *în rânduială*, iubiții mei! Vedeți ce înseamnă buna rânduială, disciplina? Într-o comunitate creștină, Mântuitorul nu lucrează oricum! Apoi, a luat pâinile și peștii, a binecuvântat, privind la cer, a frânt și a dat ucenicilor, iar aceștia au dat mai departe mulțimilor. Și au mâncat toți până s-au săturat și au rămas douăsprezece coșuri de firimituri. Nu întâmplător sunt aceste coșuri acolo. Ci ca să se știe că acest fapt nu a fost sugestie, nici autosugestie – căci după sugestie și autosugestie nu mai rămân firimituri. A fost o minune reală! Iar pentru noi, creștinii, nu e ceva de necrezut: nu este ceva imposibil pentru Dumnezeul nemărginirii să facă această minune! Este o minune care evidențiază puterea lui Dumnezeu. Dacă am avea ochi de văzut, ne-am da seama că această minune se petrece și sub ochii noștri. V-ați gândit la minunea bobului de grâu? Nu este o minune înmulțirea acestui bob, din care mai apoi se face pâine? Frații noștri din Basarabia,

vorbind despre lanurile de grâu, nu spun: „A crescut grâul", ci spun: „A crescut, s-a copt pâinea!". Să fim atenți însă că această minune are și un sens prefigurativ, adică un sens care închipuie ceva ce se va petrece mai târziu: această înmulțire avea să se săvârșească permanent în Biserica întemeiată de Hristos, prin Sfânta Liturghie. Să urmărim ce s-a petrecut, ca să înțelegem acest lucru. Așadar, după ce Domnul a făcut minunea, „îndată a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui pe țărmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor. Iar dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage singur". Domnul S-a retras, și pentru că mulțimile voiau să Îl aleagă rege pentru că le dăduse pâine, le rezolvase o problemă economică. Își spuneau în sinea lor: *dacă face în fiecare zi pâine și pești, nu ne mai trebuie altceva!* Continuăm: „Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă. Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!". Între timp, a doua zi de dimineață, lumea știa că ucenicii plecaseră singuri cu corabia, spune Evanghelistul Ioan (6, 22-24). Mai departe, Sfântul Ioan relatează o convorbire pe care Domnul a avut-o atunci cu mulțimile: „Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâini și v-ați săturat! Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viața veșnică și pe care o va da vouă Fiul Omului, căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl (6, 26-27). Domnul nu spune să nu căutăm și cele materiale, ale lumii, nu spune că omul nu are nevoie – ca dovadă că le-a și dat –, dar spune că mai întâi să căutăm Împărăția Cerurilor, iar celelalte ni se vor adăuga nouă! Spune ca mai întâi să Îl căutăm pe Hristos, să căutăm să ne ocupăm de viața spirituală, de cea duhovnicească și celelalte se vor rezolva – Dumnezeu le rezolvă! Și ne mai spune câteva cuvinte pe care este bine să ni le amintim: „Adevărat,

adevărat zic vouă: Cel ce crede în Mine are viață veșnică. Eu sunt Pâinea vieții. Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit. Pâinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu moare. Eu sunt Pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu" (*Ioan* 6, 47-51). Aici aduce aminte de jertfa Lui. Mai târziu, la Cina cea de Taină, Domnul avea să precizeze, arătând pâinea: „Acesta este Trupul Meu, Acesta este Sângele Meu... Aceasta să faceți întru pomenirea Mea". Și de atunci, iubiții mei, această Pâine se frânge mereu în Biserică, la fiecare Sfântă Liturghie. Se înmulțește și nu se sfârșește niciodată și se dă această Pâine poporului. Prin cine? Prin sfinții slujitori, adică așa cum au făcut atunci ucenicii, care au luat pâinea de la Domnul și au dat-o mulțimilor. Ce dar mare, iubiții mei, a păstrat Biserica apostolică și sobornicească!

Să tragem o concluzie, iubiții mei. Suntem în Post, iată un prilej de cercetare a vieții noastre duhovnicești! Să venim la duhovnicii noștri, ca să ne pregătească pentru a primi Marele Dar oferit nouă de Domnul nostru Iisus Hristos, Pâinea vieții – Sfânta Împărtășanie. Frățiile voastre ați alergat și azi la biserică, la fel ca și cei de atunci. Și sigur că ați venit pentru că sunteți flămânzi și însetați, știind, ca și aceia de atunci, că aici găsiți Pâinea cea vie Care S-a pogorât din ceruri! Acesta este drumul cel bun, iubiții mei, drumul năzuințelor, drumul urcușurilor, drumul idealurilor. Cine nu are un ideal degeaba trăiește! Cine nu are un sens în viață sau dacă are unul care nu duce către Hristos, acela degeaba trăiește! Nu realizează nimic: „Fără Mine nu puteți face nimic!" (*Ioan* 15, 5) – spune Mântuitorul. Să avem mereu acest ideal: și când este vorba de noi, și când este vorba de obștea noastră românească. Să ne gândim mereu că trăim într-un neam care, dacă nu se adună la Hristos, dacă cei care conduc nu îl vor conduce către Hristos, nu va reuși nimic! Ca și cum ar clădi pe nisip! Hristos a zis: *Dacă clădiți pe piatră, casa va fi bătută de vânturi, dar nu*

se va clătina! (cf. *Luca* 6, 48). Sau, mai clar: cine nu clădește pe El clădește pe nisip. Noi, cei care venim la biserică, trebuie să știm bine lucrul acesta, pentru că suntem răspunzători în fața lui Dumnezeu dacă nu ne clădim viața și obștea noastră românească pe stâncă, adică pe Piatra Hristos!

Să ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne dea să fim mereu flămânzi și însetați după El. Să ne dea râvna de a-L căuta mereu și să ne învrednicim de nemărginita Lui milostivire, ca să ni Se dăruiască nouă El, Pâinea Vieții, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Duminica a IX-a după Rusalii – Umblarea pe mare

(*Matei* 14, 22-34)

„Doamne, scapă-mă!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Acest strigăt l-a ridicat Petru către Domnul atunci când se scufunda și era amenințat să piară. Acesta este, de fapt, și strigătul nostru de câte ori suntem în primejdie să ne scufundăm. Dar acesta nu este un strigăt de disperare. Cel care striga atunci, Petru, deși se scufunda, totuși striga. Avea nădejde. Iubiții mei, să vedem în ce context s-au petrecut aceste lucruri:

„În vremea aceea Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui pe țărmul celălalt, până ce va da drumul mulțimilor. Iar El, dând drumul mulțimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage deosebi. Și făcându-se seară, era singur acolo. Iar corabia era deja în mijlocul mării, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă. Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă, și de frică au strigat. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți. Atunci Petru, răspunzând, a zis: Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă. El i-a zis: Vino! Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: Doamne, scapă-mă! Iar Iisus,

> întinzând îndată mâna, l-a apucat și i-a zis: Puțin credincioasule, pentru ce te-ai îndoit? Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul. Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Și, trecând marea, au venit în pământul Ghenizaretului" (*Matei* 14, 22-34).

Mai înainte de acest episod avusese loc minunea înmulțirii pâinilor, de care frățiile voastre ați luat la cunoștință duminica ce a trecut. Cinci pâini și doi pești, din care s-au săturat mii de oameni. Făcând această minune, Domnul Se arătase că este Stăpânul firii, Cel Care a făcut firea, Cel în mâna Căruia este lumea. A doua zi avea să arate că este chiar El Pâinea cea euharistică. După ce a avut loc această înmulțire a pâinilor, Domnul a trimis pe ucenici singuri cu corabia, să meargă dincolo de lac, la Ghenizaret, iar pe de altă parte, a dat drumul mulțimilor să plece. Aceste mulțimi au vrut să-L aleagă împărat pentru că le-a dat pâine, le-a dat să mănânce, dar El nu voia să fie ales împărat pentru că le satisfăcuse nevoile trupești. Așadar, a dat drumul acestor mulțimi să plece, iar El S-a retras la munte, să Se roage în singurătate.

Iubiții mei, însingurarea și rugăciunea înseamnă, de fapt, un popas duhovnicesc. Înseamnă un izvor de putere. Domnul Hristos avea nevoie de așa ceva, pentru că avea fire omenească și avea nevoie de această reculegere și întărire. Firea noastră omenească are nevoie de popasuri sufletești. De aceea, și Biserica noastră ne îndeamnă: „La munte, suflete!" – adică la însingurarea inimii, la retragerea în chilie, la popas duhovnicesc.

Deci, a trimis Mântuitorul pe ucenici dincolo de lac și – spune Sfânta Evanghelie – s-a pornit o furtună, iară corabia, aflându-se la mare depărtare de țărm, era în primejdie. Se porniseră valuri și vânturi puternice, iar Apostolii erau înspăimântați. Domnul, iubiții mei, știa de lucrul acesta. El este Dumnezeu și știe! Știa că se va petrece acest fapt. Ne întrebăm de ce i-a lăsat, totuși, în această primejdie? Pentru mai multe lucruri. Un verset

al pericopei spune: „Îndată a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor" (*Matei* 14, 22). Alt verset – dintr-un text paralel de la Marcu – arată că, după înmulțirea pâinilor, ucenicii nu înțeleseseră minunea, pentru că li se învârtoșaseră inimile. Ei, care avuseseră în mâini pâinile și peștii, ei, care vedeau cum se înmulțeau în mâinile lor pâinile și peștii..., tot nu înțelegeau! Nu ajunseseră la convingerea că El este Fiul lui Dumnezeu. Și atunci, Iisus îi trimite în primejdia aceasta și face o minune specială pentru ei, un semn suplimentar, pentru ca ei să ajungă la credința că El, Iisus din Nazaret, este Mesia, nu un trimis oarecare, că El este chiar Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu făcut Om. Și să nu uităm de această școală la care erau ucenicii, *Școala Învățătorului!* Ei trebuiau să fie pregătiți, formați ca ostași ai luptei cele bune, cum spune Sfântul Apostol Pavel; pe ei chiar îi aștepta lupta și trebuiau să fie pregătiți ca să cucerească lumea. I-a lăsat în primejdie, ca să le încerce și să le întărească credința; i-a lăsat în primejdie, ca să-i obișnuiască cu primejdiile care aveau să urmeze; i-a lăsat în această primejdie, ca să le arate că El – și numai El – îi poate izbăvi de primejdie. I-a lăsat în primejdii, ca să le sădească în inimi îndrăzneala și nădejdea în El. Adesea, marea vieții noastre este învolburată. De câte ori primejdiile și ispitele nu vor să ne înghită! Avem fiecare experiențe, personale și colective. Să nu uităm însă un lucru: așa cum s-a petrecut atunci când Domnul știa de primejdia în care erau ucenicii, așa și acum: Domnul și Mântuitorul nostru știe primejdia în care suntem, știe și ne vede. Pe ucenici i-a lăsat în primejdie aproape toată noaptea, până la straja a patra din noapte, până către orele 6! Și la a patra strajă din noapte, spune Evanghelia, a venit la ei Iisus, mergând pe ape.

Iubiții mei, El, Care este Stăpânul firii, umbla pe apă în mod firesc. Acest fapt nu trebuie să ne mire, dar ucenicii s-au mirat; ba mai mult, s-au înspăimântat, au început să strige după ajutor! Așa cum strigăm și noi: când suntem în primejdie, strigăm către

Cer, chiar dacă uneori ne mințim pe noi și pe alții când afirmăm că nu credem! Aduceți-vă aminte, iubiții mei, cum se comportă oamenii când este o primejdie mare. De pildă, la un cutremur, câți atei în aceste situații nu strigă: „Doamne, ajută-mă!". Au uitat că au făcut marxism și că au predat la Școala „Ștefan Gheorghiu". Strigătul acesta arată ceva, iubiții mei. Subliniază realitatea simțului sacru care face parte din firea noastră – că avem în noi acest simț al sacrului. Așa este constituit omul. Adevăratul umanism este atunci când omul este arătat ca fiind făptura lui Dumnezeu, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, care are Duhul lui Dumnezeu. Acesta este omul adevărat! Au strigat deci, și atunci Mântuitorul le-a spus: „Îndrăzniți, Eu sunt, nu vă temeți!". În mijlocul spaimelor, al tulburărilor și nălucirilor de tot felul care ne cuprind, Sfânta Biserică ne aduce aminte și nouă că glasul Domnului ne strigă și nouă: *Nu vă temeți, sunt cu voi, lângă voi, mai aproape decât credeți voi, pentru că vă iubesc. Nici nu știți cât de mult!* Credința este îndrăznire, iubiții mei. Amintiți-vă cuvântul Mântuitorului: „Îndrăzniți, Eu am biruit lumea!" (*Ioan* 16, 33). După ce a spus acest cuvânt, iată că Petru răspunde cu o întrebare și o condiție: „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine, pe apă!". Să fim atenți: aici Petru Îl pune la probă pe Hristos, așa cum a făcut și Toma. Și, surprinzător pentru noi, Domnul Se lasă experimentat. Și îi răspunde cum i-a răspuns și lui Toma: „Vino". Iar Petru a pornit către Iisus, dar, văzând vântul, s-a temut și a început să se scufunde. De ce? Nu doar din cauza temerii, ceva omenesc și firesc, ci pentru că s-a îndoit. Dar să nu ne grăbim cu judecățile: deși s-a temut și s-a îndoit, Petru nu și-a pierdut de tot nici nădejdea, nici credința. Dovada? A strigat după ajutor! Mai departe, știm: Domnul l-a salvat, dar cu o mustrare pedagogică, foarte importantă și pentru noi: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?". Apoi s-a așternut liniștea, așa cum se potolesc furtunile și se așază pacea când Domnul intră în corabia sufletului nostru. Este sfântă pacea aceasta pe care o avem când Domnul

intră sau este lăsat în corabia sufletului nostru. Martori la ceea ce s-a întâmplat, ucenicii au izbucnit: „Cu adevărat Tu eşti Fiul lui Dumnezeu!".

Vedeţi? Acest „supliment" de semn îşi atinsese scopul! Acum înţelegeau ce ar fi trebuit să înţeleagă, şi anume că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Ucenicii, trecuţi prin focul primejdiei, crescuseră – căci o primejdie, o ispită, dacă o rabzi, te face să creşti. Acum deveniseră biruitori! Acesta este adevăratul semn al biruinţei unui creştin: să creadă că Iisus este Fiul lui Dumnezeu!

Iubiţii mei, pe lângă însemnările şi reflecţiile acestea în legătura cu potolirea furtunii, această umblare pe ape avea să fie şi un fel de prorocire în legătură cu corabia Bisericii în decursul veacurilor. Prin ceea ce s-a petrecut, Domnul a arătat – nimic nu este întâmplător în viaţa Mântuitorului – că această corabie a Bisericii El nu o va lăsa singură în mijlocul valurilor şi al furtunilor istoriei. O asistă şi o apără, iar noi trebuie să avem această conştiinţă.

Şi apoi, cele care s-au petrecut cu Petru – convorbirea lui cu Mântuitorul, experienţa lui de scufundare, strigătul şi salvarea lui etc. – ne arată limpede că izvorul puterii noastre depinde de legătura pe care o avem cu Domnul Iisus Hristos. Când pierdem această legătură, cum o pierduse Petru pe moment, lumea – adică valurile, vânturile, ispitele – devine mai puternică decât noi şi ne scufundăm! Dar să nu uităm, iubiţii mei, că şi atunci – dacă vom striga, aşa cum a strigat Petru – Domnul ne va întinde mâna Sa. Vedeţi câte bucurii ne înfăţişează Sfânta Scriptură? De aceea, să ne amintim iar şi iar cum se traduce cuvântul „Evanghelie": „vestea cea bună".

De încheiere, să ne rugăm:

Doamne Iisuse, Cel Care ai călătorit cu ucenicii în corabie şi i-ai izbăvit, călătoreşte, Doamne, şi cu noi pe valurile vieţii acesteia şi ne salvează sufletele, mai ales când, slabi fiind, ne afundăm, dar nu deznădăjduim, ci ca Petru strigăm: „Doamne, scapă-ne!", bine ştiind că mâna Ta cea puternică ne va ridica! Aşa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a X-a după Rusalii – Vindecarea lunaticului

(*Matei* 17, 14-23)

„Cred, Doamne, ajută necredinței mele!"
(*Marcu* 9, 24)

Este strigătul, iubiții mei, pe care l-a înălțat acel părinte necăjit, tulburat, ca să capete tămăduire pentru copilul său. Se petrecuse Schimbarea la Față, iar Domnul, coborând de pe Muntele Tabor, a fost martorul unei scene deosebite, chiar – am putea spune – al uneia penibile. I-a găsit pe ucenici la poalele muntelui, aflându-se într-o mare încurcătură. Erau foarte rușinați, înconjurați de mulțime de oameni și, între ei, un grup de cărturari care se sfădeau cu ei. Și îi cam batjocoreau. Desigur, această batjocură Îl viza direct pe Domnul, deoarece ucenicii nu putuseră să tămăduiască un îndrăcit. Dar să recitim integral pericopa evanghelică:

„În vremea aceea s-a apropiat de Iisus un om, îngenunchind înaintea Lui și zicându-I: Doamne, miluiește pe fiul meu, că este lunatic și pătimește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă. Și l-am adus la ucenicii Tăi, însă ei n-au putut să-l vindece. Iar Iisus, răspunzând, a zis: O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceți-l aici la Mine! Și Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el și copilul s-a vindecat din ceasul acela. Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, I-au zis de o parte: De ce noi n-am putut să-l scoatem? Iar Iisus le-a răspuns: Pentru puțina voastră credință. Căci adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea

credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință. Dar acest neam de diavoli nu iese decât numai cu rugăciune și cu post. Pe când străbăteau Galileea, Iisus le-a spus: Fiul Omului va fi dat în mâinile oamenilor și-L vor omorî, dar a treia zi va învia" (*Matei* 17, 14-23).

Această pericopă de la Matei rânduită în calendar a se citi astăzi este completată în mod fericit de Evanghelistul Marcu, în capitolul al 9-lea. De aceea, în cuvântul nostru vom evoca și unele cuvinte și expresii de la el.

Iubiții mei, parcă îl vedem pe acest părinte. Inima lui este copleșită de dragoste pentru fiu, dar este frântă de durere, de îndoială, de întristare că nu s-a putut face tămăduirea; dar în ochii lui mijește parcă o urmă de nădejde. Batjocura fariseilor nu l-a oprit să vină la Domnul. Sigur că în fața acestei scene toată lumea era atentă la ce va face și la ce va zice Domnul. Auzind acestea, Mântuitorul a grăit: „O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi? Aduceți-l aici la Mine!". Domnul văzuse durerea nemărginită a tatălui, suferința lui și a copilului. A văzut însă și urma de nădejde și de credință din sufletul părintelui, care s-a aruncat la picioarele Lui și a cerut ajutor.

Iubiții mei, urma aceasta de nădejde și de credință trebuie luată în seamă atunci când există, căci există la toți oamenii. Să ne amintim de cuvântul Proorocului Isaia, care a spus: „Trestia frântă n-o va zdrobi (Domnul) și *fețitilă fumegândă nu va stinge*" (42, 3). Nu se poate să nu fie în sufletul oricărui om, în sufletele noastre, o fețitilă care fumegă. Măcar atât! De aceea, trebuie să avem grijă să nu o stingem; dimpotrivă, s-o ocrotim, să „suflăm" în ea ca să renască. În sufletul acestui om era o nădejde, era această fețitilă fumegândă, o mică scânteie. La cererea Mântuitorului, copilul a fost adus și iată că, atunci când ajunge în fața Domnului, copilul

intră în criză. Mântuitorul întreabă de când este bolnav și află că din pruncie. Atunci, părintele cade în genunchi și spune: „Doamne, dacă poți ceva, ajută-ne, fie-Ți milă de noi!". Se vede, iubiții mei, în strigătul acesta starea contradictorie a sufletului părintelui: pe de o parte, credința lui slabă; pe de alta, licărul de nădejde, focul ascuns în feștila fumegândă. Și atunci, Mântuitorul îi spune: „De poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede!". Adică: *Eu te ajut, dar vreau ca și tu să te ajuți, să contribui și tu!* Ca întotdeauna, Domnul face apel la contribuția noastră în ce privește actul mântuirii, iar contribuția noastră este credința. Astfel, tatăl înțelege că de credința lui depinde izbăvirea copilului și atunci strigă: „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!" (*Marcu* 9, 24). Minunat model de rugăciune, iubiții mei! Vedeți câtă nădejde și, în același timp, câtă smerenie! Credința este și o chestiune de voință: să vrei, să te străduiești, dar ea se desăvârșește numai cu ajutorul lui Dumnezeu. De aceea, credința este numită virtute teologică, dimpreună cu dragostea și nădejdea. Pentru că numai prin harul și lucrarea lui Dumnezeu pot fi puse în valoare, însă doar cu propria contribuție și dorință. Vă aduceți aminte că tot în felul acesta se rugau și ucenicii: „Doamne, înmulțește-ne credința!".

După această mărturisire smerită a credinței din partea tatălui, Mântuitorul i-a tămăduit copilul, „certând și izgonind demonul". Este un lucru de remarcat aici, iubiții mei, anume că, dacă avem credință în Dumnezeu – chiar slabă, cum a avut acest om –, avem dovada că, iată, credința este mai tare decât lucrarea diavolului! Remarcăm, totodată, cât de eficace este rugăciunea pentru altul. Se izbăvește copilul acesta îndrăcit pentru că se roagă tatăl – deci se roagă altcineva pentru el. Ce înseamnă pomelnicele pe care le dăm pentru vii și pentru morți? Ce înseamnă parastasele? Înseamnă rugăciunea noastră pentru alții. Mai ales valoarea rugăciunii părinților pentru copii! Părinții să nu deznădăjduiască niciodată, pentru că nu este părinte care să nu aibă probleme cu copiii. Probleme de tot felul, mai mici sau mai mari. Dar, așa cum

auzim în slujba Cununiei, „rugăciunile părinților întăresc temeliile caselor copiilor". Aduceți-vă aminte din istoria Bisericii, de Sfânta Monica, necăjită, tulburată, că fiul ei, Augustin, apucase pe căi rele. Și se ruga, se ruga, iar Episcopul Ambrozie de Milan i-a spus: „Nu se poate să piară fiul atâtor lacrimi!". Și nu doar că nu a pierit, dar a ajuns ce știm cu toții acum: Fericitul Augustin.

După ce s-a petrecut minunea aceasta, ucenicii, când au intrat în casă cu Mântuitorul, L-au întrebat: „Doamne, dar noi de ce nu am putut să-l scoatem?". Iar Mântuitorul le răspunde: „Pentru puțina voastră credință. Acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune și cu post". Prin urmare, credința noastră se întărește cu rugăciune și post. Mântuitorul a spus-o pentru Apostoli, o spune și pentru noi, pentru că pe toți ne interesează izbăvirea de cel rău. Poate am fi tentați să spunem că noi nu suntem demonizați. Dar, iubiții mei, rețineți că starea de păcat este o îndrăcire, așa este socotită în spiritualitatea și moralitatea creștină. Starea de păcat înseamnă învoirea ca diavolul să lucreze prin tine și să crească din sufletul tău beția, lăcomia, mânia, desfrânarea și toate celelalte păcate. Acestea sunt forme de îndrăcire, prin acceptarea ispitelor diavolului, pe care tu le actualizezi prin păcat! După cum starea de îndumnezeire înseamnă starea în care omul face ca în sufletul lui să înflorească virtuțile, lupta, strădania pentru a câștiga aceste virtuți. Să recunoaștem: cine nu săvârșește păcate? Cine nu este ispitit? Cine poate spune duhovnicului că nu are ce să mărturisească? Vedeți, de aceea ne aflăm aici, în biserică. Pentru că ne dăm seama de mizeriile și slăbiciunile noastre.

Iubiții mei, orice cuvânt auzit în biserică este, de fapt, o lecție pentru noi, iar lecția de azi ne arată că trebuie să luăm seama la credință, la rugăciune și la post. În legătură cu credința, am învățat că aceasta se poate obține prin strădanie. Credința noastră ne dezvăluie gradul nostru de voință. Dar ca aceasta să fie desăvârșită, trebuie să cerem ajutor, să zicem: „Doamne, înmulțește-ne credința!" – așa cum au făcut și ucenicii Mântuitorului. Spuneam

că, pentru a avea credință tare, ne mai trebuie și rugăciune. Dar oare ne mai rugăm noi? Un Părinte a spus: „Cine se roagă numai când se roagă, acela nu se roagă!". Rugăciunea nu înseamnă doar atunci când te-ai așezat în genunchi în fața icoanei și ai zis câteva rugăciuni. Rugăciunea trebuie să fie o stare permanentă a omului – a acestei ființe făcute după chipul lui Dumnezeu –, o stare de permanentă legătură cu Izvorul vieții. Rugăciunea nu cuprinde doar unele cuvinte pe care le spui într-o anumită poziție. Rugăciune este orice faci cu gândul la Dumnezeu. Și dacă pictezi sau faci o cântare cu gândul la Dumnezeu, și dacă speli pe jos și faci curățenie, și dacă ajuți pe cineva... Orice faci în numele lui Dumnezeu este rugăciune. Când omul nu mai vorbește cu Cerul, începe iadul să îi vorbească! Lipsa rugăciunii este moarte, iubiții mei! Omul are nevoie de rugăciune cum peștele are nevoie de apă!

Acești demoni, așadar, sunt alungați doar prin rugăciune și post. Desigur, postul adevărat trebuie întregit. Adică, pe lângă cel trupesc, se adaugă și cel sufletesc, duhovnicesc. Cum spunea Prorocul Isaia: „Nu știți voi postul care Îmi place? – zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor" (58, 6). Adică, nu-i de ajuns că ți-ai pus capul în cenușă și te-ai îmbrăcat în sac, ci dezleagă lanțurile răutății, fă milostenie și toate celelalte plăcute Domnului.

Iubiții mei, să-I mulțumim Domnului pentru adevărurile descoperite acum și la fiecare Sfântă Liturghie! Și să Îi cerem să ne întărească și să ne înmulțească credința, să-I cerem putere ca să ne rugăm și să postim, pentru că doar așa rămânem în comuniune cu El. Doar așa lucrările satanei vor deveni neputincioase în fața acestei cetăți a sufletului nostru, în care noi dorim, cu toată ardoarea, să domnească doar Hristos! Amin.

Duminica a XI-a după Rusalii – Pilda datornicului nemilostiv

(*Matei* 18, 23-35)

„Și ne iartă nouă greșelile noastre,
precum și noi iertăm greșiților noștri!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Toți spunem fraza aceasta o dată sau de mai multe ori pe zi, dar trebuie să cunoaștem bine ce vrea să spună această cerere din rugăciunea *Tatăl nostru*. Iată, pericopa evanghelică de astăzi este în legătură cu această iertare:

„Asemănatu-s-a Împărăția Cerurilor omului împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și, începând să se socotească cu ele, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el cu ce să plătească, stăpânul a poruncit să fie vândut el și femeia și copiii și toate câte are el, ca să se plătească. Deci, căzându-i în genunchi, sluga aceea i se închina spunând: Doamne, îngăduiește-mă și-ți voi plăti ție tot. Iar stăpânul slugii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat datoria. Dar, ieșind, sluga aceea a găsit pe unul dintre cei ce slujeau cu el și care îi datora o sută de dinari. Și, punând mâna pe el, îl sugruma spunând: Plătește-mi ce ești dator. Deci, căzând cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: Îngăduiește-mi și îți voi plăti. Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare până ce va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind,

au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său, îi zise: Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea oare ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și, mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor până ce îi va plăti toată datoria. Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă dacă nu veți ierta – fiecare fratelui său – din inimile voastre" (*Matei* 18, 23-35).

Rostirea parabolei a fost provocată de o întrebare a lui Petru: „Doamne, de câte ori va greși față de mine fratele meu și-i voi ierta lui? Oare până de șapte ori?". În Legea Veche așa era: dacă cineva îți greșea într-o zi de șapte ori, trebuia să îl ierți tot de șapte ori. Și i-a spus lui Domnul: „Nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte". Făcând calculul, într-o zi trebuie să ierți de 490 de ori, ceea ce ar însemna cam la 3 minute o dată... De fapt, Domnul a vrut să spună că trebuie să iertăm mereu, pentru că, dacă ți-a greșit cineva a 491-a oară, nu înseamnă că nu îl ierți. Este vorba de iertare nemărginită, pentru că iertarea este una dintre formele pe care le ia iubirea. Iar iubirea este nemărginită.

Iubiții mei, înțelegem din parabolă că Împăratul este Dumnezeu și că slujitorii, adică datornicii, suntem noi, oamenii. Suma aceea mare, de zece mii de talanți, valorează foarte mult, aproximativ cincizeci și cinci de milioane de franci francezi aur, pentru că un talant de aur cântărea aproape cincizeci de kg de aur. Iar acest om datora zece mii de talanți! Mântuitorul dorește să scoată în evidență mulțimea cea fără de număr a păcatelor noastre, ale oamenilor, care ne fac datornicii lui Dumnezeu. Sluga a fost iertată de această mare datorie, pentru că s-a rugat. Adică a îndrăznit, iubiții mei. Sigur că nu se poate să nu subliniem aici îndurarea fără de margini a lui Dumnezeu, precum și puterea rugăciunii și a îndrăznirii către Domnul pentru iertarea nenumăratelor datorii pe care le avem. Ne surprinde neplăcut sluga aceea

care, iertată fiind, la rându-i nu iartă altă slugă care are o datorie foarte mică, respectiv o sută de dinari. Un dinar echivala cu aproximativ cinci grame de argint, deci o sumă foarte mică comparativ cu zece mii de talanți. Acest fapt ne relevă cât de mare este îndurarea lui Dumnezeu în contrast cu răutatea omului. Sigur că pe noi ne cuprind indignarea și revolta când auzim aceste fapte, ca și pe slugile care au anunțat stăpânul, care l-a pedepsit pe cel nemilostiv, trimițându-l, în cele din urmă, la chinuri. Acum – atenție! – ne avertizează Mântuitorul: „Tot așa și Tatăl Meu cel ceresc vă va face vouă dacă nu veți ierta – fiecare fratelui său – din inimile voastre". Deci, dacă nu vom ierta din inimă, vom păți ca aceia!

Mântuitorul îi învățase pe ucenici rugăciunea *Tatăl nostru*, care are mai multe cereri, una dintre acestea fiind: „și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri". Este o cerere atât de importantă, încât Domnul, după ce i-a învățat pe ucenici, revine asupra ei tocmai pentru că redă oamenilor prilejul și bucuria reînnodării legăturii cu Dumnezeu.

Legat de această temă, este bine să ne întrebăm: cum stăm cu iertarea celor ce ne greșesc? Toți avem semeni care ne greșesc... Adeseori, nu voim să-i iertăm, chiar Îi cerem lui Dumnezeu pedepsirea lor. Uneori cereri directe de pedepsire; alteori indirecte – ca de exemplu: „să îi dea Domnul după faptele lui!". Iar tu știi că faptele lui sunt foarte rele și ceri să primească și el asemenea! Alții cer să li se facă dreptate, cer lui Dumnezeu să fie drept cu ei și să îl pedepsească pe vrăjmașul lor. Dacă Îi cerem Domnului să fie justițiar, drept, atunci să fie așa și cu noi când săvârșim păcate! Cum ar fi? Deci, vedeți, nu avem nevoie ca Domnul să fie drept cu noi, ci să-I cerem să fie milostiv. Pentru că, dacă ne-ar judeca *după dreptate* pe fiecare, apoi nu ar mai îndrăzni careva să-și ridice capul. Alții socotesc iertarea ca pe o lipsă de demnitate. Cum să ierte? A fost lezat în onoarea și în demnitatea lui. O să vă citez un cuvânt al Episcopului Oradiei, Vasile Coman, care a plecat de curând la Domnul: „Departe de a socoti iertarea ca pe un act de slăbiciune

morală, cel ce nu poate ierta este infirm din punct de vedere moral. Cel ce știe și poate ierta este pe calea eroismului moral".

Iubiții mei, s-au petrecut atâtea lucruri oribile, atâtea nedreptăți în țara noastră în ultimii cincizeci de ani. Totuși, oamenii aceia care au fost chinuiți și zdrobiți au spus: „Îi iert". Și i-au iertat! Acesta este eroism moral! Deci, unii nu voiesc să ierte, alții consideră aceasta sub demnitatea lor, iar alții iartă de formă. Să fim atenți la acest fapt. Spun aceia: „Eu nu îl urăsc, dar nici nu îl iubesc!". Este o înșelare, o amăgire, iubiții mei, pentru că – așa cum v-am mai spus și altădată – indiferența este o stare deghizată a urii. Ori iubești, ori urăști! Cum să fii indiferent la un suflet, la o viață, la un necaz, la o suferință? Pentru că și ura este o suferință; cel care urăște este bolnav, nu poate fi om întreg. Spunea un Părinte că, atunci când cineva te tulbură, îți adresează cuvinte rele, te asuprește, roagă-te lui Dumnezeu să îți dea răbdare pentru starea aceluia de neputință. Așadar, nu se poate vorbi de putere când te lovește, ci este o stare de neputință a respectivului. De asemenea, mai auzim: „Am iertat, dar nu uit!", sau: „Am iertat, dar nu stau de vorbă!". Toate acestea sunt – repet – doar amăgiri, pentru că, referindu-ne iar la sentința pe care a dat-o Domnul, cât și la limpezimea ei, înseamnă că vom fi osândiți *dacă nu vom ierta din toată inima*. Așadar, abia atunci vei fi și tu iertat! Toți avem nevoie de iertare... Dacă nu iertăm, înseamnă că nu iubim; dacă nu iubim, înseamnă că urâm. Și de aici ne amintim cuvântul Sfântului Ioan Evanghelistul, care spune: „Cine nu iubește pe fratele lui rămâne în moarte!" (*1 Ioan* 3, 14). Și, mai limpede, tot el spune: „Oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni și știți că orice ucigaș de oameni nu are viață veșnică, dăinuitoare în El" (*1 Ioan* 3, 15).

Avem datoria, așadar, de a ierta celui care ne greșește personal. Dar mai este o situație, o chestiune de dreptate și de justiție, atunci când este vorba nu de persoana proprie, ci când vine vorba de o obște, de o comunitate, de un neam, de urmașii mei. Atunci, eu nu am dreptul să nu arăt răutatea care s-a făcut – acestea ne

învață Mântuitorul. Când era chinuit a spus: „Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac!", dar mai devreme le spusese: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici... Vai vouă, că sunteți morminte văruite..., că asupriți poporul..." și altele asemenea (cf. *Matei* 23, 13-29). Atunci Domnul le demascase urâciunea cu toată tăria. Nu a zis: „Vă iert pe voi" – pentru că ierți aceluia care cere iertare, aceluia care își recunoaște vina. Pentru că, iubiții mei, avem datoria de a-i demasca pe aceia care au făcut rău, drept pildă pentru membrii comunității, ca să ia aminte. Altfel, în viitor, vor căuta unii să chinuiască la rândul lor, să întemnițeze oamenii, să îi arunce în gropi comune, să caute să prefacă o țară întreagă în morminte fără cruci. Repet, avem această datorie de a-i demasca pe cei care vor răul Neamului! Nu confundați cu obligația, cu datoria sfântă de a-i ierta pe cei ce ne-au greșit personal. Să fie limpede acest lucru!

Iubiții mei, să dea Dumnezeu ca prin rugăciunea *Tatăl nostru* să nu ne cerem osândă! La un Părinte a venit un frate mai tânăr, zice *Patericul*. Și spune cel tânăr: „Avvo, eu nu mai pot, am un frate care m-a necăjit și nu pot să îl iert, nu pot!". Bătrânul spune: „Bine, frate, hai să ne rugăm". Și a început avva să rostească rugăciunea *Tatăl nostru*, sărind peste „și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi...". Atunci, fratele cel tânăr îi face observație că nu a rostit complet rugăciunea, la care bătrânul răspunde: „Cum să zic, frate, dacă tu nu poți să ierți? Ce, noi cerem osândă pentru frăția ta?". Atunci a înțeles fratele greșeala lui, a făcut metanie și s-a dus să se împace cu fratele său.

Deci, iubiții mei, să nu cerem osândă prin această rugăciune. Pentru că, dacă Îi cerem să ne ierte precum iertăm și noi, așa ne va ierta! „Iert, dar nu uit; iert, dar nu din toată inima" – iată, exact așa ne va face și nouă Domnul! Să nu cumva să auzim cuvântul: „Slugă vicleană și leneșă"! Așadar, să iertăm *din inimă*, iubiții mei, aceasta fiind semnul că iubim. Și, iubind, avem viață, după cuvântul apostolic: „Noi știm că am trecut din moarte la viață, pentru că iubim pe frați" (*1 Ioan* 3, 14). Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XII-a după Rusalii – Pilda tânărului bogat

(*Matei* 19, 16-26)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Evanghelia duminicii în care ne găsim acum ne vorbește despre păzirea poruncilor întru desăvârșirea vieții creștine și ne dă și un exemplu care să ne ajute spre o bună înțelegere. Să ne reamintim împreună pericopa rânduită:

„În vremea aceea a venit un tânăr la Iisus, îngenunchind înaintea Lui și zicându-I: Bunule Învățător, ce bine să fac ca să am viața veșnică? Iar El a zis: De ce-Mi zici bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu. Iar dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile. El I-a zis: Care? Iar Iisus i-a răspuns: Să nu ucizi, să nu faci desfrânare, să nu furi, să nu mărturisești strâmb; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Zis-a Lui tânărul: Toate acestea le-am păzit din copilăria mea. Ce-mi mai lipsește? Atunci Iisus i-a spus: Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te, vinde averile tale, dă-le săracilor și vei avea comoară în Cer; după aceea, vino și urmează-Mi. Însă, auzind cuvântul acesta, tânărul a plecat întristat, căci avea multe avuții. Iar Iisus a zis ucenicilor Săi: Adevărat zic vouă că un bogat cu greu va intra în Împărăția Cerurilor. Și iarăși zic vouă, că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în Împărăția lui Dumnezeu. Auzind, ucenicii Lui s-au uimit foarte mult, zicând: Atunci,

cine poate să se mântuiască? Dar Iisus, privind la ei, le-a zis: La oameni aceasta e cu neputință, la Dumnezeu însă toate sunt cu putință" (*Matei* 19, 16-26).

Iubiții mei, ne impresionează plăcut acest tânăr. El, un om bogat, se interesează de viața veșnică, are inima deschisă, binevoitoare să asculte ce are de făcut, cere cuvânt, toate pentru a-și câștiga mântuirea. Înțelegem că, deși are o avere considerabilă, bunurile materiale nu i-au dat sentimentul împlinirii și este preocupat să înțeleagă și să urmeze sfaturile în legătură cu ce îi lipsește pentru a deveni desăvârșit. În plus, se smerește, intră în vorbă cu Iisus, perceput atunci ca un om de condiție modestă, la Care vine ca la un Învățător pe care Îl respectă, îngenunchează în fața Lui și-I caută sfatul. Sfântul Apostol Marcu completează în Evanghelia sa: „Alergând la El și *îngenunchind* înaintea Lui, Îl întreba..." (10, 17).

Aflăm despre tânăr că este evlavios, moral, păzitor al tuturor poruncilor enumerate de Mântuitorul. Totul până la un punct. Piatra de poticnire, călcâiul lui Ahile, este zgârcenia, neputința de a renunța la bogățiile pământești.

La fel ca el, mulți dintre noi avem un anume punct nevralgic, o patimă chiar, care nu ne lasă să evoluăm duhovnicește și să ne apropiem de Dumnezeu.

Dar întrebarea adresată de acest tânăr este una capitală pentru viața și căutările oricărui om: „Ce să fac ca să am viața de veci?". Noi toți mărturisim în Crez: „Aștept învierea morților și viața de veci". Viața veșnică ne dă sensul existenței și suportul existenței noastre și cu toții ar trebui să ne pregătim cu temeinicie și responsabilitate pentru etapa veșnică a vieții noastre.

De această credință, de acest adevăr depinde și felul vieții noastre de aici, din lumea aceasta trecătoare. Prezența în biserică înseamnă căutarea acestei vieți. Ne doare că uneori prezența aceasta este mică. Unde sunt ceilalți? Unde sunt tinerii? Ei mai ales au nevoie de repere pe calea acestei vieți, de călăuze în

dobândirea vieții veșnice, de oameni învățați, avansați duhovnicește, care să îi îndrume.

De aceea, tânărul ne-a impresionat plăcut că vine și întreabă, că are aceste căutări. Și pe Domnul l-a impresionat și vrea să-i descopere o taină: taina dumnezeirii Sale: „Pentru ce îmi zici bun? De vrei să intri în viață, păzește poruncile". Aceasta de aici nu este viață în plenitudinea ei!

Cealaltă viață – viața viitoare, veșnică – este ținta noastră. Ne definim ca oameni nu prin trup, ci prin suflet, iar sufletul nemuritor își găsește împlinirea în viața de veci. Păzirea poruncilor este doar condiția preliminară pentru dobândirea vieții veșnice, este doar prima treaptă în acest urcuș duhovnicesc. Așa cum spune Apolinarie: „Învățătura legii este bună, Hristos nu o critică, ci spune: *De vrei să intri în viață, păzește poruncile*, arătând prin aceasta începutul acestui drum, dar nu și finalitatea sa. Adică arată că nu-I este străină legea, ci că desăvârșirea vine numai de la El".

Care sunt aceste porunci? Domnul enumeră câteva: „Să nu ucizi, să nu săvârșești adulter, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, să cinstești pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți". Iar tânărul îi răspunde: „Pe toate le-am păzit din copilărie". Oare le păzise cu adevărat? Pentru limpeziri, Domnul îl pune la încercare: „Dacă voiești să fii desăvârșit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; după aceea, vino și urmează-Mi!". Acest ultim sfat încearcă să îl elibereze pe tânăr din robia păcatului iubirii de arginți, să se lepede de toate grijile vieții și de dominația celui rău. În Evanghelia de la Marcu surprindem o nuanță foarte importantă, din care înțelegem că Domnul nu îl judecă deloc pe tânăr, ci îl învăluie cu toată iubirea Lui. Pentru că Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut: „Iar Iisus, *privind la el cu dragoste*, i-a zis: Un lucru îți mai lipsește..." (10, 21). *Privirea și primirea „cu dragoste"* spun foarte mult – și pentru acel tânăr, și pentru noi! E bine să reținem acest „amănunt",

deloc mărunt: fiecare dintre noi suntem așteptați și primiți cu aceeași dragoste în Casa pe care El a întemeiat-o: Sfânta Biserică!

Însă, deși se bucură de toată bunăvoința și încurajarea din partea Domnului nostru Iisus Hristos, tânărul nu își poate dezlipi inima de avuții, nu poate îmbrățișa Adevărul și pleacă mâhnit de la întâlnirea cu Iisus, întâlnire ce ar fi putut fi decisivă pentru existența lui, întorcându-se la cele ale lumii acesteia... Dar faptul că a plecat plin de tristețe arată că nu venise la Iisus cu gândul să Îl pună la încercare, să Îi întindă o cursă, cum obișnuiau fariseii în zilele acelea. El nu a disprețuit cuvintele Mântuitorului! Din păcate, deși este curat, cinstit în intenții, venise totuși cu o voință slabă. Inima sa era prea legată de bunurile trecătoare, de aceea nu i-o putea oferi încă pe deplin Domnului.

Iubiții mei, înțelegem de aici că păzea poruncile mai mult în litera lor și că dragostea de bogății a fost mai mare decât dragostea pentru Dumnezeu. Este calea aleasă de cei ce se încred în bogății. Chiar dacă a primit această lecție, tânărul a rămas rob avuției. Orice patimă care ne înrobește, la care nu putem renunța, ne desparte de Împărăția lui Dumnezeu. De aceea, Domnul exclamă: „Adevărat zic vouă: un bogat cu greu va intra în Împărăția Cerurilor".

Auzind acestea, ucenicii întreabă înfricoșați: „Atunci cine poate să se mântuiască?", știind câte neputințe, câte slăbiciuni și căderi avem noi, oamenii. Dar Iisus le dă încredere în puterea atotvindecătoare și atotiertătoare a Domnului: „Ceea ce este cu neputință la oameni este cu putință la Dumnezeu".

Care bogat se va mântui? E aproape disperată întrebarea! Toți ne încredem în bogățiile lumii acesteia! Dar Dumnezeu este bun – cum o spune însuși tânărul bogat – și nu ne lasă. Și ne dă vestea cea bună: *Toate sunt cu putință la El!*

Cu puterea Lui, pe care o căpătăm în Biserică, ne vom putea detașa de această încredere în bogăție, de acest duh al lui mamona, dacă înțelegem că păzirea poruncilor înseamnă nu numai în literă, ci mai ales în spiritul lor! Dumnezeu are multe căi de a

dezlega inima bogaților de patima lor. Ce nu poate face omul, face Dumnezeu, dacă omul Îi dă în schimb voința lui.

Astfel, Domnul Își întărește cuvântul, repetând: „Mai lesne este să treacă cămila prin urechile acului decât să intre un bogat în Împărăția lui Dumnezeu!".

Deci, nu este vorba despre bogăția în sine, ci despre *încrederea în bogăție*, care este foarte generală. Suntem legați cu mii de fire de bogățiile acestei lumi, de siguranța zilei de mâine! Și acumularea din nevoia exagerată de siguranță devine patimă și înrobește. Am auzit adesea, pe bună dreptate: bogăția în sine nu este nici rea, nici bună, ci încrederea în bogăție, dorirea ei ca unic țel, considerarea ei ca unică bogăție. În sensul acesta, paradoxal, întâlnim bogați care sunt, în fapt, săraci! Clement Alexandrinul, vorbind despre tânărul cel bogat, are o omilie în *Scrierile* sale: „Care bogat se va mântui?", în care precizează:

> „Bogăția este o unealtă. Nu poți da vina pe bogăție; bogăția este nevinovată; nu e nici bună, nici rea; dar te poți folosi de ea și în bine, și în rău, după cum vrei, și atunci vina cade pe tine. Bogăția este făcută să slujească, nu să conducă. Deci, nu te despărți de averile tale; mai bine desparte-te de patimile sufletului tău, care nu-ți îngăduie să folosești spre bine averile tale, căci în acest chip trebuie înțeleasă despărțirea de toate averile și împărțirea lor săracilor".

Averile pământești, care îi fac pe oameni să se considere bogați, sunt nimic față de binecuvântările pe care Dumnezeu ni le dă cu asupra de măsură nouă tuturor, binecuvântări fără de care viața pe pământ nu ar fi posibilă. Fără avuții, în sărăcie, se poate trăi, dar fără aer, apă sau lumină, nu. Cele esențiale vieții sunt gratuite, sunt darul neprețuit al lui Dumnezeu pentru noi, copiii Lui preaiubiți. Sfântul Ioan Gură de Aur ne explică foarte clar:

„Dumnezeu dă îmbelșugat toate cele ce sunt mult mai de trebuință decât banii, precum aerul, apa, focul, soarele și toate asemenea acestora. Nu se poate spune că bogatul se desfată de raza soarelui mai mult, iar săracul mai puțin. Nu se poate spune că mai îmbelșugat aer respiră cel bogat față de cel sărac, ci toate sunt deopotrivă și de obște. Pentru ce, dar, cele mai mari și mai de trebuință și susținătoare ale vieții noastre Dumnezeu le-a făcut de obște, iar cele prea mici și mai de puțin preț, cum sunt banii, nu sunt obștești? Ca să se alcătuiască viața noastră și să avem unde deprinde virtuțile" (*Omilie la statui* 2, 6).

Cât de binevenite sunt, iată, limpezirile teologului Clement Alexandrinul și ale Sfântului Ioan Gură de Aur, pe care i-am invocat.

De încheiere, rostim o scurtă rugăciune:

Doamne, Îți mulțumim că și azi ne-ai învrednicit de împărtășirea cuvântului Tău! Fie ca el să fie spre luminarea minții noastre, spre încălzirea inimii și întărirea voinței ca, păzind poruncile, să moștenim viața de veci! Amin.

Duminica a XIII-a după Rusalii – Pilda lucrătorilor răi

(*Matei* 21, 33-44)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Există o perspectivă istorică în ceea ce privește mântuirea noastră. Există un început, o desfășurare a acestei istorii, un viitor și un terminus al ei. Dacă privim această istorie a mântuirii noastre, se pot distinge trei perioade mari: de la crearea omului și până la căderea lui – perioada paradisiacă a omului; apoi, perioada de la căderea lui până la Întruparea Domnului Iisus Hristos; apoi, de atunci încoace, ceea ce numesc Părinții *vremea de pe urmă*, până la a Doua Venire a Mântuitorului. Sigur, în fața acestei istorii a mântuirii, noi trebuie să știm unde ne aflăm și, mai ales, ce facem, ce atitudine avem în fața acestei perspective istorice a mântuirii. Pentru că din orice istorie învățăm, iubiții mei! Bunăoară, iată Pilda lucrătorilor viei, rînduită pentru azi:

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Era un om oarecare stăpân al casei sale, care a sădit vie; a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit un turn și a dat-o lucrătorilor, iar el a plecat departe. Când s-a apropiat vremea roadelor, a trimis pe slujitorii săi la lucrători ca să ia partea lui de roade. Dar lucrătorii, punând mâna pe slujitori, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, iar pe altul l-au ucis cu pietre. Din nou a trimis alți slujitori, mai mulți decât cei dintâi, și au făcut acelora tot așa. La urmă, a trimis la ei pe fiul său, zicând: Se vor rușina de fiul meu. Iar lucrătorii viei, văzând pe fiul, au zis între ei: Acesta

este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui. Și, punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au ucis. Deci, când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători? I-au răspuns: Pe aceștia răi cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care vor da roadele la vremea lor. Zis-a lor Iisus: Oare n-ați citit niciodată în Scripturi: *Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri*? De aceea vă spun vouă că Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei. Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel peste care va cădea ea, îl va zdrobi" (*Matei* 21, 33-44).

Această pildă a fost expusă ca un fel de corolar, spusă în Săptămâna Patimilor. Domnul Iisus Hristos intrase în Ierusalim cu slavă, ca un împărat, fusese în templu și izgonise pe vânzătorii de boi, de oi, le răsturnase mesele, dăduse afară vitele din curtea templului, spunându-le: „Ați făcut din casa Tatălui Meu peșteră de tâlhari!". În această săptămână, Domnul Se găsea ziua în Ierusalim, iar seara Se întorcea în Betania. Întâlnise un smochin și, căutând roade în el, nu le-a aflat; atunci i-a poruncit: „în veac să nu mai aduci roadă!". Era, în fapt, o prorocire pentru neamul în care trăia și care nu adusese roade. Ba a mai spus și o pildă, cea cu cei doi fii pe care părintele lor i-a rugat să vină la vie ca să muncească. Unul dintre ei a spus: „Eu mă duc!", dar nu s-a dus; iar celălalt a spus: „Eu nu mă duc!", dar s-a dus și a lucrat. Concluzia era că cel care a promis că merge, și nu a fost, este fiul cel rău, iar cel care a spus că nu se duce, dar s-a dus, este fiul cel bun și care a avut parte de roade. Era tot o prorocire și o aluzie la acest popor care nu aducea roade, dar care fusese chemat să aducă roade în vederea mântuirii întregii lumi. Această Săptămână a Patimilor era una de tensiune și de încordare. Domnul a dat atunci piept cu toată răutatea fariseilor și a cărturarilor și știți că i-a înfruntat pe față: „Vai vouă,

fariseilor și cărturarilor fățarnici, că semănați cu mormintele văruite, care pe dinafară se arată frumoase, înăuntru sunt pline de oase de morți și de toată necurăția!" (*Matei* 23, 27). Ei bine, în acest context, Mântuitorul a spus și pilda pe care ați ascultat-o.

Am înțeles, desigur, că stăpânul este Dumnezeu, via este poporul Israel, cu tot ce a făcut Dumnezeu în vederea mântuirii. I-a dat rege, i-a dat loc de jertfă, un turn de pază, de veghe, de atenționare, ca să fie păzită Legea. Apoi spune: „a plecat departe!", ceea ce înseamnă că le-a acordat încredere. Apoi a trimis slujitorii, adică prorocii, care au tot venit să le ceară roadele. Dar ei n-au avut ce să dea. Dimpotrivă, i-au omorât pe slujitori și, de aceea, Mântuitorul rostește aceste cuvinte: „Ierusalime, Ierusalime, care omori pe proroci și cu pietre ucizi pe cei trimiși la tine!" (*Matei* 23, 37). Istoria acestui popor este plină de sângele celor care au venit să le aducă aminte de rostul lor. Fiul, pe Care Stăpânul L-a trimis la urmă, este Logosul, este Cuvântul. Domnul îi pune chiar pe arhierei și farisei să tragă concluzia, să spună ei înșiși ce se va întâmpla cu acei lucrători răi; iar aceștia răspund, firesc, că: „pe cei răi cu rău îi va pierde". Vedeți? Și-au dat singuri sentința! Mântuitorul i-a pus pe ei să tragă concluzia și să își dea sentință dreaptă. Vă amintiți că, pentru judecată, ei înșiși au cerut: „Sângele Lui să fie asupra noastră și asupra copiilor noștri!" (*Matei* 27, 25). Aici, Domnul a făcut și o prorocie, zicând: „Împărăția voastră se va lua de la voi și se va da altui neam care va aduce roadele ei". Desigur, s-a împlinit această profeție: Împărăția Cerurilor a fost luată de la acel popor și a fost dată altui neam, adică celui creștinesc, care aduce roadă, care trebuie să aducă roadă!

Iubiții mei, odată cu semnificația istorică a pildei, mai este una morală: criteriul de judecată este „roada", criteriu valabil acum și pentru noi. Ce roadă aducem noi? Și nouă ni s-a pregătit mântuirea, și nouă ni s-a acordat încredere! De aceea, este bine să ne amintim ce ne cere Mântuitorul când vine vorba de roadă: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în

el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic!" (*Ioan* 15, 5). Acest cuvânt al Mântuitorului reprezintă o mare bucurie pentru noi, pentru că aflăm de aici că suntem Biserică, că suntem moștenirea Lui, că El este Capul. Cine nu este *cu* și *în* Hristos, acela nu aduce roadă. Iar mlădițele care nu aduc roadă, ne spune Mântuitorul, se vor tăia și se aruncă în foc, vor fi arse. Nimeni, om sau instituție, nu va exista sau rezista în istorie dacă nu va aduce roadă în Hristos. Mai devreme sau mai târziu, acest lucru se verifică de-a lungul istoriei. Mai există câte o perioadă în care li se pare unora că pot fără El sau chiar sunt împotriva lui Hristos. Și, iată, în cele din urmă, aceștia cad, sunt tăiați și aruncați la focul istoriei. Dar chiar și noi, cei care ne numim creștini, credem uneori că ne tocmim viața fără Hristos. Uneori chiar zicem că nu mai mergem la biserică, la Sfânta Liturghie, pentru că avem alte treburi, avem de rezolvat una și alta... Ne amăgim enorm, dragii mei! Spunea Sfântul Vasile cel Mare că acela care lucrează în timpul Sfintei Liturghii, de fapt, țese o pânză de păianjen! Să luăm și noi seama la acest aspect, să fim prezenți la Sfânta Liturghie, să fim prezenți în Hristos, să fim devreme la Sfânta Liturghie, nu doar la miruit. Trebuie să fim împreună, măcar o dată pe săptămână! Ar trebui să ne gândim mai cu luare-aminte că duminica este ziua Domnului, a sufletului nostru, de fapt, că trebuie să ne unim cu Hristos. Spune Sfântul Ioan Gură de Aur că cine participă la o Sfântă Liturghie cu toată inima, acela este *ca și cum s-ar împărtăși cu Hristos* în chip duhovnicesc.

Prin urmare, iubiții mei, chemarea Evangheliei de astăzi este să rămânem în Hristos, să rămânem în Biserică, ca moștenire a Lui, ca să aducem roadă la vreme. De fapt, ce înseamnă a rămâne în Hristos? Înseamnă a rămâne în rânduiala Bisericii, iubiții mei. Biserica este Trupul lui Hristos în istorie, are o rânduială ca orice trup, pentru că orice organism are niște legi. A rămâne în Hristos înseamnă a crede în El și a face voia Lui. Vă citez două versete din Sfântul Ioan Evanghelistul: „Dacă păziți poruncile Mele, veți

rămâne întru iubirea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui" (*Ioan* 15, 10). Sau altul: „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu!" (*Ioan* 15, 12). Este o chemare la iubire, iubiții mei, la o iubire față de toți cei din jur, casnicii noștri în primul rând, vecinii noștri, toți oamenii.

Iată cum și această Evanghelie de astăzi este o bătaie la ușa inimii, iubiții mei: „Iată, stau la ușă și bat!" (*Apocalipsă* 3, 20). Astăzi, Mântuitorul bate cu acest îndemn, de care ne și minunăm. Căci, iată, Domnul Însuși stă afară, la ușa inimii noastre, și bate cu delicatețe. Stă afară, bate, așteaptă...

Doamne, ajută-ne să tragem zăvorul ruginit, să Te primim în casa sufletelor noastre! Vino, Doamne, odihnește-Te în inimile noastre, ca să cunoaștem, la rându-ne, bucuria rămânerii în Tine, precum și bucuria rămânerii Tale în noi. Ca în felul acesta să aducem roade la vreme și să dobândim mântuirea! Amin.

Duminica a XIV-a după Rusalii – Parabola nunții fiului de împărat

(*Matei* 22, 2-14)

„Mulți sunt chemați, dar puțini aleși!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Pilda din această duminică, la fel ca și cea din duminica anterioară, cu lucrătorii răi ai viei, ne înfățișează istoria mântuirii lumii și taina dobândirii Împărăției Cerurilor, scopul cel mai înalt al vieții noastre. Mai întâi, recitim textul pericopei, pentru o mai bună înțelegere și aducere-aminte.

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Împărăția Cerurilor asemănatu-s-a omului împărat care a făcut nuntă fiului său. Și a trimis pe slugile sale ca să cheme pe cei poftiți la nuntă, dar ei n-au voit să vină. Iarăși a trimis alte slugi, zicând: Spuneți celor chemați: Iată, am pregătit ospățul meu; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata. Veniți la nuntă! Dar ei, fără să țină seama, s-au dus unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui; iar ceilalți, punând mâna pe slugile lui, le-au batjocorit și le-au ucis. Auzind împăratul de acestea, s-a umplut de mânie și, trimițând oștile sale, a nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-a dat foc. Apoi a zis către slugile sale: Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici. Mergeți, deci, la răspântiile drumurilor și, pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă. Atunci, ieșind slugile acelea la drumuri, au adunat pe toți câți i-au găsit, și răi, și buni, și s-a umplut casa nunții

cu oaspeți. Iar împăratul, intrând ca să privească pe oaspeți, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă și i-a zis: Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă? El însă a tăcut. Atunci împăratul a zis slugilor: Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Căci mulți sunt chemați, dar puțini aleși" (*Matei* 22, 2-14).

Parabola ne prezintă, în rezumat, istoria chemării oamenilor la mântuire, primii chemați fiind fiii poporului israelitean. Ea a fost rostită în templul din Ierusalim, în Săptămâna Patimilor – timp de încordare și conflict cu fariseii, care, ca exponenți ai poporului ales, se credeau mântuiți „de drept" sau „din oficiu" – ca să folosim o expresie sinonimă.

O decriptare pe scurt a pildei ar fi următoarea: împăratul care face nuntă pentru fiul său este Însuși Dumnezeu-Tatăl. Fiul de împărat este Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care ne unim cu Dumnezeu în nunta cea veșnică. Nunta este Împărăția lui Dumnezeu. Mireasa este Biserica, înțelegând popoarele chemate la mântuire, care răspund fără ezitare chemării, care se adună la un loc și se îmbracă în haina de nuntă a credinței. Amintim cu acest prilej că termenul grecesc original pentru Biserică este „Ekklesia", care înseamnă „adunare". Notat întâia oară în cartea *Levitic* din Vechiul Testament (3, 8), este pomenit, apoi, în *Deuteronom*, când grăiește Domnul către Moise: „Adună (*ekklisiason*) la Mine poporul să audă cuvintele Mele, ca să învețe să se teamă de Mine!" (4, 10). Iată, așadar, că acest cuvânt sacru, prin semnificațiile lui, ne indică strângerea oamenilor la un loc, comuniunea!

Iar noi știm, acum, că în Biserică intră doar cei care au primit Taina Botezului creștin. Mai cunoaștem și faptul că, la această nuntă despre care vorbește parabola, la această unire cu Hristos și împreună-viețuire cu El, după învățătura Lui, albiți prin baia Botezului, sunt chemați toți oamenii.

Prin Pronia divină, iudeii – fiii lui Israel – reprezintă ceea ce îndeobște numim *neamul iubit, poporul ales* al Domnului. De aceea, ei au fost cei dintâi chemați la mântuire. Lor le-a trimis Dumnezeu pe slujitorii Săi, proroci și bine vestitori ai venirii lui Mesia-Hristos în lume, spre a-i pregăti pentru primirea Mântuitorului. Iar Legea dată prin Moise a fost întâia *călăuză* sau întâiul *pedagog* în scopul chemării la mântuire. Ne încredințează despre acest fapt Sfântul Apostol Pavel când scrie: „Legea ne-a fost pedagog spre Hristos, pentru ca să ne îndreptăm din credință" (*Galateni* 3, 24). Trebuie să mai facem o remarcă: în timp ce pentru poporul ales au fost trimiși profeții, cu misiunea pe care o cunoaștem citind Scripturile, la celelalte neamuri – păgâne, în contrast cu poporul Israel – au făcut misiune înțelepții și filozofii. În același timp, însăși firea omenească, zidită după chipul lui Dumnezeu, poartă pecetea Legii, după cum tot Sfântul Apostol Pavel le scrie romanilor și, prin ei, tuturor neamurilor: „Păgânii, care nu au lege, din fire fac ale legii; aceștia, neavând lege, își sunt loruși lege, ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conștiinței lor" (*Romani* 2, 14-15).

Iubiții mei, din conținutul și simbolismul pildei de azi vedem că poporul ales nu a răspuns chemării. Unii au motivat că nu pot veni pentru că erau ocupați cu țarina, alții cu negustătoria și așa mai departe. Erau, de fapt, prea legați de „idolii" lumii acesteia, de câștigurile trecătoare și nu găseau timp pentru dobândirea celor veșnice. Iar alții au mers și mai departe cu răutatea și rătăcirea: cu sălbăticie au batjocorit și au omorât pe slujitorii trimiși ai împăratului. Pilda ne arată și consecințele împietririi inimii evreilor. Pentru că n-au primit chemarea Lui, au fost nestatornici în credință și i-au ucis pe prorocii trimiși special pentru ei, le-a fost luată împărăția și dată altora. Mai mult: a urmat și pedepsirea lor, propriu-zis, împrăștierea și rătăcirea neamului evreiesc în tot pământul. Vreme de aproape două milenii, până aproape de zilele noastre, fiii lui Israel nu au mai avut o țară a lor.

Și pentru că nunta, Împărăția lui Dumnezeu, era pregătită, iar o nuntă nu se poate imagina fără nuntași, Dumnezeu a chemat celelalte neamuri: *și buni, și răi,* cum menționează pericopa evanghelică. Dacă cei poftiți inițial nu s-au dovedit vrednici, Dumnezeu a poruncit slujitorilor să îi adune pe toți pe care îi găsesc, fără selecție: „Mergeți, deci, la răspântiile drumurilor și, pe câți veți găsi, chemați-i la nuntă!". Invitația la mântuire, la viața cea veșnică, este acum deschisă tuturor în casa Nunții, care este Biserica.

Suntem cu toții chemați, suntem poftiți la Cina Domnului. Nu ne rămâne decât să trăim în bucuria Nunții: Hristos e Mirele, Biserica suntem noi – moștenirea Lui, mireasa Lui. Nunta Fiului de împărat nu are sfârșit, este permanentă, așa cum este și chemarea lui Hristos către noi. Dar vedem de multe ori că ni se aplică și nouă, ca și evreilor la acea vreme, cuvântul „mulți chemați, dar puțini aleși". Și noi alergăm după himere, după câștiguri trecătoare, și uităm de obiectivul nostru final – mântuirea.

Alegerea aceasta însă depinde de noi, de grija de a avea haină de nuntă. Vedem că, deși toți au parte de chemare, noii aleși nu sunt doar cei care au acceptat invitația, ci cei care au venit îmbrăcați potrivit cu evenimentul la care participau, înveșmântați în haina curăției.

De fapt, avem această haină de la Botez. Prin înnoirea cu Duhul Sfânt, ne-am îmbrăcat în Hristos. De aceea, la Botez cerem: „Dă-mi mie haină luminoasă, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină". Haina luminoasă primită la Botez este „harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Duhului Sfânt" (*2 Corinteni* 13, 13). Să fim atenți însă că noi întinăm această haină luminoasă cu fiecare păcat săvârșit. De aceea, avem datoria să ne înnoim și să ne primenim iară și iară această haină, prin pocăință, prin rugăciune și Spovedanie – considerată un „botez al lacrimilor", care ne deschide ușa spre milostivirea lui Dumnezeu.

Mila lui Dumnezeu este, de altfel, nemărginită. El ne vrea pe toți la Cina Lui. De aceea ne-a dăruit pocăința: ca să ne curățim această haină. Taina Mărturisirii, Spovedania, ne face vrednici de a fi părtași la Cina cea de Taină – cu haina potrivită, la locul potrivit. Cât de expresivă este în acest sens o cunoscută cântare din Săptămâna Sfintelor Patimi, de la Denii: „Cămara Ta, Mântuitorule, o văd împodobită și îmbrăcăminte nu am ca să intru într-însa; luminează-mi haina sufletului, Dătătorule de lumină, și mă mântuiește". Această cântare transpune în cuvinte dorința creștinului smerit de a se prezenta cum se cuvine la Nunta Fiului de Împărat.

Să ne străduim, așadar, să intrăm pregătiți, după rânduială, în cămara de nuntă a lui Hristos, căci a celor ce se silesc este Împărăția Cerurilor!

Fă, Doamne, ca această chemare a Ta, cuvântul Sfintei Tale Evanghelii, să ne lumineze mințile, să ne încălzească inimile și să ne dea râvnă și putere să ne curățim haina sufletului, ca să fim vrednici a ne împărtăși cu Tine, spre viețuirea noastră în bucuria Nunții celei veșnice. Amin.

Duminica a XV-a după Rusalii – Cea mai mare poruncă din Lege

(*Matei* 22, 35-46)

„Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă El ne-a iubit întâi!"
(*1 Ioan* 4, 19)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Dintru început, amintim faptul că împlinirea poruncii de a-L iubi pe Dumnezeu este, de fapt, răspunsul nostru firesc la iubirea Lui, așa cum între noi, oamenii, nu se poate vorbi de iubire deplină fără reciprocitate. Esența, nucleul, primei părți a acestei pericope evanghelice este: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți" (v. 37-39). Dar să reamintim contextul acestor cuvinte esențiale:

> „În vremea aceea, s-a apropiat de Iisus un învățător de Lege, ispitindu-L și zicând: Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege? El i-a răspuns: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, asemenea acesteia, este: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. În aceste două porunci se cuprind toată Legea și proorocii. Și, fiind adunați fariseii, i-a întrebat Iisus, zicând: Ce vi se pare despre Hristos? Al cui Fiu este? Zis-au Lui: Al lui David. Zis-a lor: Cum deci David în duh îl numește pe

> El Domn, zicând: Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale? Deci, dacă David Îl numește pe El Domn, cum este fiu al lui? Și nimeni nu putea să-I răspundă cuvânt și nici n-a mai îndrăznit cineva din ziua aceea să-L mai întrebe (*Matei* 22, 35-46).

„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău" – esența poruncii întâi din Decalog! Pentru tâlcuire, apelăm la Sfântul Chiril al Alexandriei, care comentează astfel:

> „Așadar, cea mai mare poruncă învață ascultarea de toate felurile, pentru că a iubi pe Dumnezeu din toată inima este cauza fiecărui bine. Porunca a doua include faptele de dreptate pe care le facem înaintea altor oameni. Porunca dintâi pregătește calea pentru cea de-a doua și, la rândul ei, este întărită de aceasta. Pentru că persoana care este ancorată în dragostea lui Dumnezeu iubește și pe aproapele său. Persoana aceea care împlinește aceste două porunci nu face altceva decât să păzească toate poruncile".

Iubiții mei, cuvintele din Evanghelia de astăzi sunt cele rostite în Săptămâna Patimilor, a Crucii și a Îngropării Domnului nostru Iisus Hristos, deci au o încărcătură specială și semnificații profunde. Dacă parcurgem întreg capitolul 22 din Evanghelia după Matei, observăm că până la aceste cuvinte de testament pe care le rostește Hristos este un crescendo. Fariseii și cărturarii Îl încolțesc cu o avalanșă de întrebări privind Legea. Îl ispitesc, stau la pândă să-L prindă în cuvânt, pentru că până atunci nu reușiseră să Îl prindă cu nimic, deși Îi mai întinseseră și alte curse. Și, cu toate acestea, Îi hotărâseră moartea înainte de judecată. De fiecare dată însă, Domnul, Cuvântul-Înțelepciunea, le închide gura! De pildă, atunci când au iscodit dacă se cuvine să dea dajdie Cezarului sau nu, le-a arătat chipul imprimat pe monedă. Sau atunci

când saducheii L-au întrebat a cui soție va fi considerată la înviere femeia care i-a avut drept soți pe cei șapte frați, Hristos le răspunde: „Vă rătăciți neștiind Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu! Căci la înviere, nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer" (*Matei* 22, 29-30). Știm, de altfel, că saducheii puneau la îndoială învierea, așadar tot acest tir de întrebări avea un scop viclean, urmărind, de fapt, să provoace o replică nepotrivită din partea Mântuitorului. Efectul a fost contrar: nu numai că aceste tertipuri ale așa-zișilor învățători de Lege nu reușesc, ci *mulțimile erau uimite de învățătura Lui*, de răspunsurile pline de înțelepciune și de sfințenie, nemaiauzite până atunci.

Iar apogeul acestui crescendo este legat de întrebarea decisivă: „Care e cea mai mare poruncă din Lege?". Erau, într-adevăr, multe porunci în Legea veche, un adevărat hățiș... În plus, cărturarii vicleni socoteau „mari" sau „importante" unele porunci de-a dreptul formale. De aceea, evreii ajunseseră să se împotmolească în forme fără conținut și „nu mai vedeau pădurea din cauza copacilor", cum se spune – așa cum unii au rămas, din nefericire, până astăzi.

Răspunsul Domnului este pe deplin lămuritor – pentru cei de atunci, și pentru noi toți: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți! În aceste două porunci se cuprind toată legea și proorocii". O adevărată sinteză, care, la rândul ei, poate fi exprimată printr-un singur cuvânt, atotcuprinzător: *iubire*.

Iată, iubiții mei, aceasta e temelia vieții noastre: *să iubim cu toată inima, cu toată ființa, la nevoie până la jertfa de sine!* Înseamnă să-I dai totul lui Dumnezeu, așa cum auzim rostindu-se la ectenie: „...și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm". Dându-I tot, rămânem în El, și atunci se împlinește ce ne-a făgăduit la Cină: „Rămâneți întru Mine și Eu rămân întru voi"

(*Ioan* 15, 4). Este exprimată aici puterea de nesfârâmat a comuniunii cu Hristos, după cum inspirat mărturisește Sfântul Apostol Pavel: „Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea [...] sau primejdia, sau sabia?" (*Romani* 8, 35). *Nimic* nu ne va despărți de Hristos! Acesta este rezultatul iubirii din toată inima, din tot cugetul, din tot sufletul!

În ce ne privește, e bine să ne întrebăm: cui dăm dragostea noastră? De ce ne sunt lipite inima, cugetul, sufletul? Cui dăm viața noastră? Adesea, constatăm cu tristețe că ne dedicăm toată energia lumii și grijilor ei: banilor, plăcerilor, titlurilor – ca să numim doar câteva dintre ele.

Iubiții mei, acum se poate naște o întrebare firească: Domnul ne cere cumva, prin porunca iubirii Lui, să fim înstrăinați de lumea aceasta? Nicidecum! Cuvântul Domnului ne lămurește: „Iar a doua, asemenea acesteia, este: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți". Să remarcăm faptul că cea de-a doua poruncă are aceeași valoare ca și prima. Este practic aceeași poruncă, dragostea pentru Dumnezeu este sinonimă cu dragostea pentru aproapele nostru. Nu se poate afirma că Îl iubim pe Dumnezeu, pe Care nu Îl vedem cu ochii fizici, dacă suntem reci la suferințele celor de lângă noi, pe care îi vedem clipă de clipă. E limpede că iubirea de Dumnezeu se manifestă prin iubirea aproapelui. Aici avem și cuvântul Sfântului Ioan Evanghelistul: „Iubiților, dacă cineva zice: Iubesc pe Dumnezeu!, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească. Și această poruncă avem de la El, cine iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său" (*1 Ioan* 4, 20-21).

Porunca lui Dumnezeu țintește să ne facă să devenim mai buni, să ne facă asemeni Lui, să iubim și noi cu *iubirea lui Dumnezeu*! Practic, ce înseamnă iubirea? E numai un sentiment? Ce valoare are? Între răspunsuri, avem unul de la marele Apostol Pavel, în minunata sa *Epistolă către Corinteni*, arătând

că dragostea nu are egal: „Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea" (*1 Corinteni* 13, 13). În aceeași epistolă sunt descrise și câteva dintre însușirile iubirii adevărate: *îndelung răbdătoare, binevoitoare, nepizmuitoare, netrufașă, care nu caută ale sale, ci toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă...* De aceea, nu cade niciodată!

Amintim din nou: iubirea, cu cele două aspecte ale ei, este practic răspunsul nostru la iubirea lui Dumnezeu. Iubirea cere iubire, iubirea provoacă iubire: „Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă El ne-a iubit cel dintâi" (*1 Ioan* 4, 19): din iubire Dumnezeu S-a făcut Om, Întruparea Cuvântului fiind dovada supremă a iubirii Lui. Persoana Domnului nostru Iisus Hristos – Dumnezeu și Om – și misiunea Lui în lume, Jertfa Lui, înseamnă exprimarea acestei nemărginite iubiri.

Iubiții mei, cu aceste mărturisiri, ajungem, astfel, la cea de-a doua parte a pericopei evanghelice, unde se vorbește despre Hristos: „Și, fiind adunați fariseii, i-a întrebat Iisus, zicând: Ce vi se pare despre Hristos? Al cui Fiu este? Zis-au Lui: Al lui David. Zis-a lor: Cum deci David în duh îl numește pe El Domn, zicând: *Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale*? Deci, dacă David Îl numește pe El Domn, cum este fiu al lui? Și nimeni nu putea să-I răspundă cuvânt și nici n-a mai îndrăznit cineva din ziua aceea să-L mai întrebe".

De data aceasta, a venit vremea ca Domnul să îi chestioneze pe farisei, dar nu cu scop viclean, ci ca să le demonteze credința formală, superficială, ca să le descopere Adevărul.

În primul rând, Hristos vrea să le arate că ei, de fapt, nu cunosc Legea decât în literă; tocmai ei care se numeau „învățători de Lege" și care voiau să-L pună în încurcătură pe Domnul în ceea ce privește cunoașterea Legii. Apoi, ca să evidențieze adevărul arătat de această Lege, pe care ei nu știau s-o descifreze:

că Iisus Hristos este, în același timp, Dumnezeu – și de aceea Îl numește David Domn – și Om – și de aceea este fiu al lui David, cu descendență davidică.

Drept încheiere, să rămânem la bucuria că ne aflăm în această iubire copleșitoare a lui Dumnezeu. Nu se poate ca iubirea Lui să nu ne sensibilizeze sufletele, oricât de reci și pustii, oricât de împietrite ar fi ele! Iar noi să răspundem cu iubirea noastră iubirii lui Dumnezeu, Care ne vrea inimile, cugetul, sufletul, Care vrea să-Și facă sălaș în noi. Nu vă lipsiți de această bucurie a iubirii. *„Gustați și vedeți că bun este Domnul!"* (*Psalmi* 33, 8). Amin.

Duminica a XVI-a după Rusalii – Pilda talanților

(*Matei* 25, 14-30)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Dumnezeu nu ne-a descoperit nouă foarte multe adevăruri legate de viața de după moarte. Mulți oameni sunt preocupați de un atare subiect și caută răspunsuri, însă unii cercetează nu unde trebuie, ci în multe alte părți decât în Biserică. Fac spiritism, merg la antropozofi, la teozofi, la budiști, la yoghini și la alte filozofii și teozofii, pseudo-religii de tot felul, care s-au înmulțit ca ciupercile după ploaie... Aceștia rătăcesc, iubiții mei! Rătăcesc, pentru că, dacă nu vin la Hristos, care este „Lumina lumii" (*Ioan* 8, 12), înseamnă că nu umblă în Lumină, ci se afundă în întuneric. Îl părăsesc pe Hristos, unii chiar devin antihriști. Așa cum vă spuneam și altădată, *antihrist* înseamnă nu doar „împotriva lui Hristos", ci și „în locul lui Hristos". Este mai perfid acest „în locul Lui", adică pui pe altcineva în locul lui Dumnezeu, rătăcești în întuneric, nu ai „Lumina lumii". Astfel de oameni părăsesc Soarele pentru alte surse de lumină, artificiale, posibil strălucitoare, dar artificiale.

Se naște întrebarea de ce nu ne-a descoperit Domnul mai în amănunt aceste aspecte în legătură cu viața de dincolo? Un răspuns este că nu avem nevoie de atâtea detalii – nu ne sunt necesare pentru mântuire, dragilor, altminteri Dumnezeu ni le-ar fi descoperit! Totuși, dacă suntem atenți la mesajele Sfintei Scripturi, realizăm că Domnul ne-a descoperit anumite lucruri, niște adevăruri mari și esențiale, de temelie. Mai întâi, adevărul că există

suflet, ceea ce înseamnă că există altă viață dincolo de cea de aici, că noi avem suflet nemuritor. Adevărul că există Înviere de apoi, cât și adevărul că există o Judecată de apoi. Acestea ne-au fost descoperite. Dacă ne mai gândim și la sărmanul Lazăr și bogatul nemilostiv, aflăm și mai multe aspecte ce țin de viața de apoi. Și anume: cum ne ducem la Judecata particulară, cum suntem preluați de îngeri, mai aflăm că acolo vom fi niște ființe conștiente, că vom avea dureri, bucurii, că se poate interveni – vă amintiți cum intervine chiar acel păcătos pentru frații lui. Rămânem persoane, așadar, ființăm, nu ne pierdem în nirvana, în neființă.

Deci, cunoaștem unele lucruri, iubiții mei. Iată Pilda talanților de azi, pe care a spus-o Domnul Iisus Hristos în Săptămâna Patimilor. Înaintea ei, spusese Pilda cu cele zece fecioare, care se încheia cu: „Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua când vine!", adică acea mare zi a Învierii și Judecății. După ce a spus pilda de astăzi, a urmat tabloul Înfricoșătoarei Judecăți, când Domnul cheamă toate neamurile și îi pune pe cei buni la dreapta, iar pe cei răi la stânga. Ați văzut câte lucruri descoperim și din această pildă, în legătură cu felul în care trebuie să ne mântuim și ce trebuie să facem ca să ne mântuim. Deci, între aceste două pericope evanghelice este plasată și Pilda talanților, care este în legătură tot cu ziua cea mare a Judecății și unde ni se arată faptul că va veni un ceas al socotelilor, în care fiecare dintre noi vom da seama. Dar să ne reamintim pilda:

> „Un om oarecare, plecând departe, a chemat slugile și le-a încredințat avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat. Îndată, mergând, cel ce a luat cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea, și cel cu doi talanți a câștigat alți doi. Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ și a ascuns argintul stăpânului său. După multă vreme a venit stăpânul acelor slugi și a făcut socoteala cu

ele. Și, apropiindu-se cel care luase cinci talanți, a adus alți cinci, zicând: Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată, alți cinci talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se și cel cu doi talanți, a zis: Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi talanți am câștigat cu ei. Zis-a lui stăpânul: Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău. Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde nu ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și, temându-mă, m-am dus de-am ascuns talantul tău în pământ, iată, ai ce este al tău. Și răspunzând, stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat? Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are, și ce are i se va lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților (*Matei* 25, 14-30).

Concluzia este simplu de tras: vom da socoteală de darurile pe care le-am primit! Sfânta Scriptură ne vorbește de niște daruri duhovnicești, daruri pe care Dumnezeu le dă oamenilor. Acum, să ne amintim cuvintele Sfântului Apostol Pavel:

„Sunt felurimi de daruri duhovnicești, dar e Același Duh; și sunt felurimi de slujiri, dar e Același Domn; și felurimi de lucrări sunt, dar Același Dumnezeu este Cel care pe toate în toți le lucrează. Și arătarea Duhului i se dă fiecăruia spre folosul tuturor. Unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înțelepciune; iar altuia, cuvânt de cunoaștere, potrivit Aceluiași

Duh; şi unuia într'Acelaşi Duh i se dă credinţă; iar altuia, darurile vindecărilor, într'Acelaşi Duh; unuia, faceri de minuni; iar altuia, profeţie; unuia, deosebirea duhurilor; iar altuia, felurimea limbilor; iar altuia, tălmăcirea limbilor. Şi pe toate acestea Unul şi Acelaşi Duh le lucrează, fiecăruia în parte împărţindu-i după cum vrea El" (*1 Corinteni* 12, 4-11).

Iată, iubiţii mei: daruri duhovniceşti pe care Dumnezeu le dă cui voieşte, numite fiind harisme. Dacă am lua pe fiecare om în parte, constatăm că fiecare a primit anumite daruri, talanţi trupeşti sau sufleteşti. Să reţinem însă: *i-a primit* – pentru că nimic nu ne aparţine, totul ne-a fost dat, ne-au fost date în dar! Mărturiseşte acelaşi Sfânt Apostol Pavel: „am primit bogăţia lui Hristos cea nepătrunsă" (*Efeseni* 3, 8). Chiar viaţa în sine este un dar de la Dumnezeu, nu am primit-o nicicum de la oameni. Sufletul, de asemenea, un dar luat de la Domnul „spre a fi păstrat", după cum spune Sfântul Antonie cel Mare. Dacă darurile sunt bine păstrate, dar şi folosite în chip plăcut Domnului, atunci suntem fericiţi, dar Îl facem fericit şi pe Domnul. Aşa ne încredinţează Antonie cel Mare: „Domnul se bucură ca de un dar dat de noi Lui". Să nu uităm că suntem ca nişte gestionari ai acestor daruri, iconomi – în limbaj biblic.

Noi avem în gestiune nişte bunuri, iar de aici rezultă şi responsabilitatea noastră. Adică, avem nişte daruri pentru care vom da socoteală. Însă această responsabilitate nu este identică pentru toată lumea, fiind în funcţie de talanţii pe care i-am primit. Aţi văzut, acela a primit cinci talanţi, a mai adus alţi cinci în plus; cel cu doi a adus doi în plus, iar cel cu unul doar i-a restituit talantul lăsat. Ce constatăm despre primii doi? Că s-au străduit, iubiţii mei! Au muncit cu folos şi au adus bucurii loruşi, dar şi stăpânului lor. Ultimul însă nu s-a străduit deloc, măcar să-l fi dat cu dobândă. Acest din urmă slujitor este prototipul leneşului, insul care face ca darurile primite să fie fără valoare. Sigur că se

pot spune multe în legătură cu ce trebuie să facem noi cu darurile primite, pentru că avem răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Ce facem noi cu darurile pe care le avem, atât cei mari, cât și cei mici? Iată, avem școlari, avem studenți, generații care se ridică și care au datoria de a fructifica darurile primite: mintea, puterea de muncă și tot ce face fiecare în domeniul lui. Și să nu uităm, iubiții mei, că Dumnezeu-Stăpânul este mereu împreună cu noi. Deși suntem slabi și neputincioși, dacă dorim și Îl chemăm pe El, atunci El devine împreună-Lucrător cu noi, ca să realizăm această înmulțire a talanților pe care tot El ni i-a dat. Chiar dacă nu am primit talanți deosebiți, chiar dacă nu avem harisme! Să ne amintim ce spune Sfântul Apostol Pavel în acest sens: „Oare toți sunt apostoli? Oare toți sunt proroci? Oare toți învățători? Oare toți au putere să săvârșească minuni? Oare toți au darurile vindecărilor? Oare toți vorbesc în limbi? Oare toți pot să tălmăcească? Râvniți la darurile cele mai bune. Și să vă arăt o cale care le întrece pe toate" (*1 Corinteni* 12, 29-31). Acum știți deja la ce mă refer. Pavel vorbește despre un talant pe care îl avem fiecare, și anume: *talantul iubirii*. Acest talant este sădit în noi de la Botez, iubiții mei. Când ne-am îmbrăcat în Hristos, ne-am îmbrăcat în harul Lui, ne-am îmbrăcat în iubire, căci „Dumnezeu este iubire" (*1 Ioan* 4, 8). Calea aceasta, rețineți, le întrece pe toate: „Dacă aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de-aș avea darul profeției și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de-aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt!" (*1 Corinteni* 13, 1-2). Fac aici o paranteză: cei mai mulți dintre noi ne uimim foarte când auzim că cineva a săvârșit o minune. Dar și satana poate aceasta! Chiar de muți munții din loc, dacă nu ai dragoste, n-ai făcut nimic! Continuăm lectura: „Și toate averile mele dacă le-aș împărți, și trupul meu dacă mi l-aș da să ardă, dacă nu am iubire, nimic nu-mi folosește" (v. 3). În continuare, ne spune cum poți crește acest talant al iubirii, să te străduiești pe

linia acestei sporiri. Este de dorit să revenim când și când asupra acestui capitol, care ne este precum o oglindă, și să ne răspundem nouă și lui Dumnezeu dacă iubim cu adevărat. Așadar: „Iubirea rabdă îndelung, iubirea se dăruie" (v. 4). Vedeți, iubirea trăiește pentru celălalt, adică soțul trăiește pentru soție, soția pentru soț, copiii pentru părinți, părinții pentru copii, cineva trăiește pentru neamul lui etc. Iubirea se dăruie, rețineți! Apoi: „Nu invidiază, ea nu se trufește, nu se îngâmfă, ea nu se poartă cu necuviință" (v. 4-5). Cândva, Părintele Stăniloae vorbea *despre delicatețea Sfinților* – această trăsătură pe care ar trebui s-o aibă toți creștinii, și anume delicatețea... Iar finalul acestui splendid imn al dragostei îl știți: „Și acum acestea trei rămân: credința, nădejdea, iubirea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea!" (*1 Corinteni* 13, 13).

Iubiții mei, înțelegem acum că Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă să ne facem din iubire ținta vieții noastre, s-o urmărim, s-o căutăm asiduu! Ceea ce v-am citit, fragmentar desigur, reprezintă o pagină sublimă! Alta ca ea nu s-a mai scris! Totuși, foarte mulți oameni nu o cunosc, pentru că ignoră Sfânta Scriptură. Am aflat, așadar, o cale de a fructifica talanții la îndemâna tuturor, în puterea fiecăruia să împlinească. Este calea care ne asigură bucuria mântuirii, iubiții mei. Să nu uităm cuvântul înfricoșător, cuvântul acela pentru cei care nu străduiesc, cel rostit de stăpânul din Evanghelia de azi despre sluga leneșă: „Luați-l și aruncați-l în întunericul cel mai din afară!".

În concluzie, noi, creștinii, trebuie să ajungem să spunem precum Sfântul Ioan Evanghelistul: „Noi știm că am trecut din moarte la viață, pentru că iubim pe frați" (*1 Ioan* 3, 14).

Ajută-ne, Doamne, în strădania de a iubi, ca să intrăm în bucuria Ta, ca s-o gustăm și aici, în casa cea de lut, cât și dincolo, în lumina cea neapropiată! Amin.

Duminica a XVII-a după Rusalii – a Cananeencei

(*Matei* 15, 21-28)

„O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Duminica în care ne găsim acum, a 17-a după Rusalii, este cunoscută în Biserica Ortodoxă și ca „Duminica Cananeencei". Biserica i-a perpetuat amintirea femeii cananeence, ca și a celei samarinence, amândouă străine de neam și de altă credință decât evreii.

Pentru ce fapte? Vom înțelege mai bine, reascultând pericopa evanghelică:

„În vremea aceea, a venit Iisus în părțile Tirului și ale Sidonului. Și, iată, o femeie cananeeancă, din acele ținuturi, ieșind, striga, zicând: Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de diavol. Iisus însă nu i-a răspuns niciun cuvânt; și, apropiindu-se, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: Dă-i drumul, că strigă în urma noastră. Iar El, răspunzând, a zis: Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel. Iar ea, venind, s-a închinat Lui, zicând: Doamne, ajută-mă! El însă, răspunzând, i-a zis: Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor. Dar ea a zis: Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masa stăpânilor lor. Atunci, răspunzând, Iisus i-a zis: O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești! Și s-a tămăduit fiica ei din ceasul acela" (*Matei* 15, 21-28).

Iubiții mei, Domnul S-a retras în ținutul Tirului și Sidonului, fiind prima oară când intra într-un ținut străin, în provincia romană Siria. Avusese o ciocnire cu fariseii – „călăuze oarbe" – care, împlinind datinile formale, se socoteau fii ai lui Avraam, zicând: *„Noi suntem sămânța lui Avraam și nimănui niciodată n-am fost robi!"* (*Ioan* 8, 33) sau *„Un tată avem: pe Dumnezeu!"* (*Ioan* 8, 41). Domnul avea să arate, prin venirea Lui aici și prin cele ce s-au petrecut, că nu păzirea acestor datini înseamnă apartenența la poporul ales și că El a venit nu doar pentru acest popor.

Iisus Hristos a intrat într-o casă, dorind să nu știe nimeni – ca exemplu de a fugi de slava deșartă –, cu dorința de reculegere, de odihnă. Noi toți avem nevoie de popasuri în viața duhovnicească: de reculegere, de rugăciune, de slujbele și de perioadele de post rânduite de Biserică.

Dar Mântuitorul nu a rămas necunoscut, tăinuit, căci vestea despre El a ajuns și aici. Și, iată, se aude un strigăt: „Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David, fiica mea este rău chinuită de diavol".

Se roagă pentru fiica ei ca pentru ea. Durerea este cu atât mai mare cu cât știe că fiica ei nu conștientizează boala și nu poate cere vindecarea. Vedem o inimă sfâșiată de durere, suferința unei mame care îi dă îndrăzneala cea bună, disperarea omului care nu mai are nimic de pierdut, care nu se teme de a fi umilită pentru a-și salva copilul. Credința ei în Domnul, Căruia Îi cere ajutor, este nemărginită. Desigur, suferința a adus-o la El. Dar pentru noi ar fi de dorit să nu fie nevoie să ajungem la suferință pentru a crede, pentru a ajunge la Domnul Hristos, deși, de multe ori, doar prin suferință, prin necazuri ajungem la El. Fie că este vorba despre suferință fizică, sufletească sau chiar psihică.

Deși păgână – feniciană din Siria –, ea este o minunată pildă pentru noi. Înțelegem ce suflet puternic are când ne uităm la îndrăzneala și la stăruința ei, deși era străină și știa cum este privită de iudei. Aparent, la început, Domnul nu i-a dat nicio atenție: „Iisus însă nu i-a răspuns niciun cuvânt". De ce? Ni se

pare curios, știind că El miluia și pe cei care nu Îl solicitau, ca în pilda vindecării slăbănogului de la Vitezda, și pe cei care doar Îi semnalau problema lor, fără a fi nevoie de mari insistențe. De aceea, ne uimește „indiferența" Mântuitorului din această pericopă evanghelică. Nu era propriu dragostei Sale pentru oameni să alunge pe cei care veneau la El.

Acum, *nimic întâmplător, totul proniator!* Domnul a venit aici ca să dea o lecție iudeilor, acelor iudei exclusiviști. El este Pedagogul prin excelență. El face vii învățăturile Sale. Învăța prin parabole și, mai ales, folosea metoda activă. La început, Domnul îi oprise pe Apostoli să meargă la păgâni și la samarineni: *„În calea păgânilor să nu mergeți și în vreo cetate de samarineni să nu intrați!"* (*Matei* 10, 5). Atunci, El de ce a venit totuși în ținut străin? Se contrazicea pe Sine? Nu, nicidecum! Pedagogic și pastoral, învățătura Lui trebuia să o primească mai întâi iudeii; ei primiseră Legea. Altfel, le-ar fi produs sminteală. Dacă ar fi spus de la început că a venit pentru toți oamenii, că și străinii se pot mântui, iudeii n-ar fi înțeles. De aceea îi pune pe ei – pe ucenicii Lui, iudei de neam – să tragă concluzia aceasta, așa cum îi mai pusese și altă dată: *Cine este aproapele?*

Mai departe. Din milă pentru femeie, ucenicii intervin pentru ea să o slobozească: „Dă-i drumul, că strigă în urma noastră". Însă Domnul Își continuă tactul pedagogic: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (v. 24). Vorbele Lui nu sunt conforme cu obișnuita-I atitudine față de oameni. În plus, sunt și inexacte, căci mai vindecase și pe sluga sutașului, care era din alt neam. *Așa judecați voi!* – parcă le zice Domnul ucenicilor când intervin –, *socotindu-vă mai presus de ceilalți.*

Cuvintele acestea, deși la prima vedere par o jignire cumplită la adresa femeii cananeence, ele sunt, de fapt, un examen la care Mântuitorul o supune, știind că va reuși, pentru că voia să nu rămână ascunsă virtutea femeii. Așadar, nu ca să o ocărască sau din desconsiderare, ci ca să descopere celor de față comoara

ascunsă în ea. Mai mult... El vrea să scoată în evidență credința acestei femei păgâne și, prin aceasta, să-i mustre pe iudei și să le arate că nu numai ei au dreptul la mântuire. Ba chiar că poate să le-o ia alții – păgânii – înainte în virtute și în stăruință! Iar stăruința se vede limpede: deși ignorată și respinsă în mod repetat, femeia nu se lasă, nu deznădăjduiește, stăruie, cade la picioarele Lui: „Doamne, ajută-mi!". Câți dintre noi ar face asta după respingeri jignitoare? Mântuitorul continuă „examenul", punându-i credința la grea încercare. De fapt, îi stimulează credința, bine știind că încercările, obstacolele, suferințele sunt cea mai bună școală a credinței: „Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor". Iar femeia a luat examenul, cu un răspuns care a devenit proverbial: „Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor!". Un răspuns plin de înțelepciune. S-a umilit de moarte, și-a omorât ego-ul prin această stăruință extraordinară. Doamne, ce soluții găsește dragostea, mai ales dragostea părinților pentru copii!

Iar Iisus nu doar că a învrednicit-o de mila Lui, dar a arătat și marea Lui admirație pentru perseverența și dragostea ei fără limite: „O, femeie, mare este credința ta!".

Iubiții mei, prin felul cum s-a desfășurat întâlnirea cu femeia cananeeancă, Domnul a arătat că a venit să mântuiască toată lumea, nu numai pe evrei, și că popor ales și semințic a lui Avraam sunt cei care fac faptele lui Avraam și au credința lui Avraam, nu cei care beneficiază doar de filiația de sânge.

Evidența faptelor petrecute i-a făcut, desigur, pe ucenici să tragă ei această concluzie, în felul acesta Mântuitorul pregătindu-i pe ucenici pentru propovăduirea la neamuri.

Femeia din Canaan este pildă de urmat prin credința, îndrăzneala, stăruința și smerenia ei. Ne arată că stăruința în rugăciune face minuni, că insistența duhovnicească în a dobândi cele de folos nu rămâne fără roade. Să te înfrunte Domnul și tu să nu bați în retragere, să nu deznădăjduiești... Noi auzim adesea: m-am rugat,

am plătit rugăciuni, vin și pe la biserică, însă n-am fost ascultat! Nu mi s-a dat! Și foarte ușor renunțăm...

Dar se naște întrebarea: Ne-am rugat cum trebuie? L-am solicitat pe Dumnezeu cu credință și îndrăzneală, cu perseverența femeii cananeence? Dacă stăruința, credința și îndrăzneala ei ne însoțesc pe drumul nostru, atunci Mântuitorul face cu noi orice minune.

Uneori ne poticnim însă, din cauza pornirilor noastre spre păcat, așa cum recunoaștem smeriți când citim Acatistul Mântuitorului: „Nu am frică, ci trup care cumplit se îndrăcește cu patimile".

Suntem la Sfânta Liturghie, unde Domnul este prezent, unde nu fărâmituri, ci masă îmbelșugată ni se oferă. Să ne rugăm cu toții cu stăruință, cu zdrobire de inimă, precum cananeeanca, și Hristos va face cu noi minuni. Să nu uităm îndemnul Sfântului Iacov: „Apropiați-vă de Dumnezeu și se va apropia și El de voi!" (4, 8). Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XVIII-a după Rusalii – Pescuirea minunată

(*Luca* 5, 1-11)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Pericopa evanghelică de astăzi ne vorbește despre o pescuire minunată, cu prinderea peștilor în cantitate foarte mare. Dar, dacă adâncim puțin lucrurile, ne dăm seama că este vorba și de *o altfel de pescuire minunată*, anume de *minunea câștigării sufletelor pentru Împărăția lui Dumnezeu*. Sfântul Apostol Pavel a spus la un moment dat că în multe feluri a vorbit Dumnezeu părinților noștri, dar la urmă – zice – le-a vorbit prin Fiul Său (*Evrei* 1, 1), pe Care L-a trimis în lume. Iar noi știm pentru ce L-a trimis: pentru slujire jertfelnică, El fiind Arhiereul Care S-a adus pe Sine jertfă. Mântuitorul a mai avut și slujirea cuvântului. Din citirea sau din ascultarea Sfintei Evanghelii, știți că, încă de la început, Domnul nostru Iisus Hristos a propovăduit și a spus: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!" (*Matei* 4, 17). Și ne-a dat acele minunate cuvinte de învățătură cuprinse în Predica de pe munte. Și spune Sfânta Scriptură că cei care ascultau erau uimiți de învățătura Lui, căci – zice – cuvântul Lui era *cu putere multă* (cf. *Luca* 4, 32). Nu orice cuvânt are putere. Ba când a fost vorba să-L prindă sinedriștii, cei care au fost trimiși s-au întors și n-au îndrăznit să se atingă de El și le-au spus: „Niciodată n-a vorbit un om ca acesta" (*Ioan* 7, 46). Datorită puterii cuvântului Său, lumea Îl căuta, lumea Îl urma, nu-L lăsau nici să Se odihnească. Spune Evanghelia de la Luca: „Și-L țineau ca să nu plece de la ei!" (*Luca* 4, 42). Toți

erau bucuroși atunci când Îl aveau pe Domnul în mijlocul lor și nu mai voiau să-I mai dea drumul. Dar Domnul le spunea: „Trebuie să binevestesc Împărăția lui Dumnezeu și altor cetăți, fiindcă pentru aceasta am fost trimis" (*Luca* 4, 43). Dar pentru această slujire a cuvântului, adică pentru propovăduirea Evangheliei în lume, Domnul avea nevoie de ucenici, ca orice învățător, ca orice filozof, ca orice mare pedagog. Trebuie să mai amintim încă un fapt: un ucenic trebuie să fie în stare să priceapă învățătura magistrului, trebuie să fie la măsura lui, ca să înțeleagă și să-i transmită învățătura. Mai mult: Domnul Iisus Hristos era chiar Dumnezeu făcut Om, Acesta era Învățătorul și bineînțeles că învățătura Lui era învățătură dumnezeiască, așa că, atunci când este vorba de alegerea unor ucenici, se naște desigur întrebarea: ce fel de oameni trebuie să fie acești ucenici, având un astfel de Învățător? Ce fel de oameni? După mintea, după înțelegerea și după logica noastră, ne-am fi așteptat ca Domnul să Își aleagă ucenici dintre înțelepți sau filozofi, ca să fie în stare să priceapă învățătura Lui. Dar, iată, spre surprinderea multora, Domnul Și-a ales ucenici dintre cei mai simpli oameni, pescari în majoritate; în plus, ei erau din Galileea, ținut care era privit de iudei cu mult dispreț. Aduceți-vă aminte că, mai târziu, după proslăvirea Domnului, când ucenicii sunt luați și arestați și bătuți și ei vorbesc cu curaj în Sinedriu, aceștia se miră: *Nu sunt ei acei oameni simpli și fără carte, cum de știu atâtea?* (cf. *Fapte* 4, 13). Iată, așadar, chiar dacă suntem surprinși de această alegere a Domnului, ne dăm seama că El nu a procedat deloc întâmplător, ci cu scopul de a arăta, în primul rând, că El este Dumnezeu, Care îi face pe ei „vase alese". Numai Dumnezeu putea să îi transforme pe acești oameni simpli ca să devină niște ucenici deosebiți. În privința aceasta, Sfântul Evanghelist Matei scrie că, după ce s-au întors cei șaptezeci care fuseseră trimiși să învețe poporul, după ce au realizat că aveau putere să vindece și să tămăduiască, văzând rezultatele acestei propovăduiri, Domnul Iisus Hristos S-a bucurat cu duhul și a zis: „Mulțumescu-Ți,

Părinte, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și de cei pricepuți și le-ai descoperit pruncilor. Da, Părinte, că așa a fost bunăvoința Ta" (*Matei* 11, 25-26). Domnul a procedat în acest mod, cu această alegere, și pentru a pune în evidență dumnezeirea învățăturii Sale, a cărei putere nu depindea, iată, de puterea oamenilor. Știți din relatările Sfinților Evangheliști că Domnul a fost trist de multe ori din pricina ucenicilor în ceea ce privește înțelegerea lor: „Nici voi nu înțelegeți?" (*Matei* 16, 9). Nu li se deschisese mintea încă, deoarece erau atunci la începutul școlirii lor. Noi acum suntem după o perioadă de două mii de ani de lucrare a Bisericii, după Pogorârea Duhului Sfânt, Care ne-a învățat cuvântul Adevărului: „Ungere aveți de la Cel-Sfânt și știți toate!", zicea Sfântul Ioan Evanghelistul (*1 Ioan* 2, 21). Așadar, *ne aflăm sub ploaia de har* a Sfântului Duh din Biserică. Totuși, acești oameni simpli și necărturari ajung până la urmă „lumina lumii" și „sarea pământului" (*Matei* 5, 13-14) datorită acestei școli unice a lui Hristos, la care numai ei au fost într-un contact nemijlocit, beneficiari ai dumnezeirii învățăturii Domnului, cu putere de transformare a oamenilor. E bine să reținem că ne transformă Cuvântul lui Dumnezeu, iubiții mei! Să punem la inimă acest fapt. E bine să ne hrănim cu Cuvântul lui Dumnezeu, ascultându-l, citindu-l, convinși fiind că vom simți cum Cuvântul lui Dumnezeu ne transformă, ne ajută în renașterea noastră.

Iubiții mei, pericopa Sfintei Evanghelii de astăzi ne relatează cum au fost chemați primii ucenici: „Și a fost că pe când mulțimea Îl îmbulzea ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu și El ședea lângă lacul Ghenizaret, a văzut două luntri stând lângă țărm; iar pescarii, coborâți din ele, își spălau mrejele. Și urcându-Se într-una din luntri, care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puțin de la uscat. Și șezând în luntre, din ea învăța mulțimile..." (*Luca* 5, 1-3). Să ne amintim și faptul că o parte dintre ucenici Îl cunoscuse mai înainte pe Domnul. Ei fuseseră întâi ucenici ai lui Ioan Botezătorul, iar atunci când Domnul a venit la el, Ioan a făcut această

dezvăluire: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii!" (*Ioan* 1, 29). *Acesta este!* Și s-au dus la El Andrei și Ioan și i-au găsit, apoi, pe Petru și pe Bartolomeu și pe Filip și așa mai departe. Deci, Îl cunoscuseră pe Domnul și ne dăm seama că aveau în ei o dimensiune duhovnicească mai aparte prin faptul că au stat în apropierea lui Ioan Botezătorul. Acum, ei se întorseseră și se duseseră la treburile lor, iar Domnul a socotit că a venit vremea chemării lor definitive, pentru că numărul ascultătorilor în urma propovăduirii Domnului creștea și, prin urmare, era nevoie de ajutoare. Domnul știa foarte bine că El va sta numai o perioadă aici și că pe urmă va trebui să plece din lumea aceasta. Era nevoie de aceste ajutoare și iată că are loc această chemare. Să ne oprim asupra cuvântului că mulțimea *Îl îmbulzea ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu*. Este o imagine minunată, iubiții mei: Domnul înconjurat și îmbulzit de popor, de mulțime multă! Imagine care ne arată nouă că slujirea cuvântului pe care o realiza Domnul Iisus Hristos înseamnă nu numai *propovăduire*, ci și *ascultarea cuvântului*. Pe lângă propovăduitor trebuie să existe și ascultător; la râvna propovăduitorului trebuie să răspundă râvna ascultătorilor și dorința de a căuta și de a prinde în minte și în inimă cuvântul lui Dumnezeu. Să ne oprim și asupra faptului că Domnul S-a urcat într-o corabie. Acest fapt constituia, în primul rând, o soluție practică, deoarece lumea se îmbulzea, iar Domnul S-a suit mai la înălțime, pe prora corăbioarei, și puteau să aibă vizibilitate ascultătorii asupra Sa. Dar, iubiții mei, *corabia preînchipuia Biserica* și propovăduirea ei de-a lungul veacurilor. Trebuie să nu uităm acest lucru: cuvântul Domnului peste veacuri a fost și este propovăduit din Biserică! Din Biserică se răspândește cuvântul Domnului, nu din altă parte! Biserica este cea care păstrează tezaurul învățăturii mântuitoare. Numai ea, spune Sfântul Ciprian al Cartaginei, deține această învățătură: *Extra Ecclesiam nulla salus – Nu există mântuire în afara Bisericii!* Sfânta Scriptură nu reține aici ce le va fi spus Domnul oamenilor, dar ei Îl ascultau, pentru că El le vorbea

cu putere. De fapt, ce făcea Domnul acum? Domnul, cu năvodul cuvântului, pescuia sufletele, asta făcea! Le câștiga pentru Împărăția Cerurilor, era și aceasta o pescuire minunată.

Sfânta Scriptură ne relatează cum s-au petrecut faptele mai departe: „Iar când a încetat să vorbească, i-a zis lui Simon: Du-o mai la adânc și aruncați-vă mrejele și pescuiți! Și Simon I-a răspuns: Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și n-am prins nimic". Ei se duceau noaptea, așa cum se duc pescarii: pleacă odată cu briza serii și se întorc cu briza dimineții, când îi aduce vântul înapoi. Așa e firesc! Vă dați seama că nu era deloc ușor, se chinuiau, fiind oleacă și valuri, și furtună! Să stai pe întuneric cu speranța că prinzi măcar ceva și să nu prinzi nimic... Nu le-a fost ușor! De aceea au fost surprinși inițial de cuvântul Domnului. Însă, ascultători, au spus: „După vorba Ta, vom arunca mrejele!".

> „Și făcând aceasta, au prins mulțime mare de pești, că li se rupeau mrejele. Și le-au făcut semn fârtaților din cealaltă luntre să vină să-i ajute. Și au venit și au umplut amândouă luntrile, că mai se afundau. Și văzând Simon Petru, a căzut în genunchi, zicând: Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos! Că spaimă îi cuprinsese, pe el și pe toți cei care erau cu el, de pescuitul peștilor pe care îi prinseseră. Tot așa și pe Iacob și pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau fârtații lui Simon. Și a zis Iisus către Simon: Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni" (*Luca* 5, 6-10)

Sigur că suntem impresionați și noi și punem în evidență această minune – minunea în sine cu pescuirea minunată, care-L arată pe Domnul nostru Iisus Hristos ca Stăpân al firii, ca pe Dumnezeu. Să ne amintim de cuvântul Scripturii: „Toate câte s-au făcut, printr-Însul s-au făcut" (*Ioan* 1, 3), cuvinte care arată slujirea de Împărat a Domnului. Din felul cum s-au desfășurat lucrurile, mai tragem concluzia că Domnul nu a pus neapărat temei pe

minune. Știți că de multe ori le-a și zis: „Neam viclean și desfrânat cere semn!" (*Matei* 16, 4). Nu asta era important, căci le-a spus ucenicilor: *Veți face minuni și mai mari decât am făcut Eu!* Este și minunea un semn al puterii lui Dumnezeu, Care lucrează în lume; El face minuni, iar cei care fac minuni le fac cu puterea de la El. Dar Hristos nu pune accent pe asta și nu trebuie să alergăm după acestea. Auzim că s-au întâmplat nu știu ce minuni, prin nu știu ce proroc sau nu știu ce ghicitoare, sau fel de fel de vindecări... Iată că Domnul mai întâi S-a dus și le-a vorbit, nu a făcut mai întâi minunea cu peștii ca să impresioneze, ca după aceea lumea, văzând minunea, să Îl asculte. Domnul întâi a făcut cealaltă minune, a pescuirii sufletelor. Întâi le-a vorbit, și pe urmă a făcut minunea. După cum s-au desfășurat lucrurile, Domnul a accentuat primatul celor sufletești, chiar dacă pescarii aveau mare nevoie de cele materiale. Domnul a arătat că foamea cea mai cruntă și nevoia cea mai adevărată a noastră este de hrană duhovnicească. Oamenii erau însetați după cuvânt, de aceea Îl urmau și Îl îmbulzeau!

Iubiții mei, aceasta este setea noastră intimă și vitală, setea noastră majoră, prioritară, nu cea economică. Dacă autorităților de azi chiar le pasă de societatea omenească, să știe că aceasta e nevoia majoră a omenirii, nevoia sufletească, pentru că: „Nu numai cu pâine trăiește omul" (*Matei* 4, 4). Nu zice nimeni să trăim fără pâine, dar *nu numai cu pâine*, așa a zis Mântuitorul. Pentru a fi cu adevărat oameni vii, avem nevoie și de Cuvântul lui Dumnezeu. Să îmi permiteți să vă citesc dintr-un *Molitfelnic* de la 1635, din timpul lui Matei Basarab, pe când domnitorii, monarhii noștri, făceau prefețe la cărți de slujbă. Voievodul Matei Basarab spunea acum mai bine de 350 de ani: „Cârmuind această țară, am văzut că în întreaga mea țară este foame și sete, însă nu de pâine și apă, ci de vădită hrană și adăpare sufletească...". Era firesc, deoarece neamul nostru este un neam creștin, și atunci domnitorul creștin a știut să sesizeze nevoia majoră a neamului.

Pomenim și faptul că Domnul a făcut minunea pescuirii peștilor și ca un fel de răsplată, ilustrând cuvântul Său: „Căutați mai întâi Împărăția Cerurilor și toate celelalte vi se vor adăuga vouă!" (*Matei* 6, 33). Acest cuvânt al lui Dumnezeu nu ne înșală și se poate experimenta!

Sigur că poate ne întrebăm de ce nu se mai petrec și cu noi lucruri minunate. Se petrec, dar poate nu le vedem... De aceea, să luăm seama și la faptul că noi nu căutăm prioritar Împărăția Cerurilor, ci căutăm întâi, ba chiar cu exclusivitate uneori, pe cele ale trupului, ale materiei. Pentru asta ne zbatem de dimineața până seara în timpul întregii săptămâni, noi ca indivizi și noi ca societate. Înlocuim materialismul vechi cu alt fel de materialism. Dacă nu așezăm prioritatea spiritului în viața noastră personală și în viața neamului nostru, nu realizăm nimic, iubiții mei! Dacă noi nu venim nici măcar la biserică pentru această hrană, la corabia de unde propovăduiește Domnul Cuvântul vieții, cum să avem noi parte de astfel de minuni? În afară de ceea ce a relatat Sfânta Scriptură, pescuirea minunată a peștilor are și un înțeles profetic, adică un înțeles prefigurativ, ca majoritatea faptelor relatate în Sfânta Scriptură. De pildă, episodul cu șarpele de aramă al lui Moise noi nu l-am fi înțeles dacă nu ne spunea și nu ne lumina Mântuitorul: „După cum a înălțat șarpele Moise în pustie, așa va fi înălțat Fiul Omului" (*Ioan* 3, 14). Sfinților Părinți li s-a descoperit că anumite lucruri din Vechiul Testament sau din Noul Testament au fost prefigurări și prorociri care s-au împlinit, iar ei ni le-au transmis nouă. De pildă, această pescuire minunată nu era firesc să se petreacă la acea oră, cu acea cantitate... Care-i înțelesul? Că Biserica, în condiții neprielnice și potrivnice – persecuțiile care au fost împotriva unor propovăduitori simpli –, avea să pescuiască din belșug în istorie sufletele oamenilor spre mântuire.

Alt înțeles al minunii este că, în ostenelile noastre, în orice fel de osteneală, dacă Iisus este cu noi și Îl ascultăm, atunci izbutim. Și Petru a avut acea reacție: *Doamne, am încercat toată noaptea*

și nu mi se pare că vom reuși, dar după cuvântul Tău voi face! Așadar, dacă Îl avem și Îl ascultăm pe Domnul, atunci izbutim! Domnul ne-a spus-o limpede: „Fără de Mine nu puteți face nimic!" (*Ioan* 15, 5).

Să nu uităm nici faptul că Domnul îi pregătea pe ucenici pentru misiunea lor viitoare, care era chiar pescuirea minunată a sufletelor, pe care aveau să o înfăptuiască ei, bineînțeles ascultându-L pe El. Parcă le-ar fi spus: *Când ați prins pește, nu vă trecea prin minte că veți reuși, dar, ascultând de cuvântul Meu, iată, ați reușit! Tot așa veți ajunge și pescari de oameni, pentru că puterea o veți avea de la Mine!* Pe Petru și pe ceilalți ucenici i-a cuprins frica, frică izvorâtă din conștiința prezenței lui Dumnezeu și iată că Domnul le-a risipit-o, spunându-le că-i va face pescari de oameni: *Pe voi v-am ales să faceți mai departe ceea ce fac Eu acum, adică să propovăduiți Cuvântul lui Dumnezeu.* Și, lăsând toate, aceștia au mers după El.

Pescuirea minunată fusese exercitată în primul rând asupra lor, asupra acestor ucenici viitori. Așa s-a format primul nucleu, al celor doisprezece ucenici care au îndeplinit testamentul misionar al Domnului nostru Iisus Hristos: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh" (*Matei* 28, 19); „Cei care vor crede se vor boteza și se vor mântui, iar cei care nu vor crede se vor osândi (*Marcu* 16, 16).

Acesta a fost testamentul misionar al Mântuitorului, pe care ucenicii pescuiți în mod minunat ni l-au adus și nouă. Amin.

Duminica a XIX-a după Rusalii – Predica de pe munte. Iubirea vrăjmașilor

(*Luca* 6, 31-36)

„Precum voiți să vă facă vouă oamenii,
faceți-le și voi asemenea!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Despre cuvintele acestea s-a spus că reprezintă „Regula de aur" a moralei creștine și le citim în Predica de pe munte, numit „Muntele Fericirilor". Propriu-zis, această predică începe chiar cu Fericirile, iar piscul ei este chiar această regulă sau lege de aur a moralei creștine: „Ceea ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea!". Noi, poporul român, cunoaștem și forma negativă a acestei legi: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face". Prima formulare este superioară, deoarece nu este suficient să nu faci răul cuiva și să crezi că ești în rânduială, ci trebuie să nu fii pasiv, să îi faci bine. Acesta-i aspectul pozitiv! Ia gândiți-vă: noi nu dorim să fim nici batjocoriți, nici huliți, nici calomniați, nici persecutați, nici urâți. Dimpotrivă, ne place să fim respectați, apreciați, ajutați, ne place să fim iubiți. Așa este firesc! Practic, o altă formulare a poruncii pe care a dat-o Mântuitorul: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!". Vedeți? Domnul ne ia pe noi ca măsură, pe noi oamenii, pe fiecare dintre noi. Dar să fim atenți! Mântuitorul a spus: „Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu pe voi!" (*Ioan* 13, 34). De ce este nouă această poruncă? Tot Mântuitorul ne lămurește: „Ați auzit că s-a zis celor din vechime: iubește

pe aproapele tău și urăște pe vrăjmașul tău!". Era „legea talionului" din Vechiul Testament, o lege care dădea dreptul la o răzbunare echivalentă, adică „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte".

Iubiții mei, atunci, în epoca aceea, față de rânduielile și de legile din lumea păgână, această lege a talionului era ceva pozitiv, întrucât limita răzbunarea la dimensiunea răului făcut; pe când în lumea păgână, pentru un ochi, nu îți scotea numai un ochi, ci îți făcea un rău mult mai mare, ori îți lua chiar viața. Mântuitorul, prin cuvântul Său și prin pilda vieții Sale, face un salt nemaiîntâlnit: „Dar eu vă zic vouă: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc, rugați-vă pentru cei ce vă prigonesc" (*Matei* 5, 44).

Iubiții mei, această lege a iubirii vrăjmașilor se încadrează și ea în legea aceea de aur care este la începutul pericopei evanghelice de astăzi: „Ceea ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea!". Legea iubirii vrăjmașilor este tot o lege firească, adică este potrivită firii omului. Dar poate va obiecta cineva: cum să fie firească legea asta? Cum să iubesc eu pe cel care mă bârfește, pe cel care mă calomniază, pe cel care mă urăște, pe cel care mă pândește, pe cel care mă prigonește, pe cel care mă chinuie? Cum să îl iubesc? Și chiar dacă aș ajunge la o înțelegere mintală a acestui lucru, dorind să mă supun unei porunci de la Dumnezeu, eu nu pot să o aplic, ba mi se pare chiar nedrept, deoarece în felul acesta se propagă răul... Așa ar părea! Așa să fie oare, iubiții mei? Ia gândiți-vă! Dacă urăști pe vrăjmașul tău, atunci el te va urî și mai mult, ura va crește și astfel tu nu vei avea liniște. Dacă te va învinge vrăjmașul tău, tu nu o să ai somn, gândindu-te la răzbunare. Dacă-l vei învinge tu, conștiința ta până la urmă nu te lasă, nu îți va da răgaz. Este firesc lucrul acesta, iubiții mei? Evident că nu! Știți când dobândim liniștea? Atunci când îl vei birui pe vrăjmașul tău cu iubirea ta! Și se obține această biruință adevărată, această victorie asupra vrăjmașului tău, atunci când ai obținut biruința asupra ta. În primul rând, să te biruiești tu pe tine, să-ți

biruiești ura din sufletul tău! Desigur, nu este ușor, dar ne dau pildă Sfinții Părinți, care au avut o mare înțelegere a sufletului omenesc. Sfântul Maxim Mărturisitorul, bunăoară, spune și el că nu este ușor să îl iubești pe vrăjmașul tău, dar ne îndeamnă cel puțin *să recunoaștem că aceasta este poziția cea adevărată și să ne conștientizăm neputința*. Și ce să facem? Mai întâi, zice, să nu îi faci rău. Apoi, caută să îi faci binele vrăjmașului tău, apoi roagă-te pentru el, pentru mântuirea lui, pentru luminarea lui, ca să-l potolească Dumnezeu. Și apoi roagă-te și pentru tine: *Doamne, ajută-mă! Dă-mi Tu putere să îl iubesc!* „Cele ce sunt cu neputință la om sunt cu putință la Dumnezeu!" (*Luca* 18, 27).

Se mărturisește din viața lui Abraham Lincoln, unul dintre președinții Statelor Unite, că, atunci când a reușit să ajungă președinte, a numit în cabinetul său, ca ministru al războiului, pe un vrăjmaș al lui, care în timpul campaniei electorale îl ponegrise, mințise împotriva lui, făcuse fel de fel de rele. Și el l-a numit ministru al armatei în cabinetul său. Și atunci, sigur că l-au întrebat: *De ce ai procedat așa?* Și el a răspuns: *Cum poți să-ți biruiești un dușman altfel decât făcându-ți-l prieten?* Deci, fă-ți dușmanul prieten! Atunci l-ai biruit. Noi știm un proverb: „Cui pe cui se scoate!". Însă proverbul acesta nu se aplică la iubire și la ură. Ura nu se stinge decât prin iubire. *Numai la căldura iubirii se pot topi ghețarii urii!*

Iubiții mei, aceste fapte nu sunt povești! În închisorile comuniste, de pildă, s-au petrecut lucruri de-a dreptul minunate. Cei care mureau în urma regimului îngrozitor de exterminare, știți ce testament lăsau? Testamentul iubirii: *Să nu ne răzbunați!* A mai rânduit Dumnezeu – așa, de sus – ca în închisoare să ajungă procurori, judecători, șefi de tribunale, cei care dăduseră condamnări la moarte, care dăduseră zeci și sute de ani de închisoare, de muncă silnică, umpluseră închisorile... Erau circa trei milioane de oameni în închisorile comuniste, să nu uităm acest lucru! Ei bine, unii dintre torționari au ajuns tot acolo, că așa procedau

comuniștii: ajungeau foștii judecători, foștii procurori, cei care condamnaseră să stea la un loc cu victimele lor. Știți cum au fost primiți oamenii aștia? Cu dragoste, cu iubire, au fost hrăniți, au fost îmbrăcați, au fost încurajați. Mai ales încurajați, deoarece le era teamă de răzbunare. Mulți dintre ei au murit pe brațele celor pe care îi condamnaseră!

Iubiții mei, să știm că iertarea greșelilor noastre – că avem nevoie fiecare de această iertare – o aflăm în iertarea fraților noștri. Mila lui Dumnezeu se ascunde în milostivirea noastră față de aproapele. Aceasta este, iubiții mei, purtarea firească. Dacă legea acesta a iubirii de vrăjmași nu ar fi firească, nu ne-ar fi cerut-o Domnul! Creștinismul nu este o utopie, ceva care nu se poate realiza! Nu ne-ar fi cerut Domnul să facem ceea ce n-ar fi posibil de făcut. Mai ales că n-a fost rânduială adusă de Mântuitorul pe care să nu o fi împlinit-o în primul rând El. Dacă mărturisim că suntem fiii Tatălui ceresc, este firesc să-L avem drept model pe El ca Tată. Spune Evanghelia: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru milostiv este..." (*Luca* 6, 36), că „El dă ploaie și răsare soarele și peste cei drepți și peste cei nedrepți" (*Matei* 5, 45). Ba mai mult: „Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru desăvârșit este" (*Matei* 5, 48). Adică, *fiți desăvârșiți la nivelul vostru de oameni, având ca model un Tată desăvârșit.*

Iubiții mei, din cele auzite până acum, se poate ridica întrebarea: care este raportul dintre această lege a iubirii vrăjmașilor și spiritul de dreptate? Pare o contradicție. E drept să iert eu când cineva strică rânduielile lumii, rânduielile societății? În privința asta, lucrurile sunt simple și limpezi, numai noi să le pricepem. În relațiile personale cu alții, trebuie să opereze numai această lege a iubirii de vrăjmași: să îi iertăm și să îi iubim pe toți cei care ne-au greșit nouă personal. Dar când cineva greșește lui Dumnezeu și Bisericii, prin lepădarea de credință, când greșește societății, obștii, atunci față de aceștia Sfânta Scriptură ne povățuiește să ne purtăm după dreptate și după lege, altfel convietuirea socială și

bisericească nu ar fi posibilă. Să zicem că cineva persevereză în rău, chiar dintre cei care ne greșesc personal. Noi îi iertăm, dar ei fac mai mult rău. Ce atitudine să avem față de acești oameni? Pentru că perseverența în rău face ca răul să fie exemplu pentru ceilalți și să strice rânduielile societății. Atunci, ne învață Mântuitorul: „De-ți va greși ție fratele tău, mergi, mustră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș" (*Matei* 18, 15-17). Să știți că iubirea nu exclude pedeapsa! Oare părinții nu își iubesc copiii atunci când le aplică vreo pedeapsă? Ba da! Citim în *Pildele lui Solomon*: „Cine cruță toiagul său își urăște copilul, iar cel care îl iubește îl ceartă la vreme" (13, 24).

Așadar, iubirea nu exclude aplicarea legii. E bine să ne aducem aminte, iubiții mei, de această lege a dreptății din Sfânta Scriptură. Ce a făcut Mântuitorul cu acei zarafi din templu, care, practic, nu aduceau prejudicii Mântuitorului personal, ci obștii? I-a dat afară, a pus mâna pe bici, le-a răsturnat mesele, a fost aspru! Ia gândiți-vă: tocmai în Săptămâna Patimilor, când Domnul a dat această lege a iubirii de vrăjmași, cum i-a demascat pe iudeii care, prin atitudinea lor, stricau viața societății: *Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici, sunteți morminte văruite pe dinafară, pe dinăuntru sunteți plini de putreziciune și asupriți pe văduve și pe orfani... Pui de viperă!* (cf. *Matei* 23, 27-33) Și altele asemenea. Vedeți? Să luăm seama la acest lucru! Dar ia gândiți-vă și la *Faptele Apostolilor*: la Anania și Safira, care făceau parte din prima comunitate creștină, când oamenii își vindeau ale lor și le puneau la picioarele Apostolilor, pentru a fi date fiecăruia după cum îi trebuie. Aceștia au ascuns niște lucruri de Apostoli și au fost pedepsiți și au murit. De asemenea, Sfântul Pavel, care în *Epistola întâi către Timotei* dăruiește satanei pe Alexandru și pe Imeneu, pe care îi certase, îi

sfătuise, dar ei nu ascultaseră (cf. *1 Timotei* 1, 20). El, care a alcătuit imnul iubirii din *Epistola întâi către Corinteni*, credeți că nu aplica iubirea? Da, a știut să aplice și iubirea, și dreptatea. Dar rugăciunile pe care le facem noi în biserică? Ați auzit că am făcut niște rugăciuni pentru vrăjmașii care năvălesc asupra unei țări[9], pentru cei care asupresc, pentru cei care fac rău. Sunt rugăciunile Bisericii, ca să se risipească, să piară lucrarea lor și vrăjmășia lor. Deci, iubiții mei, să facem această deosebire între datoria noastră de a ierta din toată inima pe cei care ne-au greșit personal și între dreptul și datoria noastră de a scoate în evidență și de a arăta lucrarea cea rea, după lege, împotriva celor care atentează, nu asupra persoanei mele, ci asupra obștii, care atentează asupra viitorului unei obști, care atentează asupra copiilor și a nepoților noștri. Avem datoria, căci altfel înseamnă că suntem de acord cu ei și cădem în vină.

Iată, iubiții mei, așa se împacă iubirea de vrăjmași cu dreptatea. Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XX-a după Rusalii – Învierea fiului văduvei din Nain

(*Luca* 7, 11-16)

„Tinere, ție îți zic, scoală-te!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Minunea învierii fiului văduvei din Nain i-a uimit pe toți cei de față, provocându-le, pe de o parte, frică, iar pe de alta, admirație și recunoștință, exclamând cuvintele auzite spre finalul pericopei evanghelice: „Mare profet S'a ridicat între noi și Dumnezeu și-a cercetat poporul!" (v. 16). Suntem uimiți și noi, și de această dată, chiar dacă am auzit până acum Evanghelia de nenumărate ori în decursul anilor. Iar această exclamație sinceră și emoționantă a poporului din Nain ne încurajează și pe noi, întărindu-ne credința că Dumnezeu ne cercetează permanent, fiind mereu sub ocrotirea Lui proniatoare. Dar să reascultăm textul pericopei, pentru o mai bună înțelegere de ansamblu.

„În vremea aceea aceea S'a dus într'o cetate numită Nain; și împreună cu El mergeau ucenicii Săi și mulțime multă. Iar când S'a apropiat de porțile cetății, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale; și ea era văduvă; și mulțime mare din cetate era cu ea. Și văzând-o Domnul, I s'a făcut milă de ea și i-a zis: Nu plânge! Și, apropiindu-Se, S'a atins de pat, iar cei care-l duceau s'au oprit. Și i-a zis: Tinere, ție-ți spun: Scoală-te! Și s'a ridicat mortul și a început să vorbească; și i l-a dat mamei sale. Și frică i-a cuprins pe toți

și-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: Mare profet S'a ridicat între noi și Dumnezeu Și-a cercetat poporul. Și a ieșit cuvântul acesta despre El în toată Iudeea și în tot ținutul dimprejur" (*Luca* 7, 11-16)

Iubiții mei, ne aflăm la începutul activității Mântuitorului. După rostirea învățăturilor din Predica de pe munte și după vindecarea slugii sutașului în Capernaum, iată că Iisus, înconjurat de ucenici și mulțime multă, pășește spre Nain... Este impresionant cum poporul alerga după El, cum dădeau năvală oamenii pentru diferite necazuri, dar și însetați de cuvânt. Ce minunat tablou și cât de pilduitor! Așa ar trebui lumea să-L caute mereu. Așa ați făcut frățiile voastre astăzi, ca de fiecare dată, mulți poate cu necazuri pe suflet, dar toți cu sete de har și de cuvânt!

Ne imaginăm cu ochii minții porțile Nainului, convoiul mortuar, cu o mamă sfâșiată de durere, văzându-și mort unicul copil, purtat spre locul de îngropare. Tristețe, durere, jale, deznădejde. În cazul de față, vorbim despre durerea unei mame. Când într-o familie un copil are probleme, de orice natură ar fi, toți ai casei suferă, dar durerea cea mai mare o poartă mama. Întotdeauna!

În general vorbind, cu fiecare ființă dragă care pleacă din lumea celor vii se rupe ceva din noi. Se produce o adevărată amputare, mai ales când e vorba de o iubire precum cea de mamă sau de o iubire împărtășită, ca cea dintre soți. Și să nu uităm, pentru înțelegerea situației, episodul se petrece în lumea iudaică: unii dinte ei nu credeau în viața de dincolo, iar alții credeau în șeol, un fel de lume a umbrelor, ceva vag, nu prea bine definit. Ei nu știau ce știm noi astăzi; învățătura despre Rai și Iad abia Mântuitorul o luminează deplin. Era cumva firesc, așadar, să fie atâta jale la moartea cuiva.

Și, iată, la porțile Nainului, are loc o întâlnire. Domnul, înconjurat de mulțime, întâlnește acest convoi. *Erau față în față convoiul morții și convoiul Vieții*. Se întâlnea „moartea biruitoare" de până

atunci cu Biruitorul morții, cu Cel Care a venit ca lumea „viață să aibă, și din belșug să aibă" (*Ioan* 10, 10). Se întâlnea, de fapt, durerea nesfârșită a unei mame cu Cel Care a venit să șteargă toată lacrima de la toată fața. Vedem acest lucru din relatarea Evanghelistului: Domnului „I s-a făcut milă de ea și I-a zis: nu plânge!" (v. 19). A văzut tot zbuciumul mamei și o mângâie ca un Părinte iubitor: *Nu mai plânge!* Se împlinesc și aici cuvintele proorocului Isaia: „Acesta neputințele noastre le-a luat și bolile noastre le-a purtat!" (53, 4). Iată că și acum, ca-n nenumărate rânduri, Domnul ia hotărârea să curme o suferință. O, adâncul milei lui Dumnezeu! Iisus o miluiește fără ca femeia să-I fi cerut ajutorul, cum știm că s-a întâmplat în alte situații. Ce învățăm de aici? Că așa ar trebui să facem și noi milostenia, fără să ni se ceară! Facem așa? Nu cumva și celor care ne cer ajutorul nu-l dăm? Să răspundem fiecare în fața conștiinței noastre și a lui Dumnezeu. Iar în strădania noastră de a face milostenie să ne gândim la ochiul milostiv al lui Dumnezeu sau, cum spune Sf. Ioan Gură de Aur, la „abisul iubirii lui Dumnezeu". Adică la grija Lui proniatoare. Și, atunci când întâlnim semeni cu tristeți, lipsuri, deznădejdi, să facem noi pasul spre a-i ajuta, să evităm umilința lor de a întinde mâna spre noi. Nu vă spun o noutate: fiecare dintre noi avem dureri, supărări, necazuri, trupești sau sufletești. Ele pot fi însă mai ușor depășite, înlăturate, când este cineva lângă tine, care te poate ajuta, care te iubește, care te mângâie.

Iubiții mei, sunt însă dureri în care oamenii nu se pot ajuta decât în mică măsură. Între aceste dureri, fără îndoială, cea mai cumplită este cea pe care o aduce moartea unei ființe dragi. Cu toate acestea, în acele clipe însă e Cineva Care ne poate ajuta: este Domnul nostru Iisus Hristos. Să nu uităm că El, Stăpânul vieții și al morții, a coborât pe cărările durerii. El, Fratele nostru mai mare, Se apropie de noi, cum S-a apropiat de sicriul de la poarta Nainului; călătorește cu noi chiar când nu ne dăm seama, ca în episodul de la Emaus, și ne ajută să ieșim biruitori asupra păcatului și a durerii.

Este ilustrativă în acest sens următoarea pildă:

„Într-o noapte, un om a avut acest vis. Se făcea că merge împreună cu Dumnezeu pe malul nisipos al unui râu. În acest timp, pe cer apăreau scene importante din viața lui; la fiecare scenă se vedeau pe nisip două perechi de urme: urma pașilor lui și urma pașilor lui Dumnezeu. Când ultima scenă din viața lui i s-a perindat prin fața ochilor, el a privit la urma pașilor de pe nisip. A observat cu mirare că, de multe ori, pe drumul vieții lui era numai un rând de urme și acest fapt s-a întâmplat în momentele cele mai triste și mai grele din viața lui. Asta l-a pus pe gânduri și L-a întrebat pe Dumnezeu:
– Doamne, Tu mi-ai făgăduit că, din momentul în care mă hotărăsc să Te urmez, Tu vei fi alături de mine în tot cursul vieții mele. Dar am observat că, în momentele cele mai grele din viața mea, pe nisip era numai un singur rând de urme. Nu înțeleg. De ce? Tocmai când am avut nevoie mai mare de ajutorul Tău, Tu m-ai părăsit.
Dumnezeu i-a răspuns cu blânda Sa bunătate:
– Dragul Meu, Eu te iubesc mereu și niciodată nu te voi părăsi. În clipele tale cele grele, de încercări și de suferințe, se vede pe nisip o singură pereche de pași, deoarece atunci Eu te luam în brațe sau în spate și te purtam pe drumul vieții tale".

Iubiții mei, pășind mai departe spre înțelegerea minunii din Evanghelia de azi, realizăm că, prin învierea fiului văduvei din Nain, Domnul nu a făcut doar un act de mare milostivire, ci a ridicat un colț al vălului ce acoperă taina morții și a vieții. Propriu-zis, prin învierea acestui tânăr – ca și prin învierea fiicei lui Iair și a lui Lazăr –, Domnul a anticipat a doua creație, prin învierea cu trupul a tuturor oamenilor. Și ce a anticipat prin cele trei învieri, a desăvârșit prin propria Sa Înviere. Iar de la Învierea Domnului nu mai plângem ca cei ce n-au nădejde. Tristețea noastră firească la despărțirea de cei dragi nu mai este jalea deznădăjduită a văduvei

din Nain – a iudeilor – sau disperarea necredincioșilor, care utilizează și nefericita formulă „a trecut în neființă"... Noi știm bine acum că omul este făcut spre viață, nu spre moarte: „Unde îți este, moarte, boldul tău?", „Unde îți este, iadule, puterea?" – se întreba Sfântul Ioan Gură de Aur împreună cu Sfântul Pavel (*1 Corinteni* 15, 55). Ne dăm seama, astfel, că izvorul optimismului creștin stă în faptul că Hristos ne-a deschis porțile vieții veșnice. El a biruit moartea! Iar pentru cei care cred, moartea e un prilej de întoarcere acasă, la Tatăl.

Iubiții mei, cu toate că învierea, în esența ei, rămâne o taină pentru noi, Dumnezeu ne descoperă din ea atât cât e nevoie pentru a ne întări credința. Sunt realități ale creației Sale care se petrec sub ochii noștri și ne ajută să știm atât cât e nevoie să știm. De pildă, „minunea" transformării oului în omidă, omida în crisalidă, iar crisalida în fluture, care își ia apoi zborul – așa cum trupurile oamenilor, prin înviere, se vor ridica spre ceruri. Sau „minunea" bobului de grâu: putrezește în pământ, apoi se ridică un firicel de plantă, iar la final vom vedea în vârf un spic cu aproximativ 40 de boabe. Sau cea mai mare „minune": dezvoltarea pruncului în pântecele mamei și nașterea lui în lume...

Credința în înviere la noi, la români, este favorizată și de concepția privind nemurirea pe care au avut-o strămoșii noștri. Este destul de cunoscută însemnarea pe care ne-a lăsat-o istoricul antic Herodot, cunoscut și ca „părintele istoriei", care notează, între altele: „Geții sunt cei mai viteji și mai drepți dintre traci... Iată în ce fel se socot ei nemuritori: credința lor este că ei nu mor, ci că cel care piere se duce la Zalmoxis – divinitatea lor –, pe care unii îl cred același cu Gebeleizis" (*Istorii*, IV, 93-94).

Nu întâmplător, balada populară *Miorița* are în miezul ei liniștea și împăcarea în fața morții: pentru ciobanul sacrificat, moartea este „a lumii mireasă". Adică, prin moarte, el se cunună cu cerul...

Iubiții mei, credința în nemurire și înviere noi o mărturisim în fiecare Sfântă Liturghie, ca și astăzi, în Crez – numit în cărțile noastre și „Simbolul Credinței": „Aștept învierea morților și viață veacului ce va să vie!". Învierea morților și viața veșnică reprezintă credința și nădejdea noastră ultimă. Propriu-zis, *tăria* sufletului nostru, cum inspirat a scris poetul George Coșbuc:

„Credința-n zilele de-apoi/ E singura tărie-n noi!
Că multe-s tari cum credem noi/ Și mâine nu-s!"
(*Moartea lui Fulger*).

Trebuie să mai reținem că minunea de la poarta cetății Nain are și un profund sens duhovnicesc: Biserica, maica noastră, plânge cu durere pentru noi, copiii ei, care am părăsit-o prin moartea păcatului. De aceea, cuvântul Domnului – *scoală-te!* – ni se adresează tuturor. El dorește fierbinte să ne redea Maicii noastre, Biserica. Vrea să ne naștem din nou, să înviem din moartea păcatului, să fim bucuria Bisericii!

Trebuie să auzim glasul Lui, mai ales că știm că Cel Care vrea să ne trezească la viață nu este un simplu proroc – așa cum credeau iudeii de la porțile Nainului –, ci este Însuși Bunul și Milostivul Dumnezeu, Care S-a coborât la noi, ca pe noi să ne ridice la El.

Lui să-i fie slava în veci, dimpreună și Tatălui și Sfântului Duh! Amin.

Duminica a XXI-a după Rusalii – Pilda Semănătorului

(*Luca* 8, 5-15)

„Cine are urechi de auzit să audă!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Așa a strigat Domnul după ce a rostit Pilda Semănătorului, iar strigătul este inserat în Sfânta Evanghelie: „Și a strigat Iisus: Cine are urechi de auzit să audă!" (*Luca* 8, 8). Față de cuvântul lui Dumnezeu, oamenii au atitudini diferite, din felurite pricini, dar trebuie să ne dăm seama că de această atitudine depinde mântuirea noastră. Iată, Pilda Semănătorului ne înfățișează un tablou al omenirii în această privință, al atitudinii pe care omul o are în fața Cuvântului dumnezeiesc. Dacă vreți, este un fel de tipologie religioasă. Știți, Mântuitorul i-a învățat pe oameni îndeosebi prin pilde. Știți cum se inspira din natura din jur, pe care așa de bine o cunoștea și o transpunea în povestiri atrăgătoare. Recunoaștem că pildele au o mare putere plastică și chiar nouă ne place să auzim adevărul într-un mod plastic, într-un alt mod decât cel uzual. Sfântul Ioan Evanghelistul sintetizează în câteva cuvinte evenimentul istoric unic sub soare: „Cuvântul Trup S-a făcut" (*Ioan* 1, 14). De aceea, și pilda poate fi socotită *un adevăr întrupat*. Iar pentru o înțelegere lesnicioasă, și noi preferăm de multe ori pildele. Iată, recitim acum Pilda Semănătorului, așa cum o consemnează Sfântul Evanghelist Luca.

„Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată în picioare și păsările cerului au mâncat-o. Alta a căzut pe piatră și, răsărind, s-a uscat pentru că nu avea umezeală. Alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. Și alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit. Acestea zicând, striga: Cine are urechi de auzit să audă!" (*Luca* 8, 5-8).

Așadar, iubiții mei, este limpede că Domnul ne arată care este atitudinea față de Cuvântul lui Dumnezeu, de care, așa cum spuneam, depinde mântuirea noastră. Semănătorul, vă dați seama, este Dumnezeu. Dumnezeu Care lucrează, Care permanent este activ: „Iată, Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez!" (*Ioan* 5, 17). Sămânța este Cuvântul Său, Cuvântul vieții. Pământurile, diferite feluri de pământ, sunt oamenii. Iată, o categorie este pământul de lângă drum. Cum este un pământ lângă drum? Tare, bătătorit, un pământ aproape ca cel de pe drum, pentru că omul mai calcă și pe alături și îl bătătorește. Este un pământ care respinge sămânța, pentru că ori o calcă cineva, ori vin păsările cerului și o mănâncă. Acest pământ nu poate primi sămânța înăuntrul său. Oamenii din categoria aceasta, iubiții mei, sunt cei care aud Cuvântul lui Dumnezeu, dar, zice Mântuitorul, „vine diavolul și ia cuvântul din inima lor". Cine sunt acești oameni? Sunt îndărătnicii, sunt cei care ignoră, adică cei care refuză adevărul revelat și nu vor să-l cunoască. Sunt și cei care nu au timp să mediteze asupra Cuvântului lui Dumnezeu, care nu au timp să se adâncească în Cuvântul lui Dumnezeu, să îl citească; cei care nu au timp să vină la biserică să audă Cuvântul lui Dumnezeu sau vin târziu și tot nu îl aud... Zice Mântuitorul, deci, că vine diavolul și le fură Cuvântul lui Dumnezeu, ca nu cumva aceștia să se mântuiască, pentru că și diavolul știe că acest cuvânt este mântuitor. Altă categorie: pământul pietros. În acest pământ sămânța răsare îndată, dar tot îndată se usucă, pentru că nu are apă, nu are umezeală. Pământul

pietros are foarte puțină umezeală, deasupra ies frunzulițele, dar când vine o arșiță, neavând apă și nici posibilitatea să-și înfigă rădăcinile mai adânc, se ofilesc. Oamenii din categoria aceasta sunt firile impresionabile, dar nestatornice, care nu au voință. Și atunci, superficialitatea, lenea, nelucrarea fac ca învățătura primită abia să încolțească. Iar arșița unei prigoane, așa cum spune Mântuitorul, arșița unei încercări sau a unei suferințe sau a unei ispite îi face pe acești oameni să lepede Cuvântul lui Dumnezeu. Mai sunt cei despre care Mântuitorul zice: „Cine se va rușina de Mine, și Eu Mă voi rușina de el!" (*Luca* 9, 26). Pietrele acestea și uscăciunea din suflet, iubiții mei, fac ca vlăstarele plăpânde, abia încolțite, să se ofilească.

Altă categorie de oameni sunt cei care se aseamănă pământului cu spini, cu semințe de spini și pălămidă. Sămânța bună, căzută în pământul acesta, încolțește și crește odată cu plantele rele, iar planta cea bună este înăbușită de spini. Iubiții mei, ca și spinii, grijile, bogățiile, plăcerile vieții sug vlaga sufletului și sufocă toate aspirațiile cele bune. În felul acesta, Cuvântul Domnului nu poate să aducă roadă, sau aduce roade necoapte. Într-un astfel de pământ cu spini și cu bălării, de-abia ajunge sus o plantă la lumina soarelui. Și, dacă face oleacă de rod, acesta nu ajunge să se coacă. Este de observat un fapt la această categorie: Mântuitorul pune pe același plan grijile acestea de care suntem toți prinși cu plăcerile și cu patimile. Grijile și patimile sunt ca spinii care, crescând, înăbușă aspirațiile cele bune.

O altă categorie pe care o prezintă Mântuitorul în Pilda Semănătorului este pământul cel bun. Ei bine, în pământul cel bun, auzim, sămânța aduce rod însutit. Pică un bob de grâu și crește din el, dacă este pământ bun, spic care înmulțește firul cu mai multe spice și se fac dintr-un bob peste 40 de boabe. Cine este omul care face parte din această categorie? Zice Mântuitorul că este omul bun, „cu inima curată și bună". Acest om cu inima curată și bună primește Cuvântul, îl păstrează și rodește întru răbdare. Vedeți?

Nu este vorba numai de un pământ bun, ci și de faptul că *primește cuvântul întru răbdare*. Așadar, nu l-ai primit și gata..., trebuie să acționezi și tu!

Iubiții mei, ce atitudine avem noi? Pentru că de aceea ne este prezentată această pildă, ca să știm cum ne poziționăm și noi, fiecare dintre cei de acum, față de Cuvântul lui Dumnezeu, față de aceste adevăruri mântuitoare și în ce fel de categorie de pământuri ne plasăm. Desigur, mai există și alte categorii, nu numai acestea patru pe care le-a prezentat Mântuitorul, întrucât ele pot fi și îmbinate. Este bine să ne întrebăm, pentru a ști în ce categorie suntem cu adevărat. Dar este bine să ne și răspundem, iar răspunsul este foarte simplu: *verificarea se cunoaște după roade!* Că roadele sunt cele ce arată dacă pământul a fost bun sau nu. Aducem roade? Aceasta este întrebarea. Vedeți? Cuvântul cuprinde în el și energia, și puterile celui care comunică. Dacă primim Cuvântul și ni-l împropriem, atunci primim și puterea Celui Care ne comunică. Așa se face că ajungi să trăiești în Celălalt și Celălalt să trăiască în tine. Așa a ajuns Sfântul Pavel să spună, după cum ați auzit la Apostolul de astăzi: „Nu eu, ci Hristos trăiește în mine!" (*Galateni* 2, 20). Ei bine, noi ne regăsim în cuvintele Sfântului Pavel? Trăiește Hristos în mine? *Acesta este idealul educației*, iubiții mei! Să ajung să zic: „Nu eu, ci Hristos trăiește în mine". Adică, suntem noi buni, suntem noi sfinți? Avem puterea de a da și altora din roadele vieții noastre, așa cum dă un pământ bun? Pământul bun dă roade, se pot hrăni și alții din roadele pe care le-ai câștigat tu, prin strădania ta. Iubiții mei, dacă ne verificăm astfel, aflăm dacă facem parte din categoria unor pământuri rele sau bune. Dacă aflăm, de pildă, așezându-ne în fața lui Dumnezeu și în fața conștiinței noastre, că facem parte dintr-o categorie de pământ rău, ori ca cel de lângă drum, ori ca cel pietros sau cel plin de bălării și de spini, ce facem atunci? Vom avea un moment sincer al adevărului. Crud, desigur! Dar să nu disperăm, iubiții mei, pentru că sunt remedii și pentru categoriile acestea de oameni. Pentru aceasta a venit Mântuitorul

în lume, ca să ne ofere remedii, întrucât Evanghelia este vestea cea bună. Noi ne cunoaștem, ajungem să ne cunoaștem, privindu-ne în oglinda Cuvântului lui Dumnezeu. Dar ajungem să aflăm și remediile pe care tot acest cuvânt ni le dăruiește.

Iată, dacă vedem că facem parte dintre oamenii împietriți, ignoranți, înțeleniți, care nu primesc ce este bun, să știm că și pământurile înțelenite se desțelenesc! Este adevărat că trebuie brazdă mai adâncă pentru un pământ înțelenit, un efort mai mare..., dar se poate! Dacă suntem pământ pietros, și acolo se poate lucra! Ați văzut că, în regiunile de munte, muntenii se apucă în fiecare primăvară și adună pietre și pietricele, să rămână locul bun, să poată sămânța să aducă roadă. Deci, se poate lucra și în situația aceasta. Dacă suntem pământ cu spini, atunci spinul și pălămida trebuie și ele smulse, deoarece se pot smulge, mai ales atunci când sunt mici. Aceasta este *prașila nevoințelor noastre!* Mai ales la Spovedanie se pot stârpi spinii și pălămidele din sufletele noastre. Poate aflăm, în urma analizei făcute, că suntem un pământ bun; se poate să existe și această variantă. Dar și în acest caz trebuie să luăm seama, iubiții mei, pentru că sămânța, oricât ar fi de bună, nu crește decât într-un pământ bine lucrat, chiar dacă este bun. Este sămânța bună, este și pământul bun. Dar dacă pământul nu este lucrat, tot nu se poate aduce roadă. Altfel, vă dați seama că noi nu am avea niciun merit. Ca să avem merit, înseamnă să lucrăm chiar dacă suntem pământ bun. Adică trebuie pământul săpat. Ce înseamnă să sapi pământul? Ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, de pildă, că *rugăciunea este plugăria sufletului.* Trebuie pământul să fie plivit. Ce înseamnă să plivim pământul? Cu postul, cu nevoințele și cu Spovedania. Mai trebuie ca, din când în când, pământul bun să fie și el îngrășat, iubiții mei. Să îl îngrășăm cu faptele de milostenie! Și mai ales, să nu uităm că, oricât ar fi pământul de bun, oricât de lucrat și de îngrășat, dacă el nu este udat, iarăși nu aduce roadă. Cum îl udăm? Cine îl udă? Îl udă ploaia harului lui Dumnezeu, dar trebuie și noi să venim cu

ceva. Ne dă Dumnezeu ploaia harului, dar trebuie să facem și noi un efort: *să venim și să ne așezăm sub ploaia acestui har.*

Trebuie să faci ceva! Și nu superficial, ci cu stăruință și răbdare, pentru că ești într-o permanentă luptă. Altfel, iubiții mei, prin nelucrare, orice pământ bun poate deveni rău, se poate înțeleni, încep să crească în el pălămidă și spini. Și în viața duhovnicească, iubiții mei, nu există stare pe loc! Ori urci, ori cobori! Trebuie să aducem roade, pentru că rostul vieții, sensul vieții este să aduci roade. Fără roade, numai cu frunze, nu dăm sens vieții noastre. Roada arată sensul. Și știm cum aducem roadă: „Dacă rămâneți în Mine, zice Hristos, veți aduce roadă multă! Fără de Mine nu puteți face nimic!" (*Ioan* 15, 5).

Să-L rugăm, iubiții mei, pe Domnul nostru Iisus Hristos să ne dea El putere ca întru răbdare să desțelenim și să lucrăm ogorul sufletului nostru. Să primim cu bucurie sămânța Cuvântului și, la căldura și sub ploaia harului dumnezeiesc, să aducem roade bine plăcute Domnului spre viața de veci, ca să spunem și noi odată cu Sfântul Apostol Pavel: „Nu eu, ci Hristos trăiește în mine!". Amin.

Duminica a XXII-a după Rusalii – Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr

(*Luca* 16, 19-31)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

„Zis-a Domnul: Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit. Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar și câinii, venind, lingeau bubele lui. Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam. A murit și bogatul și a fost înmormântat. Și, în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Și el, strigând, a zis: Părinte Avraam, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie! Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ți aminte că tu ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; și acum aici el se mângâie, iar tu te chinuiești. Și, peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca aceia care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi. Iar el a zis: Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin. Și i-a zis Avraam: Au pe Moise și pe proroci; să asculte de ei. Iar el a zis: Nu, părinte Avraame, ci, dacă cineva dintre morți se va

duce la ei, se vor pocăi. Și i-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți" (*Luca* 16, 19-31).

Iubiți credincioși,

Am ascultat această pericopă evanghelică și nu știm dacă este o pildă sau fapt real. Sfânta Evanghelie face doar această mențiune: „Zis-a Domnul...". Poate să fie o pildă, dar poate să fie o realitate pe care o cunoștea Mântuitorul. Ne întrebăm în mod firesc ce a vrut Domnul să ne comunice prin ea. În mare, ne dăm seama că este vorba despre atitudinea noastră în fața bunurilor lumii și despre felul în care ne ducem viața. Ne dăm seama că această atitudine depinde de concepția noastră despre viață, de credința noastră, de ținta vieții noastre. Și ne mai dăm seama că mântuirea noastră dincolo, în veșnicie, depinde de această atitudine. Astfel, ne vom îmbogăți cu adevăruri care privesc și comportamentul nostru și cu niște adevăruri care privesc cunoașterea unor taine ale Evangheliei, comportamentul nostru și credința noastră fiind în strânsă legătură. Nu este indiferent ce crezi în legătură cu ce faci. O dreaptă trăire presupune o dreaptă credință și, în oglindă, o dreaptă credință presupune o dreaptă trăire. Ați văzut că ne sunt înfățișate două tablouri, două acte, două planuri de existență: aici și dincolo, tărâmul acesta și tărâmul de dincolo, cum se spune în basmele noastre. Să vedem aici tabloul înfățișat. Este un crâmpei din realitatea noastră: bogatul și săracul. Și bogatul, și săracul sunt personajele desfășurării acestei drame umane. De aceea, este bine să ne privim pe noi în relație cu fiecare dintre aceste personaje.

Iată, bogatul..., un om bogat. Mai spuneam și altădată – și este bine să mai subliniem – că bogăția în sine, din punct de vedere moral, nu este nici rea, nici bună. Dar felul cum ai câștigat bogăția nu este indiferent, așa cum nu este indiferent cum folosești bogăția. Bogatul nostru cum folosea bogăția? Trăia în lux,

„în porfiră și în vison", îmbrăcăminte de mare preț. Luxul este o risipă, iubiții mei! Luxul este un păcat! Alții nu au cele necesare, iar tu nu mai ai unde să-ți depozitezi bunurile, nu ai unde să-ți pui hainele, costumele, rochiile, blănurile confecționate după ultima modă, iar dulapurile tale devin neîncăpătoare. Poate de multe ori te amăgești și îți spui: *nu am asuprit pe nimeni, este banul meu, muncit de mine, fac ce vreau cu el!* Așa ești tentat poate să zici, dar noi uităm, iubiții mei, că puterea de a câștiga acești bani, puterea de a munci, este de la Dumnezeu, că bunurile acestei lumi ni le-a dat El. Deci, dacă avem minte, dacă avem putere, dacă avem sănătate și am câștigat niște bani, să nu uităm că nu sunt de la noi, ci sunt daruri de la Dumnezeu. Și mai zice în Evanghelie că bogatul petrecea în fiecare zi. Și noi, creștinii, petrecem, nu? Și noi facem praznice. Să nu uităm relatarea nunții din Cana Galileii, prezentată în Sfânta Scriptură. La fel este acea masă la care a stat Sfântul Pavel cu toți cei din temniță pe care i-a botezat. Bogatul însă nu muncea, iubiții mei. El numai consuma bunurile lumii! Munca, e bine să știm, este un comandament moral. Citim în Sfânta Scriptură: „Dacă cineva *nu* vrea să lucreze, acela *nici să nu mănânce*!" (*2 Tesaloniceni* 3, 10). În Rai se muncea, pentru că zice acolo că i-a pus în grădina Edenului ca să o lucreze și să o păzească. „Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez !" – spunea Mântuitorul (*Ioan* 5, 17). Indiferent câte bunuri ai, trebuie să muncești, toți trebuie să muncească! Chiar și copiii trebuie să muncească – iată că avem o mulțime de copii aici –, copiii muncesc învățând bine și ajutând acasă părinții.

Petrecerea aceasta necontenită a bogatului înseamnă lene, înseamnă destrăbălare, înseamnă sfidare. Și mai zice un cuvânt, că era înconjurat bogatul de slavă. De care slavă? De slava deșartă și mincinoasă a omului. Și noi căutăm slava, iubiții mei! Căutăm slava lui Dumnezeu, că slava de la lume este pricină de necredință. Iată cum spunea Mântuitorul: „Cum puteți voi să credeți, când primiți slavă unii de la alții, și slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutați?" (*Ioan* 5, 44).

Sunt numai câteva trăsături ale bogatului care ne ajută să ne facem o idee despre portretul lui moral, despre concepția lui de viață. Este aceeași concepție ca a unora dintre contemporanii noștri, care zic că o viață are omul – *să mâncăm și să bem, să profităm de ea!* Aceasta era concepția bogatului, adică bogatul ignora faptul că are un suflet, ignora realitatea aceasta a vieții de pe celălalt tărâm, ignora mântuirea.

Trăsăturile morale ale bogatului ne apar și mai izbitoare când ne îndreptăm privirea asupra săracului. Ce se spune despre săracul Lazăr? Înainte de toate, trebuie să precizăm că nici sărăcia, din punct de vedere moral, nu este bună sau rea. Poți să fii sărac și să te mântuiești, sau sărac și să nu te mântuiești. Așa cum poți să fii bogat și să te mântuiești, sau bogat și să nu te mântuiești! Pentru caracterizarea morală a cuiva, nu sunt definitorii nici sărăcia, nici bogăția, ci cum te raportezi la ele. Săracul Lazăr parcă era un Iov: bolnav și plin de bube, flămând și singur. Nu era chiar singur, era în tovărășia câinilor, a câinilor care îi lingeau rănile. Dar n-a cârtit, iubiții mei, n-a hulit și n-a ocărât nemilostivirea bogatului. N-a învinuit pe Dumnezeu, cum facem noi adesea când avem necazuri sau sărăcie și dăm vina pe Dumnezeu: *De ce mi-a dat mie Dumnezeu asta?* De la cârtirea aceasta până la hulire nu-i decât un pas, spun Sfinții Părinți în *Didahii*. Bogatul îl cunoștea pe săracul Lazăr, deoarece ați văzut că, atunci când era în iad, a zis: „Părinte Avraame, trimite pe Lazăr". Atunci și-a adus aminte de el. Îl știa deci, dar nu-l băga în seamă... De aici și proverbul acela că: „Bogatul nu crede săracului". Când ai de toate, mănânci, bei, te distrezi, ai multă îmbrăcăminte..., nu crezi că altul nu are. Așa era acest bogat. Ia gândiți-vă: lui Lazăr nu i-ar fi trebuit mult. Ce spune Sfânta Scriptură? I-ar fi trebuit numai ce cădea de la masa bogatului. Fiți atenți la acest detaliu: nu ce rămânea, ci numai ce *cădea* de la masa bogatului. Niște fărâmituri și s-ar fi mulțumit. Să mai remarcăm că bogatul acesta, deși slăvit de oameni, nu are nume în Sfânta Scriptură, dar lui Lazăr, cel părăsit de oameni, i s-a

păstrat numele în cer. Și câți nu sunt, iubiții mei, precum Lazăr, care nu au nici măcar o cruce la mormânt, dintre cei care au murit prin prigoane, prin temnițe și prin închisori! Câți sunt însă ca bogatul, cărora li s-a păstrat numai numele pe niște monumente grandioase în cimitir!

Iubiții mei, privind cele două personaje ale acestui dramatic act al vieții, este cazul să ne punem niște întrebări. Dacă suntem bogați, nu cumva mergem și noi pe urmele bogatului nemilostiv? Dar poate spuneți: *Păi ce, suntem noi bogați?* Iubiții mei, noi, cei care suntem adunați aici, să privim lucrurile din perspectivă creștină. Avem Sfânta Carte drept călăuză. Și Sfântul Pavel, în privința aceasta, a bunurilor și a bogățiilor, zice așa: „Dacă *avem mâncare și îmbrăcăminte*, acestea *ne* vor fi de *ajuns!*" (*1 Timotei* 6, 8). Acesta este baremul! Ce este mai mult este prisos. Acum, să se gândească fiecare dintre cei care sunt aici, să se gândească la cămările lor, la șifonierele lor, la cecurile lor și să tragă concluzia. Iubiții mei, nu este rău să avem prisosuri. Este foarte bine dacă aveți cămările pline, dacă aveți bani la CEC și aveți multe lucruri. Nu e rău să ai prisos! Dar ce facem cu acest prisos? Știm noi că în lumea aceasta de lângă noi sunt bolnavi, săraci, flămânzi? În vremea comunismului ne erau ascunse lucrurile acestea..., dar acum știm, știm câte necazuri sunt în lume. Vă îndemn să mergeți la școala suferinței, pe la azile și pe la spitale, și veți învăța multe și de folos lucruri. Știm noi că avem un suflet? Știm noi că trebuie să ne îngrijim de mântuire? Știm că există și alte bunuri și alte valori decât cele materiale? Pentru că ați văzut că bogatul nu știa, credea că există numai bunuri materiale, trăia doar la nivel materialist. Acum, se poate naște întrebarea: dacă și noi suntem săraci, ce facem? Să ne răspundem creștinește, întrebându-ne: cum purtăm această sărăcie? Nu cumva invidiem? Nu cumva cârtim? Dacă e așa, iubiții mei, înseamnă că nu suntem *săraci cu duhul*, suntem săraci numai pe dinafară, iar inima ne este ahtiată după bogăție. De fapt, dacă te mulțumești cu ceea ce ai, chiar dacă ești

sărac, atunci ești bogat; și invers: dacă ești bogat și tot mai vrei să adaugi la bogățiile tale și nu ești mulțumit cu ceea ce ai, atunci ești sărac! Acesta este, iubiții mei, tabloul bogatului și al săracului de pe pământ. Dar iată că mor amândoi... Lazăr moare în mizerie și moare și bogatul în huzur. Moartea nu cruță pe nimeni! Cade deci cortina morții peste acest act. Și ni se descoperă nouă în pericopă câteva taine, câte ne sunt necesare în legătură cu viața de dincolo. De aceea, nu este bine să tot căutăm noi în plus, să ne ducem pe la spiritiști și mai știu eu pe unde să mai aflăm... Să nu ne ducem! Iubiții mei, este de ajuns să știm că există viața de dincolo, viața veșnică, că există lumea dreptății divine, unde sunt restabilite adevăratele merite și adevăratele răsplătiri. Lazăr și bogatul au fost răsplătiți în lumina acestui adevăr fundamental: bogatul este dus în iad, iar săracul Lazăr, în sânul lui Avraam. Este vorba despre prima Judecată, numită particulară, care nu este definitivă. Dacă ar fi definitivă, n-ar mai avea sens Judecata de Apoi, despre care ne-a vorbit Mântuitorul. Atunci se mai adaugă și *urmările faptelor noastre din viața aceasta*.

Mai aflăm din Evanghelie ceva, iubiții mei, iarăși foarte important: că, dincolo, ne păstrăm personalitatea noastră, cu posibilitatea de a cunoaște, de a judeca, de a ne aminti, de a simți, de a avea o voință, de a comunica. Ați văzut în discuția bogatului cu Avraam, și-a adus aminte de ce a lăsat dincolo, de ce simte, și-a păstrat personalitatea. Este bine să subliniem lucrul acesta, mai ales acum, când bântuie credințele greșite în legătură cu neantul, cu nirvana, cu credințele yoghiste sau budiste și așa mai departe. Ei spun că ne pierdem dincolo. Nu! Noi rămânem persoane, iubiții mei! Vă spun asta, pentru că sunt mulți dintre cei care practică yoga sau se duc și asistă la fel de fel de cursuri ezoterice și zic că sunt creștini, dar nu aprofundează creștinismul. Primesc încet-încet o mulțime de învățături false și se pomenesc, fără să-și dea seama, în afara Bisericii. Nu mai vin la Biserică și, mai ales, nu

vin să se spovedească și să primească Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

Mai aflăm, iată, că suferința păcătoșilor crește fiind pusă față în față cu odihna drepților. Lazăr este în odihnă, iar bogatul vede această odihnă și această liniște și suferă din ce în ce mai mult. Este tragic să îi vezi în bucuria cerului pe cei pe care pe pământ nu ai avut vreme să îi vezi în suferința lor!

Mai aflăm ceva. Vedeți? O simplă pericopă evanghelică și ce mulțime de învățături! Și noi tot nu ne mulțumim cu bogăția aceasta... De aceea spuneam că e greșită moda de a te duce să cauți adevăruri în afara Bisericii, fapt care duce la rătăcire. Aflăm că schimbarea locului dintr-o parte în alta nu depinde de voia noastră; „prăpastie mare este între noi și voi" – a fost răspunsul lui Avraam către bogat atunci când a cerut să trimită pe Lazăr să își moaie degetul în apă și să îi mai aline suferința. Adică, schimbarea aceasta nu se poate produce prin voia noastră. Numai Dumnezeu poate, cu mila Lui. De aceea, noi avem nădejde pentru cei plecați, pentru că, iată, Jertfa de pe Cruce se perpetuează până la sfârșitul veacurilor. Ceea ce se realizează prin Sfânta Liturghie este reluarea și reactualizarea Jertfei de pe Cruce. Aceasta se săvârșește în sfintele altare, iubiții mei! Această jertfă va îndupleca pe Cel milostiv spre îndurare. Noi, când așezăm părticelele de pe Sfântul Disc în Sfântul Potir, spunem cuvântul acesta: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici". Noi avem nădejde pentru cei plecați, de aceea facem parastase, mijlociri, de aceea îi pomenim la Liturghii, dăm sărindare, tocmai în nădejdea pe care o avem că Dumnezeu poate să schimbe starea celor care au ajuns la locul de dincolo.

Mai aflăm ceva: că cei de acolo mijlocesc pentru noi. Toți ați avut pe cineva apropiat care a plecat dincolo. Să știți că cei de dincolo sunt cu gândul la voi. Dacă un păcătos, cum era bogatul nemilostiv, a avut această posibilitate să mijlocească și se ruga pentru frații lui – aceasta este mijlocirea lui! –, ca să nu mai

pățească și ei aceeași osândă ca el, dar un om drept nu va putea mijloci pentru cei dragi ai lui? De aceea, noi solicităm ajutorul și mijlocirea sfinților. Și acesta este un argument pentru mijlocirea sfinților. Dacă un păcătos are posibilitatea să mijlocească pentru ai lui, cu atât mai mult are această posibilitate un om drept sau un sfânt, care știe să ceară lucrurile de folos.

Și mai aflăm ceva: că ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu ne aduce mântuirea. A cerut bogatul să trimită pe cineva dintre cei morți, că, dacă va veni, vor asculta de el. Și Avraam i-a spus: „Au pe Moise și pe proroci!", adică au Scriptura. Dacă nu ascultă de Moise și de proroci, și să vadă pe cineva înviat, tot nu vor crede. Deci, dacă ajungi să crezi și să asculți de Scriptură, atunci te mântuiești. Este limpede acest adevăr, nu trebuie să așteptăm să învieze cineva din morți. Tezaurul învățăturii care duce în sânul lui Avraam îl are Biserica. Cu toate acestea, unii sunt nepăsători și nu cred. Dar nu din motive raționale nu cred ei, ci pentru că nu vor să creadă! Fiecare după cum iubește: sfințenia sau păcatul. Aceasta este credința, și nu socotelile raționale ale minții omului. Vreau sau nu vreau să cred, după cum vreau sau nu vreau să trăiesc viață de sfințenie!

Ascultând de poruncile lui Dumnezeu și urmându-le, adică până la urmă *iubind*, vom ajunge la cunoașterea adevărului, după cum a spus Mântuitorul: „Dacă veți păzi poruncile Mele, veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi" (*Ioan* 8, 31-32). E limpede că bogatul ajunsese la locul rău pentru că nu ascultase de Scriptură, de proroci.

De aceea, să-L rugăm pe Domnul Iisus:

Doamne Iisuse Hristoase, fă ca descoperirile acestor taine, pe care Tu ni le faci prin Sfânta Evanghelie a Ta, să ne dea nouă hotărârea de a trăi după voia Ta, ca să avem și noi parte, ca și săracul Lazăr, atunci când zilele ni se vor sfârși, ca sufletele noastre să fie purtate de sfinții Tăi îngeri spre lumina cea neînserată și spre bucuria cea veșnică a Împărăției Tale! Amin.

Duminica a XXIII-a după Rusalii – Vindecarea demonizatului din ținutul gherghesenilor

(*Luca* 8, 26-39)

„Mai mare este Cel care este în voi decât cel care este în lume!"
(*Ioan* 4, 4)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Acesta este un cuvânt al Sfântului Evanghelist Ioan, care arată o realitate de care noi trebuie să ținem seama în lupta noastră permanentă cu satana. Este un cuvânt de întărire, un cuvânt de îmbărbătare, care ne asigură de faptul că Cel ce este în noi, adică Hristos, e mai tare decât cel ce este în lume și că nu trebuie să avem frică. Cuvântul acesta este, dacă vreți, un fel de rezumat, o sinteză a pericopei evanghelice de astăzi, pe care frățiile voastre ați ascultat-o la Sfânta Liturghie.

Venise Mântuitorul în ținutul gherghesenilor, trecând peste Lacul Ghenizaretului, unde avusese loc o furtună, pe care El a potolit-o spre mirarea tuturor. Iar ei se întrebau: „Cine este Acesta, că ascultă de El și valurile și vânturile?". Îl văzuseră pe Domnul făcând și alte minuni, vindecase tot felul de bolnavi, ba chiar înviase și morți. *Cine este Acesta?* Mereu să ne aducem aminte că, în timpul activității pământești a Domnului Iisus Hristos, ucenicii n-au ajuns dintr-odată la cunoașterea Lui ca Fiu al lui Dumnezeu. Li S-a descoperit treptat. Ucenicii au urmat o „școală" trei ani și

jumătate și au învățat încet-încet, așa cum învață copiii la școală, de la primele până la ultimele clase.

Iubiții mei, cele petrecute în ținutul ghergheseniIor le-au mărit uimirea și au făcut ca întrebarea „Cine este?" să revină mai cu putere. Gherghesa era o regiune din ținutul Decapolei. Între Galileea și Samaria, pe partea stângă a Iordanului, era un fel de confederație de zece cetăți, de aceea îi spuneau Decapole, care avea o oarecare independență. Aici trăia un popor de amestecătură, erau păgâni în general, cu o credință idolatră. Iar Domnul nu a venit întâmplător la acest popor, iubiții mei. El a arătat prin venirea aici – și iudeilor, și ucenicilor, dar și nouă – că n-a venit să mântuiască un singur neam, ci a venit să cerceteze toate neamurile. Și nu a venit doar pentru anumiți oameni, ci pentru tot omul care trăiește în lume. Venind aici și știind desigur ce avea să se petreacă, Domnul, prin minunea pe care a săvârșit-o atunci, sublinia și împlinea în mic însuși scopul pentru care a venit în lume, adică înfruntarea puterilor duhului celui rău. În acest ținut al ghergheseniIor, care, de fapt, este o icoană a lumii întregi, pentru care S-a întrupat și la care a venit Mântuitorul, Sfântul Ioan Gură de Aur remarca faptul că Domnul a găsit o furtună mai mare și mai puternică decât cea de pe Marea Tiberiadei: *furtuna patimilor*. Aceasta bântuia sufletele acestor gherghesenI, care erau în primejdia morții spirituale, înfățișați de acei demonizați despre care este vorba în pericopa evanghelică.

Sfânta Scriptură ne spune că, atunci când a coborât Domnul, L-a întâmpinat acest demonizat. Dramatică va fi fost această întâlnire! Înfățișarea lui era ca de fiară, își ducea viața prin morminte, umbla gol, sfărâma lanțurile și obezile cu care era legat, se zgâria cu cioburi, îi îngrozea pe toți pe care îi întâlnea, cu totul îndrăcit! Iubiții mei, este cumplită decăderea aceasta a ființei umane, îndrăcirea, este o cumplită și ucigătoare robie. Vedeți, îndrăcirea este o boală a sufletului care este posedat de cel rău, de satana, dar această boală chinuie și năruie și trupul. Pentru noi, cei care

credem, existența și lucrarea dracilor este o realitate, nu este un mod de a numi răul în general: *eh, răul...* Dracul este o realitate și lucrarea lui este o cruntă realitate! Știți foarte bine că s-a spus că cea mai mare biruință a satanei este să pună în gândul omului faptul că nu există. Dacă ne credem noi mai deosebiți și ironizăm: „Cum să fie chiar așa dracul, cu coarne și cu coadă?" și zicem că nu există, îi facem voia. Iconarii l-au închipuit în acest fel pe vrăjmașul, dar el există ca ființă, deoarece este înger căzut și noi avem descoperiri în privința aceasta. Nu avem voie noi, cei care credem în Dumnezeu și în Domnul nostru Iisus Hristos, să spunem că dracul nu există și că este așa „un rău general". Este o greșeală mare! Nu o greșeală simplă, ci un păcat mare, o erezie!

După cum spuneam, noi avem descoperire în Sfânta Scriptură că ei sunt îngeri care au căzut: *„Am văzut pe satana ca un fulger căzând din Cer!"* (*Luca* 10, 18), spunea Domnul nostru Iisus Hristos. Și știți cum L-au ispitit pe Domnul în timpul vieții. Sfântul Apostol Petru, ca să sublinieze această lucrare a vrăjmașului în lume, îl aseamănă pe diavol cu „un leu care răcnește și caută pe cine să înghită..." (*I Petru* 5, 8). Iar Mântuitorul a spus limpede despre el: „De la început a fost ucigaș de oameni și tată al minciunii!" (*Ioan* 8, 44). Apoi, iubiții mei, ce înseamnă acel război nevăzut despre care vorbesc Sfinții Părinți? Ei au fost implicați cu viața lor în această luptă permanentă cu satana. Sfântul Antonie cel Mare – despre care știți că s-a luptat ani de zile cu el – era chinuit zdravăn, dar nu s-a lăsat și l-a înfrânt până la urmă și a avut îndrăzneala de a-L întreba pe Dumnezeu: „Doamne, unde ai fost atunci?". I-a răspuns lui: „Eram lângă tine, Antonie!". Domnul este lângă noi în lupta aceasta. Și tot Sfântul Antonie a cerut să vadă această lucrare și i s-a arătat lucrarea demonică din lume și s-a îngrozit văzând toată țesătura vicleană care este asupra lumii. Și atunci a întrebat, simțindu-și slăbiciunea și slaba putere față de aceste curse diavolești: „Doamne, atunci cine se mai poate

mântui?". Și i s-a răspuns: „Smerenia învinge". Iată o armă care învinge toată puterea satanică.

În literatură, este prezent acest aspect în opera lui Dostoievski, mai ales în *Demonii*, sau la Goethe, în *Faust*. Apoi, iubiții mei, prezența păcatului în lume este ea însăși dovada acestei lucrări, pentru că păcatul nu este altceva decât o îndrăcire. Să nu vă mirați de acest cuvânt! Nu spunem noi când citim Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos: „Că nu am fiică, ci trup, care cumplit se îndrăcește cu patimile?". Deci, patima este îndrăcire, după cum *perseverența în virtute este îndumnezeire*. A venit Dumnezeu în lume, Domnul Hristos S-a coborât, S-a făcut Om, ca pe om să îl îndumnezeiască.

Iubiții mei, din minunea vindecării demonizatului, înțelegem o mulțime de lucruri. Întâi, că Domnul are puterea: El este Izvorul puterii, numai El! Cu această putere Domnul l-a învins pe satana, a vindecat pe îndrăcit și l-a făcut să fie ceea ce ar trebui să numim noi un om născut din nou. „Ce ai cu noi, Iisuse, Fiule al lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?" (*Matei* 8, 29), strigau îngroziți demonii, pentru că Domnul Iisus Hristos le poruncea să iasă din acel îndrăcit. Și zice mai departe Sfânta Scriptură că Îl rugau să nu le poruncească să meargă la adânc și nici să îi trimită afară din acel ținut, ci să le îngăduie să intre într-o turmă de porci. Și Domnul l-a întrebat: „Care îți este numele?". Și l-a răspuns: „Legiune este numele meu" (*Marcu* 5, 9). O legiune era cea mai mare unitate militară romană și cuprindea cam vreo șase mii de oameni, călăreți și pedestrași. Deci, cam atâția draci erau acolo. Și le-a dat voie să intre într-o turmă de două mii de porci, care pășteau pe-aproape. Oamenii aceștia erau păgâni, nu țineau rânduielile iudeilor, care nu mâncau carne de porc. Porcii s-au aruncat de pe țărmul înalt și s-au înecat în mare. Sigur că ne mirăm, ne dăm seama de puterea lui Dumnezeu, dar mai ales trebuie să ne minunăm și de adevărurile care au fost descoperite cu această ocazie și pentru noi. Orice act al Domnului nostru Iisus

Hristos nu este fără însemnătate. Orice minune, orice dovadă a puterii lui Dumnezeu este cuvânt și învățătură pentru noi. Iată un cuvânt de la care să pornim: dracii Îl mărturisesc pe Iisus ca Fiu al lui Dumnezeu. Apostolii încă nu știau, dar dracii Îl declamă ca Fiul lui Dumnezeu. Dar pentru aceasta nu înseamnă că vor împărăți cu Fiul lui Dumnezeu. Credința lor este cunoscătoare, doar atât. Nu mântuiește, așa după cum a fost în vechime și în cazul credinței gnosticilor și a altor mulțimi de secte care au apărut la începutul creștinismului.

Dar în afară de cei vechi, sunt și gnostici noi. În vremea noastră, sunt o mulțime de gnostici, o mulțime de oameni care – zic ei – lucrează cu Hristos, dar care au, de fapt, credința dracilor. Ia gândiți-vă la toți teozofii, antropozofii, spiritiștii, yoghinii și așa mai departe. Că, zic unii, îi învață să se roage, îi trimit și la biserică. Iubiții mei, să luăm seama să nu fim înșelați, mai ales în privința aceasta, că mulți zic că au fost ei la nu știu ce școală sau cursuri și au ajuns de gradul unu sau doi sau trei și au fost trimiși chiar și la biserică să se spovedească și să se împărtășească. Da, dracul face o mulțime de lucruri înșelătoare! Nu uitați că Sfântul Pavel spunea că satana apare sub chip de înger luminos, uneori a apărut și sub formă de Domnul Hristos, li se arată așa-zisul Hristos. Dar nu-l primesc cei care sunt versați în viața duhovnicească. Aceștia, chiar și dacă li Se arată Hristos, zic că nu sunt vrednici de aceasta. Nu Se supără Domnul Hristos că spun aceasta – știe că o fac din prudență, spre a nu greși față de Hristos. Satana are posibilitatea să se arate și să se manifeste în diferite feluri, ca să îl înșele pe om, că el niciodată nu spune că face un lucru rău, el spune că face numai bine: *Hai la mine, la școli, unde te învăț radiestezie, bioenergie, cristaloterapie...* și așa mai departe. Dar nu trebuie să iei seama la aceste ademeniri, să ajungi să crezi tu despre tine că ești grozav, că ești puternic, că tu faci, și nu harul lui Dumnezeu. În felul acesta, deodată te-ai lepădat de Hristos!

Deci, această credință drăcească nu este mântuitoare. Mântuitoare este numai credința lucrătoare prin dragoste, care duce la împlinirea voii lui Dumnezeu. Dar ceea ce este tulburător, iubiții mei, este să constați că unii oameni nu au nici măcar această credință drăcească. Ei zic că nu cred, deși „demonii cred și se cutremură!" (*Iacov* 2, 19). Unii nu cred, sunt atei, își zic liber-cugetători. Vedeți ce decădere? Ei nu au teamă de Dumnezeu, deși dracii au! Acești atei nu au nici măcar credința drăcească, nu au frică de Dumnezeu, așa după cum este și vorba din popor: un om fără frica lui Dumnezeu... De aceea se întâmplă toate blestemățiile, că acești oameni nu au frică de Dumnezeu. Lucru îngrozitor este să fii mai prejos decât demonii! Dar de ce se cutremură dracii? Pentru că și pe ei, care sunt îngeri care nu și-au păstrat vrednicia, îi așteaptă Judecata zilei celei mari. Ei vor moșteni iadul, împreună cu toți care fac voia lor. De aceea și demonii din ținutul gherghesenilor, ați văzut, au strigat îngroziți: „Ai venit aici mai-nainte ca să ne chinuiești?". Înainte de ce? Înainte de ziua Judecății. Ei știu că acum au o libertate oarecare, mai au încă o libertate până la Judecata cea mare, după cum și oamenii răi au libertate până la Judecata de Apoi. Au și ei o libertate, spunea Fericitul Augustin, „cum are libertate un câine legat în lanț". Dacă intri în raza lui de activitate, dacă ești nechibzuit și intri în acest perimetru și dacă nu ești înarmat, sigur că te mușcă. Dar cine te pune să intri în raza lui de activitate?

Revenim! Demonii au preferat porcii, au cerut voie să intre în turma de porci și ați văzut că Domnul le-a îngăduit. Știți de ce? Ca să scoată în evidență chipul omului în care locuiesc dracii. Pentru că există o mocirlă a lăcomiei, a beției, a desfrânării, a trândăviei, a urii – o mocirlă precum a porcilor, în care e posibil să ne scufundăm și noi. Luând aminte la cele ce s-au petrecut atunci și la această minune pe care a făcut-o Domnul, constatăm că s-au petrecut în ținutul gherghesenilor două fapte izbitoare. Mai întâi, vindecarea acestui îndrăcit, care îngrozea lumea, și, apoi, înecarea

porcilor, care erau o sursă de câștig pentru stăpânii acelor oameni care îi păzeau. Ne punem întrebarea: care dintre aceste fapte i-a scos pe gherghesenii din cetate și din satele din jur și i-a făcut să vină acolo? Minunea vindecării sau înecarea porcilor? Deoarece s-a dus cineva și i-a anunțat. Sfânta Scriptură ne spune că pe fostul îndrăcit l-au aflat la picioarele Domnului; dintr-un om îngrozitor, el a devenit un om liniștit, îmbrăcat și întreg la minte. Este o imagine minunată aceasta, iubiții mei, a ceea ce ar trebui să fie oamenii, adică și noi: să fim întregi la minte, la picioarele Domnului... Dar locuitorii de acolo nu au înțeles această minune. În loc să se bucure și să-L slăvească pe Domnul nostru Iisus Hristos pentru minune, s-au înfricoșat și L-au rugat să plece de la ei. De fapt, L-au izgonit! Ce deosebire între acești gherghesenі și locuitorii Siharului, ai Samariei, care, după ce au cunoscut Cine este, L-au rugat să mai rămână în cetatea lor și El a mai rămas câteva zile. Iar aceștia „L-au rugat", de fapt L-au izgonit din ținutul lor. Știți ce-i adusese aici? Paguba! Nu-i mișcase nici suferința îndrăcitului, nici mila și alinarea pe care i le acordase Domnul: ei s-au înspăimântat de paguba suferită și probabil de altele care mai puteau veni. La ei, deci, cumpăna valorilor înclina mai mult spre materie. Nu înțelegeau că un suflet valorează mai mult decât o turmă de porci și decât toată lumea, după cum ne-a spus Mântuitorul: „Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?" (*Matei* 16, 26). Ei nu au înțeles că nici toată lumea materială nu valorează cât sufletul unui om. Trebuie să constatăm că, până la urmă, gherghesenii erau și ei în stăpânirea acestor demoni, de aceea și demonii Îl rugaseră pe Domnul să nu îi alunge din acel ținut. Domnul nu l-a lăsat pe bărbatul acesta vindecat să Îl urmeze, ci i-a zis: „Du-te la ai tăi și spune-le toate câte ți-a făcut ție Bunul Dumnezeu!" (cf. *Marcu* 5, 19). El a vrut ca prin acest om să îi mântuiască și pe gherghesenі; acesta devine un apostol, un propovăduitor, un misionar, o mărturie a puterii și a milei lui Dumnezeu. Ia gândiți-vă, pe câți nu îi va fi întors el de la pierzare! Iubiții mei, și nouă ne poruncește Domnul să spunem cât

bine ne-a făcut Dumnezeu! Știți de ce ne poruncește așa și de ce ne subliniază binele pe care ni l-a făcut El? Cei care veniți la biserică, la Biserica lui Hristos, nu ați avut parte frățiile voastre de această curățire a sufletului, de scăpare de această îndrăcire? Că aceasta este păcatul și patima! Avem, astfel, datoria să spunem lumii cât bine ne-a făcut nouă Bunul Dumnezeu! Avem datoria să spunem că aici este mântuirea. Avem datoria să spunem că așa se realizează echilibrul omului și pacea interioară.

Iubiții mei, poate și noi ne situăm cumva în țara asta a gherghesenilor, în ținutul păcatului, în zona orbirii. Domnul, prin chemările Bisericii, ne solicită inima și ne întinde mâna. Să nu facem ca locuitorii acelui ținut, să nu-L alungăm pe Domnul Hristos pentru porcii păcatului, să tragem zăvoarele ruginite ale ușii inimii. Știți că numai noi avem posibilitatea de a deschide aceste zăvoare, deoarece ele sunt în interiorul nostru. Vă amintiți cuvintele Domnului: „Iată, Eu stau la ușă și bat!" (*Apocalipsa* 3, 20). Ușa nu are clanță pe dinafară, numai pe dinăuntru, numai noi avem puterea de a deschide. Poate este greu, de multe ori zăvorul poate să fie ruginit și înțepenit, dar Îl rugăm pe Domnul să ne ajute: „Poruncește-mi și voi deschide *ușile pe care Tu* Însuți *le-ai zidit*, și intră cu iubirea Ta de oameni, pe care pururea o ai...", spune o rugăciune a Sfântului Ioan Gură de Aur dinainte de Împărtășanie. Așadar, să ne deschidem inima, iubiții mei, și să-L primim pe El, Care este Izvorul puterii, ca să rămână la noi și să cineze cu noi, așa cum spune El, adică să facă acest act de mare intimitate: să ne inunde inima de pacea și de bucuria de a trăi împreună cu El. Să rămână în noi și să rămână în cetate, să facem cum au făcut cei din Sihar, să-L rugăm să rămână în cetate, în obștea noastră, adică în familia noastră, să rămână în școală, să rămână în spitale[4], să rămână în

[4] Părintele face referire aici la marea tulburare pe care autoritățile neocomuniste ale anilor 1993 au făcut-o dorind desființarea așezământului creștin *Spitalul Christiana*, pe care l-a ctitorit alături de doctorul Pavel Chirilă.

tot neamul românesc. Aceasta trebuie să facem, să-L rugăm pe Domnul să rămână! Spuneam că sămânța gherghesenilor n-a pierit. Minciuna și viclenia există. Dacă există fii ai lui Dumnezeu, există și fii ai satanei. Cei care sunt înfiați sunt fii ai lui Dumnezeu, iar fii ai satanei sunt cei care, împreună cu el, lucrează la dislocarea realităților celor adevărate, la despărțirea fraților, la dezbinări... Cuvântul „diavol" aceasta înseamnă: două voințe, dezbinare.

De aceea, noi să Îl rugăm pe Domnul să rămână și în inima noastră, și în obștea noastră, în cetatea noastră, deoarece „gherghesenii" de azi vor să ni-L arunce pe Hristos din inimă, din școli, din spitale și de pretutindeni, așa cum au făcut o jumătate de secol. Avem datoria să-i împiedicăm, iubiții mei, că, altfel, înseamnă că suntem părtași, înseamnă că nu suntem fii ai lui Dumnezeu. Un fiu al lui Dumnezeu trebuie să lupte cu armele cele bune, să lupte permanent pentru a-i împiedica pe cei care fac rău, pentru ca răul aceasta să nu se întindă mai departe, să nu îi afecteze pe copiii noștri, pe nepoții noștri, pe urmașii noștri, pe toți ceilalți din jurul nostru. Nu au dreptul, iubiții mei, să Îl alunge pe Hristos din viața noastră! Și să nu ne fie frică! Am început cu un cuvânt și cu același cuvânt termin: „Cel ce este în voi este mai mare decât cel ce este în lume!". Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XXIV-a după Rusalii – Învierea fiicei lui Iair

(*Luca* 8, 41-56)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Să dăm slavă lui Dumnezeu ori de câte ori auzim cuvântul Sfintei Scripturi și să ne bucurăm mereu, ca și cei care Îl înconjurau pe Domnul! În acest fel, ne vom împărtăși și noi – ca și ei – de darul minunilor Sale.

Astăzi, la Sfânta Evanghelie, au fost înfățișate conștiințelor noastre două minuni pe care le-a săvârșit. Două minuni care, pe de o parte, ne arată dumnezeirea Lui; pe de altă parte, ne pun în evidență niște învățături, niște adevăruri de credință pe care trebuie să ni le însușim. Să-L rugăm de aceea pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să înțelegem care este chemarea Evangheliei adresată nouă astăzi. Spune Sfânta Evanghelie că, atunci când S-a întors Domnul din ținutul gherghesenilor, unde tămăduise un îndrăcit, l-a primit mulțimea – toți Îl așteptau. De obicei, Domnul era căutat de oameni simpli și mai rar de către oamenii sus-puși. Totuși, au fost și astfel de oameni, printre care se numără Nicodim, centurionul care i-a cerut ajutorul și, iată, acum Îl caută Iair, mai-marele sinagogii: „Și iată a venit un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să intre în casa lui, căci avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, și ea era pe moarte" (*Luca* 8, 41-42). Așadar, un mare necaz îl făcea pe Iair să Îl caute pe Domnul. Iubiții mei, de multe ori necazurile – care mai întâi ne tulbură – ne duc la Dumnezeu. Un lucru

neplăcut ajunge, prin rânduiala lui Dumnezeu, să te determine să ajungi la starea ta normală, firească. Și starea firească este legătura cu Dumnezeu, liniștea. Paradoxal, un necaz te ajută să refaci legătura ta cu Dumnezeu și să-ți recapeți liniștea!

Domnul a răspuns chemării lui Iair, pentru că a văzut credința și nădejdea lui, a văzut și smerenia lui – căzuse în genunchi în fața Lui. A văzut și curajul lui – că el, mai-marele sinagogii, de față fiind și fariseii, cere ajutorul Învățătorului Care era urât de ei. Și a văzut Domnul, iubiții mei, mai ales această durere sfâșietoare de părinte! Mergând Domnul, mulțimea Îl îmbulzea – curioasă, vă dați seama –, pentru că în fața lor se desfășura un fapt deosebit. La un moment dat, Domnul Se oprește și întreabă: „Cine s-a atins de Mine?". Și pentru că nimeni nu răspundea, Petru, în numele celorlalți, spune: „Doamne, nu vezi că toată lumea Te îmbulzește și mai întrebi cine s-a atins de Tine?". *Toată lumea s-a atins!* Dar Domnul Iisus a răspuns: „S-a atins de Mine cineva, căci am simțit cum a ieșit o putere din Mine". Și, atunci, o femeie a venit în fața Lui, a căzut în genunchi și a mărturisit că ea este cea care s-a atins de Domnul. Iată cum relatează Sfânta Scriptură: „O femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge și cheltuise cu doctorii toată averea ei și de nici unul nu putuse să fie vindecată, apropiindu-se pe la spate, s-a atins de poala hainei Lui și îndată s-a oprit curgerea sângelui" (*Luca* 8, 43-44).

Când Mântuitorul a întrebat: „Cine s-a atins de Mine?" și când a spus că a simțit o putere ieșită din El, femeia a văzut că nu a putut rămâne tăinuită și a căzut înaintea Lui, tremurând. Această femeie era, după Tradiție, o grecoaică din Cezareea lui Filip și se numea Veronica. Ea numai auzise de Iisus și crezuse în El, de aceea Domnul a lăsat cu mila Lui ca ea să fie vindecată. Femeia a avut credință, dar a avut și o mare perseverență. I-a zis Mântuitorul: „Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace!" (*Luca* 8, 48). Vedeți? Se poate vorbi de un curaj al credinței. Femeia aceasta are curajul credinței. Mereu când este vorba de credință și de cuvintele Domnului: „credința ta te-a mântuit!", trebuie să subliniem

ceea ce am mai spus și în alte ocazii: faptul că nu omul prin puterile lui se mântuiește. Credința este deschiderea și dorința noastră de a primi harul și lumina și puterea lui Dumnezeu, deoarece, pe lângă credința femeii, care era necesară, Domnul Însuși spune: „am simțit o putere care a ieșit din Mine". Deci, credința a fost numai deschiderea ușii, a ferestrei, a fost o curățare a ferestrelor pentru a pătrunde razele de lumină, harul lui Dumnezeu, puterea dumnezeiască. Trebuie deci să înțelegem că vindecările prin credință nu sunt autosugestii, sunt relatate de Sfânta Scriptură ca minuni ale Domnului. Se poate spune, iubiții mei, că, prin credința noastră, „determinăm" puterea lui Dumnezeu. Determinarea o așezăm între ghilimele, deoarece, de fapt, puterea lui Dumnezeu ni se dăruiește. Dar noi, dacă dorim această putere, dacă ne deschidem, iată că Dumnezeu ne dă această putere. Și, în general, mila lui Dumnezeu ni se dăruiește nouă oricând, dacă o cerem cu credință, în orice situație ne-am afla. Iar credința trebuie cultivată cu perseverență, pentru ca harul și puterea lui Dumnezeu să poată lucra asupra noastră. După cum razele soarelui se răsfrâng într-o apă limpede și fără valuri, tot așa și harul lui Dumnezeu, razele harului lui Dumnezeu se răsfrâng într-un suflet curat și netulburat. *Un suflet curat și netulburat este precum un lac limpede și fără valuri în care se răsfrâng razele soarelui.*

Într-o rugăciune dinaintea Sfintei Împărtășanii, când cerem să ne unim cu Hristos, se pomenește de această atingere a femeii de veșmântul Mântuitorului, prin care a primit vindecare. Și se spune că noi chiar întreg Trupul Domnului îl primim, nu doar ne atingem de El. Și atunci ce har și ce putere trebuie să avem noi dacă ne deschidem ca să primim Trupul și Sângele Domnului! Aceasta este, de altfel, darul și minunea de necuprins la care suntem părtași, bineînțeles, întâi prin mila Domnului, dar și prin credința și deschiderea noastră către mila Sa.

După ce s-a vindecat femeia aceasta, nădejdea lui Iair a crescut. Însă, când se îndreptau către casă, a venit cineva de la

mai-marele sinagogii și i-a zis lui Iair: „Fiica ta a murit; nu mai osteni pe Învățătorul" (*Luca* 8, 49). Ce prăbușire se va fi petrecut atunci în sufletul lui de tată! Dar și ce licăr de speranță când aude: „Nu te teme; crede numai și se va izbăvi!" (*Luca* 8, 50). Îl întărește, iubiții mei, pe Iair, nu-l lasă să cadă în deznădejde, așa cum ne întărește și pe noi. Ne întărește pe noi mereu, atunci când suntem la un impas, când o suferință sau o tulburare mare ne copleșesc.

Iubiții mei, să nu deznădăjduim niciodată! Iată că avem atâtea pilde în Sfânta Scriptură în care se vede cum Domnul permanent este cu mila Lui lângă noi. Ochiul Lui milostiv este permanent ațintit asupra noastră, prezența Lui este mereu o realitate. Suntem lângă El și El lângă noi și este în noi cu mila Lui. Să nu uităm acest lucru! Să știm că, așa cum îl întărea pe Iair, ne întărește și pe noi în necazurile și în tulburările noastre de tot felul.

Au ajuns acasă la Iair și nu a lăsat să intre cu El decât numai pe Petru, pe Ioan, pe Iacob și pe tatăl copilei și pe mamă. Și toți plângeau și se tânguiau pentru fiica lui Iair. Iată însă că Domnul le spune: „Nu plângeți, n-a murit, ci doarme!" (*Luca* 8, 52). Și ei L-au luat în râs; știau că fata a murit și nu au înțeles ce le spune acest Învățător. Ei nu știau că, de fapt, moartea nu este decât un somn. Oare noi plângem când doarme cineva? Și atunci, Mântuitorul i-a scos pe toți afară și, apucând-o pe fetiță de mână, i-a strigat: „Talita kumi!" – „Copilă, scoală-te!". Și duhul s-a întors în ea și a înviat. Și a poruncit El să i se dea de mâncare, să nu creadă ceilalți că e aparentă învierea ei. Și au rămas uimiți părinții ei, iar El le-a poruncit să nu spună nimănui ce s-a întâmplat.

Iată, acestea sunt minunile! Iubiții mei, pentru noi, creștinii, minunile nu sunt pricini de poticnire. În ce sens? În sensul părerilor pe care le susțin unii: „Ei, cum, Dumnezeu face legi și tot Dumnezeu le calcă?", pretind aceștia. Dar minunea nu este o călcare a legii, ci un act suprafiresc, pentru că Dumnezeu Însuși este suprafiresc, este dincolo de legile noastre limitate. Propriu-zis, are legi de care noi ne împărtășim prin credință, dar tot legi sunt,

iubiții mei! Pentru noi, creștinii, minunile sunt niște lucruri firești. Sunt firești, pentru că sunt conforme cu firea noastră. Firea noastră are o structură veșnică! Numai dacă privești pe om astfel, ca o ființă veșnică, îți dai seama că o minune este un lucru care se înscrie în realitatea veșniciei. Dacă privești viața numai ca ceva ce este aici, dacă tu crezi că ești numai trup și că există numai materie, sigur că nu poți accepta o lege suprafirească. Dar dacă știi că ești ființă veșnică și că te așteaptă veșnicia și dacă ai credință în Dumnezeu Cel veșnic, Care a făcut toate și susține toate, atunci nu mai separi lucrurile firești de cele suprafirești, ci, dimpotrivă, privești minunile ca pe o arvună a *vieții de minune* pe care o vom trăi dincolo. Iubiții mei, ia să ne gândim, dacă am avea noi ochi de văzut, și viața de aici este o necontenită minune. Chiar viața aceasta pe care o numim materială este o necontenită minune! Corpul omului, alcătuirea lui, fiziologia lui, apoi plantele și animalele cu alcătuirile lor, legile din natură, din microcosmos și din macrocosmos, dacă vrei să le cunoști, te minunezi! Numai că – după cum spunea cineva – *omul modern a uitat să se mire și să se uimească*. El ia contact cu toate realitățile vizibile și crede că la aceasta se reduce toată viața. Nu mai are vreme să se minuneze, să se mire, nu mai are timp să mediteze, ca să vadă că și viața cea trecătoare este o minune.

Minunea, iubiții mei, ni-L arată pe Domnul Hristos ca pe Dumnezeu și ne întărește credința cu aceste dovezi. Minunile sunt niște dovezi ale puterii dumnezeiești, de care ne putem împărtăși și noi, așa cum s-au împărtășit și femeia care s-a vindecat de scurgerea sângelui și fiica lui Iair care a fost înviată. Puterea Domnului iradiază mereu în viața Bisericii, mai ales prin Sfintele Taine, mai ales prin Sfânta Împărtășanie. Iubiții mei, nu știm cum să accentuăm mai mult lucrul acesta! Puterea lui Dumnezeu este în Biserică și radiază pentru noi și este la dispoziția noastră prin Sfintele Taine, îndeosebi prin Taina Sfintei Împărtășanii, prin care ni Se dăruiește Hristos, ni Se așază la un prânz duhovnicesc, ca să ne împărtășim cu El. Suntem chemați permanent la fiecare Sfântă

Liturghie, când vine preotul și iese cu potirul spunând: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați". Chemarea este pentru toată lumea și nu numai din când în când, de Crăciun sau de Paști sau în cele patru posturi, ci permanent! Vă spuneam că permanent se împărtășeau creștinii în Biserica primară la Sfânta Liturghie. Trebuie să ne pregătim. Și pregătirea noastră înseamnă să ne spovedim, să ne cunoaștem păcatele și mizeriile noastre. Să fim vrednici, deși niciodată nu suntem vrednici să ne împărtășim, niciodată nu suntem vrednici să Îl primim pe Hristos și să ne atingem de El. *O singură vrednicie există: să avem conștiința că suntem nevrednici!* Dar, în același timp, să avem și încredere în mila lui Dumnezeu, în dragostea Lui care ne copleșește. Deși am conștiința mizeriei mele, cu credință și cu dragoste mă apropii, după cum spun și în rugăciunea dinaintea Împărtășaniei: *Doamne, știu că nu sunt vrednic să intri sub acoperământul sufletului meu, dar sunt și făptura ta și nu vreau să fiu prins de lupul cel înțelegător dacă întârzii...* Și iau Împărtășania nu pentru că sunt vrednic, ci pentru ca să ard spinii păcatelor.

Iubiții mei, Evanghelia de astăzi ne-a pus în fața conștiințelor noastre credința și îndrăzneala femeii cu scurgere de sânge și ne-a pus în față credința părintelui copilei. Ce mult înseamnă un părinte plin de credință! Ce putere are Iair, vă dați seama? Nu i-a păsat de cei care au râs și a avut nădejde în Domnul! Vă dați seama ce înseamnă un părinte credincios pentru copilul lui? Și ce a realizat el prin credință? A realizat o înviere! Să ia seama părinții la modelul acesta când este vorba de copiii lor! Știm că sunt mulți copii de-ai noștri care sunt bolnavi sufletește, uneori pe moarte sau chiar morți sufletește... Dar să nu deznădăjduim, iubiții mei, gândindu-ne la Iair și la ce a putut să obțină el prin credința lui și prin dragostea lui.

Să ne apropiem, iubiții mei, cu îndrăzneală și cu smerenie, cu credință și cu perseverență de Izvorul puterii, adică de Domnul nostru Iisus Hristos, și vom avea și noi parte de pace și de bucurii nebănuite. Amin.

Duminica a XXV-a după Rusalii – a Samarineanului milostiv

(*Luca* 10, 25-37)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Când citim ori ascultăm pildele Mântuitorului, în dreptul fiecăreia suntem tentați să spunem: este cea mai frumoasă! Desigur, fiecare pildă fiind frumoasă în felul ei, dar și plină de învățăminte, nu se poate face o ierarhizare a lor. Cel mult, se poate recunoaște dreptul fiecărui om să le ierarhizeze, în funcție de folosul pe care l-a simțit de pe urma uneia sau alteia, într-un moment sau altul al vieții lui. Într-un anume fel, pildele din Evanghelii pot fi asemănate cu florile dintr-o grădină îngrijită: posibil să avem aceeași tentație de a spune în dreptul fiecăreia, când ne oprim, o mirosim, o privim: e cea mai frumoasă! Ori la o expoziție de icoane pictate după rânduială, același sentiment să-l avem când ne oprim la fiecare: ce frumoasă e! Pare a fi cea mai frumoasă!

Pilda de astăzi este într-adevăr foarte frumoasă, din toate punctele de vedere: conținut, mesaj, stil. Foarte simplu exprimat, se poate spune că frumusețea ei este dată de frumusețea comportamentului samarineanului milostiv. Adâncind, de frumusețea și simbolismul conținutului.

Recitim pilda, pentru cei care nu ați ajuns la momentul citirii Evangheliei:

„În vremea aceea a venit la Iisus un învățător de lege, ispitindu-L și zicând: Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața

de veci? Dar Iisus a zis către el: Ce este scris în Lege? Cum citești în ea? Iar el, răspunzând, a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău, ca pe tine însuți. Atunci Iisus i-a zis: Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu. Dar el, voind să se îndreptățească pe sine, a zis către Iisus: Și cine este aproapele meu? Iar Iisus, răspunzând, a zis: Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat lăsându-l aproape mort. Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc, venind și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin; apoi, punându-l pe asinul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da. Deci, care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a răspuns: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea!" (*Luca* 10, 25-37).

Iubiții mei, n-o să vă spun o noutate afirmând că toate pildele Mântuitorului pleacă de la fapte ori întâmplări reale. În povestirea pe care o relatează Evanghelistul Luca, Mântuitorul transpune în pildă un fapt istoric real, vrând să scoată în evidență superioritatea Legii Noi, a Noului Testament, față de cea a Vechiului Testament. A Legii, dar și a comportamentului. În timp ce în Legea Veche „aproapele" era doar confratele iudeu, în cea Nouă aproapele este orice om, indiferent de continent, țară sau etnie. Dar simbolismul ei depășește limitele înțelesului istoric și geografic.

O tâlcuire simplă, pe înțelesul tuturor, este aceasta: Ierusalimul simbolizează Raiul, iar Ierihonul, ținuturile locuite de oameni. Omul căzut, Adam și urmașii săi până la sfârșitul veacurilor.

Tâlharii, diavolii. Rănile arată relele pe care ei le pot face oamenilor, fără să poată însă a lua viața: cel căzut era aproape mort, dar viu totuși! Preotul și levitul, slujitorii Legii Vechi, care „trec" și nu-l ajută, arătându-se limitele înguste ale Vechiului Legământ. Samarineanul milostiv este Iisus Hristos, Mântuitorul și Vindecătorul omenirii. Untdelemnul și vinul simbolizează Sfintele Taine, dimpreună cu toate darurile binefăcătoare pe care ni le-a dat El. Casa de oaspeți, hanul, simbolizează Biserica. Gazda – slujitorii Bisericii. Iar cei doi dinari, Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură. Întoarcerea Samarineanului – a Doua Venire a Mântuitorului, iar plata pentru ce s-a mai cheltuit simbolizează răsplata ce se va oferi slujitorilor vrednici.

Iubiții mei, așa cum ați auzit, pilda se încheie cu aceste cuvinte: „Mergi și fă și tu asemenea!". Practic, acesta este mesajul pentru noi, creștinii, să procedăm la fel în situații similare. Adică iubirea aproapelui, pe care teoretic toți o mărturisim, să fie manifestată prin fapte concrete. Practic, *să-L imităm pe Hristos!* În cuvinte, fapte, gesturi. Îngăduiți o paranteză: vorbind de „imitare", îmi amintesc de o carte deosebit de frumoasă și folositoare, pe care o recomandăm călduros spre lectură: *Imitatio Christi*, tradusă și în limba română, cum e, de altfel, tradusă în foarte multe limbi. Sunt chiar opinii potrivit cărora această carte ar fi a doua ca răspândire în lume, după Biblie. Autorul ei este Thomas de Kempis, un călugăr augustinian din Evul Mediu, secolul al XV-lea.

„A face asemenea" lui Hristos, a sluji aproapelui adică, se poate împlini în două moduri: individual și colectiv. Individual, *cu timp și fără timp*, fiecare dintre noi, pe cont propriu, în locurile și între semenii de viețuire și conviețuire. Colectiv, în sânul diferitelor asociații creștine, cu programe și mijloace bine organizate. Slavă Domnului! – libertatea de acțiune dobândită în urma jertfelor din decembrie 1989 este benefică în acest sens și, așa cum știm, s-au înființat diferite asociații, mai mari sau mai mici, cu activități ce au drept scop ajutorarea săracilor, a bolnavilor, îndeosebi

a celor care nu au pe cineva din familie să-i ajute. Între asociații se numără și *Christiana* din București, care a deschis și primul spital creștin din România, în București, în strada Pantelimon, numărul 2. Asociația cuprinde medici, preoți, personal medical auxiliar, voluntari. Este sprijinită financiar și de stat, dar și de persoane particulare – le-am numi „samaritene"... Sufletul Asociației este doctorul Pavel Chirilă, cunoscut mai ales pentru metodele terapeutice care se ghidează după principiile creștine.

Revenind la pilda evanghelică de azi, iubiții mei, socotim util să pomenim faptul că ajutorarea samariteană, de orice fel ar fi, trebuie să țină seama de situațiile concrete, îndeosebi de cei „căzuți între tâlhari", de vârsta, starea socială, trebuințe. Dacă, înainte de căderea comunismului, „tâlharii" cei mai periculoși erau propagandiștii ateismului și executanții ordinelor dictatoriale, după „revoluția" din 1989, neamul nostru are de înfruntat alți „tâlhari", înrolați în serviciile feluritelor curente și apucături: adepți ai New-Age-ului, ai practicilor yoga, ai feminismului fără principii, ai așa-numitei egalități de gen, ai transsexualității, ai căsătoriilor între parteneri de același sex, ai practicii consumului de droguri și câte altele! Iar cei mai vulnerabili în fața acestui val de pericole uriașe sunt copiii și tinerii. De aceea am insistat și insistăm pentru introducerea religiei în școli, cu statut bine definit, cu profesori devotați, dar și cu manuale potrivite vârstei și înțelegerii elevilor. A te îngriji atent de educația copiilor, în general, și de educația lor sufletească în mod special este un act samaritean de importanță covârșitoare. În această privință, educatorii de acum pot lua exemple bune de la generațiile de profesori credincioși de dinaintea instaurării comunismului, mai ales din perioada interbelică. De pildă, pot fi pomeniți aici G.G. Antonescu, Onisifor Ghibu, Vasile Băncilă, Simion Mehedinți și alții.

Îl amintesc cu deosebire pe Simion Mehedinți, întemeietorul catedrei de Geografie la Universitatea din București, dar și un pedagog creștin exemplar, membru titular al Academiei

Române. După venirea comuniștilor la putere, pentru că n-a voit să se „alinieze", i s-au confiscat casa și biblioteca, a fost marginalizat, nu mai era voie să se pomenească de el și de cărțile lui. Eu am studiat și la Facultatea de Istorie-Geografie începând din anul 1946 și, chiar dacă el era „interzis", unii profesori, foști ucenici, îl pomeneau discret, cu mare admirație, pomenind și de cărțile lui, și de geografie și etnografie, dar și de cele religioase. Autor al monumentalului tratat de geografie *Terra*, Mehedinți a tipărit, între altele, *Creștinismul românesc, Poți să fii român fără să fii creștin?, Apropierea de Iisus prin Biserica noastră, prin alegerea educatorilor, Religia ca mijloc de caracterizare etnografică a unui popor, Altă creștere. Școala muncii.* Lui îi aparțin cuvintele creștine de mare impact: „Un om, ca și un popor, atât valorează cât a înțeles din Evanghelie", sau „Iisus a fost cel mai mare educator al omenirii".

Vorbind acum de Religie în școli, am pomenit și de necesitatea manualelor corespunzătoare. În această privință, Simion Mehedinți s-a dovedit foarte conștiincios, nu doar pentru disciplina Geografie, ci chiar și pentru ora de Religie. Bunăoară, între manualele alcătuite de el se numără *Parabole și învățături din Evanghelie*, pentru clasa a II-a secundară, corespunzătoare cu clasa a VI-a de acum. În acest manual, pildele lui Iisus sunt tâlcuite explicit, concis, într-o formă stilistică expresivă, deosebit de atrăgătoare. Iată un fragment al tâlcuirii pildei noastre de azi, fragment în care explică de ce iudeii nu voiau să aibă amestec cu samarinenii:

> „Ce minunată pildă! Mântuitorul aduce înadins vorba de samarineni, știind că aceștia erau grozav de urâți evreilor. Locuitorii Samariei se deosebeau de iudei prin sânge. După ce Palestina fusese cucerită de asirieni, regele Asiriei, Salmanasar, adusese aici coloni păgâni și le dăduse pământ. Apoi, se mai deosebeau și prin credință: samarinenii socoteau sfinte numai cele cinci cărți ale lui Moise, Pentateuhul. De aceea, iudeii nici nu treceau prin Samaria, necum să mănânce sau

să bea ceva din mâna unui samarinean! Cum fac și azi turcii, arabii și evreii habotnici față de creștini".

Foarte interesant și util este faptul că în acest manual, la sfârșitul fiecărei tâlcuiri a pildelor, Mehedinți a inclus câte un mic paragraf, intitulat „Potrivire la viața școlarilor", în care notează învățămintele desprinse din pilda respectivă. Iată „Potrivirea" pildei noastre de azi:

„În țara noastră, pe lângă români, mai sunt și alte neamuri de oameni. Chiar pe băncile școlii se pot întâlni care au limbi și religii diferite. Ar fi cea mai mare sălbăticie ca unul să-l batjocorească pe altul, ori să-l urască, pentru că e de neam străin! Ar însemna să ne întoarcem spre vremurile în care străinul putea fi prins și ucis ca o vietate rău făcătoare, ar însemna să ne întoarcem la Vechiul Testament, care spunea că e un singur popor ales, iar celelalte sunt mai puțin vrednice înaintea lui Dumnezeu. Dimpotrivă, putem spune: cei veniți în ceasul al 11-lea al civilizației, fie negrii, piei roșii, australieni, eschimoși sau orice alt neam, pot să ajungă creștini tot așa de buni ca și cei mai vechi creștini. Iar țării noastre creștinii buni îi pot sluji, întocmai ca și cei mai buni români".

Iubiții mei, îndemnul lui Iisus: „Mergi și fă și tu asemenea!" să ne fie tuturor principiu creștin de slujire, atât cu faptele personale, cât și cu cele săvârșite în comun cu semeni care simt și viețuiesc după Evanghelie. Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XXVI-a după Rusalii – Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina

(*Luca* 12, 16-21)

„Așa se întâmplă cu cel care își adună sieși comori și nu întru Dumnezeu se îmbogățește!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cu acest cuvânt se termină pericopa evanghelică de astăzi, care, iată, ridică iarăși problema bogăției. Și ne întrebăm, din capul locului, în ce măsură ne privește pe noi această problemă.

Înainte de a spune Mântuitorul pilda pe care ați auzit-o, cineva din mulțime s-a adresat Mântuitorului: „Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine! Iar El i-a zis: Omule, cine M-a pus pe Mine judecător sau împărțitor peste voi?". Apoi a zis către ei: „Luați seama și păziți-vă de toată lăcomia! Căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale" (*Luca* 12, 13-15). Parcă ar fi vrut să spună: *Nu pentru probleme de astea am venit Eu în lume...* Dar totuși problema asta economică de care e vorba are o rezolvare, dar care nu privește exteriorul, ci privește lăuntrul omului. Auziți cum a spus: „Păziți-vă de orice lăcomie – adică de orice poftă de avere –, căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale!". Ca și cum ar zice iarăși: *Ați venit la Mine mânați de această poftă! Altfel, v-ați fi împăcat între voi, dacă era o problemă care se rezolva din exterior... E firesc să ne ocupăm de viață, dar de viața cea adevărată! Nu stă viața cea adevărată în prisosul bogățiilor!*

Viața cea adevărată are nevoie de altfel de bogății, are nevoie de altfel de bunuri, are nevoie de altfel de valori!

Și atunci, ca să priceapă ei, le spune pilda aceasta:

> „Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele? Și a zis: Aceasta voi face: Strica-voi hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunătățile mele; și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?" (*Luca* 12, 16-20)

Și a încheiat Mântuitorul cu concluzia: „Așa se întâmplă cu cel care-și adună sieși comori și nu întru Dumnezeu se îmbogățește!" (*Luca* 12, 21).

Așadar, am aflat de acest om bogat care a avut această fericire să-i rodească țarina din belșug, într-un anumit an. Dar bogăția, iubiții mei, belșugul acesta este dat de Dumnezeu ca un semn al îndurării Lui, ca îndemn pentru îndreptare, ca posibilitate a câștigării mântuirii prin facere de bine. Și ca să nu fie nicio îndoială în privința aceasta, iată, în Sfânta Scriptură, Sfântul Apostol Pavel spune limpede lucrul acesta: „Celor bogați în veacul de acum, adică în lumea aceasta, poruncește-le să nu se semețească, nici să își pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeu Cel viu, Cel Care pe toate le dă din belșug spre desfătarea noastră" (*1 Timotei* 6, 17). Așadar, viața adevărată, iată, așa se câștigă! Trebuie să fim atenți la faptul că bogatul acesta nu mulțumește lui Dumnezeu, nici nu se gândește să ajute pe cei nevoiași. El a intrat la altfel de „griji", ați văzut, cum intră orice bogat. Și un astfel de om, cu cât are mai mult, cu atât are mai multe griji, nesomn, tulburare, stres.

A intrat omul acesta la griji: *Ce să fac cu bogăția asta?* Și a găsit el soluția: „Stric hambarele..." și celelalte. Nu s-a gândit să

adune în casele goale ale săracilor! Nu s-a gândit să adune în pântecele flămânde! Nu s-a gândit să adune în mâinile întinse ale celor care au nevoie de strictul necesar! De aceea îi spune Dumnezeu: „Nebune! În noaptea asta vor cere sufletul de la tine. Și atunci, cele pe care le-ai adunat ale cui vor fi?". Și cu acest calificativ, „nebun", este etichetat orice om care crede ca bogatul despre care vorbim...

Vă aduceți aminte, frățiile voastre, de istorioara aceea a lui Tolstoi: *Cât pământ îi trebuie unui om?* O reamintesc pentru cei care n-o știu, pentru cei mai mici. Nu îmi mai aduc aminte contextul, dar în orice caz, era așa... Trebuia să capete cineva de la un mare moșier o bucată de pământ. Și-i zice: „Uite, îți dau ție pământ cât poți tu să înconjori cu pasul, încercuind o zonă de dimineața, de la răsăritul soarelui, până la asfințitul soarelui". Și a mers, a mers, s-a tot dus, ca să aibă cercul cât mai mare, să obțină cât mai mult pământ... Iar soarele înainta și el pe cer, iar apoi se apleca către apus, gata-gata să se ducă după orizont. Ș-atunci, trezindu-se parcă dintr-un somn, aleargă disperat înapoi și cade mort la picioarele boierului. Iar boierul a poruncit slujitorilor: „Dați-i 2/1 metri, că atât pământ îi trebuie unui om...".

Revenind la „bogatul" nostru, suntem tentați să spunem: „Bine, bine, eu nu sunt ca el, nebun! Eu nu am atâtea bogății și nu trebuie să-mi lărgesc hambarele!". Dar, iubiții mei, să știți că în viața morală contează, așa cum pomenim adesea, nu numai păcatul în sine, ci și izvorul păcatului. Deci, nu avem lăcomia asta, n-avem pofta asta, n-avem bogății. Nu! Dar nu cumva avem *poftă de avere*? Nu cumva avem lăcomie? Nu cumva toată viața noastră ne zbatem în același mod, sub diferite forme, sub diferite pretexte? Nu cumva pentru noi „a fi" este condiționat de „a avea"; sau, altfel vorbind, nu cumva „a avea" îl desființează pe „a fi"? E bine să ne întrebăm! Și dacă este așa, dacă, sub o formă sau alta, avem gândul îmbogățirii, pofta de avere, lăcomia, atunci înseamnă că facem parte și noi din categoria bogatului din pildă. E bine să fim cinstiți sufletește în fața lui Dumnezeu și în fața conștiinței noastre. E adevărat, iubiții mei, că trebuie să chibzuim realist,

că noi, oamenii, avem niște nevoi trupești, niște nevoi materiale, economice, personale și sociale. Pentru asta și muncim, pentru cele necesare. Dar sunt niște limite, iubiții mei, și, iată, tot Sfânta Scriptură, tot Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola 1 către Timotei*, ne atenționează: „Pentru că noi n-am adus nimic în lume, tot așa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară" (6, 7).

Dacă avem hrană și îmbrăcăminte, să fim mulțumiți cu ele, e îndeajuns! Dar îmbrăcăminte nu înseamnă să ai sute de costume. Să ai câte îți trebuie pentru o zi! Hrană nu-ți trebuie nu știu câte depozite, ci să-ți ajungă pentru o zi! Pâinea noastră cea de toate zilele s-o avem asigurată, bineînțeles. Dar să auzim ce-i scrie Pavel lui Timotei mai departe: „Ci, având hrană și îmbrăcăminte, cu acestea vom fi îndestulați. Cei ce vor să se îmbogățească, dimpotrivă, cad în ispită și în cursă și în multe pofte nebunești și vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină și în pierzare..." (*1 Timotei* 6, 8-9). Auziți? Până la urmă, tu cauți plăcerea, bogăția, bucuria, dar în final asta te distruge, te zdrobește. Tocmai bogăția aceasta și pofta asta..., fiindcă, zice mai departe Sfântul Pavel: „Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor și cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri" (v. 10). Spuneam și altădată că poate avem mai mult, avem prisosuri. Dar Biserica și Mântuitorul, ați văzut, nu condamnă bogățiile și prisosul. Întrebarea este: ce faci cu ele? Pentru că de aceea ascultăm Sfânta Scriptură, de aceea venim la biserică, ca să avem niște răspunsuri. Sfârșitul pericopei evanghelice, iubiții mei, ne dă răspunsul. Ați auzit cum îi spune: „În noaptea aceasta vor cere de la tine sufletul tău". Sau, cum înțelegeau cei din vechime: *Memento mori! Adu-ți aminte că vei muri!* Iubiții mei, asta nu e o amenințare, ci un avertisment. E grija de a ne trezi la realitate. Ca să nu ne înșelăm, cum s-a înșelat bogatul acela. Pentru noi, creștinii, gândul morții ne duce la gândul vieții, al adevăratei vieți. Adică, înavuțirea în fapte bune este cuvântul-cheie al Evangheliei de astăzi și este cuvântul-cheie al bucuriei și al fericirii noastre. *Îmbogățirea în Dumnezeu, asta ne asigură viața cea adevărată!*

Deci, viața cea adevărată este asigurată de altfel de bunuri decât cele materiale, de altfel de valori decât acestea economice. A te strădui în sensul acesta, ca să aduni, să realizezi aceste valori, aceasta înseamnă să aduni comori în cer.

Iubiții mei, a da bunuri materiale săracilor – au nevoie! – înseamnă nu numai o operă de echilibru social. E firesc, nu? Unii au mai mult, să dea la cei care au mai puțin! Dar înseamnă și altceva. Înseamnă transformarea acestor bunuri materiale în bunuri spirituale, comori în cer. Asta facem noi. Ne lipsim de niște valori materiale dându-le, dar de fapt nu le-am pierdut, le-am câștigat în cer! Se transformă, iată, această materie și ajunge din materie pieritoare în valori care nu mai pier. Ați auzit cuvântul din popor: „Cine pe sărac ajută pe Dumnezeu împrumută!", sau, cum magistral a scris monahul Nicolae Steinhardt: „Dăruind vei dobândi". *Săracul îți întinde mâna, dar de fapt, odată cu mâna, îți întinde mântuirea și bucuria de a sluji.* Așadar, iată că bogăția, belșugul, bunurile nu mai sunt piedici în viziunea creștină, ci sunt mijloace pentru desăvârșire.

Iubiții mei, cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns în Postul Crăciunului, rânduit pentru cinstirea unui praznic mare, Nașterea Domnului, adică Întruparea lui Dumnezeu. Întruparea lui Dumnezeu ne-a făcut nouă cunoscute adevăratele comori și adevăratele valori pe care trebuie să le câștige omul. Postul acesta, pregătirea aceasta pentru marele praznic, este un prilej să ne îngrijim mai cu atenție și dărnicie de hrana aceasta a sufletului. Bogăția aceasta, hrana pe care ne-o oferă nouă Biserica, e un adevărat banchet, iubiții mei, un Praznic mare, o Cină mare! Și, parafrazându-l pozitiv pe bogatul din parabolă, să zicem:

Suflete, mănâncă, bea, veselește-te! Mănâncă din Pâinea Vieții! Bea din Apa cea Vie! Veselește-te cu bucurie duhovnicească! Adică vino la Cina Domnului și vei avea adevărata bucurie, bucuria îmbogățirii în Dumnezeu, adică bucuria vieții veșnice. Vino, suflete!

Și zicem, în final, odată cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „Cine are urechi de auzit să audă!". Amin.

Duminica a XXVII-a după Rusalii – Tămăduirea femeii gârbove

(*Luca* 13, 10-17)

„Și învăța Iisus în una din sinagogi, într-o zi de sâmbătă"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Domnul învăța! Adică desfășura activitatea Lui de Învățător, pe care au preluat-o Apostolii după porunca-testament a Lui: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!" (*Matei* 28, 19).

Slujirea aceasta a cuvântului, *cu timp și fără de timp*, s-a făcut de la început în Biserică și a rămas una dintre cele trei slujiri esențiale: învățătorească, sfințitoare și pastoral-conducătoare. Pentru noi, cei care credem, acest prim verset din pericopa evanghelică pe care am citit-o astăzi nu este numai o evocare a ceea ce s-a întâmplat atunci, ci descoperirea unei realități prezente. Noi spunem acum, cu toată certitudinea, că Iisus învață în Biserică duminica! Pentru că Iisus Hristos, Domnul, este Învățătorul nostru, iar școala este Sfânta Biserică. În toate bisericile, preoții sunt cei care predică Evanghelia. Cu ochii credinței, dincolo de fiecare dintre ei, să vedeți pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe El binecuvântând și binevestind. Trebuie să avem conștiința prezenței Domnului Hristos în Biserică și prin această lucrare învățătorească, adică prin slujirea cuvântului.

Iubiții mei, slujirea aceasta a cuvântului presupune însă și prezența ascultătorilor, nu numai propovăduirea. Prezența

ascultătorilor, prezența reală, cu inima și cu sufletul. Cu urechi de auzit, cum spunea Domnul: „Cine are urechi de auzit să audă!" (*Matei* 11, 15). Că mai sunt și urechi care nu sunt „de auzit", din moment ce El cere să avem! Și, în legătură cu asta, am putea să ne întrebăm unde sunt ascultătorii Evangheliei? Veți zice: „Iată, suntem aici, în biserică, biserica e plină!". Foarte bine! Dar ce însemnează, de pildă, în Bucureștiul nostru, un număr de biserici – poate chiar toate pline, să zicem – față de populația orașului București? Câți la sută sau câți la mie, nici nu știu cum să socotesc, sunt prezenți în biserică astăzi, duminica? Ne dăm seama că ascultătorii nu sunt în biserică, că nu sunt ascultători ai slujirii acesteia a cuvântului. Ar trebui să avem și mai multe biserici[5]! Ar trebui, dacă – să zicem – nu avem biserici, să fie fiecare biserică înconjurată de o mulțime de oameni care să dorească să asculte Sfânta Liturghie. Așa ar trebui! În neamul nostru creștin, după 2.000 de ani de propovăduire și de învățare, așa ar trebui să fie! De aceea, întrebarea noastră „unde sunt creștinii noștri?", întrebare cu durere în inimă, trebuie să ne-o adresăm. Și încă una: nu cumva avem și noi, cei care venim la biserică, o mare parte de vină? Ducem noi în afara zidurilor bisericii atmosfera sacră a slujbei? Suntem noi purtători de lumină? „Să fiți lumina lumii!" – zice Domnul Hristos – și „sarea pământului" (*Matei* 5, 13-14). Dar, mai departe, cei care suntem aici de față suntem oare cu adevărat prezenți? O, dacă am fi cu adevărat prezenți, am simți prezența Domnului și am cunoaște puterea Lui, așa cum a cunoscut-o acea femeie gârbovă în acea zi de odihnă și de grijă pentru suflet. Așa am ascultat în pericopa evanghelică, pe care, iată, o s-o reluăm pentru cei care nu au ascultat-o la vremea respectivă:

> „Și învăța Iisus în una din sinagogi, sâmbăta. Și, iată, o femeie care de optsprezece ani avea un duh de neputință

[5] În 1995, când a fost rostită predica, bisericile noi construite erau foarte puține.

și era gârbovă și nu putea nicidecum să se ridice. Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o și i-a zis: Femeie, dezlegată ești tu de neputința ta! Și Și-a pus mâinile pe ea și ea îndată s-a îndreptat și Îl slăvea pe Dumnezeu. Dar mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, drept răspuns, a zis către mulțime: Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze. Așadar, în ele veniți și vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei. Iar Domnul i-a răspuns zicând: Fățarnicilor! Fiecare din voi oare nu își dezleagă sâmbăta boul, sau asinul, de la iesle, și îl duce să-l adape? Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care, iată, de optsprezece ani a legat-o satana, oare nu se cuvenea să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua sâmbetei? Și zicând El acestea, toți cei care Îi stăteau împotrivă se rușinau și toată mulțimea se bucura de toate slăvitele fapte săvârșite de El" (*Luca* 13, 10-17).

Aceasta este pericopa din care, sigur că da, trebuie să scoatem mai multe învățăminte, mai multe adevăruri de credință în legătură cu tezaurul acesta pe care noi trebuie să îl avem și în legătură cu aceste adevăruri pe care trebuie să le cunoaștem.

Iată, remarcăm faptul că satana, care e o prezență activă în lume – nu așa, o idee, răul în general..., ci o prezență reală! –, poate lega pe om cu diferite boli ale trupului. Așa rezultă din cuvântul Mântuitorului: „Ești dezlegată!". Și apoi, ați văzut că a spus limpede: „A legat-o satana". Deci, satana poate să lege cu o boală. Legătura bolii însă mai poate fi și urmare a păcatului. Gândiți-vă la slăbănogul acela căruia i-a spus după ce l-a vindecat: „Să nu mai păcătuiești!", c-o să fie mai rău. Poate să fie o încercare. Gândiți-vă la Dreptul Iov, care – nu? – n-avea niciun păcat, era cel mai drept! Și totuși, câte boli nu i-au venit în trupul lui. Sau poate să fie o boală spre slava lui Dumnezeu. Gândiți-vă și la orbul din naștere. A întrebat: *Cine a păcătuit? El, părinții? Nu, nimeni!...*, ci ca să se arate lucrarea lui Dumnezeu și slava lui Dumnezeu prin el. Deci, iată, mai multe pricini ale bolilor, printre care și aceasta pe care o

remarcăm astăzi la femeia aceasta vindecată, și anume: că diavolul poate să lege, fără ca să fie vorba de păcat sau de altceva. Iar Domnul a vindecat-o prin cuvânt și prin punerea mâinilor. A spus: „Ești dezlegată!", dar Și-a pus mâinile peste dânsa. Domnul a vindecat-o din milă, fără că ea să ceară. De multe ori noi spunem că n-am avut ocazie să facem milostenie pentru că nu ni s-a cerut. „Nu mi-a spus nimeni nimic!", zicem. Iată, pilda de astăzi a Domnului îndeamnă să fii milostiv și fără să ți se ceară, cu atât mai mult atunci când ni se cere. Ne dăm seama că această femeie bolnavă, gârbovită, era o credincioasă, o credincioasă practicantă, deși era bolnavă grav. Iată, nu lipsea de la sinagogă. Grav bolnavă, de abia putea să se ridice. În suferința ei însă nu s-a răzvrătit, ci venea și asculta cuvântul Domnului. Asculta cuvântul Domnului, venea la biserică, așa cum nu facem noi în suferințele noastre de multe ori. *Dar de ce mi-a dat mie?* Sau: *De ce i-a dat cutăruia? Ce om bun era! Ce, n-am făcut niciun rău! Dar de ce?* Cârtim! Și ajungem și la blasfemie până la urmă: *Nu mai vin la biserică, pentru că tocmai mie mi-a dat Dumnezeu...; iar altora le merge bine, deși sunt niște păcătoși... Și mie uite ce mi-a dat!* Iar aceștia nici nu mai vin la biserică, nu mai vin la Spovedanie, nu mai vin la Împărtășanie...

Iată, femeia asta ne arată cum trebuie să facem. Era o credincioasă, o credincioasă practicantă și cu crucea aceasta a ei venea și asculta cuvântul Domnului, asculta Adevărul mântuitor. Ne dăm seama din cele petrecute și relatate de Sfânta Evanghelie că puterea Domnului, o putere dumnezeiască, se manifesta și în trupul Lui. Vedeți? A pus mâna. Să remarcăm această punere a mâinilor, care a rămas și s-a transmis în Biserică: *punerea mâinilor.*

Iubiții mei, faptul real al minunii are însă și un înțeles duhovnicesc, ca de altfel tot ce găsim în Sfânta Evanghelie. Nu e vorba numai de cunoștințe, de relatarea vieții Mântuitorului, așa, numai ca să știm când a trăit, ce a făcut, ce minuni a făcut. Toate au înțelesuri duhovnicești, adică înțelesuri care ne privesc pe noi, viața noastră și mântuirea noastră. Înțeles duhovnicesc are tot atât de

real, ca și faptul acela real pe care ni-l relatează Sfânta Scriptură. Vedem pe această femeie gârbovă intrând în biserică și purtând povara a sute de ani de păcate. Femeia gârbovă, iubiții mei, ne închipuie pe noi, pe toți, la un loc și pe fiecare. Toți suntem gârbovi sufletește! Gârbovirea asta a sufletului, prin legătura păcatului, să știm, este mai grea decât cea fizică. Satana ne leagă și ne gârbovește sufletul. E o constatare! Dar e bine iar să știm: ne leagă și ne gârbovește numai și numai cu învoirea noastră! Gândiți-vă iarăși la Iov: i-a dat voie Domnul să-l ispitească pe Iov, să se „ocupe" de el... I-a zis diavolul: *Ăsta are multe, e bogat, de-aia-i bun!* Și Domnul i-a dat voie să-l încerce, dar i-a poruncit totodată: *De sufletul lui să nu te atingi!* Satana n-are voie – nu poate adică – să se atingă de sufletul nostru decât cu învoirea noastră. De aceea, această gârbovire a sufletului este și mai gravă și cu mai multă răspundere din partea noastră. Ajungem cu ochii în pământ, gârboviți asupra pământului și nu mai vedem Cerul. Cerul Împărăției! Să ne gândim la lumea de astăzi, lumea aceasta care este îndrumată să privească pământul. Numai pământul! Se lucrează, iubiții mei, intens și cu viclenie, cu perfidie, pentru lucrul acesta. Este lucrarea satanică a mamonei, duhul materiei. Primează economicul acum, nimic altceva! Se atentează asupra duminicii. Cum făceau vechii comuniști, și acum, într-un fel sau altul, se întâmplă la fel. Ia să vedeți că în zile de duminică se programează o sumedenie de activități, pentru copii în special, dar și pentru cei mai mari, exact în vremea Sfintei Liturghii!

În privința aceasta, vă cer îngăduința să vă citesc, sau poate pentru unii să vă recitesc, dintr-un articol al lui Caragiale, publicat în *Universul*, în 1900, 7 ianuarie. Poate nu știați treaba asta: Caragiale, despre care noi știm doar de Schițe, Momente, amintiri, *O scrisoare pierdută...*, era un profund credincios, un practicant credincios, iubiții mei, ortodox! Iată ce ne spune și vă rog să fiți atenți!

Ironic, pune el față în față o mulțime de realități din vremea lui, dintre care multe se potrivesc cu vremea noastră:

„Părinții voștri! Prăpastie de vreme nemăsurată între ei și noi! Mii și mii de ani vor fi trecut de la viața lor până la a noastră, și tot nu li s-ar fi șters mai bine din inimile copiilor pomenirea, și dragostea, și evlavia, și felul. Ei au crezut și s-au închinat, și sufletele lor găseau mângâiere și tărie în închinăciune. Noi nu ne mai închinăm, fiindcă nu mai credem. Sufletele noastre nu mai au nevoie de mângâiere. Inimile noastre nu mai au nevoie de tărie, fiindcă sunt de piatră, și din piatra aceasta scăpărăm scânteile liberei-cugetări, noi, românii foști ortodocși, care suntem mai deștepți, mai luminați, mai mândri, mai puternici decât toate neamurile lumii. Închină-se Asia, bătrâna înțeleaptă, nobila și ingenioasa ei fiică, Europa! Închină-se Africa, cu toate negrele ei semințiI! Închină-se iscusita Americă! Noi nu ne închinăm! Închină-se nerozii! Filosofia noastră se pune mai presus de nevoia închinăciunii! Clopotele – zgomot! Icoanele – fleacuri! Credința – moft! Închiză-se bisericile, surpă-se zidurile lor! Părinții noștri, care le-au zidit, erau niște barbari, niște primitivi, fără nici o cultură serioasă; ei nu aveau spiritul de examen. Noi suntem oameni moderni. Mătură-se dărâmăturile bisericilor, ca să se deschidă locuri largi, piețe vaste pe care, după cerințele progresului, să se zidească hoteluri măreție... [O micâ paranteză: *vezi Pantelimonul, aici, lângă București, au măturat biserica și acum e o cârciumă acolo – Lebăda*[6]]. Să se zidească hoteluri măreție și cluburi politice, teatre de varietăți și burse de comerț. Și nu care cumva să-ndrăznească a ridica glasul cineva! În cazul cel mai bun pentru dânsul, ar fi un om ridicul. E destul că biserica e tolerată! [zice el – destul!

[6] În anul 2004, clădirile fostei Mănăstiri cu spital *Sfântul Pantelimon* au fost retrocedate Patriarhiei Române, care a înființat aici Centrul cultural-misionar „Familia".

Ce mai vrei?] Un slujitor al altarului, când stătea sub loviturile unei cumplite prigoniri, unei năpăstuiri strigătoare la cer, izgonit și maltratat ca odinioară Sfântul Ignațius al Constantinopolei, mi-a spus cu adânc amar:

– Nu le e frică, fiule, de bătaia lui Dumnezeu?

– Nu părinte, i-am răspuns, nu-i e frică nimănui de bătaia cui nu crede! Ai uitat că ai a face cu o lume care nu crede în Dumnezeu? Cu o lume căreia nu i-a fost frică să prefacă în pușcării locașurile sfinte, închinate credinței străbune, unde zac osemintele de măreți voievozi? [iarăși o paranteză: *Gândiți-vă la Mănăstirea Văcărești, la Mislea, la Târgșor și la altele*]. Se va mai schimba lumea noastră românească? Va mai vrea Dumnezeu să o reîntoarcă la Dânsul? Dumnezeu știe! Deocamdată, copiii noștri vor merge pe calea noastră cuminte. De ce avem școli românești, în care urmează înaltele învățături ale omenirii? Pentru ca să ni-i lumineze și să ni-i crească. Din aceste școli naționale, ies pe fiece an sute și mii de viitori cetățeni luminați, toți liber-cugetători, plini de dispreț pentru vechea rătăcită credință creștină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată! Ei au învățat o religie mai omenească decât cea creștină, o religie care predică nu mila și îngăduința, nu blândețea și omenia; o religie aspră, care predică omului: ești o fiară! Ghearele tale și colții tăi sunt deșteptăciunea și șiretenia. Fii perfid, crud, neîngăduitor cu semenii tăi! Nu te uita o clipă în sus, spre cer; aici, în jos, pe pământ! Uită-te cu ochii-n patru, ca și cum ai avea patru picioare. Aici, pe pământ, se isprăvește totul pentru tine. Ești fiară, fii fiară! Fiarele nu au biserici, fiarele nu se închină, fiarele n-au Dumnezeu!".

Nu comentăm! Vedeți ce înseamnă să privești în jos? Ce înseamnă să fii gârbov? Ce înseamnă, așa cum vă spuneam, că femeia aceea ne închipuie pe fiecare și pe toți, dacă stăm gârboviți sufletește și nu privim spre cer, ci numai spre pământ? Or, iubiții

mei, dacă am fi conștienți și dacă ne-am recunoaște gârbovirea, renașterea noastră, pe care o dorea Caragiale, ar începe cu chinurile acestei recunoașteri, cu chinurile acestui crud adevăr. Să ne recunoaștem această gârbovire sufletească! Cu puterile noastre nu e posibil a ne ridica singuri, ca și femeia gârbovă de altfel. Dar, având conștiința mizeriei noastre morale, vom veni cu credință, ca și femeia aceea gârbovă, în Biserică, la Hristos, să căutăm vindecarea. Iar vindecarea de gârbovirea sufletului înseamnă iertarea păcatelor, iubiții mei, pe care ne-o dă Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, prin cuvântul de dezlegare și prin punerea mâinilor la Taina Sfintei Spovedanii. În felul acesta, minunea aceea cu femeia gârbovă, când Domnul Își pune mâinile și spune: „Dezleagă-te!" și-i pune mâinile pe cap, este o preînchipuire, dacă vreți, a Tainei Spovedaniei!

Aceasta este, iubiții mei, vestea bună de azi! Pentru mântuire, pentru această tămăduire, e necesară însă colaborarea liberă a omului cu Dumnezeu. Zice Sfântul Petru Damaschin: „Niciun folos nu vine din lucrarea omului fără înrâurirea de sus". Dar nici înrâurirea de sus nu vine peste cel care nu o primește în chip liber. Dumnezeu, iubiții mei, nu ne silește voința, după cum nici satana nu ne poate sili. Mă întorc la cuvântul pe care l-am spus, că această cădere a noastră se face numai cu voia noastră. De ce întârziem, iubiții mei? De ce nu venim să înfățișăm Domnului neputințele noastre? Ce extraordinară valoare terapeutică are Taina Spovedaniei! Bolile nervoase, să știți, abundă de când nu se mai practică decât în mică măsură această „Sfântă Terapie", cum o numea Gala Galaction. În fața darurilor și a tămăduirilor pe care ni le dă Biserica, să nu luăm seama la cei care, din vreo orbire oarecare, ne-ar pune piedici, cum a încercat mai-marele sinagogii.

Ci să venim, iubiții mei, să ne îndestulăm de aceste daruri și să ne bucurăm, știind că Domnul Însuși ni le oferă și El este Cel Care săvârșește aceste minuni cu noi! Amin.

Duminica a XXVIII-a după Rusalii – a Sfinților Strămoși. Pilda celor poftiți la cină

(*Luca* 14, 16-24)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Așa cum citim noi în Sfintele Evanghelii, Domnul nu scapă niciun prilej să semene sămânța învățăturilor Sale. Nu a ocolit nicio categorie de oameni. Iată, pilda pe care ați auzit-o astăzi la Sfânta Evanghelie a spus-o în casa unei căpetenii a fariseilor, unde S-a dus să ia masa. Spune Sfântul Evanghelist Luca, cel care relatează împrejurările în care s-a spus această pildă, că la această cină era sâmbătă și fariseii și cărturarii îl pândeau. Îl pândeau ca să-l prindă în cuvânt.

Vedeți unde intra Domnul? Într-un viespar! Dar El știa foarte bine. S-a dus și în mijlocul lor, știind că sunt cu gânduri rele împotriva Lui, că Îl pândeau mereu să-L prindă în cuvânt. Urât lucru este acesta, să pândești pe cineva! Domnul îi cunoștea. Știa cât sunt de formaliști, cât sunt de răi și, de aceea, prin ceea ce s-a petrecut și prin ceea ce a spus atunci, la această cină, de fapt i-a demascat, i-a arătat cât sunt de răi și cât sunt de formaliști. Mai întâi, scrie Evanghelistul Luca, era acolo un bolnav de idropică, o boală grea. Și Domnul a zis către învățătorii de lege, către farisei: „Cuvine-se a vindeca sâmbăta, ori nu?" (14, 3). Ei au tăcut. Și atunci, Domnul, luându-l pe bolnav, l-a vindecat și i-a dat drumul. Și către ei, către farisei, a zis: „Oare dintre voi, dacă îi va cădea fiul, sau boul, în

fântână, nu îl va scoate îndată în ziua sâmbetei?" (14, 5). Și n-au putut să-I răspundă...

Adică, Domnul vrea să precizeze faptul, pe care l-a și spus limpede, că „sâmbăta e făcută pentru om, nu omul pentru sâmbătă" (*Marcu* 2, 27). Și, observând Domnul că unii căutau la masă să își ocupe locurile cele mai de cinste, mai în față, a spus un fel de pildă:

> „Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza în locul cel dintâi, ca nu cumva să fie chemat de el [de acela care organizează nunta] altul mai de cinste decât tine. Ci, venind cel care te-a chemat pe tine și pe el, îți va zice: Dă acestuia locul! Și atunci, cu rușine, te vei duce să te așezi pe locul cel de pe urmă [întrucât, se înțelege, între timp locurile s-au ocupat]. Ci, când vei fi chemat, mergând, așază-te în cel din urmă loc, ca, atunci când va veni cel care te-a chemat, el să-ți zică: Prietene, mută-te mai sus! Atunci vei avea cinstea în fața tuturor celor care vor ședea împreună cu tine. Căci [spune Domnul această sentință], oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel care se smerește pe sine se va înălța" (*Luca* 14, 8-11).

Sigur că este o normă de bun simț aceasta, dar are și tâlcul că în Împărăția Domnului, la Cina Domnului, intră numai cei smeriți. Și apoi a zis celui care L-a chemat la masă – îi chemase și pe farisei, pe cărturari, pe oamenii de seamă – i-a zis așa: „Când faci prânz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici pe vecinii bogați, ca nu cumva să te cheme și ei la rândul lor pe tine, și să îți fie ție ca răsplată. Ci, când faci un ospăț, cheamă-i pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi, și fericit vei fi că nu pot să-ți răsplătească, că se va da răsplată la învierea drepților" (*Luca* 14, 12-14). Adică se punea problema milosteniei făcută dezinteresat. Sigur că aceste lucruri le spunea Domnul pentru cei de acolo, dar le spune și pentru noi, cei de astăzi.

Auzind cuvintele acestea, unul dintre comeseni a izbucnit și-a zis: „Fericit este cel care va prânzi în Împărăția lui Dumnezeu". Era un prânz acesta – Domnul vorbea numai de prânz –, dar văzând el și auzind ce spunea Domnul, a fost mișcat. Vedeți, întâlnirea cu Domnul la acest prânz duhovnicesc l-a făcut pe omul acela să exclame cuvintele de mai sus. Pentru că el întrezărea oarecum și prânzul din Împărăția lui Dumnezeu, de care vorbeam mai sus. Și, ca să știe ce este acest prânz și cine sunt fericiții care vor avea parte de el, Domnul îi spune aceluia, le spune tuturor celor de acolo și ne spune și nouă, Pilda despre cina cea mare, pe care o reluăm:

> „Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți; și a trimis la ceasul cinei pe sluga sa, ca să spună celor chemați: Veniți, că, iată, toate sunt gata. Și au început toți, câte unul, să-și ceară iertare. Cel dintâi a zis: Țarină am cumpărat și am nevoie să ies ca s-o văd; te rog, iartă-mă. Și altul a zis: Cinci perechi de boi am cumpărat și mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă. Al treilea a zis: Femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni. Și, întorcându-se sluga, a spus stăpânului său acestea. Atunci, mâniindu-se, stăpânul casei a zis: Ieși îndată în piețele și ulițele cetății, și pe săraci, și pe neputincioși, și pe orbi și pe șchiopi adu-i aici. Și a zis sluga (după ce a împlinit porunca): Doamne, s-a făcut precum ai poruncit și tot mai este loc. Și a zis stăpânul către slugă: Ieși la drumuri și la garduri și silește să intre, ca să mi se umple casa, căci zic vouă: Nici unul dintre bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea!" (*Luca* 14, 16-24).

Iubiții mei, cina aceasta mare de care vorbește Domnul nostru Iisus Hristos nu este altceva decât Praznicul Întrupării Domnului. Praznicul tuturor darurilor Sale, aduse cu ocazia acestei Întrupări. Este cerul coborât pe pământ. Este bucuria mântuirii prin Hristos Dumnezeu Întrupat, Care este, așa cum am spus, Pâinea Vieții. Este sfârșitul neliniștilor și al vieții de mizerie morală a omului

care căzuse din starea de fericire paradisiacă prin neascultare, așa cum știți. Acesta e Praznicul. El, Dumnezeu, Se face Om, El devine Pâinea Vieții, El devine hrană pentru noi, pentru toți, la această Sfântă Cină.

Spune pilda că „a chemat pe mulți". Iubiții mei, Dumnezeu, știm foarte bine, nu i-a părăsit pe oameni după căderea lor în păcat și le-a anunțat din timp această Cină, adică această Întrupare. A făcut, așadar, pregătiri din vreme. A dat oamenilor nădejdea ridicării lor, nădejdea mântuirii, prin făgăduința dată primilor oameni, iubiții mei. I-a zis Evei: *Din sămânța ta se va naște Cel care va zdrobi capul șarpelui* (cf. *Facere* 3, 15). Prin toți proorocii și drepții Vechiului Testament se face această pregătire. Ca un fir roșu străbate Vechiul Testament adevărul acesta: *Vine Mesia, vine această Întrupare! Se va rândui această Cină! Vă veți hrăni cu Pâinea Vieții!*

Și a pregătit lumea – lumea întreagă, nu numai poporul ales –, prin lucrarea Logosului, Cuvântul lui Dumnezeu, Care a lucrat nu numai asupra poporului ales, ci asupra întregii omeniri, iubiții mei! Așa interpretează, așa ne descoperă nouă Clement Alexandrinul, Sfântul Iustin Martirul și Filozoful, dar și alți Sfinți Părinți. De aceea la unele biserici și la mănăstiri sunt pictați în exterior sfinți, dar și filozofi. Ați observat? Socrate, Aristotel, sibilele... Erau socotiți drepți înainte de creștini, socotiți oameni înțelepți, inspirați de Dumnezeu, care au Logosul. Acest *logos spermatikos*, acest cuvânt al lui Dumnezeu care s-a împrăștiat în toată lumea, ca s-o pregătească pentru venirea lui Hristos. Clement Alexandrinul spune că această lucrare este o pedagogie către Hristos, că filozofia este pedagog către Hristos, care te îndrumă către ceva înalt. Deci, s-a făcut această pregătire prin filozofi, s-a făcut prin anumite culte, mai ales cultele orientale, care au ajuns și până în regiunea noastră. Cuprindeau ideea de mântuire, ideea de sacrificiu, ideea de viață viitoare, cum nu aveau credințele romanilor și ale grecilor, care erau mult mai pământești.

Este cazul să subliniem aici, ca pregătire înainte de Hristos, chiar credințele tracilor și ale dacilor, iubiții mei. Spiritualitatea lor, credința în nemurire, această idee a sacrificiului, dacii nemuritori, cum erau numiți... Toate acestea, iubiții mei, iată, sunt pregătiri pentru Cină și în cadrul poporului ales și în toată lumea, la toate neamurile.

A venit vremea, zice, „a venit ceasul Cinei". „Ceasul Cinei" e numit de către Sfântul Pavel „plinirea vremii" (*Galateni* 4, 4), „când a trimis, zice, pe Robul Său...". Știți cine e Robul Său? E Domnul Hristos, iubiții mei! Isaia numește pe Mântuitorul „Ebed Iahve", adică Robul Domnului. Vine Robul Său, Care e trimis să spună celor chemați: „Veniți! Iată, toate sunt gata!", să cheme, să cheme la cină. Și știți foarte bine că, de când a venit în lume, Domnul a chemat, a propovăduit: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor. Veniți, veniți! Eu sunt Pâinea Vieții, Eu sunt Apa cea Vie! Cine însetează să vină la Mine să bea". Și așa mai departe. Cine erau cei chemați? În primul rând, cunoscătorii Sfintei Scripturi, în frunte cu fariseii și cărturarii, care, ați văzut, au refuzat. Erau prea legați de interesele lor materiale, de plăcerile lor și mai ales de *idolii minții lor*, de prejudecăți. Și s-au îndreptățit. Săracii însă, betegii, neputincioșii, de care vorbește pilda, nu sunt decât oamenii simpli, oamenii din popor, mulțimea multă, cei care permanent au fost alături de Domnul și L-au urmat. Ei au venit la Cină! Ați văzut că, în pildă, se spune: „s-a făcut lucrul acesta, au venit și betegii, și necăjiții, și tot mai e loc!". Atunci, Domnul dă poruncă: „Ieși la drumuri și la garduri și silește-i pe toți să vină". Ce înseamnă asta: „Să ieși la drum și să-i silești pe toți?". Este chemarea neamurilor la mântuire, iubiții mei, nu numai a poporului ales. Apostolii sunt trimiși să cheme neamurile din toată lumea. *Să silească neamurile!* Dar nu gândindu-vă frățiile voastre că ar fi o siluire, așa, a voinței lor. Doamne, ferește! E vorba să-i îndemne a fi silitori, străduitori, să vină la Hristos prin propovăduire, prin evidența adevărului, să-i silească prin viața pe care o duc ei, prin puterea adevărului, deci

și a iubirii pe care o aveau de la Hristos. Acestei evidențe nu putea să-i reziste nimic și nu îi rezistă nimic!

La sfârșitul pildei, Domnul, referindu-Se la cei care n-au răspuns chemării, a dat această sentință: „Niciunul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din Cina Mea!". Iubiții mei, este o hotărâre a Domnului pentru cei care n-au răspuns la chemarea proorocilor și la chemarea Sa personală. Nu e o pedeapsă, de fapt, dată de Domnul. Cei care au refuzat s-au exclus ei înșiși de la bucuria Cinei. Cei care nu răspund chemării Domnului Hristos – cei care n-au răspuns atunci și care nu răspund nici acum și-n toate vremurile – nu au parte de Cină. Se exclud ei înșiși de la bucuria mântuirii. Domnul face doar o constatare!

Iubiții mei, dacă pilda aceasta simbolizează istoria mântuirii noastre, evident că ne interesează și pe noi. De două mii de ani, slujitorii Stăpânului, robii Domnului, preoții, crainici ai Domnului nostru Iisus Hristos, nu fac altceva decât să cheme poporul la Cina Lui. Sigur că e o bucurie, e o cinste să fii chemat. Nu? Să fii poftit la Cina Domnului, să fii poftit la Prânzul cel veșnic al Împărăției! E mare cinste și mare bucurie! Dar iată că tot în Sfânta Scriptură scrie așa: „Mulți chemați, puțini aleși!" (*Matei* 22, 14). Sigur că e o bucurie să fii chemat, dar bucuria adevărată este să fii dintre cei aleși! Și a fi dintre aceștia, dintre cei aleși, depinde de noi, iubiții mei. Depinde de răspunsul nostru la chemarea crainicilor Domnului. Și dacă e așa, sigur că ar trebui să ne punem întrebarea: cum răspund oamenii la chemarea Domnului? Cum răspundem noi? Nu cumva ne îndreptățim ca aceia? *N-am timp, am alte ocupații, nu sunt pregătit, nu sunt vrednic. Lasă, mai târziu...* Sau alții: *N-am nevoie, sunt liber-cugetător!* Dacă-i așa, iubiții mei, nu vom gusta din Cină!

Să dea Domnul să nu fim din categoria aceasta! Să dea Domnul să fim dintre cei care răspund la chemarea Domnului! Iată, noi ne pregătim, iubiții mei, pentru Praznicul luminos al Nașterii Domnului, ca să fim părtași bucuriei Întrupării. Prin Întruparea

Domnului, materia însăși, iubiții mei, carnea, s-a transfigurat. Domnul Se naște pentru noi, ca noi să ne naștem pentru El! Acesta este înțelesul adânc al Praznicului Nașterii Domnului, care este praznicul renașterii noastre. Ce facem pentru această renaștere? Ce înseamnă pentru noi Crăciunul, Cina asta mare? Sigur că ne pregătim, nu? Ne dereticăm casele, facem fel de fel de pregătiri să avem o cină bogată, să ne veselim. Nu este rău, iubiții mei, nu e rău să ne pregătim de Crăciun. Sunt în tradiția noastră românească o mulțime de lucruri frumoase. Ne pregătim de Crăciun, dar să nu fie numai acest aspect al pregătirii pentru Crăciun, iubiții mei. Ne dereticăm casele, e adevărat, dar cum stăm cu dereticarea sufletului? Ne-am pregătit pentru Cina Domnului? Cum ne pregătim? Prin Sfânta Spovedanie, iubiții mei! Prin această „Sfântă Terapie", așa cum o numea Gala Galaction. Spunea el așa frumos în cartea aceea: *Ziua Domnului*. Nu se poate! Orice om trebuie să aibă un duhovnic, un director sufletesc. Indiferent dacă aici sau mai departe... În clipele acestea deosebite, să se ducă acolo, la chilia cuiva, să cadă în genunchi și să își verse tot necazul, să-și verse tot ce are greu pe suflet, ca să-și curățească ieslea asta a sufletului, ca să Îl aștepte în ieslea aceasta curățită pe Domnul nostru Iisus Hristos!

Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, să ne învrednicească, iubiții mei, pe toți, pe toți absolut, ca în aceste zile să ne aflăm cu toții înaintea Sfântului Potir! Și să ne rugăm așa: *„Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește!"*. Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a XXIX-a după Rusalii – a celor zece leproși

(*Luca* 17, 12-19)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Dumnezeul nostru ni S-a descoperit și ni Se descoperă mereu prin Cuvântul Său și prin puterea Sa. Și noi constatăm un lucru: Cuvântul Lui este putere! În Sfânta Scriptură sunt locuri unde se spune: „Le vorbea cu putere!" și „niciodată n-a vorbit cineva ca Omul Acesta!" (*Ioan* 7, 46). Spunea poetul nostru, care era un bun creștin, Alexandru Vlahuță: „Ca în basme-i a cuvântului putere". Într-adevăr, Cuvântul Lui este putere! Dar în același timp, iubiții mei, și puterea Lui, lucrarea Lui este cuvânt pentru noi, adică este adânc grăitoare. Tot ce a făcut, mai ales cu putere, are un rost, are un sens. Prin toate câte a făcut, Domnul ne-a descoperit ceva. Evanghelia, de altfel, este o îngemănare fericită de cuvânt și de putere, care ne descoperă nouă pe Bunul Dumnezeu. Și iată, pericopa evanghelică de astăzi ilustrează ceea ce v-am spus până acum. Domnul nostru Iisus Hristos Se îndrepta către Ierusalim. Era ultimul drum pe care Îl făcea către Ierusalim. Era deci către sfârșitul activității Lui publice pe pământ. Și zice Sfânta Carte: „Intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece leproși". Iubiții mei, lepra e o boală îngrozitoare. Acum nu prea ne mai dăm seama de ea decât din literatură. Cine a citit *Damian leprosul* – căutați-o, găsiți-o! – va afla că e vorba de un preot misionar care se duce într-o leprozerie, deși știe că va muri. Ajungând acolo, el descrie tot ce a văzut și tot ce a trăit. Și astăzi sunt leprozerii. Bolnavii

aceştia sunt izolaţi, sunt trataţi într-un anumit loc. Şi să nu uităm că leprozeriile astea le-a înfiinţat Biserica. Sfântul Vasile cel Mare este cel care a înfiinţat întâia oară spitalul şi leprozeria. El însuşi se îngrijea de leproşi, el însuşi îi spăla, îi îmbrăţişa, îi săruta, făcea rugăciuni şi celelalte... În Antichitate, lepra asta era un adevărat flagel. În Vechiul Testament sunt prevăzute rânduieli la cartea *Levitic*, de pildă, în legătură cu leproşii... Trebuia să-i vadă preotul, care decidea dacă e lepră sau nu, şi să ia nişte măsuri. Exista şi posibilitatea vindecării, iarăşi trebuia să vii la preot. În orice caz, leproşii trebuiau să fie izolaţi, trăiau izolaţi, nu era voie să aibă contact cu nimeni. Trăiau prin morminte, prin locuri pustii, trebuiau să se facă anunţaţi, să strige: „Necurat, necurat!", ca nu cumva să se atingă cineva de ei. Unii aveau chiar nişte clopoţei, ca, mergând şi mişcându-se, să dea de veste. Oamenii se duceau în anumite locuri şi puneau mâncare, aşa cum aruncăm noi mâncare la câini... Leprosul era, practic, un cadavru viu în societate.

Şi iată, citim: „L-au întâmpinat pe Domnul zece leproşi", care auziseră şi ei, probabil, de Mântuitorul. „Au ridicat glasul şi au zis: Iisuse, Învăţătorule, fie-Ţi milă de noi!". Şi văzându-i, zice Sfânta Scriptură, Mântuitorul le-a zis: „Duceţi-vă şi vă arătaţi preoţilor". „Şi în timp ce se duceau pe cale, s-au curăţit".

Iată, iubiţii mei, o relatare aşa de lapidară, dar câtă tensiune cuprinde! Câtă putere şi, în acelaşi timp, câtă învăţătură se degajă din această scenă! Deci, Domnul i-a tămăduit, a răspuns strigătului lor! De ce? În primul rând, din mila Lui. Dumnezeu, spun cărţile noastre, „petrece întru milă". El e Milă, pentru că e Iubire. Mila este elementul Lui, mila este exprimarea iubirii Lui. Dar i-a tămăduit şi pentru credinţa lor. Nu o credinţă obişnuită, ci una extraordinară! Poate n-aţi luat seama la un amănunt. Aceştia erau nişte cadavre vii, cum spuneam, dar n-au disperat, iubiţii mei. N-au disperat! Au ridicat glas, adică au nădăjduit, au dorit să iasă din ceata leproşilor. N-au disperat, aşa cum nu facem noi de multe

ori: o mică suferință ne tulbură, ne face să disperăm, ne face chiar să ne răzvrătim și să hulim. Fiecare să ne gândim la noi, în fața conștiințelor noastre și a lui Dumnezeu, și să ne răspundem.

Așadar, nu au disperat, aspect foarte important! În situația grea în care erau. Cum nu disperase Petru când, deși se afunda, el totuși a ridicat glasul zicând: „Doamne, miluiește-mă!". În al doilea rând, leproșii au crezut cuvântul Mântuitorului! Ați reținut? Le-a zis Mântuitorul: „Duceți-vă și vă arătați preoților!", iar ei au crezut ce le-a zis Iisus. Au ascultat, s-au încrezut în cuvântul Mântuitorului! E vorba aici de aspectul acesta de încredere al credinței. *Noi ne aruncăm în brațele lui Dumnezeu, iubiții mei, cum se aruncă un copil în brațele mamei sau ale tatălui.* Vă reamintesc istorisirea aceea cu un copil care se juca cu tatăl său de-a v-ați ascunselea. Este elocventă. Un copil se juca cu tatăl său de-a v-ați ascunselea și a venit rândul ca să se ascundă tatăl și copilul să caute. Și tatăl, care era într-un parc pe undeva, a găsit un chepeng deschis, o gură de canal undeva pe alee, și s-a băgat acolo. Și copilul a început să-l caute, să-l caute și, cum sunt copiii mici, a început să plângă, să strige: „Tată, tată!"... Dacă nu l-a mai văzut, din joacă a dat în plâns. Și atunci tatălui i s-a făcut milă de el și i-a zis: „Sunt aici! Sunt aici!"... „Unde?", „Păi, mergi pe alee și... uite, mergi așa, mergi înainte... așa! Și ajungi la... o gură de canal". Și a venit copilul și a văzut... a ajuns la gura de canal și acolo nu vedea nimic, era întuneric. Dar tatăl era acolo, nu se vedea. Și tatăl zice: „Aruncă-te!". Și copilul s-a aruncat, deși nu vedea nimic, și l-au prins brațele tatălui său...

De-aia spuneam: vindecarea leproșilor scoate în evidență faptul că trebuie să avem încredere. Ei s-au încrezut în Dumnezeu, în Mântuitorul, când le-a zis: „Duceți-vă și arătați-vă la preoți". Și, ducându-se pe cale, s-au vindecat. Deci, subliniem această credință extraordinară pe care au avut-o cei zece leproși.

Mai departe relatează Sfântul Evanghelist Luca:

„Și unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam? Și a zis: Scoală-te și du-te! Credința ta te-a mântuit!" (*Luca* 17, 15-19).

Vedeți, iubiții mei, iese în evidență o virtute deosebită: *recunoștința*. Este așa de mare virtutea aceasta, încât lipsa ei întunecă chiar credința pe care o arătaseră ceilalți nouă. Când s-a întors numai unul și a mulțumit Mântuitorului, de ceilalți parcă nici nu ne mai amintim. Sau ne amintim cu neplăcere, nu? În centrul atenției noastre este doar cel întors și suntem și noi de acord cu întrebarea mustrătoare a Mântuitorului. Dar să fie vorba numai de cei de atunci? Noi, cei de azi, noi, cei de aici, cum stăm cu această virtute a recunoștinței? Suntem așa de deficitari, iubiții mei, vă spun din capul locului! E o floare atât de rară – spunea cineva: „la butonieră" – această floare a recunoștinței.

Vedeți? Ne gândim acum că, măcar dacă ar fi același procentaj, unul din zece, adică măcar un om din zece să fie recunoscător. Sau măcar la același om, din zece situații, o dată să fii recunoscător. Măcar dacă ar fi așa..., dar nu este! Și că e așa, iată, să ne facem o mică cercetare a cugetului și să ne întrebăm câți dintre noi cădem recunoscători înaintea lui Dumnezeu, iubiții mei, pentru toate binefacerile primite? Mai întâi, că ne-a dat viață, că ne-a dat zile, că ne-a dat tot felul de bunuri, pe care le știm și pe care nu le știm de multe ori. Noi, preoții, ne rugăm în taină: „Mulțumim pentru toate câte ni le-ai dat și nu le știm... Mulțumim și pentru această Liturghie...". Este extraordinar să iei parte la o Sfântă Liturghie! Un dar extraordinar. Să fim conștienți de acest dar! Mulțumim noi lui Dumnezeu pentru el?

Trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu și că ne-a dat chiar necazuri, iubiții mei! Veți zice: „Păi, chiar așa?!". Da, că ne-a dat necazuri, că ne-a dat suferințe, că ne-a dat boli! Nu uitați că necazurile, suferințele, bolile ne aduc aminte de Dumnezeu! Adică ne aduc aminte de Izvorul puterii, ne aduc aminte de ce trebuie să fim noi. Că de multe ori, știm prea bine, bucuriile, sănătatea ne fac să uităm, nu? Uităm de Dumnezeu! Ne luăm cu faptul că ne e bine... Uităm! Când vine un necaz, iarăși cădem în genunchi, și atunci suntem noi înșine, suntem autentici, atunci suntem în legătură cu Izvorul vieții noastre, cu Dumnezeu.

Să ne întrebăm: câți suntem recunoscători față de oameni, față de binefăcătorii noștri? Sigur, noi, creștinii, ar trebui și celor care ne fac rău să le facem bine. Așa citim în Evanghelie: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei care vă prigonesc!" (*Matei* 5, 44). E limpede! Dacă nu facem așa, ne asemănăm păgânilor. Dar, iubiții mei, noi îi iubim pe cei ce ne iubesc? De multe ori, de cele mai multe ori, nu facem bine și nu suntem recunoscători față de binefăcătorii noștri. De pildă, avem noi recunoștință față de părinții noștri? Părinții, care – cât s-au priceput ei și cât au putut – ne-au purtat de grijă...

Vă recomand să căutați în Biblie *Cartea lui Isus Sirah*, capitolul al 3-lea, mai ales prima parte. Să citiți acolo ce înseamnă atitudinea, ce atitudine trebuie să avem față de părinți. Să nu uităm, nu e vorba numai de copiii ăștia mici. Noi toți – și cei mari – avem părinți, toți avem părinți, chiar dacă au fost chemați dincolo. Trebuie să avem grijă de ei și în situația asta! Avem recunoștință față de părinții spirituali, de cei care ne-au învățat carte, care ne-au călăuzit în viață, care ne-au călăuzit duhovnicește?

Iubiții mei, să știți că, dacă stăm să ne gândim, sunt mulți oameni care ne-au făcut bine, că mai sunt oameni buni. Nu trebuie să intrăm într-o astfel de stare sufletească: *Toată lumea e rea*... Nu!

Mi-aduc aminte de un roman, de când eram mic, care voia să ilustreze ideea asta, se numea *Mai sunt oameni buni*. Și acum sunt oameni buni. Găsiți-i, să-i căutăm! Sunt atâția oameni care ne-au făcut nouă bine. Numai că, iubiții mei, e curios un lucru. Tare curios! Ciudat. Uităm repede binele pe care ni-l face cineva, dar răul pe care ni-l face cineva nu-l uităm! Nu-i așa? *Dacă îmi face cineva un rău, nu-l uit! Nu pot, părinte, nu pot să uit! Îl iert, dar nu uit, nu pot să uit!* Dar binele l-am uitat, ca și cum ni se cuvine. Este foarte frecventă situația asta. Să fim atenți!

E bine să știm că și animalele sunt recunoscătoare. Iubiții mei, ne aducem aminte de un părinte, Cuviosul Gherasim de la Iordan, care a întâlnit un leu bolnav, pe care l-a tămăduit. Ei bine, leul acesta, iubiții mei, l-a însoțit apoi toată viața în pustie. Sau la noi, în Munții Neamțului, la o stână, un călugăr a scos o așchie din laba unui urs. Știți ce s-a întâmplat? S-a trezit părintele cu un stup de miere sălbatică, la chilia lui, adus de urs.

Da, recunoștința e faptă mare, iubiții mei! Și, nefiind făcută de cei nouă leproși, iată, zice Mântuitorul: „Nu s-a găsit decât acesta de alt neam?". Cu durere constată! De altfel, ca și în legătură cu credința, nu? Îl lăuda pe sutașul roman: „Nici în Israel n-am găsit așa credință!". E o mustrare pentru iudei, pentru poporul ales, care se considerau buni, nu ca ceilalți de alt neam. Îi socoteau *goimi*, adică necredincioși. În schimb, ei se numeau pe ei înșiși fiii lui Avraam. Dar știți cum era în Sfânta Scriptură: „Și din pietrele acestea, zice, pot să iasă fiii lui Avraam!" (*Luca* 3, 8). Că filiația din Avraam înseamnă să ai credința lui Avraam, să ai iubirea de oameni pe care a avut-o Avraam. Atunci ești fiu al lui Avraam..., dacă și pietrele pot fi fiii lui Avraam. Acesta era deci motivul pentru care ei se considerau mântuiți, sau că merg pe drumul cel bun: pentru că sunt fiii lui Avraam. Dar Domnul i-a mustrat: *Nu s-a găsit decât unul, și acesta străin!*

Iubiții mei, a fost vorba de lepră, de boala aceasta a trupului, dar există și o „lepră" a sufletului. Păcatul e lepra sufletului! Și

lepra asta, dacă o lăsăm să înainteze, ne desfigurează sufletește. Ne desfigurează! Poți să nu mai recunoști un om. E bine să vă aduceți aminte de Leonardo da Vinci și de pictura lui celebră *Cina cea de Taină*. Pictorii mari își căutau modele și lucrau cu anii la picturi, nu așa... două luni sau mai puțin și, gata, fac expoziție! Ani de zile! Nu știu exact cât, dar foarte mulți ani a lucrat Leonardo da Vinci la *Cina cea de Taină*. Întâi, a căutat și a găsit, ca model pentru Sfântul Ioan Evanghelistul, un tânăr frumos, curat, l-a chemat la el în atelier, acela i-a pozat și i-a făcut chipul. A mai găsit și pentru ceilalți Apostoli... Îi mai rămânea acolo un chip nepictat: chipul lui Iuda. A tot căutat, s-a dus și prin locurile astea mai rău famate, a ajuns până la urmă într-o tavernă și a găsit o figură de om care părea a fi un om rău, descompus, posedat. Și a intrat în vorbă cu el... „Uite, îți plătesc! Vrei să vii să-mi pozezi?", iar acela a admis. Și au ajuns la pictor acasă, la chilie, și omul acela zice: „Păi, eu am mai fost aici, m-ai mai pictat o dată". El fusese tânărul acela care i-a fost model pentru Sfântul Ioan Evanghelistul. Între timp, dusese o viață de păcat și de destrăbălare și ajunsese să fie, iată, schilodit și sufletește și, bineînțeles, arătându-se lucrul ăsta și pe fața lui. De aceea făcusem această afirmație, că lepra asta, dacă o lăsăm să înainteze, ne desfigurează – și sufletește, și trupește.

Cum scăpăm, iubiții mei? Strigând la Dumnezeu cum au strigat aceia: „Fie-ți milă de noi, Doamne!". Numai asta ne poate salva! Dacă lepra trupului se tratează în leprozerii, apoi lepra sufletului, păcatul, se vindecă în *Sfântul Sanatoriu al Bisericii*, prin sfintele ei terapii, printre care Taina Mărturisirii. Când strigăm, iubiții mei, să știți că Domnul ne aude și e lângă noi!

Iubiții mei, noi, mai toți care suntem aici, am experimentat vindecarea de lepra sufletului prin Mărturisire. Majoritatea celor care suntem aici știm ce înseamnă această Taină minunată a Mărturisirii și ce înseamnă să te vindeci de lepra asta a sufletului, care este păcatul. Așadar, am experimentat și am trăit bucuria vindecării.

Câți însă am fost și recunoscători pentru această mare binefacere? Sau pentru aceste mari binefaceri făcute de Dumnezeu?

De aceea, iubiții mei, să ne gândim la samarineanul acela recunoscător, care s-a întors la Domnul. Să venim și noi la picioarele Domnului! Să cădem la picioarele Lui, în semn de mare mulțumire și de prosternare. Și vom auzi și noi cuvântul de mângâiere pe care i l-a adresat Mântuitorul aceluia: „Ridică-te! Credința ta te-a mântuit!". Amin.

Duminica a XXX-a după Rusalii – Dregătorul bogat. Păzirea poruncilor

(*Luca* 18, 18-27)

„Mai ușor este a intra cămila prin urechile acului decât bogatul în Împărăția Cerurilor"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Iată că se pune aici problema bogăției, a bogăției materiale. Domnul a vorbit de multe ori despre această bogăție și despre atașamentul pentru bogăție. Aduceți-vă aminte de bogatul nemilostiv căruia i-a rodit țarina, care își făcea planuri cum să își mărească hambarele și care a auzit de la Dumnezeu aceste înfricoșătoare cuvinte: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?" (*Luca* 12, 20). Aduceți-vă aminte și de cuvintele directe ale Mântuitorului: „Nu vă adunați comori pe pământ!" și așa mai departe. Pentru că e o problemă importantă pentru aspectul moral al vieții noastre și deci pentru mântuirea noastră. Iar nouă nu ne este indiferentă mântuirea. Sfântul Pavel are un cuvânt, iarăși, care ne vine în ajutor: „Iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor" (*1 Timotei* 6, 10). Acum, să înțelegem bine, Domnul nu condamnă bogăția în sine, ci atașamentul față de această bogăție și idolatrizarea ei. Iată, să îmi permiteți să vă citez din Sfântul Ioan Gură de Aur câteva cuvinte: „Bogăția sau sărăcia nu sunt, prin ele însele, nici bune, nici rele". Adică, din punct de vedere moral, „ele devin bune sau rele după dispozițiile celor care le folosesc". Și, mai departe:

„Precum vinul nu e lucru rău, ci beția, tot așa nu bogăția e un rău, ci lăcomia cea rea și duhul cel hrăpăreț". Paradoxal, un om bogat este cel care nu are trebuință de foarte multe. El se mulțumește cu ce are. Și e bogat! Sărac este cel care simte mereu nevoia să mai aibă ceva. Gândiți-vă că sunt oameni care au foarte multe bogății, dar care nu se mulțumesc niciodată. Mereu vor să aibă mai multe, tot mai multe... Ăștia-s niște oameni săraci! În schimb, sunt și oameni foarte săraci, foarte necăjiți, dar se mulțumesc cu ce au, nu-și mai doresc altceva. Sunt cu adevărat bogați! Bogați în primul rând sufletește, pentru că, prin felul lor de a gândi și a simți, au mintea și inima bogată. Iar Evanghelia de azi ne deschide ochii să înțelegem aceste lucruri.

Iată, a venit la Mântuitorul un tânăr fruntaș și a căzut în genunchi și a zis: „Învățătorule bun, ce bine să fac ca să am viață veșnică?". Tânărul acesta este sincer și plin de râvnă, simte că îi lipsește ceva. Vedeți? Nu-l mulțumea bogăția aceasta, nu era liniștit. E preocupat, simte că are nevoie de ceva esențial, e în căutare. În privința aceasta, tânărul este un exemplu pozitiv pentru noi, un om care caută viața de veci, care nu o lasă, așa, pe planul al zecelea sau să nu-l intereseze chiar deloc. Și spune Sfânta Scriptură la un text paralel, la Marcu, că Domnul a căutat la el cu luare-aminte și l-a îndrăgit pentru treaba aceasta, că era curat sufletește, că se interesa de viața de veci. Dar, înainte de a-i răspunde la întrebarea „ce să fac ca să moștenesc viața de veci?", Domnul încearcă să-i dezlege ceva din Taina Sa. Nu uitați, Iisus Hristos era Dumnezeu Întrupat! Tânărul însă nu știa, nici ucenicii încă nu ajunseseră la cunoștința acestui lucru, că El, Iisus, era chiar Dumnezeu Întrupat. Și, la cererea lui, sau la întrebarea tânărului, Domnul îi răspunde tot cu o întrebare: „Dar pentru ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât Dumnezeu". Ca și cum i-ar spune: *Tu, de fapt, mărturisești că Eu sunt Dumnezeu fără să îți dai seama?* Dar a continuat Domnul cu această întrebare a lui, ca să îi lămurească problema care îl interesa. Vedeți? Bunătatea pe care o au oamenii, sau pe care știm că o au

îngerii, vine din Dumnezeu, are izvorul în Dumnezeu. Și are valoare neprețuită, tocmai pentru că este din Dumnezeu. Un filosof a spus cândva: „Nu mă impresionează niciun savant, niciun artist mare, niciun om extraordinar. Nu mă interesează deci știința așa de mult, cunoștințele, arta, cum mă interesează bunătatea, cum mă impresionează bunătatea". Și nu e așa? Vă dați frățiile voastre seama? Sigur că mă interesează savanții, artiștii..., dar bunătatea cuiva ne interesează și ne impresionează mai mult decât orice. Bunătatea radiază din oameni, după cum știți, așa cum radia și din Mântuitorul, că de aceea L-a și întrebat, numindu-L „Bun". Radia din El bunătatea, că era Dumnezeu! Iar Mântuitorul îi spune: „Dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile: să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta...", un mic rezumat. Fiți atenți: „Dacă vrei să intri în viață!", ca și cum viața asta de aici nu e viață! Așa a zis Mântuitorul! Tânărul nu intrase în viață. Noi încă nu suntem în viață. Viața cea adevărată este viața viitoare pe care o căuta tânărul, asta-i viața! Asta de aici este o anticameră! *Dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile!* Bineînțeles că păzirea poruncilor trebuia făcută așa cum ne-a învățat Mântuitorul, în duh, în spiritul lor, nu în literă. De pildă, zicea Mântuitorul: „Ați auzit că s-a zis celor din vechime *să nu ucizi!*". Bun! Cineva putea să zică: „Păi, eu n-am ucis!", dar Mântuitorul spune: „Eu vă zic vouă – adică celor care ascultau atunci, dar și nouă, creștinilor de azi – că oricine se mânie împotriva fratelui său, cine zice fratelui său prostule, nebunule, a și călcat Legea". De ce? Pentru că uciderea este rezultatul mâniei! Merge Domnul până la adânc, până la gând. Ați auzit, iarăși: „să nu faci desfrânare; și Eu vă zic vouă că, dacă poftește cineva în inima lui pe femeia sau pe soțul alteia, a și păcătuit". Merge la rădăcină. În sensul acesta cerea Domnul păzirea poruncilor.

De fapt, iubiții mei, a păzi poruncile ce înseamnă? *Înseamnă să fii tu păzit de ele!* Cineva poate s-ar intriga, cineva dintre cei care sunt mereu gata să atace Biserica și creștinismul... Ce-i asta poruncă? Iar poruncă? Ce înseamnă asta să fim toți sub poruncă?

Dar știți ce sunt poruncile, iubiții mei? Normele, legile creștine sunt niște poteci, niște punți pe care ești invitat să mergi. Și spunem: „Mergi pe drumul ăsta, pe poteca asta..., că, dacă nu, rătăcești; mergi pe puntea asta..., că, dacă nu, cazi în prăpastie". Ai libertatea să nu mergi, poți să deliberezi să nu mergi. Dar dacă nu mergi, cazi! În sensul acesta porunca te păzește. Ca și dogma. Dogma este un adevăr de credință, elaborat după multe cercetări, după secole de dispute câteodată, de dispute cu rațiunea. Dogmele, tot așa, sunt niște poteci, drumuri ca să nu rătăcești. Ai dreptul să te duci în altă parte, treaba ta, dar devii singur răspunzător dacă te-ai rătăcit. Hristos ți-a spus: *Vino pe drumul acesta! Nu te silesc, dar vino!* E un îndemn. Ia gândiți-vă! Avem aceste sinonime: poruncă, lege, normă. Cuvântul „normal" de unde vine? De la „normă"! Așadar, ești normal când păzești norma! Norma asta pe care ți-o dă Dumnezeu, Care te-a făcut și Care te păzește să nu rătăcești, să nu cazi, să nu te pierzi. Asta apropo de libertățile de care se face caz în ultima vreme, propriu-zis nu libertăți, ci libertinaj! Să luăm seama! *E liber omul să fie homosexual, nu contează...* Sau să facă alte blestemății, altele și altele... Să fim atenți că avem și noi o rânduială, avem și noi o lege. Cei care credem cu adevărat în Domnul nostru Iisus Hristos avem datoria să cunoaștem bine lucrurile astea și să militäm pentru ele! Că, altfel, suntem răspunzători și noi pentru răul din lume, dacă nu ne-am spus cuvântul atunci când trebuia să-l spunem.

Când Mântuitorul a pomenit tânărului de porunci, acesta a zis: „Pe toate astea le-am păzit din tinerețile mele". Oare le-o fi păzit el cu adevărat? Când Domnul l-a pus la încercare spunându-i: „Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile, dă-le săracilor și vei avea comoară în cer, și vino și-Mi urmează Mie!", tânărul a plecat întristat, pentru că avea multe bogății. Astfel, a căzut la examen. Sigur că s-o fi dat o luptă în el. Venise cu toată seriozitatea, cu râvnă să caute, simțise ceva. Dar ce s-a întâmplat cu poruncile pe care spunea că le-a păzit? A fost o păzire în literă. Pentru că n-a voit să transforme bogățiile materiale în bogății spirituale.

A refuzat comorile din cer, pentru că, sacrificând comorile astea materiale, tu capeți comoară în cer! Poți transforma aceste bogății, le poți transfigura, cum spunea Sfântul Ioan Gură de Aur: „Eu dau aici și primesc dincolo". Iar Sfântul Vasile vorbește peste veacuri cu tânărul: „Îl numești Învățător și nu-L asculți?! Îl numești bun și totuși disprețuiești darul Său, care este comoara din cer?!". La fiecare Liturghie, în toată lumea, sunt pomeniți cei care dau din lucrurile lor și-i ajută pe cei săraci. Preoții din toate zările, din toate locurile, când se face Liturghia, se roagă pentru cei care dau celor săraci și care îi ajută pe ceilalți.

După ce tânărul a plecat, Domnul Iisus a zis către ucenici: „Adevărat vă spun: cu greu va intra un bogat în Împărăția Cerurilor. Și vă mai spun: mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în Împărăția lui Dumnezeu". Aceste cuvinte i-au tulburat pe ucenici, mai mult: i-au speriat! Cine se mai poate mântui atunci? Ei lăsaseră totul pentru a-L urma pe Hristos, familii, bărci, bruma de agoniseală... Știți de ce s-au speriat? Pentru că, de fapt, cuvântul acesta este completat, nuanțat de Evanghelistul Marcu, care spune așa: „Fiilor, cât de greu este celor care se încred în bogății să intre în Împărăția Lui Dumnezeu!" (10, 24). Cei bogați sunt cei care *se încred* în bogății! Așadar, nu doar posesia, ci *încrederea* în bogății! Asta i-a speriat, că ei nu mai aveau niciuna. Vedeți? Sunt bogați care au bunuri materiale și care se mântuiesc pentru că nu se încred în bogății. Ei se consideră doar administratori vremelnici. Au fost împărați bizantini care în public apăreau în slavă, dar în intimitatea lor dormeau pe rogojini. După cum sunt săraci care n-au bogății materiale, dar poftesc permanent să aibă mai mult. E bine să ne autoverificăm, întrebându-ne: cât timp afectăm bunurilor materiale și cât celor duhovnicești? Cât timp acordăm materiei, cât timp spiritului? De pildă, în 24 ore. Fiecare să se gândească: în 24 ore cât se ocupă de trup, de cele materiale, pentru că suntem și trupuri și avem nevoi, pe drept cuvânt, de mâncare, de băutură, de îmbrăcăminte, avem

copii și așa mai departe. Cât timp din 24 de ore? Și cât timp ne ocupăm de bunurile spirituale, pentru că suntem și suflet. Cei care sunteți în biserică, sunt convins, nu ați venit pentru nevoi trupești. Știți și mărturisiți că aveți și suflet, nu doar trup, fără să fi făcut studii de teologie sau filozofie. De aceea, bilanțul celor 24 de ore – cât trupului și cât sufletului – ne este de mare ajutor. Dar și bilanțul săptămânal. A zis Dumnezeu: „Șase zile să lucrezi și a șaptea, ziua Domnului, zi de odihnă" (*Ieșirea* 31, 15). De fapt, nu e doar ziua Domnului, e și ziua noastră, a sufletului nostru, nu? Ziua aceasta s-o dăm sufletului, preocupărilor spirituale, să mergem la biserică, să ne gândim la sufletul nostru, să ne gândim la milostenie și așa mai departe... Dacă nu toată ziua, măcar două ore din șapte zile, două ore la Liturghie. Posibil să constatăm în noi înșine că ne zbatem infinit mai mult pentru cele materiale decât pentru cele ale duhului și că, în ierarhia valorilor, le punem întâi pe cele materiale, nu pe cele spirituale. Iată, în decembrie 1989 am ieșit dintr-o epocă materialistă, zicem materialist-atee. Bine că am ieșit, slavă Domnului! Dar dacă intrăm într-o altă epocă în care se pune tot materia în față, tot problema materiei și a organizării materiei, nu facem nimic. Am trecut din lac în puț! Dacă nu punem accentul pe spirit, dacă nu punem accentul pe valorile adevărate, pe valorile spirituale, adevăratele valori... Să luăm aminte, așadar, la această ierarhie de valori! Ați văzut câte eforturi se depun pentru materie, și cu ce preț! Nu? Vă dați seama că, până la urmă, așa cum se spunea, „a avea" îl desființează pe „a fi". Desființează ființa! Averea, dorința de a avea. Nu mai suntem noi! Nici nu mai știm ce suntem. N-avem vreme să privim cerul, dacă-i albastru sau e altfel, să vedem cum zboară păsările, cum se mișcă norii, să vedem o floare. N-avem vreme nici să ne privim copiii, să stăm de vorbă cu ei, să-i cercetăm și așa mai departe. Știți ce facem noi, de fapt? Ne clădim noi înșine, în fața noastră, un fel de munte al grijilor pentru cele materiale. Și asta este în față noastră ca un paravan, iubiții mei. E firesc deci să nu vedem ce e dincolo,

în alt plan de existență, dacă avem în fața noastră acest paravan al lucrurilor materiale pe care dracul ni-l tot mărește. Numai când vom avea acest munte sub picioarele noastre, ne vom bucura de perspectiva largă a Împărăției. Când te-ai urcat sus, când ai muntele grijilor materiale sub picioarele tale, atunci ai perspectiva frumoasă, atunci vezi zarea, atunci vezi cerul, vezi în depărtare. De-aia s-au speriat, cum vă spuneam, ucenicii. S-au mirat, de-aia au întrebat așa: „Doamne, cine se mai poate mântui?". Înseamnă că ei, așa cum v-am spus, înțeleseseră sensul larg al bogăției, sensul încrederii în bogăție, al poftei de a avea. Această uimire și spaimă a lor este și uimirea și spaima noastră. Nu? Cine mai intră în Împărăția Cerurilor? Dar Mântuitorul ne risipește spaima și ne dă nădejdea mântuirii când spune: „Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu". Să recunoaștem: toți suntem legați cu mii de fire de bunurile lumii acesteia – și cei care le avem, și cei care nu le avem. E pofta de a le avea. Și cu puterile noastre, spuneam, n-ar fi șanse să ne desprindem. Dar, iată, Mântuitorul ne spune limpede: la Dumnezeu sunt toate cu putință dacă vom vrea să cerem acest ajutor. Că și asta e important. Vrem să cerem ajutorul lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră, pentru eliberarea noastră? Dacă vrem cu adevărat să cerem ajutorul lui Dumnezeu ca să tăiem aceste legături, să ne desprindem din îmbrățișarea asta a pământului, din spaimele pământului, până la urmă, să găsim pace și bucurie în brațele cerului. E posibil!

Frățiile voastre ați venit la biserică la fel ca și tânărul: să căutați și să aflați cum se dobândește Viața de Veci. Să nu vă întoarceți, ca el, întristați din pricina legăturii puternice cu materia. Luați acum, iubiții mei, această sfântă hotărâre să depășiți legătura aceasta! Cerând cu îndrăzneală, cu îndrăzneala iubirii și a credinței, de la Dumnezeu, ajutorul Lui, la Care – să nu uităm! – „toate sunt cu putință". Și atuncea veți avea Viață adevărată și veți avea comoară în Cer. Amin.

Duminica a XXXI-a după Rusalii – Vindecarea orbului din Ierihon

(*Luca* 18, 35-43)

„Vreau să văd!
Și Domnul i-a răspuns: Vezi! Credința ta te-a mântuit!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Așa a cerut unul care avea nevoie de lumină: „Vreau să văd!". Așa i-a răspuns Domnul, redându-i lumina: „Vezi! Credința ta te-a mântuit!". Așa a cerut acela, având nevoie de lumină, și așa și noi avem nevoie de lumină. Și, ca și acela, suntem în căutarea Luminii, iubiții mei. Și noi suntem în căutarea Luminii și cerem Lumina... Și avem și noi nevoie de același răspuns al Domnului: „Vezi! Credința ta te-a mântuit".

Spune Sfânta Evanghelie așa: „Când S-a apropiat Iisus de Ierihon, un orb ședea lângă drum, cerșind". Sfântul Evanghelist Marcu îi dă și numele: Bartimeu, adică *fiul lui Timeu*. Iată, un orb care cerșește, o imagine zguduitoare, pentru că e o suferință enormă să nu ai vedere! Știm foarte bine că, dintre toate simțurile, văzul este cel mai prețios. De altfel, și spunem în vorbirea obișnuită: „țin la cineva ca la ochii din cap!", sau „ca la lumina ochilor". În fața acestei imagini nu se poate, iubiții mei, să nu ne gândim – noi, cei care avem ochi – ce mare dar avem! Și să nu estimăm că, dacă am ști cât de bogați suntem având vedere, dacă am fi deci conștienți de lucrul acesta, atunci nu ne-am mai socoti niciodată nefericiți, chiar dacă pe umerii noștri ar fi greutăți și cruci mari.

Dacă am fi conștienți de bogăția mare pe care o avem! De aceea, o imagine ca aceasta, a unui orb, și mai ales a unui orb care cerșește, să ne fie nouă, tot așa, ca o zguduire, ca o trezire asupra realității pe care o trăim noi. Și, mai ales, să ne aducă aminte că nu trebuie să ne tulburăm. Să nu fim nefericiți din pricina faptului că avem diferite greutăți. Spune Sfânta Scriptură mai departe: „auzind el mulțimea care trecea, a întrebat: Ce e asta?" – era vânzoleală, forfotă... și i s-a spus că trece Iisus Nazarineanul. Și atunci el a strigat, zicând: „Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine! Dar cei care mergeau înainte îl certau ca să tacă. Iar el cu mult mai mult striga: Fiule al lui David, fie-Ți milă de mine!".

Vedeți? Din aceste două versete, care descriu primul contact al orbului Bartimeu cu Mântuitorul, noi desprindem niște lucruri. Mai întâi, că acest orb *crede* că Învățătorul Acesta de care a auzit că trece – Iisus – este Mesia. Îl numește „Fiul lui David", pentru că, în conștiința poporului iudeu, Mesia era Fiul lui David. El crede că este Mesia și, mai ales, crede că îl poate ajuta! Ați văzut cum îl certau oamenii, poate unii de bună credință, ca să nu-L tulbure pe Învățătorul, alții poate pentru că Îl mărturisise pe Iisus ca Mesia. Dar, zice Scriptura: „el cu mai multă râvnă striga". Se scoate în evidență aici stăruința orbului. Îl certau, și el mai tare striga: „Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!". Și atunci Domnul Iisus S-a oprit și a poruncit să-l aducă la El. Și, apropiindu-se, l-a întrebat: „Ce voiești să-ți fac?". Și el a zis: „Doamne, să văd".

Iubiții mei, „Să văd iarăși!" – spune Evanghelistul Marcu. Înseamnă că era orb nu din naștere. E mai grea suferința asta când devii orb după ce ai văzut cândva. Cerea milostenie la început, „miluiește-mă!", dar milostenia asta o înțelegea orbul ca o milostenie supremă pentru nevoia specială pe care o avea el: lumina ochilor, iubiții mei, nu o simplă milostenie! El crede în puterea Domnului și de aceea cere ceva ce oamenii nu ar fi putut! Și atunci Iisus i-a zis: „Vezi! Credința ta te-a mântuit. Și îndată a văzut și

mergea după El, slăvind pe Dumnezeu! Și tot poporul care văzuse a dat laudă lui Dumnezeu".

Observăm, iubiții mei, că Domnul Hristos nu-i lasă pe cei care strigă cu perseverență, cum striga orbul. Aduceți-vă aminte de pilda aceea în legătură cu femeia văduvă și judecătorul nedrept. Nu-i făcea dreptate și s-a tot dus femeia, s-a dus peste el permanent, până când acela s-a plictisit și a zis: „Faceți-i dreptate!". Și Mântuitorul conchide: „Dacă judecătorul àsta, nedrept fiind, i-a făcut dreptate pentru că a perseverat, dar Tatăl vostru cel din ceruri nu va împlini cererile dacă stăruiți?". Dumnezeu vrea să stăruim, iubiții mei, nu pentru că vrea să ne vadă pe noi stăruind, ci pentru că vrea să ne pună în evidență dorința și participarea noastră, credința noastră la actul mântuirii și izbăvirii noastre. De aceea, să perseverăm! S-ar putea să nu avem răspuns imediat, dar nici atunci să nu disperăm. Să știm că Hristos este lângă noi, Domnul Dumnezeu e lângă noi! Spunea un Părinte: „Dumnezeu este o prezență atmosferică în persoană". Dar parcă ne pătrunde, ne penetrează, e în noi, e lângă noi, chiar dacă ni se pare nouă că nu ne aude. Așa cum i se părea lui Antonie cel Mare, după ce se luptase el cu dracii și-i învinsese... Zdrobit era, dar se liniștise, văzuse lumină și L-a întrebat pe Dumnezeu: „Doamne, dar unde erai?" – zice el cu îndrăzneală... „Lângă tine eram, Antonie!" – îi răspunde Domnul. Mereu să ne aducem aminte de episodul acesta din viața marelui Antonie: „Eram lângă Tine"... Mereu e lângă noi Domnul, iubiții mei! Să nu avem vreo altfel de credință. Mereu cu noi și lângă noi! Avem datoria să perseverăm în drumul nostru lung și în rugăciune.

Domnul a răspuns deci perseverenței lui, dar a luat în considerare, așa cum ați văzut că a și subliniat, și credința lui: „Vezi! Credința ta te-a mântuit". Am explicat și altădată ce înseamnă credința. Nu este o forță a ta proprie, ci reprezintă faptul că te-ai deschis, ca forța asta care vine de sus, puterea lui Dumnezeu, să te vindece. Dar ai vrut! Ai deschis ferestrele sufletului, ai deschis

ușile. Parcă îi spune Domnul: *Te vindec, pentru că tu ai credință, deși ești orb, totuși ai ochi și ai văzut, adică ai vedere duhovnicească. Pentru că tu ai văzut Izvorul Luminii!* El era orb, iubiții mei, dar avea adevărata vedere. El a văzut pe Izvorul Luminii, a văzut că Acela poate să-i dea viață și că Acela era Dumnezeu. De aceea, după ce e vindecat orbul, spune Sfânta Scriptură, Îi mulțumește Domnului, urmându-L, slăvindu-L și mărturisindu-L. De aceea, tot poporul, spune Sfânta Scriptură, slăvea pe Dumnezeu pentru cele ce văzuseră. În felul acesta, orbul tămăduit contribuie și el la trezirea celorlalți. Prin credința lui, prin stăruința lui a căpătat această vindecare și s-a văzut Slava lui Dumnezeu. Și atunci, și alții au ajuns să dea slavă lui Dumnezeu. Deci, datorită acestei credințe, acestei perseverențe, iată cum se poate ca și alții să ajungă la credința în Dumnezeu și la slăvirea lui Dumnezeu. Iată cum poți să devii colaboratorul lui Dumnezeu pentru trezirea oamenilor, pentru aducerea lor la Lumina cea Adevărată.

Astea sunt faptele, așa cum rezultă din Sfânta Scriptură. Vizavi de ele, trebuie să mai tragem și alte învățături. Sigur că avem și noi necazuri, avem suferințe de tot felul, trupești, boli. Și noi auzim de Iisus și strigăm... Strigăm la El, crezând în ajutorul Lui, crezând că El ne poate da acest ajutor. Mai ales, privind la orbul Bartimeu, să stăruim în rugăciune, iubiții mei! Pentru că poate ați constatat dumneavoastră lucrul acesta: că stăruința, în general, în orice sector al vieții, poate să săvârșească minuni, mai ales când e vorba de ființa noastră. Această ființă a noastră poate fi schimbată din temelie, dacă stăruim. Dar cea mai mare nenorocire, iubiții mei, și cea mai mare suferință pe care, de fapt, nu o considerăm ca atare – și aici e păcatul cel mare –, *cea mai mare suferință este orbirea duhovnicească*. Asta e cea mai gravă! Și e bine să ne întrebăm dacă nu suferim și noi, într-o măsură mai mică sau mai mare. Sigur, orbire fizică înseamnă să nu vezi deloc. Dar e vorba și de orbire, întunecare, încețoșare față de Lumina lui Dumnezeu. Să ne întrebăm în ce măsură noi vedem realitățile și

minunățiile vieții duhovnicești. Că asta-i lumea pe care trebuie să o vedem, să o cunoaștem. O vedem, o cunoaștem, în ce măsură? Și ne dăm seama ce grad de boală a ochilor sufletești avem. Adică, până la urmă, să ne întrebăm: vedem noi Lumina lumii? Pentru că Domnul Hristos a zis: „Eu sunt Lumina lumii" (*Ioan* 8, 12). Îl vedem, adică îl avem pe El, Care este Lumina lumii?

Iubiții mei, dacă nu vedem realitățile acestea, dacă nu vedem această Lumină, este pentru că nu voim să vedem. Este pentru că solzii păcatelor sunt ca un zăbranic greu peste ochii noștri și nu lasă Lumina aceasta să pătrundă. Ca să ne dăm răspunsul, iarăși, trebuie să ne întrebăm dacă știm noi că florile duhovnicești, florile virtuților din lumea duhovnicească, sunt infinit mai frumoase decât florile din lumea fizică! Știm noi lucrul acesta?

Orbul, iubiții mei, L-a chemat cu credință, L-a chemat stăruitor. Dar ați văzut cum! Înfruntând împotrivirea și încercarea lumii de a-l opri. *Taci!* – Și el nu s-a lăsat, i-a înfruntat, a căutat, a strigat! Noi, oare, Îl chemăm să ne dea Lumina Vieții? Îl chemăm noi cu stăruință, fără să ne pese de râsul oamenilor, fără să ne pese de împotrivirile lor de tot felul, fără să ne fie frică? Pentru că trebuie să învingem frica, iubiții mei! E o boală generală frica aceasta! Să ne gândim acum la noi, la toți, la frica aceasta care ne-a fost inoculată sistematic aproape o jumătate de veac. Trebuie învinsă această frică! Suntem bolnavi de frică, într-o măsură mai mare sau mai mică. Și trebuie învinsă frica! E un păcat! Lumea păcatului și a întunericului te vrea să rămâi la ea și face tot ce poate ca să te despartă de Hristos.

Iubiții mei, știm că lumea fizică nu poate să dăinuiască fără lumină. Lumina e suportul lumii. Ei bine, ceea ce înseamnează pentru această lume fizică și pentru ochii trupului lumina fizică, aceea înseamnează pentru lumea duhului și pentru ochiul sufletului Lumina lumii. Fără această Lumină a lumii nu se poate trăi! Nu putem trăi fără Hristos, Care e Lumina lumii! El este Izvorul puterii și al bucuriei noastre. Un text din Sfântul Evanghelist Ioan,

care e temei la ceea ce am spus până acum, este următorul, din *Întâia Epistolă sobornicească a Sfântului Apostol Ioan*: „Și acestea noi vi le scriem ca bucuria noastră să fie deplină. Și aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El și v-o vestim: Dumnezeu este Lumină. Și nici un întuneric nu este întru El". Și acum pentru viața noastră practică: „Dacă zicem că avem împărtășire cu El și umblăm în întuneric, mințim și nu săvârșim adevărul. Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în Lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul și sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curățește pe noi de orice păcat!" (*1 Ioan* 1, 5-7). Asta e condiția: să avem Lumină, să fim în Lumină, să trăim în Lumină! De aceea și ne rugăm noi, nu numai în Postul Mare, și cântăm „Luminează haina sufletului meu". Având-L pe El, pe Hristos, Lumina lumii, înseamnă că Îl vom cunoaște. Îl cunoaștem prin iubire și prin comuniune. Și, mai mult decât atât, Îl vom cunoaște pe El, dar ne vom cunoaște mai bine și pe noi în apropierea acestei Lumini.

E mare lucru să te cunoști pe tine. Socrate spunea: „cunoaște-te pe tine însuți!", având el această deviză. Dar să știți că nicăieri ca în creștinism nu este posibilă această cunoaștere adevărată a ta. La Lumina lui Hristos, numai la Lumina Lui ne dăm seama de mizeria vieții noastre. Așa cum știți că o rază de lumină într-o cameră întunecoasă pune în evidență noianul de fire de praf care sunt acolo – raza de lumină le pune în evidență – așa și noi, iubiții mei, dacă trăim în lumina lui Hristos, ne putem cunoaște, și e bine să ne cunoaștem, să știm cine suntem și de unde să pornim. Pentru că de la cunoașterea aceasta, care dă smerenia, numai de la această cunoaștere și numai de la acest stadiu al smereniei este posibilă îndreptarea noastră și, ca o consecință, bucuria mântuirii de care vorbea Sfântul Ioan Evanghelistul. Având Lumina, bucurându-ne de mângâierea razelor iubirii lui Hristos, este firesc să împărtășim și noi altora această bucurie. Lumina vieții noastre va face ca și alții să vadă lumină. Cum ne îndemna Mântuitorul: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă

faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!" (*Matei* 5, 16).

De aceea, iubiții mei, să ne străduim să căpătăm această Lumină, această Lumină lină a Sfintei Slave. Când cântăm noi, la Vecernie, „Lumină lină a Sfintei Slave", este vorba de Hristos, Lumina lumii. Să ne străduim să căpătăm această Lumină și să ne rugăm Soarelui dreptății – așa Îl numim pe Hristos:

Hristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi și sfințești pe fiecare om care vine în lume, Lumina feței Tale să se însemneze peste noi, ca într-însa să vedem Lumina cea neapropiată. Îndreptează viața noastră spre lucrarea poruncilor Tale, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților Tăi! Amin.

Duminica a XXXII-a după Rusalii – a lui Zaheu

(*Luca* 19, 1-10)

„Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

În duminica aceasta, din Evanghelia de astăzi, despre mântuire vom vorbi. Pe de o parte, avem problema mântuirii; pe de altă parte, ni se înfățișează un caz de conștiință în legătură cu mântuirea. Noi suntem impresionați, de obicei, și îi apreciem pe oamenii de caracter, adică pe oamenii care sunt statornici în virtute. Omul de caracter este cel care persevează în bine, nu numai așa, care face un bine o dată, altă dată... Omul care persevează în bine, acela este om de caracter și noi îi apreciem pe oamenii aceștia. Dar, iubiții mei, noi apreciem într-un mod deosebit și pe cel care, dacă a căzut, s-a ridicat. Să ne gândim că, dacă un om cade într-o prăpastie și reușește să iasă afară, noi suntem cu atât mai impresionați cu cât prăpastia a fost mai adâncă. Înseamnă că el a avut o putere mai mare ca să poată să ajungă sus; sau că a primit un ajutor mai mare ca să iasă afară.

Iubiții mei, Zaheu, de care este vorba în pericopa evanghelică, este pilda unui astfel de om care ne impresionează. Nu prin caracterul lui, am zis, prin perseverența lui, ci prin faptul că, fiind căzut, el s-a ridicat și încă s-a ridicat deosebit de sus. În Sfânta Scriptură despre Zaheu se spune doar că era mai-marele vameșilor. Dar lucrul ăsta spune foarte mult. Mai întâi, că era un om bogat. Și un om

bogat – așa, ca să facem portretul lui Zaheu – este, de obicei, un om pierdut sau în primejdie de a fi pierdut. Apoi știm că era vameș, mai mult, mai-marele vameșilor. Ce însemnau vameșii atunci, în perioada aceea, în Țara Sfântă? Țara Sfântă era ocupată de romani, vameșii erau un fel de perceptori care luau impozite de la oameni și trebuiau să plătească o anumită sumă de bani. Era un prilej de spoliere ieșită din comun. Cum făceau fanarioții la noi: luau de pe spinarea poporului să dea sultanului și, bineînțeles, trebuiau să își oprească și pentru ei. Așadar, vameșii erau socotiți ca niște spoliatori, iar Zaheu era mai-marele tâlharilor. Vedeți, frățiile voastre? Mai mult decât atât: acești slujbași aveau legătură cu romanii. Din punct de vedere al comunității iudaice, acești oameni erau niște colaboraționiști, am putea spune în limbajul de astăzi. Oameni care colaborau cu dușmanii poporului și ai legii lor, încât ei erau foarte urâți – mai ales acest Zaheu, care era căpetenie de vameși.

Domnul Iisus Hristos intrase în Ierihon; la intrarea în Ierihon vindecase un orb din naștere, se adunase multă lume după minunea aceasta și mare mulțime mergea cu El.

Spune Sfânta Scriptură că mai-marele vameșilor, Zaheu, căuta să-L vadă pe Iisus. Și ne întrebăm: De ce căuta să-L vadă? Ce trebuință avea el de Iisus? N-avea el de toate, n-avea bani? Oho! N-avea avere, n-avea tot ce-i trebuie? De ce voia să-L vadă pe Iisus? Pentru că n-avea pace, iubiții mei! N-avea pace în suflet, deoarece „nu numai cu pâine trăiește omul, spune Sfânta Scriptură, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu". Conștiința păcatului îl neliniștea! Auzise și el de Iisus, sigur că da! Auzise și el de minunile Lui. Și mai ales socotesc că îl impresionase mai mult pe Zaheu faptul că Domnul Iisus Se apropia de cei păcătoși, că-i iarta, că le întindea mâna. Deci, la întrebarea: „Ce îl mâna pe Zaheu ca să-L caute pe Domnul, de ce voia să-L vadă?", răspunsul e limpede: dorința mântuirii, iubiții mei! Dorința mântuirii îl făcea să-L caute pe Domnul. Noi înțelegem bine această căutare, noi suntem conștienți că sunt și alte nevoi decât cele trupești. Suntem flămânzi și

însetați și după altceva decât după pâine și apă. Există și o altfel de sete. De altfel, prezența frățiilor voastre în biserică, acum și aici, înseamnă confirmarea acestui fapt. Frățiile voastre-L căutați pe Domnul, de aceea ați venit. N-ați venit nici pentru mâncare, nici pentru băutură, nici pentru alte nevoi materiale. Ați venit că vă mână aici setea și foamea după Adevăr și după credință. Ați venit să-L căutați pe Domnul Iisus în dorința de a-L cunoaște personal, de a-L întâlni cum L-a întâlnit Zaheu. Din dorința mântuirii, de aceea ați venit frățiile voastre aici!

Spune Sfânta Evanghelie că Zaheu căuta să-L vadă, dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Deci Zaheu avea piedici: statura lui, treabă care ținea de el, și piedici din afară, mulțimea. Multă lume Îl îmbulzea pe Domnul... Ce să facă? Avea piedici! Și noi avem piedici, iubiții mei, de multe ori când e vorba să ne întâlnim cu Domnul. Ia gândiți-vă! Când e vorba, de pildă, să venim la biserică, nu zicem: „N-am timp acum"? Iată, o piedică! Sau zicem, de la caz la caz: „Am un soț necredincios, am o soție necredincioasă, nu mă lasă, mă tem de batjocura oamenilor, e vreme rea, e departe, sunt bolnav...". Toate sunt piedici, nu? Zaheu avea piedici, iubiții mei, dar el se aprinsese, era acum o văpaie și iată că el învinge piedicile, găsește o soluție. Aleargă, o ia înainte pe unde știe că avea să meargă Domnul și se suie într-un sicomor. E vorba, ne spune Dicționarul Explicativ, despre un copac specific țărilor calde, un arbore exotic uriaș, asemănător cu smochinul, care are un lemn tare și fructe dulci, comestibile.

A fost inspirat Zaheu și a folosit prilejul. Altfel, dacă nu făcea lucrul ăsta, Zaheu ar fi pierdut, iubiții mei. Să fim atenți! Să nu pierdem prilejul mântuirii! Acum, iubiții mei! Cine știe dacă-l mai găsim? Să alergăm, așa cum a alergat Zaheu, să ne zbatem, așa cum s-a zbătut el! Pentru că, iată, reușim, învingem piedicile și vom găsi ce căutăm!

Zaheu Îl căuta pe Iisus, dar să știți că și *Iisus îl căuta pe Zaheu.* Iar Iisus, Care este Dumnezeu, știa tot. A cunoscut zbuciumul lui Zaheu, așa cum cunoaște și inimile noastre. Să fim siguri! Domnul

ne cunoaște inimile noastre și știe dacă suntem sau nu în căutarea Lui. Domnul căuta și, de fapt, a răspuns căutării lui. A ajuns în dreptul sicomorului, S-a oprit și S-a uitat în sus. Vă dați seama că toată mulțimea s-a oprit și ea, s-a uitat și ea în sus. Și ce văd? Îl văd cocoțat pe mai-marele vameșilor, Zaheu.

„Zahee, coboară!", îi zice Mântuitorul. „Coboară degrabă, că astăzi în casa ta trebuie să rămân". Ce se va fi petrecut atunci? Ce va fi gândit mulțimea văzând aceasta? Ce se va fi întâmplat în sufletul lui Zaheu? Mai întâi uimire, apoi teamă. Ia gândiți-vă! El putea foarte bine să cugete: *Mă cunoaște, îmi știe numele!*, că i-a zis pe nume: „Zaheu"... *Dacă îmi știe numele, înseamnă că știe și cine sunt, înseamnă că știe cât sunt de păcătos!*... Deci, un sentiment de uimire, de teamă, dar și de bucurie că i-a zis Domnul: *Coboară, vreau să stau la tine astăzi, vreau să iau masa la tine, vreau să-ți fiu Oaspete!*

Noi înțelegem bucuria asta a lui Zaheu, iubiții mei. Este și bucuria noastră când Îl primim pe Domnul, prin credință, ca să fie Oaspetele nostru. Când ne împărtășim cu El, în casa inimii noastre. Sfânta Scriptură relatează că lumea a început să murmure: „A intrat la un om păcătos!" Poate aceiași care mai cârtiseră și în alte dăți, de pildă, în legătură cu femeia aceea ușoară, numită la fel, „păcătoasă"...

Iubiții mei, să nu ne grăbim a judeca pe cei care greșesc! Spun Sfinții Părinți: chiar dacă-i vezi lovind un om, să nu-i judeci! Că nu știi dacă și tu nu vei cădea în același păcat; sau nu știi dacă, în momentul acela, cel ce a lovit nu și-a dat seama și s-a pocăit, așa cum s-a pocăit tâlharul într-o clipă. Nu știi ce s-a petrecut în sufletul lui!

Oamenii aceia L-au judecat pe Domnul și l-au judecat și pe Zaheu: „A intrat la un păcătos"... Dar lumea nu știa cine este acum Zaheu. Lumea îl știa pe cel pe care-l cunoșteau până la întâmplarea asta, dar nu știa ce se petrecuse în sufletul lui. Și ce se petrecuse este foarte bine ilustrat în cuvântul pe care-l spune Zaheu: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit".

Iubiții mei, se petrecuse o minune cu Zaheu! Minunea cea mai mare: se născuse din nou un om! Asistăm la o naștere spirituală. Noi nu-l mai recunoaștem pe Zaheu cel de dinainte. La starea lui sufletească, adică la pocăința lui, la părerea de rău, la dorința de mântuire, el adaugă acuma fapta reparatoare. Mai întâi, a dat jumătate din avere, iar din cealaltă jumătate a dat împătrit. Legea prevedea numai a doua parte, dar el dă împătrit! Înseamnă că Zaheu se desprinsese de materie și se judeca aspru. Zaheu aplică un cuvânt care încă nu era scris, dar posibil să fi circulat ca proverb mult înainte: „Mai fericit este a da decât a lua!" (*Fapte* 20, 35). Primul cuvânt, iată, este o „Fericire", dar care nu e dintre cele nouă Fericiri. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune un minunat cuvânt: „Cel ce vrea să fie bogat să sărăcească pentru a se îmbogăți". Auziți: vrei să fii bogat? Sărăcește! Apoi: „Să cheltuiască pentru a strânge!"... Deci, vrei să strângi? Cheltuiește! De asemenea: „Să împrăștie pentru a culege!"... Numai paradoxuri! Apoi zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dacă această învățătură vi se pare nouă și curioasă, uitați-vă – și dă o pildă simplă –, uitați-vă la omul care seamănă, la semănător. Să vedeți că singurul mijloc de a înmulți grăunțele este acela de a împrăștia ce are și a răspândi ce ține în mână...". Deci, numai dacă împrăștii sămânța, atunci capeți mai multă sămânță, mai mult rod și așa mai departe. Zaheu se mântuie, iubiții mei, după învățătura noastră creștină, prin har, prin harul lui Dumnezeu, prin credința lui și prin faptele lui. Dar minunea aceasta se poate petrece cu fiecare dintre noi, iubiții mei, numai să nu pierdem prilejul. Iată, suntem aici dorind să ne întâlnim cu El, dorind să Îl cunoaștem, tânjim după pacea inimii pe care o dorea și Zaheu.

Dumnezeu ne-a chemat. Să-L rugăm fierbinte să ne dea El râvna și văpaia inimii lui Zaheu, să-L primim ca și Zaheu, să facem ca și Zaheu fapte reparatoare și să auzim ca și el: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia!", adică *sufletul tău s-a născut din nou din Dumnezeu!* Amin.

PREDICI
LA
DUMINICILE
TRIODULUI

Duminica Vameșului și a Fariseului – a XXXIII-a după Rusalii

(*Luca* 18, 10-14)

„Oricine se înalță pe sine se va smeri,
iar cel care se smerește pe sine, va fi înălțat"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cuvintele acestea încheie pericopa evanghelică de astăzi, pericopă cu un mesaj anume pentru noi. Îndeobște o numim „a Vameșului și a Fariseului", dar, prin conținutul ei, poate fi numită și „chemarea la cunoașterea de sine", la trezirea și ajungerea la conștiința păcatului.

Din pericopa evanghelică aflăm și care a fost motivul rostirii, ce obiectiv a avut această pildă. Începe așa Sfântul Apostol Luca: „Către unii care se credeau că sunt drepți și priveau cu dispreț pe ceilalți, a zis pilda aceasta" (18, 9). Acesta-i obiectivul! Ne-o fi interesând și pe noi, oare? Cu siguranță da! E bine să nu ne amăgim în privința asta, iubiții mei, e bine să privim cinstit și cu curaj în oglinda aceasta. Să ne privim în această oglindă a pildei. Sunt înfățișate, iată, două tipuri de oameni: fariseul și vameșul. Cuvântul „fariseu" înseamnă „separat", adică ce se deosebește de restul lumii. Fariseul era omul Legii, omul care avea conștiința că reprezintă neprihănirea prin faptul că respectă Legea. Lumea îl cinstea! Fariseii se considerau drepți și, de aceea, se și separau de lume. De aici și numele. Vameșii, atunci, în perioada în care Imperiul Roman stăpânea Palestina, erau socotiți în popor tâlhari,

spoliatori, trădători de neam și de Lege, prin faptul că erau servili stăpânitorilor străini. Lumea fugea de ei, ba îi și excomunica din comunitățile lor. Iată, aici, lumea se separa de ei; dincolo, fariseul se separa de lume. Dar în fața lui Dumnezeu, iubiții mei, pe Care nu-L poate amăgi nimeni, cum oare apăreau acești oameni, fariseul și vameșul? Ni s-a spus un cuvânt de către Mântuitorul, cu un alt prilej: „Nu judecați după înfățișare, ci judecați după dreptate!" (*Ioan* 7, 24). Ei, cum apare fariseul în lumina dreptății și adevărului?

Iată începutul pericopei: „Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând, așa se ruga în sine: Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, adulteri, sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig..." (*Luca* 18, 10-11). Textul acesta pare o rugăciune, o rugăciune de mulțumire. E foarte bine să mulțumești lui Dumnezeu, e un gând foarte bun! În realitate însă, aici avem un exemplu de trufie, iubiții mei! Prin atitudinea lui, cum stătea el drept în partea din față a templului, dar și prin cuvintele pe care le spune. De fapt, se lăuda cu cele înșirate și se arăta disprețuitor față de ceilalți semeni. E foarte urât să te lauzi înaintea oamenilor, darămite să te lauzi înaintea lui Dumnezeu! Chiar de ar fi să aibă realmente cineva niște virtuți, niște calități... În privința aceasta, să ne amintim ce ne spune Sfântul Pavel: „Dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește!" (*1 Corinteni* 13, 4). Nu te lauzi cu ceea ce faci, pentru că zice psalmistul: „De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc!" (*Psalmul* 126, 1). Și atunci, de ce să mă mândresc eu că am realizat una sau alta? Că nu eu singur le-am realizat! Eu doresc să fac mereu ceva bun, desigur, dar Domnul este Cel Care împlinește tot ce-i bun în mine. Și atunci, de ce să mă mândresc? Ne amintim și de cuvântul Domnului: „Fără de Mine nu puteți face nimic!" (*Ioan* 15, 5). Și în altă parte: „Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți: suntem slugi netrebnice, pentru că am

făcut ceea ce eram datori să facem!" (*Luca* 17, 10). Și e normal să facem ce trebuia, pentru că noi am fost făcuți să fim buni, suntem făcuți după chipul lui Dumnezeu, Bunătatea desăvârșită. Iar dacă e vorba de realizările noastre, o rugăciune de la Sfântul Maslu etichetează așa aceste „realizări", vă amintiți: „Dreptatea noastră înaintea Ta e ca o cârpă lepădată".

Am înțeles, așadar, că așa erau fariseii. Să ne amintim și de faptul că Domnul i-a demascat, când a rostit public: „Vai vouă, farisei și cărturari!", cu apostrofări despre care citim în *Evanghelia după Matei*, capitolul al 23-lea, încât „fariseu" a ajuns echivalentul cuvântului „fățarnic". Fariseii aceștia îi amăgeau pe oameni și se amăgeau și pe ei înșiși. E bine, de aceea, să ne uităm și noi la tipul acesta de om și să ne analizăm și noi sufletul în oglinda aceasta. Când am privit imaginea fariseului, probabil că am și judecat: „Mulțumesc, Doamne, că eu nu sunt ca fariseul...". Dar prin asta, vă dați seama, am și păcătuit, adică am făcut exact ceea ce a făcut el: am judecat. Și e bine să nu ne amăgim, iubiții mei, pentru că la urma urmei, ia gândiți-vă, nu ne lăudăm și noi de multe ori? Că postim, că ne rugăm – așa, mai direct ori mai indirect, de multe ori. Sau folosim alte metode, alt mod de a ne exprima, și spunem: „Păi, eu nu fac niciun rău, n-am omorât pe nimeni, n-am stricat casa nimănui, n-am făcut niciun păcat...". Socotim noi, oamenii, că păcatul e numai să ucizi pe cineva sau să strici casa cuiva, fără a gândi la rădăcina păcatului. Ba mai auzim expresii cum că: „S-a înrăit lumea asta, ce rea e lumea!". Dar, bineînțeles, noi ne excludem din această lume „rea". Mai rar zice cineva cum zicea Mihai Eminescu: „Lumea-i cum este... și ca dânsa suntem noi!" (*Epigonii*).

Ba uneori și la Spovedanie ne îndreptățim și spunem că „am făcut așa..., dar să vedeți: că soțul, soția, copiii, că mama soacră, colegii, tramvaiul...", dând vina pe altcineva, justificându-ne. Sau începem spovedania, tot așa, lăudându-ne: „Părinte, să știți că eu am postit, mi-am făcut acest canon de rugăciune..." și așa mai

departe. Mă rog, spui lucrurile astea pozitive, posibil reale, dar în fond te lauzi. Am pomenit de toate lucrurile astea ca să ne gândim cum stăm vizavi de imaginea asta a fariseului. Și sigur că în privința aceasta e bine să recunoaștem onest că poate suntem și noi tot ca fariseul sau, de multe ori, chiar mai răi! Iată, fariseul din pildă se ducea la templu cu regularitate – se ruga, adică. Mergea la biserică frecvent, am spunem astăzi. Mergem noi frecvent la biserică, ne rugăm noi regulat? Cum se ruga e altă treabă – dar, iată, el ținea o rânduială. Apoi, dădea zeciuială; a zecea parte din ce câștiga dădea templului, bisericii. Noi dăm? Și cât dăm? Și pentru ce?

De aceea, iubiții mei, spuneam că, privind în oglinda imaginii pe care ne-o dă fariseul, e bine să vedem care este starea noastră adevărată.

Să vedem mai departe în ce lumină apare vameșul – pentru că, în ochii oamenilor de atunci, el apărea ca ceva demn de disprețuit, dar în lumina adevărului evanghelic, lucrurile stau altfel. Citim: „Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!" (v. 13) – asemănător lui Zaheu, vameșul acela care s-a smerit. Și vameșul acesta, iubiții mei, ne apare ca un om deosebit. Din capul locului, noi constatăm că acest păcătos are o putere extraordinară, că e un om puternic. Are puterea de a se vedea pe sine așa cum este. Este un curaj să îți vezi și să îți recunoști micimea, mizeria sufletească și, mai ales, s-o mărturisești. Smerenia vameșului, vedeți, rezultă din atitudinea lui și din cuvintele pe care le spune. Astfel, ne dăm seama că smerenia nu înseamnă subestimare, ci o privire curajoasă a realității. Iar această recunoaștere duce la cunoașterea de sine și, în final, la cunoașterea lui Dumnezeu. Ne minunăm cum, pe de o parte, vameșul își dezvăluie păcătoșenia, iar pe de altă parte, cum se poate avea o cale spre îndurarea lui Dumnezeu, zicând: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!".

Iubiții mei, aceasta este oglinda, cum spuneam, în care trebuie să ne privim, ca să ajungem la cunoașterea de sine și la conștiința

păcatului. Pilda ne arată, de fapt, cum *nu trebuie* să fim, în cazul că suntem ca fariseul. Și-i posibil să fim! În același timp, pilda ne arată și *cum trebuie* să fim, avându-l ca model pe vameșul care s-a pocăit.

De astăzi, am început o nouă perioadă liturgică, a Triodului, care ține până la Înviere. Suntem invitați în această perioadă, iubiții mei, la cercetarea de sine, la cunoașterea de sine, la smerenie, la pocăință. În timpul Utreniei am auzit niște cântări foarte frumoase, care se vor cânta permanent în timpul Postului Mare; și, prin aderarea noastră la aceste cântări, noi facem de fapt un fel de spovedanie: „Ușile pocăinței deschide-mi mie, Dătătorule de viață, că mânecă duhul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul spurcat. Ci, ca un Îndurat, curățește-l cu mila milostivirii Tale!". Și alta: „În cărările mântuirii îndreptează-mă, Născătoare de Dumnezeu, căci cu păcate grozave mi-am spurcat sufletul și cu lenevie mi-am cheltuit toată viața. Și, cu rugăciunile Tale, curățește-mă de toată necurăția!". Și cea de-a treia: „La mulțimea faptelor mele celor rele cugetând eu, ticălosul, mă cutremur de înfricoșătoarea zi a Judecății, ci îndrăznind spre mila milostivirii Tale, ca David strig Ție: Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta!".

Iubiții mei, e un îndemn pentru cunoașterea de sine. E, așa cum spuneam, un fel de spovedanie pe care o facem. E ceasul spovedaniilor! Spovedania, numită și *sfântă terapie*, pentru că e ca un fel de *resfințire a unui templu care a fost profanat*. Prin spovedanie noi regăsim puritatea copiilor – și cine n-ar vrea să găsească această puritate? De aceea, iubiții mei, să facem spovedanie ca vameșul. Să coborâm în adâncul nostru, în prăpastia asta a smereniei. Să ne înfățișăm Domnului așa cum suntem, cu curaj, dar cerându-I milă. El ne-o va da sigur, pentru că Domnul e credincios cuvintelor Sale: „Cine se smerește pe sine se va înălța!", ne-a zis El (*Luca* 14, 11). Și Apostolul Petru, la rându-i, scrie: „Celor smeriți Dumnezeu le dă har" (*1 Petru* 5, 5). Sau, odată cu

psalmistul: „inima înfrântă și smerită, Dumnezeu n-o va urgisi" (*Psalmul* 50, 18).

Așa ne-au învățat și Sfinții Părinți. Bunăoară, Sfântul Grigore Sinaitul spune în privința aceasta:

> „Pe cel care-și închipuie că va ajunge la cele înalte prin părerea de sine, purtat de un dor satanic și nu adevărat, satana îl leagă cu ușurință în mrejele sale ca pe o slugă a sa. Deci, vedeți ce înseamnă să ai părere de sine? [Și tot el:] Trei sunt virtuțile isihiei, adică ale liniștii, pe care trebuie să le păzim întocmai și să ne cercetăm în fiecare ceas... [auziți? cercetare în fiecare ceas!] dacă petrecem totdeauna în ele, ca nu cumva furați de uitare să umblăm afară din ele. Iar acestea sunt: *înfrânarea, tăcerea și ocărârea de sine* [adică smerenia]. Căci acestea le cuprind pe toate celelalte și se păzesc una pe alta. Din ele se naște rugăciunea și crește necontenit".

Iar în *Pateric*, citind despre Sfântul Macarie cum l-a atacat satana, vedem că satana era tare necăjit că n-a putut să facă nimic și i-a mărturisit: „Macarie, ce poți să faci tu și eu nu pot să fac? Tu postești, dar eu nu mănânc nimic. Tu privegheri toată noaptea, dar eu nu dorm niciodată. Dar smerenia ta eu nu o pot avea".

Iată, iubiții mei, toate acestea sunt tot atâtea invitații la mântuire. Sunt invitații la zbor către piscuri, așa cum ne spune Biserica: „La munte, suflete, la munte!". De aceea, să nu pierdem prilejul acesta acum. Acum, când trebuie să aibă loc un proces de resfințire a noastră – a fiecăruia în parte și a obștii noastre românești și a lumii întregi. Trebuie să aibă loc acest proces de resfințire! Numai prin Dumnezeu și prin Sfânta Biserică se poate împlini aceasta, iubiții mei. Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica Întoarcerii Fiului risipitor – a XXXIV-a după Rusalii

(*Luca* 15, 11-32)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Parabola Fiului Risipitor, pe care am ascultat-o azi, ca în fiecare an în această duminică, ne recucerește mereu prin frumusețea ei, prin caracterul ei profund omenesc și profund divin.

Citind cu atenție Sfintele Evanghelii în ansamblul lor, constatăm că Domnul nostru Iisus Hristos are o predilecție anume pentru păcătoși, dar și pentru săraci, pentru vameși, pentru necăjiți, uneori și stă cu ei la masă. Ba a și spus-o limpede: „Nu cei sănătoși au trebuință de doctor, ci cei bolnavi!" (*Matei* 9, 12). Era un fel de răsturnare a concepției iudaice despre Mesia, pe care-l așteptau ca pe un prinț, ca pe un împărat, care trebuia să le aducă supremația în lume, desigur, lor – poporului ales. Domnul chiar îi căuta înadins pe păcătoși, dar și păcătoșii și vameșii Îl căutau pe El. Evanghelistul Luca, înainte de a ne prezenta pilda Fiului Risipitor, spune: „Și se apropiau de El toți vameșii și păcătoșii ca să-L asculte". De ce îl căutau, iubiții mei? Pentru că li se întindea mâna. Lor, păcătoșilor, vameșilor, li se dădea atenție, așa cum nimeni nu le dădea atenție acestor categorii de oameni. Li se dădea iertare. Știau și ei ce se petrecuse cu Zaheu vameșul, păcătosul acela mare, trădătorul de neam și de Lege, spoliatorul care, iată, printr-o minune se transformase. Auziseră și ei parabola cu Vameșul și Fariseul, când Domnul scosese în evidență puterea vameșului dobândită prin pocăință. Știau ce se petrecuse cu femeia aceea

păcătoasă, vă aduceți aminte, când cărturarii și fariseii o prinseseră în adulter și o aduseseră în fața Mântuitorului, o trântiseră acolo la picioarele Lui și-I spuseseră: „Moise, după Legea lui, ne-a poruncit s-o ucidem cu pietre...". Urmăreau mereu-mereu să-L prindă în cuvânt. Dar, vă amintiți, Domnul S-a aplecat și a scris ceva pe nisip. Singurul loc unde se pomenește că Domnul a scris. Ce a scris, nu știm. S-a ridicat și a zis: „Cine dintre voi este fără de păcat să ia primul piatra și să arunce în păcătoasă" (cf. *Ioan* 8, 7). Și atunci, au început să se retragă, rând pe rând... Unii exegeți spun că Domnul ar fi scris pe nisip câteva dintre păcatele acuzatorilor, iar ei, citind și rușinându-se, s-au retras unul câte unul. Când a rămas numai cu femeia, Domnul a întrebat-o: „Nu te-a osândit nici unul?", iar ea a răspuns: „Nimeni, Doamne!". „Atunci, nici Eu nu te osândesc. Du-te și să nu mai păcătuiești!" (v. 10-11). Mulțimile știau, așadar, și de episodul acesta. Și de altele, desigur. De aceea Îl căutau, iubiții mei.

O, dacă L-am căuta și noi pe Domnul de pe poziția aceasta, a vameșilor și a păcătoșilor! De pe poziția aceasta, dar cu dorința lor de mântuire și de iertare – am căpăta și noi iertare, iubiții mei, ca și ei, pentru că avem mare-mare nevoie, fiecare dintre noi.

Legătura aceasta a Domnului cu păcătoșii a stârnit însă cârtirea fariseilor și a cărturarilor, pentru că ei n-au înțeles pentru ce a venit Domnul în lume. De aceea, iubiții mei, pentru păcătoșii de atunci care-L căutau, pentru vameși, pentru fariseii care cârteau, dar și pentru noi toți, din toate vremurile, Domnul Iisus rostește trei pilde: cu *oaia cea pierdută*, cu *drahma cea pierdută* și *a Fiului Risipitor*. Și spune:

> „Cine dintre voi, având o sută de oi, dacă pierde una, nu lasă pe cele nouăzeci și nouă și se duce și o caută până seara sau până ce o găsește pe cea pierdută? Și găsind-o, o ia pe spinare și o aduce și se bucură cu ceilalți? [Apoi:] Cine dintre femei, care a pierdut o drahmă, nu se apucă s-o caute, să mătură, să

deretice, să se bage prin toate ungherele, să aprindă lumina, până găsește drahma pierdută? Și după ce o găsește, cheamă și pe celelalte vecine și se bucură împreună că a găsit drahma pierdută. [Apoi, Mântuitorul conchide:] Așa se bucură și Tatăl vostru Cel Ceresc de un păcătos care se pocăiește" (*Luca* 15, 4-10).

Iată, iubiții mei, aflăm că e bucurie în cer pentru întoarcerea păcătoșilor, este vestea bună pentru noi – că suntem căutați, că suntem preferați. Se bucură Cerul pentru mine, asta-i vestea cea bună! Aflu că sunt căutat, chiar atunci când, ca și oaia cea pierdută, sunt rătăcit prin prăpăstii sau încurcat în hățișuri. Sunt căutat și atunci când sufletul mi-e învârtoșat, cum e metalul drahmei, și mă aflu într-un ungher întunecos. Sunt căutat! Și atunci, iubiții mei, știind lucrul ăsta, cum să nu-L căutăm și noi pe Domnul ca păcătoșii și ca vameșii din acea vreme?

Însă, iubiții mei, pentru regăsirea noastră, pentru întâlnirea noastră cu El, e nevoie și de aportul nostru, iar aportul nostru înseamnă, întâi de toate, pocăință. Fiți atenți cum a spus: „Așa se bucură Cerul pentru un păcătos care se pocăiește". Iar „a te pocăi" înseamnă să întreprinzi ceva, *să te întorci!* „Metanoia", termenul grecesc pentru „pocăință", înseamnă „schimbare" – schimbarea felului de a gândi și de a fi. Trebuie să faci ceva ca să te întorci, să te întâlnești cu Cel Care te caută. Sigur că analogiile – chiar acestea cu oaia și cu drahma – nu acoperă toate realitățile, că nu suntem nici ca oile, nici ca drahmele. Dar Mântuitorul, prin aceste două parabole, a vrut să scoată în evidență faptul că Dumnezeu ne caută.

Iar faptul că și aportul nostru contează pentru întâlnirea cu Dumnezeu îl scoate Mântuitorul în evidență prin pilda care a urmat, a Fiului Risipitor, care începe așa: „Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și el le-a împărțit averea. Și nu după multe zile,

adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară îndepărtată" (*Luca* 15, 11-13).

Iubiții mei, ni se prezintă o familie, nu? În două versete. Și iată cum fiul cel mai mic cere să i se dea partea lui de avere, și tatăl i-o dă. Să știți că n-avea încă dreptul să primească averea, pentru că, mai întâi, tatăl lui trăia; abia după moartea lui averea se împărțea. Apoi, după dreptul iudaic de atunci, ar fi trebuit să ia primul cel întâi născut. Dar, în bunătatea lui și din dorința de a nu-i îngrădi libertatea, îi dă partea de avere. Și fiul pleacă... Vă dați seama că avem de a face cu un fiu răzvrătit, unul care face ceva de capul lui. Vă dați seama ce durere a trăit tatăl, ce sfâșiere s-a produs în familie! Pentru că-i păcat mare, iubiții mei, neascultarea de părinți. Mare păcat! Și de aceea-i și mare porunca aceea a cinstirii părinților din Decalog: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta!" (*Ieșirea* 20, 12).

Iubiții mei, și Biserica-i o familie, dar unii fii ai ei se răzvrătesc și nu mai vor să știe de autoritatea Tatălui și a Maicii Bisericii. De altfel, *orice păcat e ca o plecare din sânul Bisericii*. În situația asta, ce facem? Lăsăm vatra caldă a Bisericii și optăm pentru țara păcatului. Dar, ca și în parabolă, iubiții mei, știm bine că Tatăl ne respectă libertatea. Să nu uităm, totuși, ce ne spune Sfântul Pavel: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate-s de folos!" (*1 Corinteni* 6, 12).

S-a dus, așadar, în țara păcatului, unde

> „și-a risipit averea trăind în desfrânări. Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă. Și ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii. Și dorea să-și sature pântecele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea. Dar, venindu-și în sine, și-a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta,

nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi" (v. 13-19).

Deci, și-a venit în fire, a avut o străfulgerare, s-a trezit. Iubiții mei, *starea de păcat nu este proprie firii omenești.* De aici și expresia cunoscută: „și-a ieșit din fire". Dar, iată, fiul rătăcit și-a revenit în fire. În viața noastră, iubiții mei, avem astfel de momente, când ne revenim în fire, și e bine să nu ratăm aceste momente. Coborârea asta în sine, la care ne aduce de multe ori câte un necaz, de multe ori suferința, ne aduce pe noi la starea de a ne cunoaște mai bine firea noastră și ne ajută să-L regăsim pe Dumnezeu. Iar înlăuntrul, în adâncul nostru e chipul lui Dumnezeu. Iată cum ajungem să-L cunoaștem mai bine pe Dumnezeu! Să nu uităm, la Botez și Mirungere primim pe Hristos și pecetea darului Sfântului Duh. În noi e Hristos, Care așteaptă să crească, să ajungă la plinirea vârstei, la plinirea desăvârșirii. În noi este un diamant care așteaptă să fie descoperit și scos la iveală, prin această coborâre în sine, prin această venire și revenire în sine. De altfel, în conștiința noastră, iubiții mei, auzim adesea glasul firii noastre celei adevărate, glasul conștiinței, care este *ecoul glasului lui Dumnezeu.* Desigur, fiul se va fi frământat ce să facă. Să se întoarcă, să nu se întoarcă? Vă dați seama că era și o treabă de mândrie la mijloc. Cum să se ducă el să fie mai prejos decât slugile? Dar a învins smerenia, iubiții mei!

Iubiții mei, de multe ori și în sufletul nostru se dă această luptă. O, dacă ar câștiga smerenia! Ea ne-ar da aripi ca să ne întoarcem la vatra creștină, prin Taina Pocăinței. Pentru că asta este pocăința, iubiții mei: cunoașterea de sine, părerea de rău și întoarcerea. Ce exemplu minunat ne dă acest fiu fost rătăcit! Sculându-se, a venit la tatăl său. Și să fim atenți acum, citesc: „Și încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă de el și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău" (v. 20-21). Iată ceva deosebit de important: tatăl îl aștepta! Și credem că îl

aștepta din clipa plecării... S-a tot uitat în zare, pe unde s-a dus și de unde aștepta să se întoarcă. E un singur verset aci, dar câtă bogăție de simțire cuprinde acest verset! *Tatăl s-a smerit în fața smereniei fiului!* Bătrânul a simțit încă o dată că este părinte. Cei care sunteți părinți știți că așa stau lucrurile. Inima de tată, iubiții mei, e tot atât de iubitoare și tot atât de simțitoare ca și inima de mamă, numai că-n alt mod. S-a dus, nici n-a așteptat să i se spună ce pregătise fiul să spună, l-a îmbrățișat și – să fim atenți! – *a căzut pe grumajii lui!* Cu siguranță și plângând, și bucurându-se!

Iubiții mei, să avem încredere în această dragoste a Tatălui Ceresc. Să avem încredere în faptul că Dumnezeu ne vede permanent, ne caută tot mereu cu ochii Lui milostivi și este Însoțitorul nostru de fiecare zi.

Să-mi dați voie, iubiții mei, să vă citesc o poezie. E o poezie în versuri albe, că-i o traducere, care vrea să scoată în evidență ceea ce v-am spus până acum:

Azi noapte am visat. Am visat că mergeam pe nisip întovărășit de Domnul.
Și pe ecranul nopții erau proiectate toate zilele vieții mele.
[deci, în visul acesta, cel care scrie și-a văzut filmul vieții lui]
Am privit înapoi și am văzut că pentru fiecare zi a vieții mele,
Proiectate în vis, apăreau urme de pași pe nisip, unul al meu, unul al Domnului.
Am mers așa înainte, până când toate zilele mele s-au sfârșit.
Atunci m-am oprit, uitându-mă înapoi și am observat
Că în anumite locuri era numai o singură urmă de pași.
Și aceste locuri coincideau cu zilele cele mai grele din viața mea,
Zile de mari încercări și cumpene, de mari spaime și de mari dureri...
[deci, în zilele în care a avut aceste suferințe, aceste tulburări, aceste cruci, a văzut că era numai o pereche de urme și el, nedumerit, întreabă:]
Doamne, Tu mi-ai promis c-o să fii mereu cu mine,

În fiecare zi a vieții mele și eu am acceptat să fiu cu Tine.
Pentru ce m-ai lăsat singur tocmai în cele mai teribile zile ale vieții mele?
Și Domnul mi-a răspuns: Fiul meu, eu te iubesc
Și ți-am promis să fiu mereu cu tine pe tot drumul vieții tale.
Și că nu te voi lăsa nici măcar pentru o clipă singur,
Și să știi bine că nu te-am părăsit!
În zilele în care tu ai văzut o singură urmă pe nisip,
Erau zilele în care eu te purtam pe brațe!

Urmele singure erau ale Mântuitorului, nu ale lui, cum credea el...

Iubiții mei, iată o ilustrare ce ne ajută să avem încredere în această realitate: Domnul este mereu cu noi, dragostea lui Dumnezeu este cu noi, iar glasul conștiinței noastre, glasul remușcării, să știm că este ochiul lui Dumnezeu și dragostea Lui. Să nu pierdem prilejul când auzim acest glas! Adică trebuie să revenim la Domnul prin Taina Mărturisirii, să primim îmbrățișarea și sărutarea iertării, cum a primit fiul risipitor. Cu această credință cântăm noi „Ușile pocăinței deschide-mi mie...".

Bucuriei întoarcerii i-a urmat ospățul: *Aduceți haina cea mai bună, inelul, tăiați vițelul cel gras, să ne veselim,* „căci fiul acesta al meu mort a fost și a înviat, pierdut a fost și s-a aflat!" (v. 24) .

Vedeți, iubiții mei, de la îmbrățișarea iertării Domnul trece la acțiunea aceasta de transfigurare, de transformare a fiului rătăcit. Cină mare, cină de bucurie! Iar Cina nu-i altceva decât Sfânta Împărtășanie, iar mesajul Bisericii acesta este, acum și întotdeauna: „Veniți la Cină. Gustați și vedeți că bun este Domnul!". Adică: *Vino la Sfânta Liturghie!*

Să-L rugăm pe Domnul, iubiții mei, să ne dea tăria de suflet a fiului risipitor, dar și pocăit, ca să fim părtași Cinei și să ne bucurăm și noi auzind, așa cum a auzit el: „mort a fost și a înviat, pierdut a fost și s-a aflat". Amin.

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți – a Lăsatului sec de carne

(*Matei* 25, 31-45)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Noi, creștinii, suntem mesianici. Așa erau și cei din Vechiul Testament, ei Îl așteptau pe Mesia să vină. Dar și noi Îl așteptăm! Însă, acum Îl așteptăm să vină întru slavă, la ceea ce numim „a Doua Venire" sau „Învierea de obște". Tot atunci va fi și Înfricoșătoarea Judecată. Va fi un ceas al „socotelii cu veșnicia", cum scria savantul Simion Mehedinți într-o splendidă carte, „Creștinismul românesc"[1], pe care o recomandăm din toată inima spre lectură. Un ceas în care toți vom da seama de viața noastră, în fața întregii lumi. Ne descoperă Sfânta Carte că, atunci, la Judecata de Apoi, vom fi despărțiți în două categorii: bunii și răii. Sunt, iubiții mei, singurele deosebiri care au preț înaintea lui Dumnezeu. El nu va cerceta atunci cărui neam ai aparținut, cărei clase sociale sau cărei familii, ci cărei categorii morale ai vrut să-i aparții, bunilor sau răilor. Nimeni nu va fi trecut în stânga sau în dreapta însă, decât după ce i se vor arăta faptele – adică va fi o judecată dreaptă. Iată, în *Apocalipsă* ni se dau câteva detalii:

> „Și am văzut un tron mare alb și pe Cel ce ședea pe el, iar dinaintea feței Lui pământul și cerul au fugit și loc nu s-a mai găsit pentru ele. Și am văzut morții, pe cei mari și pe

[1] „Poporul nostru încă din timpul dacilor «nemuritori» și până azi a făcut și face *socoteli cu veșnicia*...", București, Ed. Anastasia, 1995, p. 115.

cei mici, stând înaintea tronului și cărțile au fost deschise; și o altă carte a fost deschisă, care este Cartea Vieții; și morții au fost judecați din cele scrise în cărți, potrivit cu faptele lor. Și marea a dat pe morții cei din ea și moartea și iadul au dat pe morții lor, și judecați au fost, fiecare după faptele sale" (*Apocalipsa* 20, 11-13).

Vedeți cum cade accentul? Judecata va fi dreaptă: *fiecare după faptele sale!*

Iubiții mei, pericopa evanghelică pe care ați auzit-o astăzi în legătură cu Judecata de Apoi este precedată în textele evanghelice de relatări privind dărâmarea Ierusalimului, venirea Lui, sfârșitul lumii. Domnul spusese și pildele cu cele zece fecioare, cu talanții, toate în legătură cu Judecata de Apoi și cu sfârșitul. Iată pericopa:

„Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine. Atunci drepții Îi vor răspunde, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine? Iar Împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut. Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestematilor, în focul cel

veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat. Atunci vor răspunde și ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit? El însă le va răspunde, zicând: Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut. Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar drepții la viață veșnică" (*Matei* 25, 31-45).

Iubiții mei, e bine să ne oprim acum asupra câtorva adevăruri care se desprind din această pericopă și care ne interesează în mod cât se poate de direct. Reținem în primul rând: *criteriul binelui sau al răului* este singurul în judecata lui Dumnezeu. *Iubirea sau ura* de care te-ai lăsat călăuzit în faptele tale. Ne dăm seama că a iubi sau a urî arată calitatea relațiilor cu semenii. Noi trăim în comunitate, de aceea vom fi întrebați ce am făcut pentru aproapele, nu ce am făcut pentru noi. Apoi, ni se descoperă o realitate covârșitoare pentru viața noastră, și anume, Hristos-Dumnezeu este prezent în fiecare om: „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut". Ați văzut că L-au întrebat: *Când ți-am făcut, Doamne, bine? Când ți-am făcut rău?* Hristos e prezent în fiecare om, iubiții mei! Hristos Cel ascuns de la Botez și Care așteaptă să crească în noi, să ajungă la plinirea vârstei, la desăvârșire. De aici, o primă concluzie sigură: iubindu-l sau urându-l pe un om, oricare ar fi el, tu Îl iubești sau Îl urăști pe Hristos-Dumnezeu Însuși! Zice Sfântul Apostol Pavel: „Și va pieri prin cunoștința ta cel slab, fratele tău, pentru care a murit Hristos" (*1 Corinteni* 8, 11). Pentru fiecare om, indiferent cine e, a murit Hristos, Și-a vărsat sângele pentru el. Zice mai departe Sfântul Pavel: „Și așa, păcătuind împotriva fraților și lovind conștiința lor slabă, păcătuiți față de Hristos!" (v. 12). Dar mai tragem o

concluzie: Domnul Se identifică cu toți necăjiții, cu toți suferinzii, cu toți nefericiții lumii: „Dacă ați făcut unuia dintre aceștia mici, Mie mi-ați făcut".

Iubiții mei, avem un proverb noi, la români: „Cine pe sărac ajută pe Dumnezeu împrumută". Astfel de vorbe înțelepte – alături de altele, tot așa de înțelepte, care privesc ospitalitatea, omenia, toleranța –, astfel de vorbe înțelepte arată cât de profund și de organic este legat creștinismul de ființa neamului nostru! E un adevăr pe care trebuie permanent să îl subliniem și de care să ne aducem aminte: creștinismul este legat organic de ființa noastră. Creșterea neamului nostru nu se poate face decât dacă iei seama și la adevărul acesta: „Biserica este Maica Spirituală a neamului românesc" – spunea cel care ne reprezintă genial în fața lumii, poetul Eminescu. Bine știm că nimeni nu poate să facă ceva fără ajutorul lui Dumnezeu. În neamul acesta, nimeni nu poate să lucreze bine și cu spor, decât dacă cere ajutorul lui Dumnezeu și ține seama de această realitate, de această îngemănare dintre Biserică și etnie.

Mai aflăm ceva, iubiții mei. Iată, noi știm că oamenii Îl caută pe Dumnezeu, în diferite căi. Unii prin cercetare științifică, unii prin meditație, unii prin asceză și așa mai departe. Dar în pericopa aceasta evanghelică ni se descoperă o cale de a-L găsi care este la îndemâna noastră: Îl întâlnim pe Hristos în fiecare ostenit, în fiecare împovărat căruia noi îi întindem mâna. Că așa ne-a spus El: „Întrucât ați făcut unuia dintr-aceștia, Mie Mi-ați făcut". De aici rezultă, iubiții mei, și o altă optică asupra săracilor și a suferințelor, în general. Trebuie să-i privim altfel. Cum adică? *De fapt, ei ne ajută, iubiții mei, nu noi îi ajutăm!* Ei, necăjiții ăștia, ne ajută când îi ajutăm, când zicem noi că-i ajutăm. O mână întinsă către noi după ajutor de fapt ne întinde mântuirea. De aceea, e bine să le mulțumim. Să-I mulțumim lui Dumnezeu, iubiții mei, când avem prilejul să slujim pe altul. Să-I mulțumim lui Dumnezeu când avem acest prilej. Chiar dacă e vorba de slujirea celor pe care-i întâlnim

întâmplător sau pe cei pe care îi întâlnim în spitale sau în azile, ori în alte locuri. Dar să nu-i uităm în această slujire în primul rând pe cei din familia noastră. Să nu ne uităm părinții, iubiții mei! Să nu ne uităm soțiile, soții, copiii, care au adesea nevoie de ajutorul nostru și, mai ales, au nevoie de iubirea noastră.

Desigur, la Judecată vom da seama de toate: de gânduri, de vorbe, vom da seama de fapte. Pentru că fiecare act al nostru – cât de mic, ori rău, ori bun – are urmări nebănuite. Orice act pe care îl facem se propagă ca o undă. Ați văzut, aruncați o piatră într-un bazin sau într-un lac: unda se duce până la margine, până la țărm. Sau un bulgăre de zăpadă cade de pe un povârniș – ați văzut cum se tot mărește, se mărește și pe o pantă poate să dea naștere unei avalanșe chiar înspăimântătoare. Ceva mic, dar care, iată, poate să devină mare! Așa și cu faptele noastre, bune sau rele... Au urmări în social, au urmări în timp, au urmări în istorie.

În tabloul înfățișat de Domnul, iubiții mei, ați văzut, e vorba de fapte ușor de împlinit, la îndemână: un pahar de apă, o bucată de pâine, să îmbraci pe cineva, să cercetezi un bolnav. E la îndemâna noastră, nu-i greu deloc! Și, iată, după faptele aceste „mici", aparent mici, te judecă Hristos! Dacă nici pe acestea nu le împlinim, pe acestea care nu cer un efort deosebit, înseamnă implicit că pe cele care sunt sau par mai grele nici vorbă să le facem! Și să mai remarcăm un lucru, tot din pericopă: că răul înseamnă nu doar ceva urât făcut cuiva, ci și nesăvârșirea faptei bune. Adică *binele pe care am putut să-l fac și nu l-am făcut este un rău!* Ați văzut că acesta este și criteriul de judecată pentru cei din stânga. Nu le spune: *ai făcut răul cutare,* ci *n-ai făcut binele cutare: n-ai hrănit, n-ai dat apă, n-ai dat îmbrăcăminte, n-ai cercetat pe bolnavi...* E limpede că vom fi judecați pentru binele pe care l-am fi putut face și nu l-am făcut. Pentru că, iubiții mei, e ceva nefiresc să nu faci binele.

Acum, gândindu-ne la Judecata de Apoi, ne aducem aminte și de cei adormiți, de cei care s-au mutat dincolo – așa cum ne vom muta și noi, mai devreme sau mai târziu, Dumnezeu știe. De

aceea, Sâmbăta Morților (Moșii de iarnă) care a fost rânduită ieri nu este așezată întâmplător înaintea duminicii acesteia, a Înfricoșătoarei Judecăți. Noi ne aducem aminte de cei dragi, de cei plecați, facem rugăciuni, facem fapte de milostenie în numele lor și pentru ei. Și nădăjduim în iertarea lor prin jertfa Mielului lui Dumnezeu, săvârșită mereu la Sfânta Liturghie. Iubiții mei, sunt așa de mângâietoare și așa de frumoase rugăciunile orânduite pentru ei, cei adormiți! Ați văzut că se pomenește permanent de înviere și de nădejdea în mila lui Dumnezeu. Într-o cântare din canon se spune: „Doamne, miluiește pe acesta care s-a mântuit prin credință și prin har!". Iar în ce ne privește pe noi, cei vii, iubiții mei, pe cei care suntem și trăim încă în condiția asta umană, Înfricoșătoarea Judecată adusă înaintea conștiinței noastre nu este spre îngrozire. Noi știm că ea este semnul iubirii lui Dumnezeu. De aceea ne-a adus Mântuitorul în fața conștiințelor noastre Judecata de Apoi. El vrea să ne trezim, vrea să ne venim în fire, vrea să ne ferească de niște rele, așa cum un părinte vrea să ferească un copil de răul pe care ar putea să-l facă. Vrea să dorim ceea ce se cere potrivit firii noastre, care este construită să facă binele, așa cum exprimă așa de minunat Fericitul Augustin: „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne, și neliniștit este sufletul meu până nu-și va afla odihna întru Tine!".

Iubiții mei, având în față această Înfricoșătoare Judecată, dar cunoscând și iubirea copleșitoare a lui Dumnezeu, să ajungem a spune și noi cum a spus acel minunat și serafic sfânt, Francisc de Assisi: „Îl iubesc pe Dumnezeu nu din pricina flăcărilor iadului, ci din pricina florilor din Rai". Sau cum a spus tot așa de minunat Sfântul Antonie cel Mare: „Eu nu mă mai tem de Dumnezeu, pentru că Îl iubesc pe El, că dragostea scoate afară frica". Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica Izgonirii lui Adam din Rai – a Lăsatului sec de brânză

(*Matei* 6, 14-21)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Evangheliile duminicilor anterioare au fost Evanghelii de pregătire, împreună cu slujbele, pentru această nouă perioadă în care intrăm, a Postului Mare, cu un obiectiv deosebit: grija de suflet! În săptămâna în care intrăm, în primele patru zile, vom avea Canonul Sfântului Andrei Criteanul, foarte potrivit cu postul pe care îl începem. Posibil ca atunci când vorbim despre post să ne gândim ca la o perioadă mai tristă, mai grea. Dar nu-i așa, iubiții mei! Frățiile voastre, care aveți deprinderea postului, știți ce stare de bine aduce. Ne amintim și de cuvântul frumos al Sfântului Ioan Gură de Aur: „Postul este primăvara duhovnicească a sufletelor". Cade întotdeauna primăvara și se asociază minunat cu regenerarea naturii. Nu ocolim faptul că avem creștini, chiar și dintre cei care participă la slujbele Bisericii, care declară senin că nu înțeleg rostul postului, din moment ce avem cuvintele acestea în Scriptură: „Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură, aceea spurcă pe om" (*Matei* 15, 11). Adevărat! Dar despre ce e vorba acolo? Trebuie să citim în context: despre habotnicia fariseilor în legătură cu ritualurile complicate ale spălării mâinilor. Oricine poate înțelege ușor, dacă va citi integral capitolul al 15-lea al *Evangheliei după Matei*. Acum, să fim atenți: argumente de-astea scripturistice, rupte din context, știți că aduce și satana! Doar nu cu cuvintele Scripturii L-a ispitit el pe Mântuitorul? I-a citat

precis – că dracul știe Scriptura, vedeți? Dar saducheilor cum le spunea Mântuitorul, ăstora care umblau toată ziua cu Scriptura în mână: „Vă rătăciți, neștiind Scripturile și puterea lui Dumnezeu!" (*Matei* 22, 39).

Cei de bună-credință știu bine că în Sfânta Scriptură avem pentru post temeiuri de nezdruncinat, iubiții mei! Ia să ne gândim la postul drepților din Vechiul Testament, la postul Sfântului Ioan Botezătorul, dar mai ales la postul Mântuitorului, când patruzeci de zile n-a mâncat nimic! Să ne amintim și de faptul că un anumit soi de demoni nu iese decât cu rugăciune și cu post, cum Însuși Mântuitorul spune (*Matei* 17, 21). Acum: ceea ce trebuie să avem mereu în vedere este că nu trebuie să ne îngrijim doar de postul de bucate, ci și de postul de păcate! Postul de gânduri și vorbe necuviincioase și, totodată, de fapte reprobabile. Nu vă spun o noutate. Dacă facem altfel, nu postim, ci ținem un fel de regim vegetarian pe care ți-l dă și un medic, nu? *Un post nu de voie, ci de nevoie!* Postul de mâncare, în mod natural, trebuie să fie însoțit de postul sufletesc, așa cum am auzit în pericopa evanghelică de azi. În primul rând, grija de a ierta: „Că de veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel Ceresc" (v. 14). Pentru că știm bine cum cerem și cum făgăduim în rugăciunea Tatăl nostru: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri". Altfel, dacă nu iertăm, ba mai spunem și că „nu pot să iert", ar fi nedrept să cerem iertare de la Dumnezeu, nu?

Este ilustrativă această povestire de *Pateric*:

> „Un anume tânăr s-a dus la un părinte vârstnic și i-a spus: Părinte, sunt tare necăjit, nu pot să mă împac cu fratele meu. Simt că-l urăsc, ce să fac? Și părintele zice: Hai să ne rugăm! Și a început *Tatăl nostru*, dar nu l-a rostit complet, sărind peste cuvintele *și ne iartă nouă greșelile noastre*... Atunci tânărul zice: Părinte, ai greșit, că nu l-ai spus tot! Răspunde Bătrânul: Păi, vrei să-ți cer eu pedeapsă de la Dumnezeu? Că

tu ceri să-ți ierte cum ierți tu, dar tu spui că nu poți ierta! Atunci a înțeles tânărul, a cerut iertare Bătrânului și s-a dus acasă. Apoi, i-a cerut iertare și fratelui său".

Deci, iată un prim aspect al postului sufletesc: *iertarea*. Să știți că cele mai mari satisfacții le ai atunci când ierți. Nu când te răzbuni, când ții minte răul, când ții ranchiună. Avem obiceiul acesta frumos al cererii iertării la lăsatul secului; avem diseară și vecernia numită „a iertării". În același timp, avem și obiceiul familial, în toată țara românească, ca-n ziua aceasta copiii să vină la părinți, să vină finii la nași, părinții spirituali, să vină frații cei mai mici la cei mai mari, să se adune, să-și ceară iertare.

„Când postiți [spune mai departe Mântuitorul], nu fiți triști ca fățarnicii. Că ei își smolesc fețele ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă că-și iau plata lor. Tu însă când postești, unge capul tău și fața ta o spală ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău care este în ascuns. Și Tatăl care vede în ascuns, îți va răsplăti la arătare" (*Matei* 6, 16).

Vedeți? Este vorba despre *discreția* cu care trebuie să fie făcut postul. Și mai spune, apoi, Mântuitorul: „Nu vă adunați comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo este și inima ta" (*Matei* 6, 19-21). E vorba, așadar, de *milostenie*, de transformarea valorilor materiale în bunuri spirituale, în comori cerești. Sigur, trebuie să înțelegem și discreția ce trebuie să însoțească milostenia, pe care, iată, o pronunță Mântuitorul:

„Luați aminte ca faptele milosteniei voastre să nu le faceți înaintea oamenilor, ca să fiți văzuți de ei. Altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din Ceruri, veți avea de la oameni.

> Deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii în sinagogi și pe ulițe, ca să fie slăviți de oameni; adevărat grăiesc vouă, își iau răsplata lor. Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta. Ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti la arătare" (*Matei* 6, 1-4).

Să avem grijă, iubiții mei, să ne ferim de slava asta deșartă! Paradoxal, să recunoaștem, răul îl facem în ascuns, iar binele vrem să-l facem pe față, nu?

Iubiții mei, în ultimă instanță, postul sufletesc înseamnă *tăierea voii* și *practicarea virtuții*. Am auzit la *Apostolul* citit astăzi: „Să lepădăm lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm și să ne înarmăm cu armele luminii" (*Romani* 13, 12). Iar cântările Triodului ne învață *să postim nu numai de mâncăruri, ci și de fapte rele. Nu cu vrajbă și cu sfadă, nu cu pizmă și cu prigonire, nu cu îngâmfare și cu vicleșug ascuns, ci ca și Hristos, cu smerenie!*

În același sens, amintim acum de Prorocul Isaia, numit și „Evanghelistul Vechiului Testament", cum în capitolul 58 al profețiilor sale vorbește despre postul cel adevărat, la început mustrător, apoi cu îndemnuri concrete:

> „Voi postiți ca să vă certați și să vă sfădiți și să bateți furioși cu pumnul; nu postiți cum se cuvine zilei aceleia, ca glasul vostru să se audă sus [...]. Nu știți voi postul care Îmi place? – zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând! Adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine. Atunci lumina ta va răsări ca zorile și tămăduirea ta se va grăbi" (*Isaia* 58, 4-8).

E doar o parte din capitol, de aceea vă îndemn cu toată stăruința să-l citiți integral!

Dar Sfinții Părinți? Ne oferă îndemnuri dintre cele mai prețioase! „Cel ce face fapte bune și ascultare cu smerenie și fără de cârtire – zice Sfântul Teodor Studitul – Liturghie și preoție săvârșește!". Auziți, iubiții mei? *Cel care face fapte bune și ascultare cu smerenie și fără cârtire săvârșește Liturghie, slujbă preoțească!* Iar în legătură cu postul de mâncare, amintim cuvântul cunoscut multora al Sfântului Vasile cel Mare: „Zici că nu mănânci carne în post, dar mănânci pe fratele tău...".

Iubiții mei, postul presupune o *stare de jertfă*, pentru că noi ne abținem de la bucate bune, curate, nu de la ceva spurcat. S-a răspândit zicerea asta: „m-am spurcat" – adică am mâncat de dulce. Doamne, ferește! Nu te-ai spurcat, ci ți-ai călcat hotărârea ta, rânduiala ta liber-voită. Postul, fiind o jertfă, reprezintă o formă de cult. Este un act de adorare a lui Dumnezeu, face parte din cultul exterior. În același timp, postul fortifică voința și puterile sufletului. Ne întărim și facem ca sufletul să aibă putere asupra trupului. Cunoașteți, cred, cugetarea Sfântului Ioan de Kronstadt: „Trupul este o bună slugă, dar e un rău stăpân". Iar prin post nu doar trupul se împrimăvărează, ci și mintea devine mai limpede. În perioadele când eram noi elevi și studenți, când țineam câte un post aveam mintea mai limpede, dormeam mai puțin, dar mai adânc. Trebuie să observăm însă că Biserica are dreaptă socotință și nu socotește că postul trebuie să omoare trupul. Doamne, ferește! Ci *trebuie să omoare ceea ce omoară trupul, adică păcatul.* Încât copiii, de pildă, sau vârstnicii și bolnavii au un post mai dulce. Duhovnicul face dezlegare pentru un post mai dulce sau ca să nu se postească deloc, de la caz la caz. Dar niciun duhovnic nu dă dezlegare pentru vorbe rele, pentru ură, pentru păcate. Nu! Pentru că, iubiții mei, noi nu avem voie să stricăm trupul, care este „templul Duhului Sfânt" (*1 Corinteni* 6, 19). Vorbim de trupul omenesc pe care și Mântuitorul l-a luat, nu? Și cu care S-a urcat la cer. Iar noi vom învia cu trupul. Nu avem voie să-l stricăm! Trebuie

să-i dăm ce și cât trebuie! Până la urmă, postul, mai ales sufletesc, este un post care poate fi ținut ușor.

Să vă citesc în acest sens câteva cuvinte ale Sfântului Ioan Gură de Aur:

> „De ai deprindere la păcate, să pui asupra ta frica de Dumnezeu și a chinurilor celor veșnice și le vei birui cu adevărat. Că nu este nicio osteneală să nu ții mânie față de cel ce te-a supărat pe tine. Ce osteneală sau durere ai ca să te rogi lui Dumnezeu, Celui care-ți dă, și să ceri mulțime de bunătăți cu osârdie? Ce împiedicare îți este a împiedica pizma și vrajba? Ce osteneală este a iubi pe aproapele? Sau ce vei pătimi, dacă nu vei grăi cuvinte de rușine? Iarăși, ce vei pătimi, dacă nu vei cleveti? Ce împiedicare este să nu fii milostiv? De vei avea vrăjmaș, să te împaci cu dânsul. Dacă ai prieten bine sporit, să nu-l pizmuiești!".

Iată, iubiții mei, suntem acum la începutul Postului Mare, un răstimp la capetele căruia sunt plasate, astăzi și la sfârșitul lui, aducerea aminte a două mari evenimente din istoria mântuirii. Mai întâi, căderea omului și pedeapsa lui – de aceea se numește „duminica izgonirii lui Adam din Rai". Ni se aduce aminte, astfel, de căderea omului și de pedepsirea lui, nu? De ce? Pentru că a călcat postul! Iar la capătul celălalt al postului, vorbim de un eveniment extraordinar: iertarea și restaurarea omului prin patimile, moartea și Învierea lui Hristos, Noul Adam.

Fiecare dintre noi, iubiții mei, reeditățm și retrăim această istorie. E o perioadă de urcuș duhovnicesc, este o scară, dacă vreți, o Golgotă – așa cum a urcat și Mântuitorul. Dacă vom urca această Golgotă în duhul adevăratului post, prin voința și străduania noastră, cu ajutorul harului Sfintelor Taine, adică prin Taina Pocăinței și a Sfintei Împărtășanii, atunci neîndoielnic vom fi și noi părtași evenimentului de la capătul postului, anume *bucuria Învierii*. Așa să ne ajute Dumnezeu tuturor! Amin.

Duminica I din Post – a Ortodoxiei

(*Ioan* 1, 43-51)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Evanghelia de astăzi ne relatează o întâlnire a Domnului nostru Iisus Hristos cu doi dintre viitorii Săi ucenici. Se petrecuseră lucrurile pe malul Iordanului. Sfântul Ioan Botezătorul era cu ucenicii săi, când a trecut Domnul, și a zis, „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel care ridică păcatul lumii!" (*Ioan* 1, 36). Și atunci, doi dintre ucenici au auzit și s-au dus după Iisus și au stat cu El toată noaptea. Aceștia doi ucenici erau Andrei și Ioan, viitorul Evanghelist. Andrei l-a găsit pe Simon și l-a anunțat: „Iată, noi L-am găsit pe Mesia, care se tâlcuiește Hristos" (v. 41) și l-a dus la Domnul, iar Domnul i-a zis: „Tu ești Simon, fiul lui Iona, tu te vei numi Chefa!" (v. 42), adică Petru. Apoi, i-a venit rândul lui Filip *să fie găsit*, zicându-i: „Urmează-Mi, vino după Mine!". Iar Filip, spune Sfânta Scriptură,

> „era din Betsaida, adică din cetatea lui Andrei și a lui Petru. Filip l-a găsit pe Natanael și i-a zis: Am aflat pe Acela despre care este scris în Lege de către Moise și de către Proroci, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret. Și i-a zis Natanael: Din Nazaret poate fi ceva bun? Atunci Filip i-a zis: Vino și vezi! Iisus a văzut pe Natanael venind către El și a zis de departe: Iată, cu adevărat israelit în care nu este vicleșug! Natanael i-a zis: De unde mă cunoști? A răspuns Iisus și i-a zis: Mai înainte de a te chema Filip, te-am văzut când erai sub smochin. Și atunci a răspuns Natanael: Rabi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Israel! Răspuns-a Iisus: Pentru că ți-am spus

că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea! Și a zis: Adevărat, adevărat zic vouă, de acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborând peste Fiul Omului" (*Ioan* 1, 43-51).

Aceasta este pericopa evanghelică și sigur că ne întrebăm care este chemarea acestei pericope, care-i mesajul pe care ni-l adresează Sfânta Biserică în această primă duminică a Postului Mare? Ați văzut, scrie în calendar, *Duminica Ortodoxiei*. În această duminică sărbătorim Ortodoxia, aducându-ne aminte de încheierea unei lupte crâncene, care a dat chiar martiri pentru apărarea adevărului, luptă care s-a dat până prin secolele VIII și IX, când s-a pornit un curent eretic împotriva cultului icoanelor, a cultului sfinților, a cultului moaștelor, a Sfintei Fecioare, curent care a fost sprijinit chiar de împărați bizantini, cum au fost Leon al III-lea și Constantin al V-lea. Numai că au fost și împărați care au sprijinit pe drept-credincioși, pe cei care cinsteau icoanele – *iconoduli*, cum se mai numesc –, ca de pildă împărăteasa Irina, împărăteasa Teodora și alții. Iubiții mei, această luptă s-a încheiat la Sinodul al 7-lea Ecumenic, dar și la un sinod special, întrunit pentru problema aceasta a sfintelor icoane, care a avut loc la anul 843, la 11 martie. Și s-a hotărât atunci că *icoanele sunt purtătoare de har și sunt mijloace de înălțare a credincioșilor către Dumnezeu*. Sunt, dacă vreți, niște *Evanghelii cuvântătoare prin frumos*, prin artă. E un neamț, un catolic, Wilhelm Nyssen, care a scris de curând o carte, tradusă în românește. Vorbind el despre frumusețea icoanelor și a picturilor din mănăstirile noastre din Bucovina, a intitulat-o cum nu se poate mai frumos: *Pământ cântând în imagini*. Icoanele sunt, iubiții mei, ca niște ferestre prin care privim cerul. Nu sunt „chipuri cioplite"! Noi nu ne închinăm la lemnul și la vopseaua de acolo și la imaginea propriu-zisă. Noi ne închinăm la ceea ce reprezintă icoana. Noi ne gândim la Dumnezeu și la sfinții care sunt reprezentați prin icoane. Așa cum, de pildă, când frățiile

voastre sărutați o fotografie a unui copil, a unei ființe iubite, frățiile voastre sărutați lemnul ăla sau hârtia sau culoarea? Nu! Sărutați și vă gândiți la persoana reprezentată. Așa-i și cu icoanele.

Această zi istorică, 11 martie 843, noi o sărbătorim cu numele de „Duminica Ortodoxiei", prima din Postului Mare.

Desigur, iubiții mei, într-o astfel de duminică trebuie să ne îndreptăm inima și cugetul spre *înțelesul* Ortodoxiei. Și iată că Evanghelia de azi ne ajută în sensul întăririi dreptei credințe, pentru că asta înseamnă cuvântul „Ortodoxie". Să ne amintim de slujbele din săptămâna trecută, mai ales de slujba Canonului Sfântului Andrei Criteanul și îndeosebi de cântarea sugestivă „Suflete al meu..., deșteaptă-te!". Lipsa ori slăbirea credinței duce la somnolență, delăsare și păcat. Or, noi vrem ca în acest post să ne debarasăm de păcat! Și să nu uităm că fără temeiul credinței, nu se poate vorbi de viață morală, deoarece o „morală" fără credință nu e morală. Au încercat și filozofii, ca de pildă Kant, în *Critica rațiunii pure*. Și așa au mai încercat și alții cu o „morală" de-asta socialistă, știți, fără Dumnezeu! Ne este de folos deci, iubiții mei, să știm ce înseamnă dreapta credință, pentru că, încă o dată, pe temelia ei se clădește dreapta trăire, adică viața fără de păcat. Evanghelia de azi, cum vă spuneam, ne arată ce înseamnă această dreaptă credință.

Iată, să luăm câteva momente din cele pe care ni le-a prezentat pericopa evanghelică. Ați văzut că Domnul, zice, l-a văzut pe Filip și l-a chemat. Filip ce a făcut? L-a urmat imediat. A răspuns imediat chemării Lui. Sigur că lucrul ăsta trebuie să ne dea de gândit și să ne întrebăm: noi cum răspundem la chemarea lui Hristos? Veți zice: „Păi, ne cheamă Hristos?". Da, iubiții mei, întreaga lucrare a Bisericii în lume, de la început până acum, este de fapt o chemare a lui Hristos. Este chemarea care zice: „Vino, urmează-Mi!". Chemarea aceasta se adresează lumii întregi, în general, dar și fiecăruia în parte. Iar a răspunde la această chemare, așa cum a răspuns Filip, înseamnă să te încredințezi în mâinile lui Hristos. Deci, a fi ortodox, adică a trăi Ortodoxia, înseamnă a

răspunde chemării Lui – cum, de altfel, noi ne și angajăm la fiecare Liturghie când zicem, să ne amintim: „Și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm!".

Mai departe, Filip îl găsește pe Natanael și îl aduce la Hristos. Filip devine, iată, *un misionar!* Și nouă, iubiții mei, Domnul ne-a lăsat *un testament misionar!* Fiecare creștin trebuie să-L vestească pe Hristos! Fiecare creștin trebuie să fie un misionar! Veți întreba: „Cui să vestească?". În primul rând familiei, cu precădere copiilor. „Cum să-L vestim? – veți zice –, că nu mă pricep, nu cunosc!". În primul rând cu viața noastră. Precum a spus Mântuitorul: *Așa să lumineze viața voastră, încât ceilalți din jur văzând această lumină a vieții voastre, să ajungă să-L slăvească pe Dumnezeu* (cf. *Matei* 5, 16). Iar această vestire a Evangheliei, iubiții mei, rezultă dintr-un preaplin al sufletului. Pentru că nu poți să dai ceva dacă nu e sufletul tău plin. Așa cum simți nevoia când ai un lucru deosebit de frumos să-l arăți și celorlalți să se bucure și ei... Cel care Îl are pe Hristos simte nevoia ca să-L împărtășească și altora. *Dacă nu-L vestești pe Hristos, înseamnă că nu-L ai.* Adică nu ai Dreapta Credință, nu ești ortodox. Este și o autoverificare a noastră. Dacă-L vestim pe Hristos, cu viața noastră, cu cuvântul nostru, înseamnă că-L avem pe Hristos. Dacă nu, acest fapt trebuie să ne dea de gândit!

Spuneam că Natanael e un misionar, dovedindu-se și un cunoscător al Scripturii, ca și Filip de altfel. Se vede din ce au spus. Citeau Scriptura, știau de proroci. Și iarăși, în legătură cu cuvântul ăsta, e bine să ne întrebăm: cunoaștem noi Sfânta Scriptură? O cunoaștem bine, o cunoaștem cum se cuvine? Venim la biserică să ascultăm Sfânta Scriptură, să ascultăm Cuvântul lui Dumnezeu? Zicea Sfântul Apostol Pavel: „Credința este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos" (*Romani* 10, 17). În Biserică învățăm cum trebuie interpretată Sfânta Scriptură. Pentru că, iubiții mei, Biserica are acest tezaur al învățăturii, al Cuvântului lui Dumnezeu. Astfel, se poate trage o concluzie pe moment: ești cu adevărat ortodox atunci când cunoști bine Sfânta Scriptură. Ați văzut că

la îndoiala lui Natanael – „poate să iasă ceva bun din Nazaret?" –, Filip i-a răspuns cu bun-simț: „Vino și vezi!".

Iubiții mei, Ortodoxia noastră n-a fost cunoscută multă vreme la adevărata valoare, dar – slavă Domnului! – în ultimul timp tot mai mulți apuseni, de alte confesiuni, se simt atrași de ea. Este interesant de știut că un protestant celebru, care a fost și Secretarul General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pe nume *Visser 't Hooft*, a scris o carte foarte frumoasă: *Ortodoxia văzută de un protestant*, tradusă în românește. Bineînțeles că pentru Ortodoxie au scris mulți –chiar pentru străini: Bulgakov, Părintele Stăniloae și mulți alții, așa cum știți. Îmi aduc aminte că, odată, după slujbele pe care le-am făcut în prima săptămână a Postului, cineva a zis: „N-am știut ce frumoase rugăciuni are Biserica Ortodoxă!" – pentru că nu venise până atunci, nu văzuse... De aceea, această chemare a lui Filip – „Vino și vezi!" – e o chemare care ni se adresează și nouă. Vino, adică, să-L cunoști pe Hristos! Desigur, trebuie să precizăm, ca să-L cunoști, trebuie să fii și de bună-credință. E foarte important! Să fii cinstit sufletește, fără prejudecăți, fără vicleșug, așa cum era Natanael. Deși el știa bine Scripturile, știa că din Nazaret nu iese proroc. Totuși, pentru că-i cinstit, vine dacă i-a zis: „Vino și vezi!"... Natanael vine, e fără vicleșug și vine să vadă, vine să experimenteze. Un ortodox, iubiții mei, este cel care trăiește credința, care experimentează în iubire credința. Aduceți-vă aminte de acele eseuri ale lui Alexis Carrel, care vorbeau despre rugăciune. Și vă recomand să le citiți! Vorbește despre simțul sacrului, despre omul care experimentează credința: un astfel de credincios, zice el, *simte pe Dumnezeu cum simte căldura soarelui sau cum simte mirosul parfumul florilor*. De altfel, e acolo o imagine a unui om simplu, care, întrebat asupra stării lui de rugăciune, a spus atâta: „Îl privesc și mă privește". Asta credea el vizavi de Domnul Hristos: „Îl privesc și mă privește". Adică experimenta viața religioasă. Poți să știi ceva dacă nu experimentezi? Cum să știi ce-i rugăciunea dacă nu te rogi? Cum să știi ce-i spovedania dacă nu te spovedești? Ce-i Împărtășania dacă nu te împărtășești?

Cum să știi ce-i viața religioasă, Sfânta Liturghie, dacă nu o trăiești? Iată, deci, un israelitean în care nu e vicleșug, cu suflet deschis!

Așadar, iubiții mei, Ortodoxia, care este dreapta credință, presupune neapărat și bună-credință. Dar s-a mai întâmplat un lucru. Ați văzut că Mântuitorul i-a spus: „Te-am văzut când erai sub smochin, încă înainte de a te chema Filip". Și faptul acesta l-a făcut pe Natanael, care nu se avânta imediat să creadă până nu cunoaște bine – căci spusese: „Poate să iasă ceva bun din Nazaret?" –, l-a făcut pe el, după spusa asta a Mântuitorului, să exclame: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu!". La începutul activității Mântuitorului, iată că se găsește unul care-L vede prima dată și declară: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Împăratul lui Israel!". *Tu ești Mesia, ești chiar Fiul lui Dumnezeu!* Și ne întrebăm: ce s-a întâmplat? De ce a izbucnit așa Natanael? Cum a ajuns la această cunoaștere?

Ce se întâmplase, iubiții mei? Domnul Iisus Hristos, Care este Cunoscătorul a toate, cunoștea o taină a lui Natanael. O taină pe care n-o cunoștea decât Natanael, mama lui și Dumnezeu. Mama lui probabil că murise, că era destul de în vârstă. Natanael, iubiții mei, așa cum relatează Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie Teologul, era dintre pruncii care fuseseră ascunși de mânia lui Irod, Natanael fiind ascuns de către mama lui sub o tufă de smochin. Taina aceasta i-a spus-o mama lui după ce el a crescut. De aceea izbucnește în felul acesta Natanael!

Iubiții mei, toate lucrurile astea pe care le-am înfățișat din Evanghelia de astăzi – căutarea lui Hristos, răspunsul la chemarea Lui, cercetarea cu bună credință și cunoașterea Lui, mărturisirea Lui către alții etc. – ce semnifică? *Ortodoxia în sensul ei profund*, așa cum o trăim. De fapt, așa cum trebuie să o trăim.

Să cerem deci Domnului această dreaptă credință, să ne străduim s-o avem și, dacă ea va fi temelia vieții noastre, vom urca și noi cu spor, treaptă cu treaptă, scara Postului Mare. Și, iubiții mei, gândiți-vă la cuvântul din urmă pe care l-a spus Mântuitorul: la capătul ei, vom vedea și noi cerul deschis, pe Hristos Cel înviat și proslăvit. Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Duminica a II-a din Post – a Sfântului Grigore Palama

(*Marcu* 2, 1-12)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Ca și celelalte duminici, aceasta de astăzi este un popas pe drumul Postului Mare. Un popas înseamnă odihnă, înseamnă hrană, înseamnă, până la urmă, să iei putere. În Evanghelia de astăzi ni s-a prezentat minunea vindecării slăbănogului, pe care am să vă rog să-mi permiteți să v-o mai citesc încă o dată. O citesc din nou pentru cei care n-au putut, din binecuvântate pricini, să fie la vreme la biserică.

„Și intrând iarăși în Capernaum, după câteva zile s-a auzit că este în casă. Și îndată s-au adunat mulți, încât nu mai era loc nici înaintea ușii, și le grăia lor cuvântul. Și au venit la El, aducând un slăbănog, pe care-l purtau patru inși. Și neputând ei, din pricina mulțimii, să se apropie de El, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și, prin spărtură, au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul. Și văzând Iisus credința lor, i-a zis slăbănogului: Fiule, iertate îți sunt păcatele tale! Și erau acolo unii dintre cărturari, care ședeau și cugetau în inimile lor: Pentru ce vorbește Acesta astfel? El hulește. Cine poate să ierte păcatele, fără numai unul Dumnezeu? Și îndată cunoscând Iisus, cu duhul Lui, că așa cugetau ei în sine, le-a zis lor: De ce cugetați acestea în inimile voastre? Ce este mai ușor a zice slăbănogului: Iertate îți sunt păcatele, sau a zice: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă? Dar, ca să știți că putere are Fiul Omului a ierta păcatele pe pământ, a zis slăbănogului: Zic ție: Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta. Și s-a

sculat îndată și, luându-și patul, a ieșit înaintea tuturor, încât erau toți uimiți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: Asemenea lucruri n-am văzut niciodată! (*Marcu* 2, 1-12).

Iubiții mei, pericopa aceasta evanghelică ne este prezentată nouă nu numai pentru miracolul vindecării, ci și pentru învățăturile de folos pe care le desprindem din diferitele imagini înfățișate – învățături de mare folos, credem, pentru această perioadă specială pe care o trăim noi acum, a Postului Mare. Iată prima imagine: „S-au adunat mulți în jurul Domnului" – ca să asculte, bineînțeles, Cuvântul. De altfel, în Sfintele Evanghelii, așa-L vedem de obicei pe Domnul: înconjurat de mulțime multă. Înainte de pericopa evanghelică, Sfântul Marcu relata astfel această imagine, zicând: „Iar El, ieșind, a început să propovăduiască multe și să răspândească cuvântul, încât Iisus nu mai putea să intre pe față în cetate, ci stătea afară în locuri pustii și veneau la El de pretutindeni" (*Marcu* 1, 45). Era așa multă lume, că nu mai putea să intre pe porțile cetății. Ședea afară, trebuia să Se mai odihnească. Totuși, veneau după El. Deci, așa Îl vedem, iubiții mei, pe Domnul: înconjurat de mulțime multă, care-L asculta fascinată, pentru că, așa cum spune Sfânta Evanghelie, El vorbea cu putere: „Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Acest Om!" (*Ioan* 7, 46). O, iubiții mei, dacă L-ar căuta lumea de astăzi în felul acesta pe Domnul nostru Iisus Hristos! Dacă ar avea lumea conștiința prezenței Lui în Biserică! Iubiții mei, se certifică prin imaginea aceasta a lumii care dă buzna peste Domnul nostru Iisus Hristos cuvântul Lui: „Nu numai cu pâine trăiește omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (*Matei* 4, 4). Acest cuvânt se verifică și prin prezența frățiilor voastre aici: de aceea ați venit, pentru că simțiți și o altfel de foame decât cea după bucate, și o altfel de sete. *Pâine duhovnicească vreți, apă vie vreți!* Vreți Cuvântul lui Dumnezeu, că altfel n-ați fi aici.

Acum, altă imagine. Iată, ne-a spus Sfânta Scriptură cum patru inși, urcând un slăbănog pe o năsălie, l-au adus la Domnul, dar văzând ușa blocată, au găsit o soluție: l-au coborât în casă prin acoperiș. În Orient, acoperișurile sunt plate, cu o ieșire prin care, mai ales seara, căsenii ies și se răcoresc deasupra. Dar năsălia asta nu intra probabil pe ușița aceea, și ei au mai desfăcut un pic din acoperiș. Închipuiți-vă, când lumea aceea era acolo în jurul Mântuitorului, se aud deodată niște zgomote, apoi apare un bolnav coborât cu frânghii! Imaginea, iubiții mei, ne arată câteva lucruri. Ne arată ce înseamnă credința, ce înseamnă puterea credinței, de fapt. Credință care era și a slăbănogului, dar și a celorlalți patru. Că Mântuitorul, ați văzut, îl vindecă „văzând credința lor", nu numai a lui. „Văzând credința lor..." – lucru mare, iubiții mei! Observați, frățiile voastre, că se pot vindeca oamenii prin credința altora care se roagă și care pun, astfel, umărul pentru celălalt. Nu știm cum era slăbănogul ăsta, era conștient, inconștient, nu știm; poate era, nu rezultă că nu și-ar fi dat seama. Un slăbănog care nu se putea mișca, a auzit el de un anume vindecător și i-a rugat pe ceilalți: *Duceți-mă!* Dar sunt cazuri în care oamenii sunt inconștienți sau nu-și dau seama. Și, dacă se roagă cineva pentru ei, se mântuiesc, se izbăvesc și aceia. Sunt cazuri, chiar moderne: să ne amintim de minunile de la Lourdes. Și la noi, la Cernica, câți nu se duc la Sfântul Calinic acolo și se roagă pentru oameni bolnavi, pentru oameni care nu sunt conștienți, și se realizează minuni!

„Văzând credința lor"... Să știm, iubiții mei, că avem această posibilitate, această putere să-i ajutăm pe cei pe care dorim să-i ajutăm, prin credința noastră. *Credința.* Dar nu numai credința se pune în evidență aici, ci și *dragostea* celor patru. L-au luat, nu s-au gândit că nu pot intra, s-au străduit, s-au urcat pe acoperiș – nu fără dificultate –, au vrut să-l ajute. Asta de fapt este credință lucrătoare, asta-i dragostea! Iar credința așa trebuie să fie: *lucrătoare.* Asta-i adevărata prietenie! O astfel de credință vrem să avem, *credință lucrătoare*, iubiții mei! Adică să-i slujim pe alții, să-i

ajutăm pe alții cum om putea noi, cu puterile noastre, multe-puține, pentru că sunt atâția slăbănogi în lumea aceasta – și trupește, și sufletește – și au nevoie de ajutor. Și mai desprindem ceva din imaginea aceasta: ce înseamnă *perseverența* și *îndrăzneala* pe care ți le dau credința și dragostea. Perseverență și îndrăzneală pe care le aveau cei patru. N-au zis: „Haide să te ducem până la Mântuitorul și te lăsăm acolo, că nu se poate intra". Nu! L-au ajutat până la capăt! Iată, perseverență și îndrăzneală izvorâte din credință și din dragoste!

Azi îl pomenim, știți, pe Sfântul Grigore Palama, ca în fiecare an, în a doua duminică a Postului, cunoscut mai ales prin practicarea rugăciunii inimii. În viața lui se vede această perseverență în rugăciune, în rugăciunea inimii, dar și în promovarea adevărului de credință. Nae Ionescu, marele ortodox, marele gânditor creștin, îl numea pe el „gladiator Christi" – „gladiator al lui Hristos". Acesta a fost Sfântul Grigore Palama, care a avut perseverență și îndrăzneală în numele credinței și al iubirii.

Acum, iubiții mei, să ne oprim asupra altei imagini din pericopă, și anume: slăbănogul în fața Domnului, când Domnul îi spune: „Fiule, iertate îți sunt păcatele!". Iubiții mei, acest dar al iertării vrea bunul Dumnezeu să ni-l dea tuturor, în Biserică, prin Taina Mărturisirii. Domnul a dat această putere ucenicilor, lor și urmașilor întru slujire: „Cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi" (*Ioan* 20, 23). Șansa aceasta de a ni se ierta păcatele este extraordinară! *Ne-ai dat până la sfârșitul vieții, Doamne, această posibilitate să ni se ierte păcatele!* Este ca un nou Botez: de fiecare dată *re-primim* haina nouă, luminoasă, haina lui Hristos. Să ne amintim cântarea de la Botez: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat". Numai că acest botez de la Spovedanie nu mai e cu apă, ci cu lacrimi, lacrimi de curățire a sufletului nostru. E vorba, așadar, de sănătatea sufletească, cu mare putere asupra sănătății trupești.

Suntem chemați, iubiții mei, la acest dar mare al iertării, numai că, din păcate, unii nu vin să capete acest dar care li se oferă. Unii invocă rușinea: „Ei, cum să mă duc eu să spun?". Vă aduceți aminte vorbele Sfântului Ioan Gură de Aur: „Când ai făcut păcatul, dracul ți-a luat rușinea; și când e vorba să-l spui, îți dă dracul rușinea". Vedeți, e treabă drăcească aici! Alții zic: „Mai târziu, mai la bătrânețe o să iau eu calea bisericii". Iar alții zic: „Păi, eu n-am păcate, n-am niciun păcat, n-am făcut niciun rău, n-am stricat casa nimănui, n-am ucis – n-am ce spune!". Sau: „Ei, oi avea eu niște păcate, dar sunt fără importanță, mărunte, obișnuite, de fiecare zi", neștiind că aceste păcate obișnuite de fiecare zi se tot adună, se tot adună... Îmi aduc aminte de un exemplu pe care ni-l dădea Părintele Toma Chiricuță, Dumnezeu să-l odihnească. Ne-a povestit odată cum un tren, care traversa continentul american, la un moment dat s-a oprit în mijlocul preriei. Toată lumea alarmată, ingineri, mecanici – nu se găsea cauza. Trenul era oprit – era un pericol, vă dați seama. Și până la urmă se găsește cauza. Într-un mic pistonaș, pătrunseseră acolo mii de musculițe, mici, mici, mici, care opriseră pistonul, opriseră trenul. Astea sunt păcatele mici, mărunte – chipurile fără importanță, dar care adunate și nespălate pot opri „mașina" vieții noastre în drum. Dar oamenii ăștia care nu vin, iubiții mei, la acest dar trebuie ajutați. Așa cum a fost ajutat slăbănogul acela. Spunea Sfântul Apostol Pavel, să ne amintim: „Pentru un suflet, alerg până la marginea pământului!"[2].

Acum, să nu ne închipuim că trebuie neapărat să alergăm până nu știu cât de departe! Alergați în casa frățiilor voastre, în familiile frățiilor voastre, acolo unde vă duceți viața de toate zilele, la locul de muncă, pe stradă. Nu vă duceți prea departe, ci oriunde veți găsi oameni care au nevoie de acest dar al iertării și pe care

[2] Părintele parafrazează cuvintele Apostolului Pavel din *I Corinteni* 9, 22: „Cu cei slabi m-am făcut slab, ca pe cei slabi să-i dobândesc: tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să mântuiesc pe unii".

să-i aduceți, așa cum veniți frățiile voastre aici, la biserică. Toți, până la urmă, trebuie să audă prin glasul preotului, așa cum a auzit slăbănogul: „Iertate îți sunt păcatele!". Mai ales în acest post, iubiții mei, să facem lucrul acesta, pentru că-i un mare dar acesta al iertării păcatelor.

Întorcându-ne noi la pericopa evanghelică, vedem că, după ce Domnul a rostit: „Fiule, iertate-ți sunt păcatele!", s-a produs, pe de o parte, o dezamăgire a poporului; pe de alta, cârtire a fariseilor. Dezamăgirea poporului – pentru că ei voiau o vindecare, o minune, așa cum făcuse în alte dăți. Dar Domnul a zis doar: „Iertate-ți sunt păcatele!". La rândul lor, fariseii ce au zis în sinea lor? *Ăsta hulește!* Adică atentează la slava lui Dumnezeu, că numai Dumnezeu are dreptul să ierte păcatele. Ei Îl știau pe Iisus ca învățător și-L pândeau permanent să-L prindă-n cuvânt. Pânditori dintr-ăștia tot mereu există, au fost în toată lumea și mereu vor fi. Pândesc, stau la pândă să te prindă-n cuvânt, să se ducă să te pârască. Am trecut prin experiența asta și mai trecem și acum! Să nu vă fie teamă de ei, că există în toată lumea. Sunt *fii ai diavolului*, cum îi numește Mântuitorul, pentru că fac lucrarea lui. Îl pândeau și... „Gata! L-am prins, ia uite ce a zis! Hulește! Cine poate să ierte păcatele decât numai unul Dumnezeu?".

Poporul era dezamăgit pentru că nu știa că darul iertării era mai mare decât darul sănătății; iar fariseii nu știau că Domnul Hristos este „Cel Ce Este" (*Ieșire* 3,14) și că are puterea de a ierta. Domnul însă le cunoaște gândurile, așa cum le cunoaște și pe ale noastre. Ni le știe, chiar dacă nu le arătăm noi. Ne cunoaște, știe ce și cum gândim. Și atunci, procedează în felul următor, ca să răspundă și dezamăgirii poporului, dar și cârtirii cărturarilor. Zice: „Ce e mai ușor? Să zici iertate-ți sunt păcatele sau ia-ți patul tău și umblă?". Păi, e mai ușor să zici: „iertate-ți sunt păcatele" – că nu se poate verifica, nu? Dar dacă zici: „ridică-te, ia-ți patul tău și umblă" – asta te angajează. E greu! Că, dacă nu se scoală, te-ai făcut de râs! Deși darul ăsta al sculării din boală e mai mic decât

darul celălalt. Și atunci, Mântuitorul le spune: „Dar ca să vedeți că Fiul Omului are putere să ierte și păcatele", și îi zice slăbănogului: „Ia-ți patul tău și umblă!". Și slăbănogul se ridică, certificând faptul că El are putere dumnezeiască, inclusiv pe aceea de a ierta și păcatele.

Iubiții mei, toți dorim să avem parte de astfel de tămăduiri. Toți suntem, într-un fel sau altul, niște slăbănogi. Să știm însă că cea mai grea slăbănogire este păcatul și e bine să știm că, prioritar, trebuie să căutăm tămăduirea acestei slăbănogiri. Cum? Prin căpătarea iertării. Să venim, iubiții mei, la Domnul cu credința, cu iubirea, cu strădania, cu dorința și cu îndrăzneala de care am vorbit până acum. Atunci vom auzi și noi: „Fiule, iertate-ți sunt păcatele! Scoală-te și ridică-ți patul!". Și atunci Îl vom slăvi și noi, exclamând: „Asemenea lucruri n-am văzut niciodată!". Amin.

Duminica a III-a din Post – a Sfintei Cruci

(*Marcu* 8, 34-38; 9, 1)

„Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

S-a spus că, dacă, prin absurd, s-ar pierde Evanghelia și ar rămâne numai cuvintele pe care le-ați auzit, ar fi suficiente pentru definirea învățăturii Domnului nostru Iisus Hristos. Bineînțeles că aceste cuvinte trebuie privite în contextul lor, pentru că numai astfel înțelegem care este sensul mântuitor și central al Crucii pentru viața noastră. Iubiții mei, acest sens mântuitor și central al Crucii pentru mântuirea noastră, Domnul nostru Iisus Hristos a ținut să îl precizeze de la început Apostolilor, pentru că ei urmau să propovăduiască Evanghelia și trebuiau s-o propovăduiască drept și bine. Trebuiau să propovăduiască dreapta credință în sensul ei adevărat. De aceea, să-L rugăm și noi pe Domnul să ne ajute să înțelegem astăzi acest sens al cuvintelor Lui.

Ucenicii ajunseseră încet-încet la această cunoaștere a dumnezeirii Învățătorului. Domnul nostru Iisus Hristos era chiar Mesia și Fiul lui Dumnezeu. Vă aduceți aminte contextul: Mântuitorul i-a adunat și a întrebat: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?" (*Matei* 16, 13). Și au răspuns diferit: unii zic că Moise, alții că Ilie, alții alt proroc și așa mai departe. „Dar voi cine ziceți că sunt?". Și atunci Petru, în numele tuturor, răspunde: „Tu ești Hristosul, Fiul

lui Dumnezeu Celui viu!" (v. 16). Acesta era adevărul de credință pe care-l mărturisea Petru. Auzindu-l, Mântuitorul îi zice: „Fericit ești, Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit astea, ci Tatăl Meu Cel din ceruri" (v. 17). Pe acest adevăr, că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, adevăr mărturisit de Petru, nu pe persoana lui Petru, a zidit Hristos Biserica Sa, Biserica lui Hristos, Dumnezeu-Întrupat. Iar în acest context, Mântuitorul i-a spus lui Petru: „Tu ești Petru și pe această *piatră* voi zidi Biserica Mea!" (v. 18). Rostește aceste cuvinte după ce Mântuitorul Se încredințează că ei știu că El este Fiul lui Dumnezeu, Mesia Cel trimis. Nu un om oarecare, simplu învățător și profet, ci chiar Fiul lui Dumnezeu. Apoi, Mântuitorul caută să-i facă să înțeleagă mai departe ce rost are El ca Mesia, Fiul lui Dumnezeu, și începe să le vorbească despre Cruce, începe să le spună că va trebui să Se ducă la Ierusalim, unde va fi prins și răstignit. Le arată limpede că Mesia va trebui să poarte Crucea. Deja, dacă vă aduceți aminte la începutul Evangheliei, Ioan Botezătorul arătase acest lucru când spusese ucenicilor: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii!" – Mielul de jertfă, întrucât, se știe, mielul era animal de jertfă. Bineînțeles că s-a produs o dezamăgire a ucenicilor, care erau și ei iudei și aveau o concepție a lor despre Mesia – un Mesia care trebuia să vină în slavă și să aducă domnia poporului ales peste toată lumea. Iar El le spune că va sfârși pe Cruce... Iar, pe lângă dezamăgire, i-a cuprins și frica: dacă se va petrece așa ceva cu Învățătorul lor, ce se va întâmpla cu ei, ucenicii Lui? Și această frică este exprimată tot prin Petru, care-L ia deoparte pe Mântuitorul și începe să-L dojenească: „Nu cumva să Ți se întâmple una ca asta!".

Vedeți, iubiții mei, *în ce registru mare se desfășoară sufletul omenesc!* De la cer la pământ, de la rai la iad. Sufletul omului poate primi Duhul lui Dumnezeu sau îl poate primi pe... satana! Un poet de-al nostru, de-al închisorilor, Radu Gyr, descrie astfel aceste stări sufletești:

„N-ai dezmierda, de n-ai ști să blestemi,/ Surâd numai acei care suspină,
Azi n-ai iubi, de n-ar fi fost să gemi,/ De n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.
Și dacă singur rana nu-ți legai,/ Cu mâna ta n-ai unge răni străine.
N-ai jindui după un colț de rai, / De n-ai purta un strop de iad în tine..."

Exprima, iată, tocmai acest registru mare al sufletului omenesc. În fond, ce se petrecea acum cu Mântuitorul și cu Petru nu era decât o nouă ispitire a Domnului de către satana, care voia să zădărnicească Crucea. Pentru că această Cruce aducea mântuirea și asta nu-i convenea satanei! De aceea, când Petru îi spune: „Nu cumva să Ți se întâmple aceasta!", Mântuitorul îl apostrofează sever: „Înapoia mea, satano!" (v. 23). Auziți ce cuvânt greu, iubiții mei! Spus aceluiași om căruia mai înainte îi zisese: *Ferice de tine, Petre!* Dar acum, pentru că s-a lăsat ademenit de satana, îi strigă: „înapoia mea!".

Iată această mare libertate a omului, care poate să cuprindă și Duhul lui Dumnezeu, și pe satana... Și așa-i și sufletul nostru, iubiții mei. Și noi suntem solicitați și de Duhul lui Dumnezeu, și de satana. De aceea, în viața duhovnicească experimentată de Sfinții Părinți, se subliniază această nevoie a discernământului, a unei virtuți care se cheamă *deosebirea duhurilor* sau, cum spun Părinții, *dreapta socotință*, pentru a distinge care-i chemarea lui Dumnezeu și care-i chemarea satanei. Pentru că, de cele mai multe ori, satana te cheamă cu viclenie, îți arată un lucru rău ca fiind bun. Petru credea că face bine acum. Și în experiența Sfinților Părinți, a trăitorilor noștri filocalici, sunt multe experiențe în care se vede cu câtă viclenie lucrează satana și cum Părinții care au dreaptă socotință depistează, au discernământul duhului și resping ademenirile satanei, care par bune, par frumoase la prima

vedere. Așadar, Domnul respinge această ispitire venită prin Petru, pentru că trebuia să sublinieze încă o dată că mântuirea nu poate veni decât prin Cruce. Mesia trebuia să fie „Omul durerii", așa cum prorocise Isaia (53, 3).

Se face, iubiții mei, legătura aici între Crucea Domnului și crucea noastră. Există o Cruce a Domnului și există o cruce a noastră. Și de aceea Mântuitorul a spus: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze!" (*Matei* 16, 24). „Oricine voiește să vină după Mine", adică *oricine voiește să aibă mântuire.* Cu alte cuvinte: *Vrei să te mântuiești? Atuncea trebuie să te lepezi de tine, să-ți iei crucea și să-Mi urmezi. Mântuirea o aduc Eu, dar tu trebuie să contribui și tu cu crucea ta în sensul acesta.* Dar „oricine voiește" înseamnă și că ai libertatea să alegi! Noi nu suntem predestinați, iubiții mei, să fie limpede treaba asta! Vorbe precum: *așa mi-e soarta, așa mi-a fost dat* etc. nu fac parte din vocabularul ortodox! Unii protestanți și neoprotestanți învață altfel, cum că ne-ar fi „scris" dinainte ce și cum vom face... Nici vorbă! Dumnezeu ne-a dăruit dintru început totală libertate și – atenție! – posibilitatea de a alege. Îi spune lui Israel: *Israele, uite: asta-i moartea, asta-i viața, alege viața!* (cf. *Deuteronom* 30, 15-19). Nu-l silește, îi arată că-s două căi. Mântuitorul, apoi, vorbește despre calea cea largă și calea cea strâmtă, iar mulți se duc pe calea cea largă, că-i mai ușoară. Dar se duce la pierzanie cel care apucă pe calea asta! Pe calea cea strâmtă suntem mai puțini, dar duce la mântuire, deși e mai grea, mai abruptă... Cine însă ne oprește pe noi să alegem calea cea bună, cine? Obstacolul cel mai greu este persoana noastră, noi înșine alcătuim obstacolul cel mai greu! De aceea Mântuitorul a zis: „Dacă vrea să vină cineva după mine, să se lepede de sine".

Iubiții mei, ce înseamnă „să te lepezi de sine"? Pe scurt, să te lepezi de omul păcatului, adică să ai conștiința păcatului, să te naști din nou, să fii altul, să realizezi acest om nou pe care-l voia Mântuitorul. Să te lepezi de egoismul din tine și, până la urmă,

să trăiești pentru celălalt. Nu pentru tine, pentru celălalt! După principiul: *totul pentru alții, nimic pentru sine*. Iar în acest sens, noi Îl avem model pe Domnul Hristos Însuși, Care prin chenoză – așa se numește această coborâre a Fiului lui Dumnezeu Care Se face om – Se smerește, Se face rob și ajunge cu ascultarea până la Cruce. Iar pe lângă smerenia lui Hristos, avem model smerenia Maicii Domnului. Știți, când îngerul i-a dat vestea cea bună, ea zice: „Iată roaba Domnului!". Se supune, nu mai discută. Avem, apoi, smerenia sfinților, întrucât sfințenia au dobândit-o prin smerenia lor, prin ascultarea pe care au fost în stare să o realizeze, ascultare de Dumnezeu și de legile Lui.

Rezultă, iubiții mei, că lepădarea de sine nu e o depersonalizare, cum ar părea la început, ci chiar o renaștere a personalității, o renaștere a demnității noastre, pentru că în felul acesta se realizează acest om nou, care poate să zică, cum zicea Sfântul Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine!" (*Galateni* 2, 20).

Dar „luarea crucii" ce înseamnă? În accepțiunea obișnuită, o suferință oarecare, că zicem: „am și eu o cruce de purtat în viața aceasta", nu? Adică, o suferință, un necaz, o boală; am de suportat o ființă care e o povară, un soț, un vecin, un vrăjmaș și așa mai departe. „Asta-i crucea mea...". E și asta o cruce, desigur, dar în ce sens? În sensul de a nu cârti la astfel de poveri, a le purta întru răbdare. Aduceți-vă aminte de cuvântul Sfântului Ioan Scărarul, care spunea: „Dacă porți crucea cu revoltă, crucea se face mai grea, dar, dacă o porți întru răbdare, te poartă crucea pe tine!". Te sprijină! Așa se explică, iubiții mei, bucuria și viața deosebită pe care au putut s-o ducă sfinții, cuvioșii și martirii, care au avut să îndure cruci în acest mod. Dar, de fapt, și crucea *l-a purtat* pe fiecare dintre ei. Mai mult, iubiții mei, Sfinții Părinți spun că cine poartă această cruce obișnuită, aparent banală, de fiecare zi – un necaz, o boală, o suferință, o persoană etc.–, întru răbdare, acela se aseamănă cu martirii. Auziți cum echivalează Sfinții Părinți acest mod de purtare a crucii? Plată și cunună de martir!

Dar, în afară de înțelesul acesta general sau obișnuit, mai există un înțeles al crucii personale, și anume: *suferința luptei cu tine însuți*. E vorba de crucificarea propriilor tale păcate. Spunea Mântuitorul: „Dacă ochiul tău te smintește, scoate-l și aruncă-l! [...] Dacă mâna ta te smintește, tai-o și arunc-o!" (*Matei* 18, 8-9). Oare se referea Mântuitorul la scoaterea și tăierea fizică? Nu! Doamne, ferește! Pentru că, vă dați seama, câți ochi ar trebui să avem sau câte mâini sau câte organe ca să le distrugem, să le tăiem, după numărul „smintelilor"... Vorbea Mântuitorul despre această suferință a desprinderii de păcat, a luptei cu păcatul. E o suferință, e o cruce. Și că e așa, ia gândiți-vă la ce spune Sfântul Pavel în *Epistola către Galateni* când zice: „Iar cei care sunt ai lui Hristos Iisus – adică ucenicii Domnului, noi, e vorba de noi –trupul și-au răstignit". Dar adaugă: „cu patimile și cu poftele" (5, 24). Deci, nu era vorba de o crucificare fizică. O răstignire știm foarte bine ce ar însemna, nu? Piroane, suliță, arșiță – întrucât ne gândim la Mântuitorul pe Cruce. Și cum noi permanent păcătuim, înseamnă că răstignirea, adică suferința luptei cu păcatul, trebuie să fie permanentă în viața noastră. Alt sens al crucii noastre este și suferința care rezultă din calitatea noastră de creștini. Mântuitorul a zis: „Dacă pe Mine M-au urât, și pe voi vă vor urî. Dacă pe Mine M-au prigonit, și pe voi vă vor prigoni!" (*Ioan* 15, 20). Îți mărturisești credința ta pentru Hristos, ai opțiunea asta, să știi că te poate aștepta ce L-a așteptat și pe Hristos: și suferința, și prigoana.

Mai departe, iubiții mei, ce înseamnă „să-Mi urmeze"? Să mergem pe urma pașilor Lui, adică să facem ceea ce a făcut El. Există și o carte despre acest subiect, vă amintiți? *Urmarea lui Hristos*, autorul este Toma de Kempis. Frumoasă carte, una dintre cele mai bune din lume! Vă recomand să o căutați și să o citiți! Și încă una, a unui scriitor bizantin, Nicolae Cabasila: *Viața în Hristos*. Mai mult decât urmarea lui Hristos, ajungi să trăiești în Hristos, prin încorporarea ta în Biserică – Trupul lui Hristos. Ce înseamnă deci *să-I urmezi lui Hristos*? Înseamnă să-I continui

opera. Iar opera lui Hristos a fost și este opera de slujire a lumii, cum Însuși a spus: „N-am venit să Mi se slujească, ci am venit să slujesc" (*Matei* 20, 28).

Iubiții mei, dacă noi săvârșim aceste lucruri despre care ne-a spus Mântuitorul, noi dovedim că avem grijă de sufletul nostru, adică de viața noastră, de mântuirea noastră. Că nimic, nici toată lumea nu poate echivala cu valoarea sufletului. Spune Mântuitorul în Evanghelia de azi: „Ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă își va pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?" (v. 26). Dacă pierdem sufletul, iubiții mei, pierdem totul și pierdem pentru totdeauna. Conștienți de această valoare, atunci noi nu ne vom rușina de Hristos și de Crucea Lui. Îl vom mărturisi pe Hristos prin cuvântul nostru și prin viața noastră, chiar dacă va trebui să purtăm o cruce pentru această mărturisire: crucea urii, a batjocurii, a disprețului. Pentru că, pentru noi, Crucea este puterea lui Dumnezeu, așa cum spunea Sfântul Pavel. „Pentru iudei – zicea tot el – este sminteală, pentru elini este nebunie, dar pentru cei chemați este puterea lui Hristos!" (*1 Corinteni* 1, 23-24).

Astăzi s-a făcut Închinarea Sfintei Cruci. Cei care ați venit la vreme la biserică, în timpul Utreniei, ați fost martorii acestei scoateri a Sfintei Cruci în mijlocul bisericii și toți ne-am prosternat înaintea ei și am cântat: „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase" și am adăugat „și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim". Adică, pentru noi, cerul este deschis. Dar, iată, porțile cerului sunt în chipul crucii. Iubiții mei, știm că suntem, prin înfiere – cum ne-a spus Domnul –, frați ai lui Hristos. Ei bine, iubiții mei, de vom fi alături de El, purtându-ne crucile noastre cu credință, cu nădejde și cu dragoste, să știm că vom avea și parte de El, adică vom avea parte de slava Învierii Lui. Amin.

Duminica a IV-a din Post – a Sfântului Ioan Scărarul

(*Marcu* 9, 17-32; *Matei* 4, 25; 5, 1-12)

„Cred, Doamne, ajută necredinței mele!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Ați auzit acest cuvânt la Evanghelia de astăzi, iată, în perioada în care noi urcăm pe Drumul Crucii, Drumul Golgotei. Urcăm ca pe o scară! Vă aduceți aminte că duminica trecută Sfânta Biserică ne-a așezat în fața conștiințelor noastre importanța Crucii Domnului și importanța crucii noastre. Postul, de fapt, este, în același timp, și cruce, și scară. De altfel, toată viața noastră este cruce și scară!

Ca să ne întărească pe drumul acesta al crucii, pe drumul urcușului, Domnul a săvârșit o faptă deosebită, despre care ați auzit altădată la Evanghelie, din Sfânta Scriptură. Să ne întărească pe noi, dar să-i întărească în primul rând pe ucenici și pe noi prin ei. Domnul anunțase ucenicilor Drumul Crucii – ocazia aceea când i-a întrebat: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?" (*Matei* 16, 13). Și ei au zis: „Tu ești Hristosul Dumnezeului Cel Viu!", Domnul a zis: *Adevărat, așa este, Petre! Duhul Sfânt ți-a descoperit asta, dar, iată, Hristosul trebuie să meargă pe Drumul Crucii.* Pe de altă parte, le spune: *Fiecare dintre voi trebuie să-și ia crucea să-Mi urmeze Mie.* Le-a arătat deci acest drum al Crucii, iar ca să-i întărească pe acest drum, iubiții mei, S-a Schimbat la Față înaintea lor, pe Tabor (*cf. Marcu* 9, 2). A avut loc acea Schimbare

minunată la Față pe Muntele Taborului. Voia Domnul să arate că drumul Crucii pe care l-a luat, l-a luat în deplinătatea puterii Lui. Pe Muntele Taborului era înconjurat de Slava lui Dumnezeu, în prezența lui Moise și a lui Ilie. Vorbeau despre Cruce, dar El vorbea în Slavă, vrând să ne arate că a luat Crucea de bunăvoie, nu că a fost silit. Pe Tabor acolo, iată, era Slavă, era bucurie, era lumină dumnezeiască. În același timp, citim în Evanghelie, la poalele Muntelui Taborului era tristețe, era întuneric și era lucrarea satanei. Ucenicii rămași jos, pentru că Domnul luase numai pe trei dintre ei, după cum știți, înconjurați de mulțime și de cărturari, erau încolțiți de acei cărturari care voiau să-i facă de rușine și, prin ei, să-L facă de rușine pe Domnul pentru o nereușită a lor. Ce se petrecuse? Când a ajuns Domnul, ei se certau și Domnul întreabă: *Ce s-a petrecut? Ce se întâmplă?* Și atuncea cineva din mulțime a venit în fața Lui, a căzut în genunchi și a zis: „Învățătorule, am adus la tine pe fiul meu care are un duh mut și, oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ și face spume la gură și scrâșnește din dinți și înțepenește. Și am zis ucenicilor Tăi să-l alunge, dar ei n-au putut" (*Marcu* 9, 17-18). Asta era nereușita ucenicilor. Acest tată necăjit, tulburat, pentru că-i era bolnav copilul lui îndrăcit, se dusese la ucenici, pentru că Domnul era sus pe Tabor, iar ei nu reușiseră să-l tămăduiască, deși Mântuitorul le dăduse putere să scoată duhurile necurate. Și atunci Mântuitorul spune acest cuvânt: „O, neam necredincios, până când voi fi cu voi, până când vă voi răbda pe voi?". Și cheamă pe copil sau trimite după el: „Aduceți-l aici la Mine" (v. 19). „O, neam necredincios și îndărătnic!", citim într-un text paralel; rezultă, iubiții mei, că obârșia bolilor și a îndrăcirilor noastre este necredința și îndărătnicia. „Până când vă voi răbda pe voi?". Ce răbdător este Domnul, iubiții mei, și cu noi – noi, care ne știm atât de vinovați! Să știți că certarea aceasta a Domnului este și pentru noi, pentru noi cei de azi, și nouă ni se potrivește acest cuvânt: „neam îndărătnic și necredincios". Copilul era bolnav, tatăl disperat... și iată că Domnul răspunde acestei dureri. Și strigătului, și durerii tatălui. Și cu ocazia

asta, iubiții mei, Domnul a dat o lecție tuturor. A dat o lecție și cărturarilor, a dat-o și ucenicilor, poporului care era în jur și, bineînțeles, ne-o dă și nouă. După ce i-au adus copilul, „văzându-L pe Iisus, duhul îndată a zguduit pe copil și, căzând la pământ, se zvârcolea spumegând. Și l-a întrebat pe tatăl lui: câtă vreme este de când i-a venit aceasta? Iar el a spus: din pruncie..." – copilul era din pruncie bolnav și îndrăcit. „Și de multe ori – zice – l-a aruncat și în foc și în apă ca să-l piardă" (v. 21-22).

Iubiții mei, despre demoni noi știm multe lucruri din Sfânta Scriptură, dar și din Sfânta Tradiție. Știm că de la început satana, Lucifer, a căzut din mândrie și din neascultare. Știm de pizma lui permanentă împotriva oamenilor și de lupta lui pentru pierderea oamenilor. Și gândiți-vă: în viețile drepților și ale sfinților, ce înseamnă acel război nevăzut decât război împotriva satanei? Gândiți-vă la experiențele Părinților noștri, la ce s-a petrecut în viața Sfântului Antonie sau a Sfântului Ioan Scărarul, pe care îl sărbătorim astăzi. O mulțime de lucruri! Nu trebuie, iubiții mei, să ignorăm și nici să minimalizăm această lucrare a satanei și să zicem: „ei așa, există rău în general...", pentru că acest gând păgubos că satana nu există, spune cineva, este cea mai mare biruință a satanei asupra noastră, adică să ne facă să credem că nu există. E ceva bizar: *noi zicem că în Dumnezeu credem, dar nu-L slujim, iar pe satana îl slujim fără să credem în el!* Curios, nu? Iubiții mei, să nu ignorăm deci această existență activă a satanei, dar nici să ne temem peste măsură de el. Să luăm aminte la cuvântul Sfântului Ioan, care spune: „Cel ce este în voi este mai puternic decât cel ce este în lume!" (*1 Ioan* 4, 4). Iarăși vă aduc aminte de luptele Marelui Antonie sau de luptele Sfântului Ioan Scărarul în privința aceasta. *Nu poate satana să facă nimic asupra unui suflet care vrea să nu se deschidă lucrării lui și care cere ajutorul lui Dumnezeu.* În cazul de față, în cazul acestui copil, vedem că era bolnav din pruncie. Nu el era de vină, erau părinții de vină pentru îndrăcirea copilului, pentru că el n-avea cum să păcătuiască, de prunc

îl apucase această boală. Și atuncea, acest tată disperat, după ce îi expune toată situația copilului și după ce Domnul l-a întrebat de cât timp este bolnav și el a spus „din pruncie", adaugă: „dacă poți ceva, ajută-ne! Fie-Ți milă de noi!" (v. 22). Vedeți că omul n-a disperat după ce a constatat că ucenicii nu reușiseră să îl vindece. N-a disperat! Și nici nu s-a alăturat cărturarilor și mai-marilor care voiau ca să Îl compromită pe Învățător, cum încercau să-i compromită pe ucenici, și să își râdă de El... Iată, Domnul vede toate acestea și îl ajută. Îi ajută în felul Lui și răspunde: „Dacă poți crede, toate sunt cu putință celui care crede!" (v. 23). Domnului Îi este milă, iubiții mei, de acest părinte copleșit de durere și vrea să-l ajute. Cum? Vrea să-l ajute întărindu-i credința, adică întărindu-i această putere de a participa la izbăvirea care vine de sus. Asta-i credința: puterea să participi la această lucrare care vine de sus. Ea lucrează, puterea aceasta, dar numai dacă vrei tu să i te deschizi. Ce minunat fapt este acesta! Ce îngemănare de lucrare harică și de liberă voință a omului! Deci, „dacă poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede". Așadar, e cu putință și vindecarea aceasta. Și atunci, părintele cade în genunchi și izbucnește: „Cred, Doamne, ajută necredinței mele!" (v. 24).

Ce se va fi petrecut atunci în acel suflet zbuciumat e greu de înțeles, dar s-a petrecut ceva zguduitor. „Cu lacrimi – zice – a strigat". Vedeți? E un fel de mărturisire publică: „Ajută necredinței mele!". Dar nu e vorba de necredință, iubiții mei. Este un alt fel de strigăt al credinței. Propriu-zis, este o recunoaștere a slăbiciunii noastre în credință. Oare noi nu suntem la fel? Numai că ne rugăm noi oare ca acela? Cu puterea și cu sinceritatea aceluia? Să nu uităm că și Apostolii au cerut Domnului: „Doamne, înmulțește-ne credința!". Și într-o rugăciune a Sfântului Vasile cel Mare, pe care o citeam eu aici și poate ați auzit din ea, când corul cânta în surdină, se cerea aceasta: întărirea noastră în credință. „Cred, Doamne, ajută necredinței mele!" – este un model de rugăciune, iubiții mei! E bine să știm că fără ajutorul lui Dumnezeu nimeni

nu poate avea o credință deplină. Și urmează momentul de tensiune. Nu uitați că discuția asta are loc în mijlocul mulțimii aceleia, care era foarte atentă la pasul următor. „Mântuitorul, zice, văzând că mulțimea dă năvală, a certat duhul cel necurat, zicând: Duh mut și surd, Eu îți poruncesc: Ieși din el și să nu mai intri în el! Și răcnind și zguduindu-l cu putere, duhul a ieșit; iar copilul a rămas ca mort, încât mulți ziceau că a murit. Dar Iisus, apucându-l de mână, l-a ridicat, și el s-a sculat în picioare" (v. 25-27). Să remarcăm că vindecarea o face Domnul: „Eu îți poruncesc!", a zis Mântuitorul. Dar să nu uităm și cuvântul dinainte, ca să le legăm: „Totul este cu putință celui care crede". Deci, pe de o parte, am fi tentați să zicem că totu-i cu putință celui care crede: *eu pot să realizez un lucru, să mă vindec sau să vindec pe cineva, dacă cred.* Dar Mântuitorul a zis: „Eu îți poruncesc!", sau altă dată: „am simțit că iese o putere din Mine". Așadar, această credință a noastră nu-i decât o deschidere ca să lucreze harul lui Dumnezeu, ca să lucreze Hristos în noi. Este, dacă vreți, o întâmpinare a harului și a puterii lui Dumnezeu. Și să mai remarcăm ceva, iubiții mei: prin credința unuia se vindecă altul. Ca și pentru cei patru, vă amintiți: „Văzând Domnul credința lor..." (*Marcu* 2, 5). Iată, cineva se roagă pentru altcineva și obține tămăduirea. E mare puterea aceasta a rugăciunii și mare este lucrarea aceasta când cineva se roagă pentru celălalt! E mare dar pe care-l oferim cuiva, dacă ne rugăm. Câteodată, oamenii sunt necăjiți, sunt pe patul de suferință, nu se pot mișca și au de multe ori o stare proastă și zic: „Nu pot să mai fac nimica, sunt și eu credincios, aș vrea să lucrez, aș vrea să fac ceva să ajut oamenii...". Oamenilor acestora trebuie să li se spună că rugăciunea lor pentru alții, pe patul acela de suferință, înseamnă extraordinar de mult! Aveți vreun bolnav acasă, un om care stă în pat și pe care îl slujiți; nu poate să vă răspundă cu nimic sau să vă ajute... Dar acela, dacă se roagă pentru frățiile voastre sau pentru alții, rugăciunea lui este un dar mai mare decât orice alt dar pe care ar putea să vi-l facă. Iată aici un exemplu despre ce poate să

facă rugăciunea unui părinte pentru copilul lui. Câți părinți n-au necazuri cu copiii? Câți? Mai toți. Câte îndrăciri de tot felul au copiii noștri, nu? Dar, iubiții mei, părinții să nu piardă nădejdea, să facă ce a făcut tatăl acela pentru copilul său îndrăcit. Să strige, să strige în genunchi, cu lacrimi către Domnul. Pentru că de sub robia marelui tiran nu-i poate scăpa decât Marele nostru Frate, Domnul nostru Iisus Hristos.

Iubiții mei, după ce s-a petrecut vindecarea, Domnul și ucenicii au intrat în casă, iar atunci ucenicii L-au întrebat deoparte: „Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim?" (v. 28). *Ne-ai dat putere și totuși noi n-am putut să-l izgonim!* Întrebarea lor, iubiții mei, vădește neizbânzile noastre. Neizbânzi duhovnicești, neizbânzi de viață, neizbânzi misionare, neizbânzi de tot felul. De ce nu izbândim? Mai ales astăzi, când este atâta îndrăcire în lume, iubiții mei! Să luăm seama, între altele, la ce am auzit la citirea *Apostolului*: „Nu fiți părtași la faptele cele fără roadă ale întunericului, ci, mai degrabă, osândiți-le pe față!" (*Efeseni* 5, 11). Cu ajutorul lui Dumnezeu, desigur. Așadar, de ce suntem neputincioși în fața lucrării satanice și în fața întunericului? Mântuitorul ne răspunde: „Pentru puțina voastră credință!" și adaugă ceva de importanță capitală: „Acest neam de demoni nu iese decât cu post și cu rugăciuni!" (v. 29). Armele credinței sunt, iată, *postul și rugăciunea*. Bineînțeles, postul adevărat – și trupesc, și sufletesc – și rugăciunea, iubiții mei, această „plugărie a sufletului", cum o numea Sfântul Ioan Gură de Aur. Dar plugăria înseamnă să dai numai o dată cu sapa? Plugăria înseamnă muncă, și încă una perseverentă. Așa și cu rugăciunea: nu-i că mă rog o dată sau că am fost o dată la biserică! Perseverență, iubiții mei, în rugăciune – ca și în viața duhovnicească în general.

De aceea, ținând seama de cele petrecute și de cele care ne sunt înfățișate în legătură cu Domnul și cu lucrarea aceasta, să tragem o concluzie: să ne străduim să avem această credință, cerând-o de la Domnul și, în același timp, luptându-ne să păstrăm

credința. Pentru că credința e un dar, de aceea o cerem, dar este un dar pe care îl primesc cei care voiesc s-o aibă, cei care cer, care fac și ei ceva ca să o primească și s-o păstreze. În felul acesta, iubiții mei, vom scăpa și noi de toți demonii care se încuibează în sufletele noastre.

Vom urca, astfel, scara aceasta a desăvârșirii, cum a urcat-o și cum ne-a învățat s-o urcăm Sfântul Ioan Scărarul, pe care îl prăznuim astăzi, un sfânt care a trăit în secolul al VI-lea. Ați auzit la vremea cuvenită – s-a citit la Sinaxar, în timpul Utreniei – câte ceva din viața lui: cum s-a dus de tânăr la mănăstire, cum a ajuns la mănăstire la Sinai – Sinaiul fiind locul unde Domnul dăduse tablele Legii lui Moise, loc unde s-a clădit o mănăstire de mare frumusețe, care și acum este în picioare, Mănăstirea *Sfânta Ecaterina*. La o vârstă fragedă s-a dus și, deși era un copil, unul dintre părinți i-a căzut la picioare. Și s-a mirat ucenicul acelui părinte și l-a întrebat: „Ce se întâmplă?" „Acesta va fi mare, va ajunge stareț!" – a răspuns părintele. A stat acolo la duhovnicul Martirie vreo 16-17 ani și a ucenicit la el, apoi s-a retras undeva, la o depărtare de mănăstire, și a trăit 40 de ani în sihăstrie deplină, în liniște. A fost adus cu forța când a murit Martirie și numit stareț peste toată obștea, peste tot Muntele Sinai. A făcut multe minuni, iubiții mei, mai ales minuni sufletești. Egumenul Ioan de la Mănăstirea Rait l-a silit aproape să scrie acea minunată carte care se numește *Scara*, o lucrare de asceză în treizeci de trepte, care zugrăvește câteva dintre cele mai frumoase experiențe duhovnicești. Desigur, fiecare dintre noi avem o scară a noastră, mai mică sau mai mare, numai s-o avem! Călugării Sfântului Ioan Scărarul își notau în fiecare seară pe o hârtiuță tot ce greșeau, toate păcatele, ca să le mărturisească. Vă spuneam cândva de Benjamin Franklin, descoperitorul paratrăsnetului, care în fiecare seară își nota și el ce păcate a făcut, ce virtuți a dobândit sau nu și așa mai departe. Lupta permanent! Știu tineri care în dorința lor de a se desăvârși au făcut și fac și acum lucrul ăsta. Au un peticel de hârtie

pe care-și scriu în fiecare seară rezultatul analizei cugetului. E un lucru mare, iubiții mei, o treabă de autoeducație și un fapt foarte important. Ziceam deci că fiecare poate să aibă o scară a lui, numai s-o urce. Scara Sfântului Ioan Scărarul are, am menționat anterior, treizeci de trepte. Prima treaptă este lepădarea de cele lumești, iar ultima este unirea cu Dumnezeu. Treptele acestea, de altfel, sunt tot atâtea baricade care trebuie cucerite cu ajutorul lui Dumnezeu. Să nu uităm însă că, urcând, e posibilă oricând căderea. Pe pereții mănăstirilor din nordul Moldovei sau pe unele miniaturi vechi vedeți Scara Sfântului Ioan Scărarul. Unii urcă, ajutați de îngeri, împotrivindu-se diavolilor, care vor să-i dea jos. Aceștia reușesc. Alții cad de sus aproape, învinși. Să nu uităm deci posibilitatea căderii, dacă nu perseverăm în urcuș și dacă nu cerem ajutorul și mila lui Dumnezeu pentru acest urcuș.

Iubiții mei, având această scară în fața conștiinței noastre, să ridicăm și noi glasul către Domnul nostru Iisus Hristos și să-L rugăm cu acele cuvinte pe care le-a rostit Sfântul Ioan Scărarul:

„Doamne, nimic nu cer pe Pământ, decât să nu mă desparți de Tine! Doresc a mă uni cu Tine și a pune întru Tine nădejdea odihnei și a fericirii mele". Amin.

Duminica a V-a din Post – a Cuvioasei Maria Egipteanca

(*Marcu* 10, 32-45)[3]

„Cei ce se socotesc slujitori ai neamurilor domnesc peste ele și cei mai mari ai lor le stăpânesc. Dar între voi să nu fie așa, ci care va vrea să fie mare între voi să fie slujitor al vostru și care va vrea să fie întâi între voi să fie tuturor slugă!"

Iubiți frați de credință în domnul nostru Iisus Hristos,

Aceste cuvinte le-a spus Mântuitorul în ultimul său drum către Ierusalim, înainte de Patima Sa. Împreună cu ucenicii, cu mulțimile care Îl însoțeau, urca la Ierusalim. Însoțindu-L, urcăm și noi pe scara strădaniilor, treaptă cu treaptă, spre Ierusalimul cel ceresc. Sfânta Evanghelie ni-L prezintă pe Domnul detașându-Se de mulțimea ucenicilor, mergând înaintea lor, preocupat. Era singur, de fapt! Era singur, pentru că Domnul simțea cât de puțin au înțeles ucenicii Lui lucrarea pe care trebuie să o facă, cât de puțin au înțeles mulțimile, la rândul lor. De aceea spun: Domnul, de fapt, era singur, și, în singurătatea Lui, Se gândea la cele care vor urma, la tot ce-L aștepta, clipă de clipă, pe drumul acesta al Golgotei. Propriu-zis, era punctul culminant al activității Lui: trebuia să meargă la Cruce, iar *Crucea avea să fie actul de*

[3] Părintele nu vorbește în această predică și despre Cuvioasa Maria Egipteanca, pentru că despre viața ei se citea la slujbele din serile zilelor precedente, miercurea, vinerea și sâmbăta, pe bucăți mari, împărțite corespunzător. Acest procedeu devenise ca o tradiție, ani de-a rândul.

naștere al Bisericii, care ne va chema pe toți la mântuire, la câștigarea Împărăției Cerurilor.

Totodată, Se gândea și la ucenicii Săi, care, spune Sfânta Scriptură, aveau o stare deosebită. Erau uimiți și înfricoșați, pentru că și ei simțeau că sunt în pragul unor evenimente unice, le întrezăreau, erau în pragul Împărăției de fapt. Ei așteptau ceva! Nu înțelegeau însă cum se poate dobândi Împărăția Cerurilor prin Cruce, prin moarte. Domnul le aduce aminte că trebuie să Se ducă la Ierusalim, că va fi prins, va fi trădat și-L vor osândi la moarte, Îl vor batjocori, Îl vor scuipa, Îl vor biciui! (cf. *Marcu* 10, 33-34). Ei gândeau că Domnul vorbește în metafore, că totul se va sfârși cu bine, că se vor bucura lin de Împărăția Cerurilor. Așa se explică faptul că au venit la El Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeu, și, ați auzit la citirea Evangheliei, I-au spus: „Învățătorule, voim să ne faci ceea ce vom cere de la Tine". „Ce doriți să vă fac?", le-a răspuns Domnul. „Dă-ne nouă să ședem unul de-a dreapta Ta și altul de-a stânga Ta, întru slava Ta!" (v. 35-37). Să fie unul cu o funcție, altul cu alta... Oricare, numai să fie de-a dreapta și de-a stânga în Împărăție. Acesta era nivelul priceperii lor la acea vreme! Domnul le-a spus atunci: „Nu știți ce cereți!" (v. 38). *Nu vă amintiți* – vrea să-i întrebe parcă – *că, atunci când am fost ispitit de satana, Eu am respins împărăția lumii acesteia?* Așa cum avea să spună mai târziu în fața lui Pilat. Desigur, pentru acel moment, ucenicii aveau o scuză pentru neînțelegere. Erau înainte de Învierea Domnului, înainte de Pogorârea Sfântului Duh. Dar noi, astăzi, nu avem nicio îndreptățire să nu înțelegem! Și înțelegerea corectă presupune citirea și ascultarea Sfintei Scripturi, venirea la biserică, căutarea Adevărului. Și trebuie să ne întrebăm onest: Noi înțelegem bine semnificația Împărăției Cerurilor? Noi, cei de azi, să ne amintim ce fel de cereri facem noi către Dumnezeu, pentru că de multe ori cerem ce nu este esențial. Dar ce trebuie să cerem? Ne-a învățat Domnul în rugăciunea *Tatăl nostru*: „... să vină Împărăția Ta, să se facă voia Ta..., dă-ne, Doamne, pâinea noastră cea de toate

zilele..." – și celelalte pe care le rostim. Acestea sunt cele esențiale! Să ne amintim acum că săptămâna trecută am auzit o rugăciune extraordinară la canonul Sfântului Andrei:

> „Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert, nu mi-l da mie! Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale! Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin".

Vedeți? Să ne recunoaștem păcatele și să nădăjduim la mila și la îndurarea lui Dumnezeu, așa să procedăm, iubiții mei! Dar cum să cerem? Și asta este important. Care este condiția împlinirii cererilor noastre? Același Ioan Evanghelistul, care a scris *Apocalipsa*, ne învață, luminat de Duhul Sfânt, de data asta în *Întâia Epistolă*: „Și orice-I cerem primim de la El, pentru că păzim poruncile Lui și cele plăcute înaintea Lui le facem" (*1 Ioan* 3, 21). Dacă cerem ceva după voia Lui, El ne ascultă. Iar Apostolul Iacov, în *Epistolă*, are un cuvânt limpede, pe înțelesul tuturor: „De este cineva dintre voi lipsit de înțelepciune, să o ceară de la Dumnezeu, Cel ce dă tuturor fără deosebire și fără înfruntare, și i se va da. Să ceară însă cu credință, fără să aibă nici o îndoială, pentru că cine se îndoiește este asemenea valului mării, mișcat de vânt și aruncat încoace și încolo" (*Iacov* 1, 5-6).

Iată, iubiții mei, ce se cere și cum se cere. Dar ce păcat că unii dintre oameni nu cer deloc, nu fac nicio rugăciune, nici măcar atâta! Iar, în legătură cu această necunoaștere a sensului adevărat al Împărăției, mai este un alt aspect: felul cârmuirii Împărăției, relațiile dintre membrii ei, relațiile dintre comunități. Ați văzut? La cererea neînțeleaptă a celor doi, ceilalți s-au mâniat, crezând că vor să le-o ia înainte. Ucenicii cad, astfel, în păcatul iubirii de

stăpânire. Și atunci Mântuitorul dă soluția, spunând aceste minunate cuvinte, cu care am început cuvântul:

> „Cei ce se socotesc cârmuitori ai neamurilor domnesc peste ele și cei mai mari ai lor le stăpânesc. Dar între voi nu trebuie să fie așa, ci care va vrea să fie mare între voi să fie slujitor al vostru. Și care va vrea să fie întâi între voi să fie slugă tuturor. Că și Fiul Omului n-a venit ca să I se slujească, ci ca El să slujească și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți" (*Marcu* 10, 42-45).

Asta este legea de aur a Împărăției lui Dumnezeu, a comunității creștine! Acum, am observat că ucenicii au fost prezentați într-o postură nefavorabilă, cu sete de putere, incapabili de o înțelegere dreaptă... Dar, făcând o paranteză, trebuie să remarcăm că autorii Evangheliilor nu fac din Apostoli niște eroi, cum ar face niște scriitori de biografii care și-ar alege niște eroi și care, pe tot parcursul povestirii, ne arată numai lucrurile pozitive, frumoase. Evangheliștii îi prezintă pe Apostoli așa cum erau, cu slăbiciunile și neputințele lor. Aceasta este încă o dovadă a autenticității Evangheliilor.

Revenim, iubiții mei, la legea de aur a Împărăției lui Dumnezeu: „care va vrea să fie mare între voi să fie slujitor al vostru". Este expresia unei realități: Biserica noastră este Biserică slujitoare. Vedeți, Domnul Însuși a dat exemplu, împlinind ceea ce a mărturisit: *„Fiul Omului n-a venit ca să I se slujească,* ci ca El să slujească și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți". Să ne amintim, iarăși, că la Cina cea de Taină începe să spele picioarele ucenicilor, iar apoi i-a întrebat: „Pricepeți voi ce am făcut? Dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat picioarele „și voi va trebui să slujiți altora!" (*Ioan* 13, 14). Iar slujirea maximă a fost Crucea. E aici un paradox: *măreția omului înaintea lui Dumnezeu este smerenia.* Iubiții mei, dacă știm acestea despre Împărăția

Cerurilor, în primul rând vom fi cetățeni; nu vom cere cum au cerut Ioan și Iacov, vom cere doar lucruri care trebuie, despre care ne învață Domnul. Pe de altă parte, din legea aceasta de aur trebuie să aplicăm și noi, fie cât de puțin, în comunitățile noastre creștine, mai întâi în familia noastră, apoi în tot locul pe unde pășim. Până la urmă, trebuie să trăiești pentru celălalt, pentru binele lui, asta e legea iubirii creștine!

Deci, iubiții mei, iată doar câteva aspecte în legătură cu legea Împărăției: *cine conduce comunitatea trebuie să știe că puterea este dată spre slujire, nu spre stăpânire!* Și, pentru că de curând a fost o aniversare a unui mare om politic, amintim o vorbă pe care a spus-o: „Alegeți-vă oameni să vă conducă, nu să vă stăpânească!". Așa e, de fapt, legea creștină: Hristos ne conduce, dar și slujește. *Puterea este spre slujire.* Și din toate pe care le-am învățat astăzi, să nu rămânem doar la stadiul de cunoaștere, ci să aplicăm ceea ce ne îndemna Mântuitorul Însuși: „Când știți acestea, fericiți sunteți dacă le veți face!" (*Ioan* 13, 17). Amin.

Duminica a VI-a din Post – Duminica Floriilor

(*Ioan* 12, 1-18)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

În întreaga viața pământească a Mântuitorului nu a fost atâta slavă cât a fost în acea zi când a intrat în Ierusalim! Zi pe care, iată, o sărbătorim astăzi. Noi, de fapt, când ne aducem aminte de Mântuitorul, când aflăm ceva despre El, Îl însoțim mereu pe drumurile Lui. Acum, pe drumul Ierusalimului. În duh Îl însoțim pe acest drum pe care Îl făcea Mântuitorul la Ierusalim pentru ultima oară. Dar evenimentul care s-a petrecut astăzi, intrarea în Ierusalim, are legătură cu alte evenimente petrecute mai înainte și de care Sfânta Scriptură ne amintește, ca să înțelegem bine cele ce s-au petrecut atunci. Iată, avusese loc învierea lui Lazăr (cf. *Ioan* 11). Evenimentul acela a fost ceva cutremurător, un pisc de putere și de miracol: un mort intrat în putrefacție a fost înviat de Domnul nostru Iisus Hristos, ca să se arate că este posibilă învierea morților! Mai săvârșise Domnul învieri din morți. Lucrul acesta a zguduit conștiința multora și, spune Sfânta Scriptură, mulți dintre iudei au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos atunci când au văzut această minune. Dar faptul acesta i-a tulburat pe dușmanii Domnului, pe farisei și pe cărturari. Pe ei nu i-a impresionat adevărul, iubiții mei! De ce? Pentru că erau orbi, cum au fost și sunt atâția orbi în lume, în toate veacurile, ca și astăzi. Iată, era o înviere din morți, iar ei, în loc să se gândească, să cerceteze, să vadă, au hotărât pe loc moartea Domnului Iisus Hristos și pierderea Lui.

Mai mult, au hotărât și moartea lui Lazăr, spune Sfânta Scriptură, ca să nu rămână urme. E o metodă veche, vedeți? Să-l omoare și pe el, să nu fie dovadă că a înviat și, prin urmare, nici dovadă că Iisus l-a înviat ca un Dumnezeu, că numai Dumnezeu poate să învieze pe cineva din morți.

Iubiții mei, acestea se petrecuseră mai înainte, cu urmările pe care vi le-am spus. Deci, mulți au crezut în El de atunci. Pe de altă, se hotărâse, se pecetluise, Sinedriul luase hotărârea să-L prindă pe Mântuitorul și pe Lazăr și să-i ucidă. Cu șase zile înainte de Paștele iudeilor, avusese loc iarăși un eveniment pe care-l relatează Sfânta Scriptură de astăzi (*Ioan* 12, 1-18). Domnul Hristos a luat parte la o cină în Betania. Și aflăm că acolo slujeau Marta și Maria, iar Lazăr, fratele lor, era unul dintre cei care ședeau cu El la masă. Iar Maria, ne spune Evanghelia, luând o litră cu mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. Și atunci Iuda a protestat: *De ce s-a făcut atâta risipă? Puteam mai bine să vindem mirul ăsta și să luăm 300 de dinari și să-i ajutăm pe săraci.* Dar Sfântul Ioan Evanghelistul, care relatează faptul acesta, spune: „Dar el a zis aceasta nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și, având punga, lua din ce se punea în ea" (v. 6). E o mărturie foarte limpede. Mântuitorul a zis apoi: „Lăsați-o, pentru ziua îngropării Mele a făcut ea aceasta!" (v. 7). Era adică un fel de prezicere a Morții Lui și a ungerii cu care erau unși cei care mureau, după rânduielile iudeilor. Tot la acea cină din Betania, „mulțime mare de iudei au aflat că este acolo Domnul Iisus Hristos și au venit nu numai pentru Iisus, ci ca să-l vadă și pe Lazăr, pe care-l înviase din morți și care acum ședea la masa cu El" (v. 9). Între timp, iată, au venit sărbătorile Paștelui, în 14 Nisan, prima lună în calendarul iudaic anual, când cădeau Paștele – la ei cu dată fixă. Iudeii veneau la sărbătoarea Paștelui în Ierusalim, la Templu, singurul loc de cult, de jertfă. Veneau din toată țara și din toată lumea greco-romană

de pe unde erau risipiți. Așadar, a doua zi, mulțimea multă care venise la sărbătoare, auzind că Iisus vine la Ierusalim, I-a ieșit în întâmpinare. Iar în drum spre Ierusalim, Domnul poruncește ucenicilor să se ducă într-un sat și să aducă un mânz, adică o asină și un mânz. Iubiții mei, Domnul nu voia să intre pe jos în cetatea în care trebuia să fie tronul Împărăției Sale și care-I va fi mormânt. Domnul intră acum în Ierusalim, dar nu ca altă dată, neștiut...; acum vestea minunilor Sale și a învierilor săvârșite i-o luase înainte. De aceea ne spune Evanghelia că mulțimile, când au aflat că vine, au luat ramuri de finic și au ieșit în întâmpinarea Lui și Îi cântau: „Osana, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!" (v. 13). Mai mult: Îi așterneau și haine pe cale, iar copiii strigau și ei *Osana*! Adică Domnul era întâmpinat ca un Împărat, ca Mesia, ca Cel Care era așteptat de mult.

Iubiții mei, această intrare în Ierusalim este, așa cum spuneam, plină de slavă și este momentul în care Ierusalimul, această cetate sfântă și centrul religios și politic al poporului evreu, recunoaște pe Domnul Hristos ca fiind Mesia. Trebuie să remarcăm un lucru: Domnul nu respinge osanalele pe care I le aduce poporul și pe care I le aduc copiii și ucenicii. Nu le respinge, pentru că se împlineau acum așteptările atâtor generații. Se împlinea prorocia lui Zaharia, care spunea așa: „Nu te teme, fiica Sionului! Iată Împăratul tău vine, șezând pe mânzul asinei" (*Zaharia* 9, 9). Fariseii, cărturarii, dușmanii Domnului, tot cu orbirea lor, nu înțelegeau nimic! Și Îi cer Mântuitorului să-i certe pe cei care-L ovaționau ca pe un împărat. Răspunsul Domnului îl știm: „Dacă ei vor tăcea, pietrele vor vorbi!" (*Luca* 19, 40). Adică știți ce voia să le spună? Că, dacă nu dai slavă lui Dumnezeu, ești mai prejos decât o piatră. Cine nu dă slavă lui Dumnezeu, cine nu recunoaște că există Dumnezeu, ca Făcătorul și Proniatorul lumii și al universului, și nu-I dă slavă e mai rău decât o piatră, pentru că pietrele, iată, pot să dea slavă lui Dumnezeu. Și toată firea, știți foarte bine, dă slavă lui Dumnezeu. Era un fel de declarație de război, dacă vreți, împotriva acestor

farisei, pe care mai târziu, în zilele următoare, îi va apostrofa direct: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici, că sunteți ca niște morminte văruite pe dinafară, dar pe dinăuntru plini de putreziciune!" (cf. *Matei* 23, 27). Mântuitorul demasca răul, lua atitudine împotriva răului, dar – atenție! – nu confunda pe om cu răul făcut. Ne dă și nouă de înțeles că avem această datorie de a arăta răul, să ne lepădăm de el și să îl vadă și să-l recunoască toți cei din jurul nostru. Să deschidem ochii oamenilor ca să vadă răul!

În contrast cu reacția negativă a cărturarilor, ucenicii și mulțimile se bucurau, desigur, dar gândul lor era tot la o împărăție pământească, căci numai Domnul Hristos, numai El știa ce-L așteaptă clipă de clipă. El știa că vine ca să fie vândut, să fie prins, să fie legat, să fie batjocorit, să fie predat dușmanilor Lui, dus la Pilat, răstignit. Știa, clipă de clipă! În bucuria aceasta generală, în nădejdea pe care o manifestau oamenii și ucenicii, El cunoștea bine drumul până la Cruce, dar și până la Înviere. Pentru că, despre Împărăția pe care o aducea El avea să spună mai târziu la judecată, ne amintim: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta" (*Ioan* 18, 36). Nu împărăție pământească, ci Împărăție cerească. *Și această Împărăție cerească se deschidea într-adevăr în momentele astea, numai că porțile acestei Împărății erau în chipul Crucii. Intrai în această Împărăție printr-o poartă care-i în chipul Crucii, prin Cruce intrai la Împărăția cerului!* Astfel de Împărăție se deschidea acum. Numai El știa..., ceilalți credeau că-i vorba de o împărăție obișnuită: să-i alunge pe romani, să redevină popor liber.

Iubiții mei, convoiul acesta – Domnul Hristos împreună cu ucenicii, împreună cu mulțimile – se întâlnește la intrarea în Ierusalim cu alt convoi, cu convoiul mieilor pascali. Cu patru zile înainte de 14 Nisan, de Paști, mieii care urmau să fie jertfiți de Paștele iudeilor erau duși la scăldătoarea oilor... Iată, mieii aceștia aleși pentru jertfa pascală se întâlnesc cu Mielul lui Dumnezeu, Hristos, „Care ridică păcatul lumii" și Care avea să înlocuiască liturgic jertfele de miei de până atunci.

Iubiții mei, noi astăzi aducem în biserici ramuri sau stâlpări, care sunt semne de biruință, sunt prevestitoare ale Învierii. Aducem aceste stâlpări ca să-L întâmpinăm pe Domnul. Vasile Alecsandri, în poezia „Floriile", are versuri minunate despre praznicul de azi:

„Iată zile-ncălzitoare/ După aspre vijelii!
Vin Floriile cu soare/ Și soarele cu Florii"

Noi azi ne bucurăm, iubiții mei, de biruința soarelui. A venit primăvara și ne bucurăm de primăvara firii, dar mai ales ne bucurăm de Soarele Dreptății, Hristos! Ne bucurăm, astfel, de o altă primăvară, de primăvara Duhului, pentru că în *primăvara postului* – așa e numit Postul Mare de Sfinții Părinți – noi Îl întâmpinăm pe Domnul, Care este „Primăvară Dulce", cum auzim cântându-se la Prohod, așa cum îl numea Maica Domnului atunci când prohodea plângând.

Iată, noi am venit aici la slujbă ca să-L întâmpinăm pe Domnul și să-I deschidem porțile inimilor noastre! Cetatea inimii fiecăruia dintre noi trebuie să-L primească pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să-i fie Împărat. Cum Îl primim pe Domnul? Curățindu-ne prin mărturisire, ca să-L întâmpinăm nu doar cu stâlpările acestea verzi, gest minunat de altfel, ci mai ales *cu stâlpările virtuților*. Iar prăznuirea intrării în Ierusalimul istoric să fie pentru noi o *Intrare în Ierusalimul inimilor noastre!* Și cu acest simțământ să-I strigăm: „Osana!", cuvânt care în traducere înseamnă: „ajută-ne, miluiește-ne!". În același timp, să nu uităm un fapt pe care ni l-a păstrat Scriptura ca pe o lecție deosebit de importantă: să ne ferim de uitarea poporului ierusalimitean, care la intrarea Lui în cetate Îl ovaționa, iar peste câteva zile – doar câteva zile! – același popor striga din răsputeri: „Răstignește-L, răstignește-L!". E cutremurător, iubiții mei, cum au uitat ei de binefacerile Domnului! E

cutremurător să constatăm *ce registru și ce mobilitate poate să încerce sufletul omenesc!*

De aceea, să nu uităm lucrul acesta, iubiții mei! Noi în primul rând, noi, cei de azi, să nu uităm! Ia să ne gândim: dacă Hristos ar veni acum, ca-n legenda Marelui Inchizitor a lui Dostoievski, cum ne-ar găsi pe noi? Ne-ar găsi în stare să-L primim? Nu cumva S-ar întrista de ce ar constata? Pentru că, iubiții mei, prin nemărturisirea noastră, nemărturisirea lui Hristos, prin ura noastră, prin păcatele noastre, de fapt noi Îl alungăm din cetatea noastră și-L răstignim din nou. Dar să nu fie așa! Să nu avem două fețe, ca poporul din Ierusalim! Noi făgăduim când ne cuminecăm: „Nici sărutare îți voi da ca Iuda..." – să avem mereu în cuget această făgăduință! *De aceea, să-L întâmpinăm și să-L primim pe Hristos, iubiții mei, în Ierusalimul inimii, dar nu numai să-L primim, ci să-L și păstrăm!*

Să ne fie El și numai El de-a pururi Împărat și tot de-a pururi să-I cântăm: „Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine în numele Domnului!". Amin.

PREDICI

LA

DUMINICILE

SPECIALE

Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci

(*Ioan* 3, 13-17)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

În săptămâna ce vine vom avea un praznic care se cheamă „Înălțarea Sfintei Cruci", încadrat de două duminici numite îndeobște „speciale": cea de azi, de dinaintea praznicului, și cea viitoare, de după praznic. Propriu-zis, duminica de astăzi ne pregătește pentru a înțelege taina Crucii Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea, să-L rugăm pe Bunul Dumnezeu să ne lumineze pentru această înțelegere!

Evanghelia de astăzi este un fragment dintr-o convorbire pe care a avut-o Domnul nostru Iisus Hristos cu Nicodim, un fruntaș al iudeilor, care venise la Domnul noaptea, însetat, desigur, după adevăr, doritor să afle „ceva"; așa cum, de altfel, ați venit și frățiile voastre astăzi la biserică, să vă potoliți această foame și sete după adevăr. Și, iată, Nicodim Îi spune Domnului: „Rabi, știm că de la Dumnezeu ai venit Învățător; că nimeni nu poate face aceste minuni pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu El" (*Ioan* 3, 2). Și Domnul, între altele, i-a vorbit despre „nașterea din nou", însă Nicodim n-a înțeles. N-au înțeles nici ucenicii. Noi înțelegem azi, iubiții mei! Să nu uităm că suntem după două mii de ani aproape de la Întruparea Domnului Hristos, după Pogorârea Sfântului Duh; am fost învăluiți în lucrarea aceasta a Duhului Sfânt în Biserică, după cum scrie Sfântul Ioan în prima sa Epistolă: „Ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate!" (*1 Ioan* 1, 20). Și trebuie să-i

înțelegem pe contemporanii Mântuitorului, chiar pe ucenicii Săi, care erau abia la începuturile Revelației nou-testamentare.

Când Iisus a zis: „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva de sus, nu va avea putere să vadă Împărăția lui Dumnezeu" (v. 3), Nicodim a întrebat cu mirare: „Cum poate omul să se nască, fiind bătrân? Oare, poate să intre a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască?" (v. 4). Ne surprinde, parcă, la distanța aceasta de timp, mirarea acestui învățat care a înțeles *literal* cuvântul Domnului. „Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu" (v. 5). Această precizare, iubiții mei, reprezintă temeiul Botezului creștin. „Ce este născut din trup trup este; și ce este născut din Duh duh este" (v. 6), continuă Mântuitorul, apoi adaugă: „Vântul suflă unde voiește și tu auzi glasul lui, dar nu știi de unde vine, nici încotro se duce. Astfel este cu oricine e născut din Duhul" (v. 8). Comparația cu vântul este cât se poate de ilustrativă: vezi sau simți vântul, dar nu știi de unde vine sau unde se duce. Dar îl simți, constați că există. Așa și cu nașterea din Duh: se produce! Cum vine, cum se petrece nu pricepem, dar îi simțim efectul. Simți și pipăi realitatea nașterii din nou, care se produce și care trebuie, zice Mântuitorul, să se producă în fiecare.

Iubiții mei, următorul pas al convorbirii are ca subiect taina Întrupării: „Nimeni nu S-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer" (v. 13). Un verset scurt, concis, dar cuprinde în el taina Întrupării Fiului lui Dumnezeu, Care Se face om pentru mântuirea noastră – și asta înseamnă taina Crucii, taina suferinței Lui în locul nostru și pentru noi. Fiul lui Dumnezeu devine Fiu al Omului, și asta înseamnă Cruce, iubiții mei. Vorbim aici de chenoză, adică o coborâre din slava Lui: „S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce", scrie Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Filipeni* (2, 7-8).

Iar Întruparea este începutul suferinței, începutul Crucii, iubiții mei. Crucea Domnului Hristos începe de la Naștere. De altfel, toată viața Domnului a fost o suferință, un *munte de suferință*! Iar jertfa de pe Golgota nu este decât piscul acestui munte al suferinței îndurate pentru noi. Trebuie să ne amintim că opera de mântuire prin Cruce, adică prin suferințele Domnului, prin jertfă, a fost prevestită de prorocii Vechiului Testament. Bunăoară, Sfântul Proroc Isaia spune, cu 700 de ani înainte de Nașterea Domnului, și citățm din capitolul 53: „Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă" (v. 3). Îl vede pe Cruce, bătut, lovit, chinuit, cu sângele curgându-i pe față. „Dar El a luat asupră-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu" (v. 4). Asta-i jertfa! Că uneori avem chipuri de oameni care s-au jertfit, iar noi zicem: „Ia uite ce a avut de suferit omul acesta! A fost bun, a fost drept și ia uite ce suferință a îndurat!". Dar nu știm că, de multe ori, o suferință asemănătoare cu cea a Mântuitorului înseamnă de fapt jertfă pentru aproapele. Mai citim câteva fragmente din același capitol:

> „Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. Toți umblam rătăciți ca niște oi, fiecare pe calea noastră, și Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre, ale tuturor. Chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărădelegile poporului Meu a fost adus spre moarte. Dar a fost voia Domnului să-L zdrobească prin suferință. Și fiindcă Și-a dat viața ca jertfă pentru păcat, va vedea pe urmașii Săi..." (*Isaia* 53, 5-10).

Această „vedere" se referă la momentul Învierii. Și-a dat viața, a murit, și totuși va vedea pe urmașii Săi, adică pe toți creștinii. Vă îndemn și vă rog să citiți întreg capitolul 53, ca să aveți o înțelegere deplină asupra Crucii și suferințelor.

Iubiții mei, vă îndemn, totodată, să citiți și cele ce sunt legate de cuvintele auzite în Evanghelia de azi: „După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să Se înalțe Fiul Omului" (*Ioan* 3, 14). Este vorba de episodul ieșirii israeliteniIor din robia egipteană, când, din pricina cârtirii pentru lipsă de hrană și apă, Domnul a trimis asupra lor șerpi veninoși care au omorât, ne spune cartea *Numeri*, „mulțime de popor" (cap. 21, 6). Atunci, fiii lui Israel au strigat: „Am greșit, grăind împotriva Domnului și împotriva ta; roagă-te Domnului, ca să depărteze șerpii de la noi!". Și s-a rugat Moise Domnului pentru popor. Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ți un șarpe de aramă și-l pune pe un stâlp; și de va mușca șarpele pe vreun om, tot cel mușcat care se va uita la el va trăi" (v. 7-9). Un șarpe de aramă pus pe un stâlp. Observați: stâlpul și șarpele – o cruce. „Și a făcut Moise un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp; și când un șarpe mușca vreun om, acesta privea la șarpele cel de aramă și trăia" (v. 9).

Iată, iubiții mei, episodul din Vechiul Testament despre care amintește Mântuitorul în pericopa de astăzi, cu referire concretă la Cruce: „După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică". Noi știm că pe Cruce a fost răstignit păcatul omenesc, simbolizat prin șarpe, după cum tot prin șarpe a venit păcatul în lume, prin lucrarea satanei. Ei bine, Domnul a luat pe umerii Lui toate păcatele omenirii venite prin șarpe, prin satan. Așa cum ați văzut, israeliții aceia erau izbăviți dacă priveau și aveau încredere în șarpele de aramă. Era doar un șarpe de aramă, dar trebuia să aibă încredere. De ce? Pentru că le-a spus Dumnezeu așa! Asemenea și noi: dacă privim la Hristos pe Cruce, la Cel Care răstignește păcatele omenirii și credem în jertfa Lui, avem viață veșnică.

Aceasta-i taina mântuirii noastre! Taină izvorâtă din iubire pentru noi, așa cum am auzit în Evanghelia de azi: „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" (v. 16). Aflăm din versetul acesta, iubiții mei, faptul extraordinar că actul de mântuire pe care-l săvârșește Dumnezeu cu noi a fost făcut din iubire, dând pe Fiul Său!

Cine-și dă pe fiul său pentru altul? Gândiți-vă, cei care sunteți părinți: v-ați da, adică v-ați sacrifica fiul sau fiica pentru altul? Iată, Domnul Dumnezeu-Tatăl Și-a dat pe Fiul Său pentru noi – atâta iubire a avut! Pentru cine? Pentru oameni, pentru noi! Ne copleșește iubirea aceasta, iubiții mei, ne copleșește pur și simplu! Vedeți, dacă privim la Cruce, trebuie să fim conștienți că suntem iubiți. Crucea ne aduce aminte mereu că suntem iubiți de Dumnezeu, Care L-a trimis pe Fiul Său să moară în locul nostru, în locul fiecăruia dintre noi. Să avem această conștiință că suntem învăluiți de iubirea covârșitoare a lui Dumnezeu. Și te întrebi atunci: cine suntem noi – noi, fiecare –, că ni se acordă o astfel de iubire? Merităm noi iubirea aceasta? Mai ales că știm cât suntem de nevolnici, de netrebnici! De aceea, e important să ne întrebăm: cum răspundem la această iubire? Pentru că *iubirea cere iubire*. La iubirea lui Dumnezeu trebuie să răspundem cu iubire, nu se poate altfel!

Dar ce înseamnă iubirea? Iubirea înseamnă ascultare, receptivitate. Asta înseamnă! Dacă iubești pe cineva, îl asculți. Dacă îți cere ceva o ființă iubită, nu ești receptiv? Iar Mântuitorul ne oferă și calea: „Dacă Mă iubiți, păziți poruncile Mele!". Adică: *Să Mă ascultați! Dacă doar ziceți din gură „te iubesc", nu-i valabil!* Și tot El ne dă și detalii cu privire la calea de urmat: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie" (*Matei* 16, 24). Și ce înseamnă „crucea mea"? Crucea necazurilor pe care le avem, crucea luptei cu patimile, crucificarea noastră, lupta cu egoismul nostru. E un cuvânt pe care am să-mi permit să vi-l

citesc din cartea unui teolog rus, Pavel Svetlov, *Învățătura creștină în expunere apologetică*, tradusă în limba română:

> „Crucea este dată tuturor și toți datori suntem să înțelegem însemnătatea Crucii. Cu cât mai sus este crucea, cu atâta este mai aproape cerul, cu atâta-i mai departe deșertăciunea lumii. Cine este fără cruce, acela-i și fără Dumnezeu. Acela, în mulțimea păcatelor, ușor uită despre moarte și răsplată și ușor își pierde și credința și iubirea. După cum aurul cel prețios numai în cuptor se curăță prin foc, se lămurește, așa și puterea creștinului crește în încercări sub cruce".

Așadar, să nu cârtim împotriva încercărilor, ci să cerem ajutor lui Dumnezeu și să luptăm, că atunci ne crește puterea de rezistență.

Iubiții mei, acum poate se ivește o confuzie: vorbim de „Crucea Domnului", vorbim de „crucea noastră"... Trebuie să vorbim de amândouă! Amândouă înseamnă același lucru, mântuirea noastră, dar trebuie să înțelegem corect. Despre jertfa Mântuitorului pe Cruce, despre suferința Lui în locul nostru, avem o expresie consacrată: *mântuirea obiectivă*, adică generală, cu referire la ceea ce a făcut Hristos pentru noi. Cum i S-a arătat, vă aduceți aminte, lui Pascal și i-a zis: „O picătură din sângele Meu a căzut și pentru tine!". Atunci veți zice, poate: „Ce rost mai are să-mi iau crucea mea?". Cum zic unii sectanți: „Dacă Domnul S-a jertfit pentru noi, suntem mântuiți". Și, de aici, concluzia: „Pot să trăiesc cum vreau, pot să fac orice blestemăție, oricum sunt mântuit!" – asta, desigur, când privești lucrurile îngust. Dar când privești cum trebuie în Evanghelie și citești despre îndemnul: „cel ce voiește să vină după Mine să se lepede de Sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze", înțelegi că e vorba de lucrarea personală, numită în teologie *mântuire subiectivă*.

Cele două aspecte, obiectiv și subiectiv, pot fi comparate cu invitația cuiva la un ospăț, la o masă. Dacă faci efortul să vii, să te ospătezi, te-ai săturat. Dacă nu, rămâi flămând! Mântuirea obiectivă

este cea pe care o oferă Domnul. Mai departe, nu mă silește, îmi respectă libertatea. Dar invitația rămâne stăruitoare: „Iată, stau la ușă și bat" (*Apocalipsă* 3, 20). Și așteaptă răbdător la ușa fiecăruia...

Reținem, în final, că Crucea este mărturia iubirii lui Dumnezeu pentru noi și-n același timp este izvorul iubirii noastre pentru Dumnezeu, care trebuie să se traducă în iubirea de oameni. Altminteri, ne păcălim: „Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este! Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească", scrie Sfântul Ioan, Apostolul iubirii (*1 Ioan* 4, 20).

Însă unii zic: „Eu Îl iubesc pe Dumnezeu, mă duc la biserică, la Liturghie, fac acatiste, paraclise, mătănii...", dar în viața reală pe fratele lor nu îl iubesc, pe cei din familie îi asupresc, îi tulbură pe vecini, iar pe cei de pe stradă, la fel. Atunci ești mincinos, degeaba spui că faci toate astea! Iubirea lui Dumnezeu pentru noi presupune răspunsul nostru la iubirea Lui! Înseamnă, de fapt, iubirea de oameni.

Ne aducem aminte, așadar, de Cruce, ca să trăim în iubire și de aceea o cinstim și o lăudăm, cum mărturisea Sfântul Apostol Pavel, spunând că se laudă numai în Crucea Domnului (*Galateni* 6, 14). De aceea primii creștini o aveau ca semn și ca parolă. Și de aceea o înălțăm noi, mai ales cei din neamul nostru, pe biserici, chiar pe case în unele zone, o înălțăm și pe la răscruci, aproape de fântâni, pe munți. De aceea zicem „Cruce, ajută! Doamne, Maica Domnului, Cruce, ajută!" – și ne însemnăm cu ea ca și cu o sfântă pecete.

Așa să ne ajute Dumnezeu, în toate zilele vieții noastre! Amin.

Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci

(*Marcu* 8, 34-38; 9, 1)

„Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cuvintele acestea au fost rostite de Domnul nostru Iisus Hristos într-un anumit context, pe care-l amintim spre o bună înțelegere a lor. Mântuitorul i-a întrebat pe ucenici, după o anumită perioadă de lucrare, de activitate: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?". Și I s-a răspuns: „Unii zic că ești Ilie, alții că Ioan Botezătorul, alții că Ieremia sau unul dintre proroci". „Dar voi, cine ziceți că sunt?". Și atunci, Petru a răspuns: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu!". Iar Domnul îi spune: „Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit ție aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri!" (*Matei* 16, 17). Domnul este un Pedagog desăvârșit și, treptat-treptat, le-a spus că El, Mesia, va trebui să sufere Cruce ca să mântuiască lumea. Atunci, același Petru L-a luat deoparte pe Domnul, zicându-I: „Fie-Ți milă de Tine, să nu Ți se întâmple Ție aceasta!" (v. 22). Dar Domnul l-a repezit cu un cuvânt aspru din cale-afară, care ne surprinde: „Mergi înapoia Mea, satano! Sminteală Îmi ești; că nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor!" (v. 23).

Era una dintre ultimele ispitiri prin care satana încerca să zădărnicească Crucea Mântuitorului, adică tocmai ceea ce aducea mântuirea noastră. De aceea l-a repezit Domnul Iisus pe Petru, vrând să-i spună: *Iată, Eu am venit să mântuiesc lumea prin*

Cruce, cum să fug de ea? Mântuitorul a vorbit de Crucea Lui, dar pe urmă ne spune să ne luăm fiecare crucea noastră spre a ne mântui. Acesta este subiectul duminicii de azi, concentrat mai ales prin chemarea: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze!" (*Marcu* 8, 34).

E bine să ne oprim asupra acestor cuvinte, pentru că sunt foarte importante pentru noi. Așadar, „oricine vrea" – înseamnă că această chemare este pentru toți. Adică nu se mai caută la fața omului, toți au dreptul la mântuire, toți de pe întreg cuprinsul pământului. În Antichitate, aduceți-vă aminte, la tainele religiilor aveau acces numai inițiații. Era, de fapt, o lucrare a satanei: să te crezi tu mai presus de alții, să te crezi deosebit, că numai tu te poți mântui! De altfel, și azi sunt o mulțime de curente pseudo-religioase și o mulțime de secte care socotesc că mântuirea este rezervată doar unor „aleși", predestinați, inițiați. În creștinism chemarea este pentru „oricine vrea".

Desigur, se poate ridica întrebarea: Cine sunt cei care vor? Că unii ignoră chemarea, adică nu vor să știe, alții nu știu despre ce este vorba, nu cunosc. De aceea, în legătură cu aceste atitudini intră în calcul activitatea noastră misionară, pentru mărturisirea adevărurilor de credință. Trebuie să-i ajutăm pe toți din jurul nostru să voiască mântuirea, iar activitatea misionară a Bisericii înseamnă și cler, și popor: pe de o parte, preoții, prin rostul slujbei lor; pe de alta, fiecare creștin, în familia lui, la locul de muncă și în societate, în general. Să luăm aminte, în acest sens, la cuvintele inspirate ale Sfântului Apostol Iacov: „Să știe că cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate" (*Iacov* 5, 20).

Mai departe: „să se lepede de sine", zice Domnul, *așa cum Eu M-am lepădat* – se subînțelege. Pentru că El S-a lepădat, iubiții mei, S-a deșertat pe Sine, n-a ținut cont că este Fiul lui Dumnezeu și S-a făcut rob. Sigur, și aici se nasc întrebări și nedumeriri: Oare îmi cere

Domnul să renunțe la eul meu, la personalitatea mea? Să mă anulez, să mă anihilez? Asta vrea să spună oare cuvântul Domnului?

Iubiții mei, există paradoxuri în învățătura creștină, „paradoxuri logice", cum le numeau filozofii în Antichitate. Paradoxul este că tocmai lepădarea de sine accentuează personalitatea celui altruist. Ia gândiți-vă: sfinții n-au fost personalități? Și încă ce personalități! Dar au fost tocmai pentru că au urmat sfatul lui Hristos. Ce ni se cere, de fapt? Să ne lepădăm de egoismul nostru, de mândria noastră! Aduceți-vă aminte de episodul cu împăratul Heraclius, la începutul secolului al VII-lea. După ce a recuperat Crucea furată de perși, a vrut s-o ducă înapoi la Ierusalim. A vrut s-o ia el în spinare și n-a putut, că i se părea foarte grea. Și atunci patriarhul i-a spus: „Nu așa, împărate! Ai bune intenții, dar Hristos a dus Crucea fără straie de slavă, cum ai tu ținuta asta splendidă de împărat". Și atunci el a înțeles, și-a dat jos îmbrăcămintea împărătească, a îmbrăcat o cămașă simplă și cu picioarele goale – el, împăratul unui imperiu imens! – a dus Crucea pe jos, până la Ierusalim. Și nu i s-a mai părut grea! De ce? Pentru că s-a smerit! Așadar, când e vorba să ne lepădăm de noi, ni se cere să trăim pentru celălalt. Pentru celălalt de lângă noi – nu ei, ceilalți, să trăiască pentru noi. De aceea zice Sfântul Apostol Pavel: „Purtați-vă sarcinile unii altora!" (*Galateni* 6, 2) – și nu în sensul de a-i spune altuia: „Poartă-mi tu sarcina mea!"; ni se cere, totodată, să ne tăiem voia noastră, iubiții mei. Avva Casian spunea, citim în *Pateric*: „Niciodată n-am făcut voia mea!". Mare personalitate Casian! Și vă mai aduc aminte de dialogul a doi soți bătrâni moldoveni, care, atunci când trebuia să ia o hotărâre, el zicea: „Cum vrei mata!", iar ea răspundea la fel: „Cum vrei mata!". Vedeți? Nu zicea: „Cum vreau eu, că eu sunt gospodină, știu despre ce-i vorba!"; sau el: „Ba cum vreau eu, că eu sunt capul familiei și eu știu mai bine, tu ești femeie!", și așa mai departe. „Cum vrei mata!" – simplu și frumos! Păi, e foarte simplu, ca tehnică și ca filozofie practică: lasă-l pe celălalt să facă cum vrea el, că, dacă va greși, își

va da seama și în cele din urmă va zice tot ca tine. Bineînțeles că atunci n-ai să poți să-i zici: „Ei, vezi că am avut tot eu dreptate?". Nu este bine. Îl lași în pace, și-a făcut voia, a fost liniște, iar dacă a greșit, se va îndrepta în timp...

Tăierea voii, iubiții mei! Iar în privința aceasta, e un lucru la care ar trebui să ia seama părinții în legătură cu tăierea voii copiilor. Este o problemă care ține de educație, iar educația începe tot mereu cu deprinderi. Să luăm seama! Nu lăsăm la voia copiilor orice. Cum ziceau unii împotriva orei de Religie: *Să ajungă ei la douăzeci de ani și să decidă dacă vor să învețe religie sau nu!* Se poate? Îi lași pe copii să decidă în clasa I dacă vor să facă Citire sau nu, sau să scrie? Păi, ei n-ar vrea, că ar vrea doar să se joace, nu? Și li se impune asta. Așa și cu Religia și cu alte lucruri în legătură cu familia, cu copiii. Imediat îi fac voia lui? Nu! Copilul face o mulțime de lucruri, cere, mai și șantajează... Trebuie să-i învățăm și să le explicăm această tăiere a voii. Vrea ceva? *Ei, nu, ia oprește-te, ia mai gândește-te. Ia să vedem, să ne oprim de la asta...* Să luați seama, iubiții mei, și să nu vă lăsați impresionați dacă un copil țipă, dă din picioare, face urât. Pentru că, dacă nu rezolvați problema acum, în viitor acești copii nu numai că nu vă vor asculta, dar vă vor crea fel de fel de necazuri și supărări. Și vă vor zice nu tată și mamă, ci *babacu'* și *babaca*! Nu vă spun ceva nou! Deci: atenție, părinți! Atenție, bunici! De multe ori bunicii, din prea mare îngăduință, procedează mai rău decât părinții în privința aceasta. Iertat să-mi fie, sunt bunic și am și eu să-mi reproșez anumite lucruri...

Dar cum înțelegem „luarea crucii"? Ce e crucea? Că noi auzim adesea: „Am o cruce grea!" – adică lipsuri, suferințe, boli. Sau: „Am un bărbat rău, o nevastă rea, o soacră, un vecin, un șef la serviciu. Am crucea mea!". Desigur, sunt și astea „cruci", adică suferințe. Dar iată ce spune Sfântul Apostol Pavel: „Cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele" (*Galateni* 5, 24). Noi suntem ai lui Hristos, dar ne-a cerut

cineva să ne răstignim? Să mergem să ne bată cineva cuie în mâini sau în picioare? Nu! E vorba de lupta până la sânge cu păcatul. Tot Sfântul Apostol Pavel ne spune: „M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine. Și viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit și S-a dat pe Sine însuși pentru mine (*Galateni* 2, 20).

Iată Crucea lui Hristos: m-a iubit Dumnezeu, S-a dat pe Sine Însuși, deci a murit în locul meu. Dar pe de altă parte spune: „m-am răstignit împreună cu Hristos". Deci și eu, întrucât Crucea lui Hristos este și a mea. Așa înțelegem mântuirea! Sfântul Ioan Scărarul scrie limpede în privința aceasta: „A mă mântui înseamnă să-mi iau această cruce a luptei cu păcatul". Vedeți, asta-i crucea cea mai importantă! Și celelalte au aspectele lor: crucea suferinței din pricina bolii, din pricina unei persoane, a unei persecuții, suferințele de tot felul pe care le putem avea în lume. Dar iată principalul: *suferința de a fi mărturisitor*. Cruce nu înseamnă însă doar suferință, ci și biruință. Crucea lui Hristos a dus, până la urmă, la biruință, pentru că în Hristos nu este cruce fără biruință și în Hristos nu este moarte fără înviere. A urma pe cineva înseamnă să mergi pe urma pașilor lui, să faci ce a făcut el. Deci, Îi urmezi lui Hristos, faci ce a făcut El și accepți să duci o viață ca El. „Să iubești ce a iubit Hristos", spunea Sfântul Policarp al Smirnei. Să-ți iubești sufletul, în primul rând. Bineînțeles, fără a-ți disprețui trupul. Să luăm aminte, să avem dreaptă socotință! Să-ți dai seama că ești posesorul unei valori inestimabile, al unei comori de neprețuit, care este sufletul – de a cărui păstrare depinde mântuirea ta, viața veșnică.

Iubiții mei, tot în Evanghelia de astăzi am auzit: „Cel ce va voi să-și scape viața o va pierde, iar cel care-și va pierde viața pentru Mine și pentru Evanghelie, acela și-o va mântui. Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?" (v. 35-35). Cuvântul „suflet" – *psyche*, în greacă – acoperă trei noțiuni: viață, suflet, personalitate. Și trebuie să căutăm sensul pe

care l-a folosit Mântuitorul, și anume „viață". Adică cel ce nu-și „pierde" viața pentru Hristos, acela va pierde viața adevărată, viața viitoare. Aceasta este direcția pe care ne-o indică Domnul: prețuirea sufletului, în primul rând. Și ce ciudat este, iubiții mei, că El, Hristos, atât de mult ne iubește și caută sufletele noastre, iar noi ni le ignorăm! De aceea, cuvântul de astăzi al Bisericii, prin Sfânta Evanghelie, asta vrea să spună: *Iubiți-vă sufletele, iubiți-vă ce aveți mai de preț, această comoară extraordinară!*

Dar alegerea acestei direcții spirituale în viață, urmarea lui Hristos, înseamnă de fapt alegerea Crucii. Pentru că această alegere, adică alegerea luptei cu tine însuți, cu păcatele, alegerea răstignirii, înseamnă a ți-o asuma și a o mărturisi. Prin viața ta, în primul rând. Ia gândiți-vă cum a zis Mântuitorul: „Dacă pe Mine M-au prigonit, și pe voi vă vor prigoni!" (*Ioan* 15, 20). Adică înțelegem așa: *Dacă veniți după Mine, vreți să aveți parte cu Mine, trebuie să știți ce am pățit Eu, trebuie să știți că și pe voi vă vor prigoni!* Ați văzut cum l-a certat pe Petru când a vrut să-I zădărnicească Crucea. Iar nouă ne spune, tot în Evanghelia de astăzi: „Cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele și Eu mă voi rușina de el în fața Tatălui!" (v. 38). Și avem o completare, la *Matei*, capitolul 10, versetul 32: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu". Și cine n-ar vrea să fie mărturisit de Hristos?

Iubiții mei, apropiindu-ne de încheierea cuvântului, îngăduiți să reproduc câteva cuvinte ale Părintelui Benedict Ghiuș:

> „Noi știm că-n acest mare ceas al Crucii, Dumnezeu ascuns în Iisus intră în lupta omului, și omul din Iisus intră în lupta lui Dumnezeu, lupta supremă a vieții, lupta fundamentală a credinței, pentru desființarea răului, pentru biruința binelui, pentru victoria Împărăției lui Dumnezeu și a forțelor Duhului Sfânt în noi, în istorie și în univers. Lupta Mântuirii!".

Iubiții mei, Părintele Benedict a cunoscut această Cruce, fiind unul dintre cei care au trecut prin închisorile comuniste, unde s-au experimentat din plin cele mărturisite anterior. Și, legat de aceste experimente, vă îndemn să citiți o carte care va apărea curând, *Imn pentru crucea purtată*[1], semnată de Virgil Maxim, un mărturisitor cu douăzeci și unu de ani de închisoare. Față de suferințele noastre de acum – mai bine zis, văicăreli pentru fel de fel de mărunțișuri –, suferințele mărturisitorilor din închisori rămân incomparabile!

Iubiții mei, dacă ne vom duce crucea noastră în umbra Crucii lui Hristos, atunci într-adevăr vom fi ai Lui, vom trăi în El, El va trăi în noi și vom mărturisi fericiți cum am auzit în *Apostolul* de astăzi: „Nu eu, ci Hristos trăiește în mine". Amin.

[1] Cartea a apărut la Editura Gordian, Timișoara, 1997. A fost reeditată în 2012 și în 2022.

Duminica dinaintea Naşterii Domnului – a Sfinţilor Părinţi după trup ai Domnului

(*Matei* 1, 1-25)

Iubiţi fraţi de credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos,

Aşteptăm Crăciunul cu îndreptăţită emoţie şi cu mare bucurie, dar şi cu un sentiment nedefinit de taină şi de uimire. Pentru că, de fapt, Crăciunul, adică Naşterea Domnului, este o taină, este tocmai „taina cea din veac ascunsă" despre care vorbea Sfântul Apostol Pavel (*Coloseni* 1, 26), expresie care a stat la baza troparului pe care îl auzim adesea la strană: „Taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută...". Taină, însă una reală. Sau, mai bine zis, o realitate tainică: întruparea Fiului lui Dumnezeu. Acesta este Crăciunul, întruparea lui Dumnezeu fiind „taina cea din veac ascunsă" – şi taină, şi realitate.

Evanghelia de azi, aţi auzit frăţiile voastre, ne-a înfăţişat această taină reală, taina Întrupării, taină la care participăm cu toţii. Şi de aceea ne bucurăm cu toţii, pentru că taina şi uimirea noastră îşi au izvorul în acest adevăr: Cel Care Se naşte S-a mai născut! Cel Care S-a născut la Betleem S-a mai născut o dată. Când e vorba de Hristos, iubiţii mei, noi ne gândim la două naşteri: la o naştere cerească şi la o naştere pământească. Ce înseamnă naşterea cerească a lui Hristos, a Cuvântului, a Logosului? Este naşterea pe care noi o mărturisim când spunem Crezul: „Cred întru Unul Dumnezeu... Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, *Care din Tatăl S-a născut* mai înainte de toţi vecii".

Deci, aceasta este nașterea cerească, iubiții mei. Este nașterea din Tatăl, fără mamă. Cel Care Se naște atunci este chiar Dumnezeu, este Fiul lui Dumnezeu, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat". În Evanghelie avem o mulțime de precizări în privința aceasta. Sfânta Evanghelie după Ioan chiar începe cu aceste cuvinte: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul" – Logosul, Fiul. Sau înseși cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos: „Cine Mă vede pe Mine vede pe Cel Care M-a trimis pe Mine" (*Ioan* 12, 45). Sau cum a cerut la rugăciunea arhierească: „Preaslăvește-Mă, Tu, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea" (*Ioan* 17, 5). Sau, și mai pe înțelesul nostru: „Nimeni nu s-a suit la cer decât Cel ce S-a pogorât din cer, Fiul Omului, Care este în cer" (*Ioan* 3, 13). Aceasta este, iubiții mei, nașterea cerească: nașterea din Tatăl, fără mamă, ca Fiu al lui Dumnezeu.

Iar nașterea pământească este cea pe care o mărturisim tot în Crez: „Și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara, și S-a făcut Om". Și cum preciza iarăși Sfântul Ioan Evanghelistul: „Și Cuvântul trup S-a făcut" (1, 14). Este nașterea din mamă, nașterea Fiului Omului. Așadar, *Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului*. Facem o mică paranteză, ca să vă spun că avem și o carte cu acest titlu superb, *Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului*, scrisă de un profesor distins, Sterie Diamandi. În opinia noastră, este una dintre cele mai frumoase cărți despre viața lui Iisus, pe care v-o recomandăm tuturor spre lectură.

Revenim! Ca Fiu al Omului, iubiții mei, ca om din istorie, a avut și Hristos o spiță a neamului Său, o genealogie, redată de doi dintre Evangheliști, Matei și Luca. Noi nu intrăm în amănunte în legătură cu această genealogie pe care ați auzit-o la Sfânta Evanghelie, dar vom sublinia câteva aspecte. Mai întâi, această realitate a Întrupării: „Cuvântul S-a făcut trup". Apoi, constatăm din genealogie că printre strămoși se numără și străini de neamul iudaic: păgâni, Rahav, Rut, vrând să se arate că Fiul Omului este reprezentantul întregii omeniri. Mai mult, din această genealogie fac parte

chiar păcătoși, care s-au întors, care s-au pocăit, ca împăratul David. Și mai subliniem un lucru, că toți Îl așteptau pe Mesia. Ați fost atenți la *Apostol*, cum în șirul drepților din Vechiul Testament toți Îl așteptau pe Mesia? Ca un fir roșu străbate acest adevăr în Vechiul Testament: „Vine Mesia!". Iar la capătul spiței ați văzut că sunt două persoane, Iosif și Maria. Genealogia – așa era rânduiala la evrei, după legislația antică – e doar pe linie bărbătească, ca să fie subliniată descendența din David și împlinirea proorociilor care spuneau că Mesia Se va naște din spița lui David.

Iubiții mei, din Evanghelie redăm acum numai ultima parte, pe care o recitim de la Evanghelistul Matei:

> „Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt. Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin prorocul care zice: Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu. [Emanuel! Adică rezumatul acestei realități: Iisus Hristos este Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu, de aceea Dumnezeu este cu noi! Mai departe:] Și deșteptându-se din somn, Iosif a făcut așa precum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat la el pe logodnica sa. Și fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus" (*Matei* 1, 18-25).

Iubiții mei, câteva precizări în legătură cu cele citite. Mai întâi, să știți că logodna la evrei nu era căsătorie, cum nu este

nici la noi, dar ea nu se putea desface. De ce s-a rânduit în pronia divină această logodnă? Era necesar, iubiții mei, ca în fața oamenilor să se realizeze un statut de identitate pentru Sfânta Fecioară Maria, spre a fi protejată. Dacă Sfânta Fecioară, fiind însărcinată, n-ar fi avut statutul de logodită, ea ar fi fost ucisă cu pietre. Pruncul Iisus Însuși a fost apărat de această Sfântă familie care s-a întemeiat atunci. Despre viața Fecioarei Maria aflăm și știm mai multe detalii cu prilejul atâtor sărbători pe care Biserica i le-a dedicat, dar în legătură cu Dreptul Iosif știm mai puține. Un personaj discret și, totuși, cu un rol foarte mare! Iată, bunăoară, numai faptul că Iosif a crezut vestea când i-a spus îngerul: „Nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că Cel zămislit într-însa este de la Sfântul Duh". Iar el și ascultă imediat! Cum ascultase și Sfânta Fecioară, când i-a spus îngerului: „Iată roaba Domnului, *fie mie* după cuvântul tău!" (*Luca* 1, 38).

Iubiții mei, învățăm de aici să primim această taină a Întrupării Domnului așa cum au primit-o ei – și Fecioara Maria, și Dreptul Iosif –, cu deplină credință și cu bucurie. În felul acesta, ne vom naște și noi din nou. Și-n felul acesta, născându-ne noi din nou, vom avea putere să dăm ajutor și altora să se nască din nou. Adică, spun Sfinții Părinți, ne vom îndumnezei prin puterea harului dumnezeiesc. În felul acesta, prin noi, iubiții mei, se poate realiza nașterea din nou a lumii.

Mai constatăm din pericopa aceasta că Fecioara Maria și Iosif sunt primii care s-au învrednicit de vestirea acestei taine, de cunoașterea ei, de bucuria ei – datorită credinței, datorită curăției, datorită ascultării. Acestea sunt, de fapt, condițiile participării la taina și la bucuria Crăciunului, iubiții mei!

Am să vă citesc acum o pagină scrisă în legătură cu ce înseamnă această bucurie a Crăciunului, ce înseamnă această sărbătorire a Crăciunului, ce înseamnă această gustare a Tainei Întrupării. E vorba despre însemnările unui medic misionar, care spune așa:

„Sărbătoriți Crăciunul. Sigur, sărbătorirea Crăciunului este de preț și importantă, dar mai important este spiritul Crăciunului. Acesta-i mai prețios. Ce înseamnă Crăciunul? Sărbătoriți Crăciunul în Spirit, în Duh! [Apoi, arată el cum vede această sărbătorire și această participare la bucuria Crăciunului. Zice așa:]

Dacă vreți să uitați ce ați făcut pentru ceilalți și să vă amintiți de ceea ce au făcut ceilalți pentru voi; dacă ați vrea să ignorați ceea ce vă datorează ceilalți și să nu uitați ce datorați voi celorlalți; dacă vreți să vă ignorați drepturile, să nu știți de drepturile voastre și să vă aduceți aminte de datoriile voastre și, mai mult, să insistați în ceea ce ați putea face în plus de datoriile voastre; dacă ați vrea să știți ce sunt frații voștri, să-i cunoașteți dincolo de chip, dincolo de ce vedeți la asemănare, să-i cunoașteți prin inima lor; dacă ați crede că motivele pentru care trăiți nu sunt ceea ce va fi viața voastră, dar ceea ce veți face din viața voastră; dacă v-ați hotărî să nu vă plângeți de oameni, ci să semănați bucuria pe urmele voastre, dacă ați vrea să adoptați această atitudine fie chiar numai o zi – atunci, într-adevăr, sărbătoriți Crăciunul! Vreți să meditați o clipă și să vă gândiți la ceea ce doresc copilașii? Să vă gândiți la singurătatea și neajutorarea bătrânilor? Vreți să încetați a vă întreba câți prieteni se gândesc la voi și să reflectați la atenția ce o aveți voi pentru ei? Vreți să purtați în inimă durerea pe care alții o poartă în trupul lor? Vreți să ghiciți ce își doresc cei care trăiesc în casa voastră fără a-i obliga să vă spună? Vreți să vă țineți făclia atât de sus încât să dea mai multă lumină și mai puțin fum? Vreți să îngropați gândurile triste și să le cultivați pe cele vesele într-o grădină a prieteniei? Vreți să adoptați această atitudine, fie numai o singură zi? Atunci cu adevărat sărbătoriți Crăciunul!".

Iubiții mei, ce minunat e modul în care acest autor vede sărbătorirea Crăciunului! Dar, din păcate, există și un somn al sufletelor, o toropeală duhovnicească. Și, iată, rânduiala slujbelor

Bisericii, dar și tradiția colindelor noastre, care sunt și ele niște slujbe în afara zidurilor Bisericii, ne îndeamnă să ieșim din această toropeală: „Sus boieri, nu mai dormiți!... A răsărit Soarele Dreptății, e ziuă! Sculați, voi, români plugari, veniți și arați în ogorul Domnului!... Scoală popor, sus, ne-am mântuit!... Casa să v-o măturați!". *Adică dereticați ieslea sufletului, ca să-L primiți pe El, pe Hristos, și să vă bucurați împreună El! Amin.*

Duminica după Nașterea Domnului – Fuga în Egipt

(*Matei* 2, 13-23)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Respirăm în această atmosferă de praznic luminos, proprie Crăciunului, o atmosferă de bucurie, de pace și de taină reală sau *tainică realitate*. E necesară pentru noi, iubiții mei, prezentarea evenimentelor petrecute acum două mii de ani. E necesară, pentru ca nimeni să nu fie lipsit de bunele vestiri făcute de Biserică în aceste zile ale Crăciunului. E bine să știm că atunci a fost marcat cel mai de seamă eveniment din istoria lumii. De atunci se numără și anii, nu? Noi zicem: „atâția ani de la Hristos" – deși în regimul trecut se spunea „ai erei noastre", dar puțini realizau că vorbim despre era creștină! Anii se numără *înainte* și *după* Hristos, Nașterea Sa însemnând centrul istoriei. E bine să mai știm și următorul fapt: cel care a rânduit cronologia de la Hristos este un străromân de-al nostru, Dionisie cel Mic din Sciția Minor, numit și „cel smerit", care a trăit în jurul anului 500. Acesta, după ce a stat o vreme în Dobrogea, s-a dus până în nordul Africii, iar pe urmă în Apus, unde a contribuit la întemeierea și consolidarea vieții monahale.

Iubiții mei, ne vom concentra acum asupra desfășurării evenimentelor legate de Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne încredințăm încă o dată despre învățăturile primite, despre temeinicia lor. Iată că, scriindu-și Evanghelia și adresându-se lui Teofil, Sfântul Luca afirmă următoarele: „Am urmărit cu de-amănuntul

toate de la început, pentru ca tu să cunoști temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit..." (*Luca* 1, 3-4). Vedeți, iubiții mei, aceasta este și un fel de invitație la cercetare, căci zice Sfântul Luca: „Am cercetat cu de-amănuntul". Invitație pentru ca tot omul să cerceteze, numai să fie de bună credință! Cercetând, înțelegem că Iisus nu este un mit ori legendă. Legendele nu precizează timpul în care se desfășoară evenimentele pe care ni le înfățișează. Or, Domnul, spune Sfânta Scriptură, S-a născut „la plinirea vremii" (*Galateni* 4, 4), adică într-o conjunctură istorică cum n-a mai fost până atunci și nici după aceea.

Iată câteva amănunte legate de loc și de timp: locul era Palestina, centrul lumii cunoscute la acea vreme, căci Imperiul Roman era totuna cu lumea cunoscută de atunci. Lumea cunoscută era unificată de acest imperiu universal al Romei. Așa cum știm, romanii cuceriseră tot ce se afla în jurul Mării Mediterane și instauraseră acea *Pax romana* – „Pacea romană". Creaseră un imperiu fără granițe, cuprinzând provincii nedespărțite între ele prin hotare. Imperiul era străbătut de niște drumuri foarte bune care duceau la Roma, de unde a și apărut zicala că „toate drumurile duc la Roma". Vestigii ale acestor drumuri există încă în multe țări din Apus. Ne dăm seama că în acea epocă îndepărtată se putea circula foarte ușor, astfel încât învățătura Domnului Hristos ajungea în toate ungherele imperiului. Limba comună era latina, ca limbă oficială, iar limba culturii era greaca, pe care o cunoșteau mai toți cei care cârmuiau spațiul geografic greco-roman.

Situația socială, morală și religioasă era una decadentă. Majoritatea oamenilor erau robi, iubiții mei, iar oamenii liberi care îi țineau pe ceilalți în robie erau foarte puțini la număr. Din punct de vedere moral, este greu să ne imaginăm ceva mai decăzut: oamenii se dedaseră la fel și fel de aberații. Decăderea cuprinsese și câmpul religios și se manifesta printr-un formalism al manifestărilor de credință. Cauza a constituit-o, desigur, politeismul religiei oficiale de stat. Se ajunsese până acolo încât împăratului i-a fost închinat

un cult special, fiindcă era considerat zeu. Și e foarte important de știut că tot atunci apăruseră numeroase culte orientale. Din Orientul Apropiat și cel mai îndepărtat pătrunseseră în imperiu și ajunseseră și în capitală, la Roma, o mulțime de culte orientale, care prezentau problemele credinței într-alt mod decât cel sec și plin de formalism, propriu lumii romane. Luaseră amploare religiile de mistere, cu tainele și sacrificiile lor, care vizau cumva și viața viitoare. Toate acestea – și rele, și bune – au contribuit la pregătirea terenului pentru venirea Mântuitorului, pentru propovăduirea credinței și a învățăturii pe care El a adus-o.

Toată suflarea din lumea romană se afla într-o înfrigurată așteptare! Atmosfera aceasta este redată de istoricul Tacitus, care afirma: „Fiecare era în genere convins că Orientul va birui și că nu va întârzia să se vadă ieșind din Iudeea Acela Care va cârmui Universul". O inspirație extraordinară, iubiții mei! În lumea iudaică, așteptarea era și mai pronunțată și mai încordată, efervescentă se poate spune, căci *sosise vremea*: acum se împlineau proorociile ce anunțaseră venirea lui Mesia. El nu vine însă așa cum Îl așteptau iudeii, în slavă, în putere! În planul Lui, Dumnezeu hotărâse ca Fiul Lui să Se întrupeze dintr-o umilă fecioară, cum ne prorocise Sfântul Proroc Isaia cu aproape opt sute de ani înainte. Anul nașterii Mântuitorului este 747 *ab urbe condita*, căci romanii aveau și ei o cronologie, a cărei origine coincide cu întemeierea Romei. Și iată că acum, în anul 747, S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos. Noi, cei de aici, zicem „anul 1", cum ziceau și înaintașii noștri. Timpul acesta al nașterii e consemnat de Sfântul Evanghelist Luca, medic și istoric în același timp. Iată, la capitolul al doilea al Evangheliei, Sfântul Luca zice: „Iar în zilele acelea a ieșit porunca de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere, cea dintâi, s-a făcut pe când Quirinius guverna Siria" (v. 1-2). Iubiții mei, este vorba de un recensământ dovedit cu documente istorice și arheologice. Iar locul unde S-a născut Hristos a fost cum nu se poate închipui mai smerit, o peșteră, un grajd de

vite, iubiții mei! Peștera nu era așa cum o vedem noi – cum spunea foarte frumos Giovanni Papini în cartea sa, *Viața lui Iisus*, și vă recomand să recitiți paginile acelea –, un fel de iesle frumoasă, cu ghirlande, cu floricele, cu îngerași, oarecum de felul acelora care se văd și prin vitrinele cofetăriilor de sărbătoarea Crăciunului. Nu, era un grajd de vite cum sunt și acum în Orient, rece și murdar!

Pe Dumnezeu Întrupat L-au primit vitele, nu oamenii! Iosif și Maria, veniți la Betleem pentru recensământ și negăsind loc de mas, au fost nevoiți să se adăpostească într-un grajd de vite. De aceea, Sfântul Ioan Evanghelistul avea să noteze cu tristețe în Evanghelia sa: „La ai Săi a venit și ai Săi nu L-au primit!" (1, 11). De fapt, Întruparea și Nașterea în condițiile acestea sunt începutul suferințelor Sale pentru noi. Iar paharul suferințelor se va umple și se va revărsa, după cum știm, pe Golgota, pe Cruce. Peștera Betleemului, trebuie să știm acest lucru, este – cum spun Sfintele Evanghelii – locul nașterii Domnului Hristos, dar și o preînchipuire a inimilor noastre, în care Domnul dorește să intre, a inimilor noastre care sunt, cel mai adesea, ca niște peșteri reci și murdare. Totuși, Domnul dorește să vină în aceste peșteri și dorește ca aceste peșteri să fie transfigurate, așa cum a fost transfigurată și peștera din Betleem. Atâta doar că trebuie să-L lăsăm pe Domnul să Se nască în această peșteră a inimii. Spunea un colind din închisoare[2]:

Leru-i, Doamne, ler,
Colindăm sub cer
Cu suflet stingher.
Și ni-s peșteri reci,

[2] Versurile aparțin chiar Părintelui Constantin Voicescu. Au fost transpuse pe melodie de fostul său camarad de închisoare, medicul Mihai Lungeanu. În fiecare an, la Crăciun, Părintele cânta acest colind în Sfântul Altar, chiar înainte de 1989. Nimeni nu știa atunci că versurile și melodia au fost compuse în închisoare.

Inimile seci,
În piepturi ce gem
Fă-Ți nou Betleem.
Robii Tăi îți cer
Un crâmpei de cer
Leru-i Doamne, ler...

Iubiții mei, evenimentul acesta al Nașterii a trecut atunci neobservat la curtea împăratului Octavian Augustus: *undeva, în Iudeea, într-o peșteră, s-a născut cineva...* Cu toate acestea, faptul Întrupării Domnului a fost consemnat evanghelic. Sfântul Luca oferă chiar detalii:

„Și în ținutul acela erau păstori, care stăteau pe câmp și-și păzeau turma, făcând noaptea de strajă. Și, iată, îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Și îngerul Domnului le-a zis: nu vă temeți. Că, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că în cetatea lui David vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul. Și acesta va fi semnul: veți găsi un prunc înfășat și culcat în iesle. Și deodată, laolaltă cu îngerul, s-a văzut mulțime de oaste cerească, lăudându-L pe Dumnezeu și zicând: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire! Iar după ce îngerii au plecat de la ei la cer, păstorii vorbeau unii către alții: să mergem, dar, până la Betleem și să vedem lucrul acesta ce s-a făcut, pe care Domnul ni l-a făcut nouă cunoscut. Și grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria, și pe Iosif și pe Prunc culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cuvântul ce li se grăise despre Copilul acesta. Și toți cei ce au auzit se mirau de cele ce le spuneau păstorii. Iar Maria păstra toate cuvintele acestea, punându-le în inima ei. Și s-au întors păstorii, slăvind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte le-au auzit și le-au văzut, așa cum li se spusese" (*Luca* 2, 8-20).

Iubiții mei, în afară de Sfânta Fecioară și de Dreptul Iosif, păstorii se învredniciseră primii de această veste și mai apoi de priveliștea Pruncului Iisus culcat în iesle. Pentru smerenia, simplitatea și curăția inimii lor, poate și pentru înclinarea lor către meditație, păstorii s-au învrednicit de această teofanie. Și-n zilele noastre, păstorii au vreme mai multă decât noi spre a-și îndrepta privirile către cer, spre a gândi. Noi suntem prea prinși, tulburați, parcă smuciți de colo-colo și nu mai avem vreme să medităm, să ne mai uităm la cer, să mai privim norii, stelele, să ne umplem de uimire – într-un cuvânt, să ne mirăm! Întrucât au vestit Nașterea Domnului, păstorii au fost, de fapt, *primii colindători*. După păstori, în Evanghelia de astăzi se vorbește, ați văzut, despre magi. Să urmărim textul Evangheliei:

„Iar dacă în zilele regelui Irod s-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, iată, magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: Unde este Cel ce S-a născut rege al iudeilor? Că în Răsărit văzutu-I-am steaua și am venit să I ne închinăm. Și, auzind acestea, regele Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul împreună cu el. Și adunând pe toți arhiereii și cărturarii poporului, i-a întrebat: Unde este să Se nască Hristos? Iar ei i-au zis: în Betleemul Iudeii, că așa este scris prin prorocul: Și tu, Betleeme din pământul lui Iuda, nicicum nu ești mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Povățuitorul care va păstori pe poporul Meu Israel. Atunci, Irod i-a chemat în taină pe magi și a aflat limpede de la ei vremea când li se arătase steaua. Și trimițându-i în Betleem, le-a zis: Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, dați-mi și mie de veste, pentru ca să vin și eu să mă închin Lui. Iar ei, ascultându-l pe rege, au plecat și, iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra locului unde era Pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare. Și intrând, L-au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Sa, și căzând

la pământ I s-au închinat; și deschizându-și vistieriile, I-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă (*Matei* 2, 1-11).

Iubiții mei, magii nu sunt amintiți în Sfânta Evanghelie după numele lor. Ele ni s-au transmis prin tradiție: *Gașpar, Melchior* și *Baltazar*. Aceștia erau, deodată, cărturari și conducători politici, împărați, care aveau și știința astronomiei, cât se știa la vremea aceea. Așadar, magii *au văzut* steaua, iar existența acestei stele este confirmată și de astronomia modernă. Așa ne spun mari astronomi, ca Flammarion și Kepler. Magii nu erau iudei, ci de alt neam, fapt care ne arată că Domnul venise nu numai pentru iudei, ci pentru toți locuitorii pământului, iar închinarea magilor înseamnă închinarea tuturor neamurilor. Fiind și cărturari și regi, magii îi reprezintă pe regii și cărturarii din toată lumea și din toate timpurile. Când, cu două seri înainte, prezentam colindele, vorbind de Ștefan Voievod, spuneam că el, „atletul creștinătății", el, cel Mare și cel Sfânt, se pleca dimpreună cu boierii lui în fața lui Iisus. Așa trebuie să fie un cârmuitor, așa trebuie să fie un om al cugetării: să se plece în fața lui Iisus, ca să ia putere de la El. Altfel, cel care nu-L recunoaște ca Rege al inimii sale pe Domnul nostru Iisus Hristos nu e nici cârmuitor, nici om al cugetării.

Și darurile aduse de magi – aur, tămâie și smirnă – au o semnificație a lor: *aur* ca unui Împărat; *tămâie* ca unui Proroc și Învățător; *smirnă* ca unui Arhiereu Care S-a jertfit pentru noi.

Mai facem o remarcă: Dumnezeu li Se descoperă păstorilor prin îngeri, iar magilor prin elemente ce țin de firescul naturii. Celor simpli, care sunt cu inima deschisă, Dumnezeu le acordă privilegiul de a li se descoperi prin îngeri.

Mai departe, citim în Evanghelie că, după ce magii s-au întors pe altă cale în țara lor,

„îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Ridică-te, ia Pruncul și pe mama Sa și fugi în Egipt și stai acolo până

> când îți voi spune eu, fiindcă Irod vrea să caute Pruncul ca să-L omoare. Și ridicându-se Iosif, i-a luat în timpul nopții pe Prunc și pe Maica Sa și au plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se plinească cuvântul spus de Domnul prin prorocul ce zice: *Din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu*" (*Matei* 2, 13-15).

Așadar, Domnul fuge! E luat de Dreptul Iosif și de Maica Sa și astfel ajunge în Egipt. Dar ce era aici? O țară păgână! Ei bine, a rânduit Dumnezeu ca o țară păgână, iată, să fie adăpost pentru Hristos! După care citim:

> „Irod, văzând că fusese amăgit de magi, s-a mâniat foarte, și trimițând, i-a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi. Atunci s-a plinit cuvântul spus de Ieremia prorocul: *Glas în Rama s-a auzit, plângere și tânguire multă; Rahela își plânge copiii și nu vrea să se mângâie pentru că nu mai sunt*" (v. 16-18).

Sărmanii prunci, sărmanele mame! Pruncii aceștia uciși devin primii mucenici al căror sânge a fost vărsat pentru Hristos. Întotdeauna au fost sceleraţi care au ucis! Să ne gândim numai la vremea noastră, la oamenii uciși în decembrie '89 la Timișoara, la cei uciși aici, în Piața Universității, în București, în centrul țării. Ce înseamnă aceasta, metaforic gândind, decât ucidere de prunci? Câți vor fi fost uciși, iubiții mei, în acești ultimi cincizeci, șaizeci de ani? Nici acum nu este cunoscut numărul celor uciși fără vină și nu se știe unde se află mormintele lor. Sunt atâtea morminte fără cruci, la noi și-n toată Rusia, și-n toată lumea asta cunoscută! Câte gropi! Câți prunci, în sensul propriu, nu doar metaforic, nu vor fi fost uciși!

Cruzimea lui Irod este vestită și, ca atare, consemnată de istorie. Iubiții mei, el a mers până acolo încât și-a omorât propriii frați și copii. Ca să sublinieze această cruzime a lui Irod, împăratul Augustus spunea: „Decât să fii copilul lui Irod, mai bine e să fii porcul lui!"

Urmând firul evenimentelor, citim mai departe, tot la Evanghelistul Matei:

> „După moartea lui Irod, iată, îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, în Egipt, zicându-i: Ridică-te, ia Pruncul și pe mama Sa și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau viața pruncului. Iar el, ridicându-se, a luat Pruncul și pe mama Sa și a venit în pământul lui Israel. Și auzind că Arhelau domnește în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo și, luând poruncă prin vis, s-a dus în părțile Galileii. Și a venit și a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se plinească ceea ce s-a spus prin prorocul, că *Nazarinean se va chema*" (v. 19-23).

Din cele spuse în Sfânta Evanghelie se vede, iubiții mei, cum Pronia Divină ocrotea Pruncul. Dar este pusă în evidență și înțelepciunea aceasta, potrivit căreia *este bine să te ferești din fața primejdiei*, a răului. Căci și Mântuitorul, ați văzut, de multe ori pleca, fugea din fața primejdiilor. Se retrăgea din înțelepciune, nu din frică! Știa El când trebuie să dea bătălia, căci în Săptămâna Mare n-a mai plecat, ci a stat în mijlocul lor și le-a spus: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici!" (*Matei* 23, 13). Atunci a pornit El la luptă directă, pieptiș, pentru că sosise vremea.

Iubiții mei, acestea sunt evenimentele pe care Biserica ni le reamintește în aceste zile pline de strălucire. În felul acesta, privindu-le, ne copleșește iubirea lui Dumnezeu, că te și întrebi: Cine-i omul, de-l iubește atâta Dumnezeu?

Să încercăm, iubiții mei, să răspundem iubirii Lui cu iubirea noastră, care trebuie să se reverse asupra oamenilor din jurul nostru. Abia atunci înseamnă că răspundem cu adevărat iubirii lui Dumnezeu! Să Îl primim cu toată inima, cu casa deschisă pe acest divin Colindător Care este Pruncul Iisus, Domnul nostru Iisus Hristos! Să vină și să Se nască în inimile noastre! Să vină să ne renască pe noi! Vom contribui atunci, cu toată puterea, la realizarea adevăratei păci în lume și a adevăratei bucurii. Dacă vom face așa, înseamnă că vom fi răspuns mesajului îngeresc de la Crăciun: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!". Amin.

Duminica dinaintea Botezului Domnului

(*Marcu* 1, 1-8)

„Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule,
și lumea ai luminat, mărire Ție!"

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Cuvintele acestea fac parte din troparul praznicului Botezului Domnului. Știți că troparele, în general, sintetizează înțelesurile liturgice ale oricărei sărbători. Sfintele sărbători creștine de iarnă, știm, încep cu un praznic mare, praznicul Crăciunului, și se sfârșesc tot cu un praznic mare, Botezul Domnului. De altfel, vedeți, sunt și apropiate, iar în primele secole creștine aceste sărbători erau prăznuite în aceeași zi, sub numele de „Epifania", adică „Arătarea", împreună și Crăciunul, și Botezul Domnului. Pentru că și la Crăciun, și la Botez este vorba de o arătare, o epifanie a lui Dumnezeu. Anume: la Crăciun noi sărbătorim Arătarea lui Dumnezeu oamenilor, ca Om. Atunci ne este vădită nouă această „omenitate" a lui Dumnezeu, această pogorâre a lui Dumnezeu, Care Se face om. Și atunci, acest Om sau această „Arătare" a fost vestită de îngeri, așa cum știm, însă unui cerc mai mic de oameni. Am putea zice că a fost vestită doar unui cerc de taină. Lumea nu-L știa. Pruncul trebuia să crească până avea să ajungă la o plinătate a vârstei și, în timpul acesta, avea să fie ocrotit de Maica Lui și de Dreptul Iosif. Ei înșiși păstrau taina aceasta și se minunau de Pruncul pe care-L aveau în grijă, pe care-L creșteau – ca atunci, aduceți-vă aminte, la 12 ani, când L-au găsit în Templu întrebând

și răspunzând învățaților Sinedriului, care se minunau și ei de răspunsurile Lui.

La Bobotează sărbătorim Arătarea acestui Om ca fiind Fiu al lui Dumnezeu. Acum, la Bobotează, se vădește faptul că acest Om, Învățătorul Iisus Hristos, este de fapt Dumnezeu, e Fiul lui Dumnezeu făcut Om, vestit de Însuși Tatăl, de data aceasta, cu întărirea Duhului Sfânt, unui cerc mai larg de oameni: *„Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit!" (Matei 3, 17).* Din acest moment, Domnul nostru Iisus Hristos Își începea activitatea publică. Acest moment special, în care Tatăl, prin întărirea Sfântului Duh, a descoperit lumii pe Fiul Său, a fost pregătit tot în mod special, iubiții mei – ca, de altfel, toate actele care privesc mântuirea noastră, istoria mântuirii noastre. Iată, Sfânta Evanghelie de astăzi, care se numește „de dinainte de Botezul Domnului", ne arată ceva din perioada aceasta de pregătire, a cărei figură centrală este, așa cum v-ați dat seama, Sfântul Ioan Botezătorul.

În Sfânta Evanghelie după Marcu citim: „Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu..." (*Marcu* 1, 1) și apoi începe să se vorbească despre Ioan. Iată, el este începutul Evangheliei lui Iisus Hristos – el, a cărui activitate a fost prorocită. De pildă, amintim o prorocie de la Prorocul Maleahi: „Iată, Eu trimit îngerul Meu înaintea feței Tale, care va pregăti calea Ta" (3, 1). Sau prorocia lui Isaia: „Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui" (40, 3). Aduceți-vă aminte, când a fost să fie anunțată nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Arhanghelul Gavriil îi spune lui Zaharia, tatăl său, că el, cel care se va naște, va fi cel ce va pregăti calea Domnului. Dar însuși Ioan Botezătorul a confirmat: „Eu sunt glasul Celui ce strigă în pustie", așa după cum citim în mai multe locuri din Evanghelie.

Iubiții mei, despre această activitate a Sfântului Ioan relatează toți Evangheliștii și toți subliniază această viață aspră pe care a dus-o el: îmbrăcat în haine aspre, din păr de cămilă, încins cu o cingătoare aspră, mânca vegetale, buruieni și lăcuste, adică trăia

o viață de ascet. S-a tradus „lăcuste", dar nu e vorba de insecte, ci de o plantă comestibilă: *locusta – valerianella locusta*. Ioan este, pe de altă parte, modelul pustnicilor de mai târziu, modelul pustnicilor creștini. Și propovăduia acolo în pustie: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!" (*Matei* 3, 2). Propovăduia aceasta spre iertarea păcatelor prin mărturisirea pe care o făceau aceia care veneau la el. Își mărturiseau păcatele și-i boteza cu acest botez al pocăinței, care nu este botezul creștin, ci unul pregătitor. Dar ce înseamnă pocăința? Cuvântul „pocăință" înseamnă *întoarcere, schimbare, îndreptare*. Iar pocăința adevărată se verifică prin *roadele de pocăință* pe care le aduce cineva. Pocăința nu este numai părerea de rău pentru păcatele pe care le-ai făcut. Sigur că trebuie să înceapă cu asta, dar nu este numai atâta, pentru că nu este un act formal.

Pocăința este părere de rău după păcatele făcute și arătarea roadelor vrednice de pocăință. De aceea Ioan va striga aceste cuvinte aspre, adresate celor care practicau o pocăință formală: „Șerpi, pui de viperă, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să vie? Faceți dar roade vrednice de pocăință și nu începeți a zice în voi înșivă *avem tată pe Avraam*, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam. Acum securea stă la rădăcina pomilor, deci orice pom care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc" (*Luca* 3, 7-9). Iar când mulțimile l-au întrebat: „Ce să facem?", Ioan a răspuns: „Cel ce are două haine să dea celui care nu are și cel care are bucate să facă asemenea. Și au venit și vameșii să se boteze și au zis către el: Învățătorule, noi ce să facem?" (*Luca* 3, 11-12). Știți cum erau priviți vameșii, acești spoliatori, acești trădători de neam și de lege, cum erau socotiți. Și au venit și ei la propovăduirea lui Ioan: „Noi ce să facem?". Iar el le-a răspuns: „Nu luați de la nimeni nimic mai mult decât vă este rânduit!" (v. 13). Vameșii trebuiau să adune dările, dar știți bine ce făceau ei și cum se comportau. „Și-l întrebau și ostașii, zicând: dar

noi ce să facem? Și le-a spus lor: să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, ci să fiți mulțumiți cu solda voastră" (v. 14).

Iată, iubiții mei, am putea să spunem că li se cerea un minimum de comportament moral. Iar noi, cei de acum, ce să facem? Pentru că e cazul să ne întrebăm și noi, când e vorba de pocăință. Răspunsul ni-l dă tot Ioan: „Aduceți roade vrednice de pocăința voastră!". Adică să facem ceea ce le-a cerut Ioan contemporanilor săi: milostenie! Dați din hainele voastre, din mâncarea voastră, câtă este. Adică poate să dea fiecare și altuia, care poate nu are deloc sau are foarte puțin. Nu jefuiți, nu nedreptățiți, nu asupriți, nu pârâți, nu trădați și așa mai departe. Este deci un *minimum minimorum*, așa cum spuneam.

Iubiții mei, noi însă – acum, după aproape două mii de ani – suntem în *domnia harului*, după Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, după Pogorârea Sfântului Duh asupra Bisericii. Deci, să nu cădem și noi în greșeala iudeilor care, socotindu-se fii ai lui Avraam, se credeau gata izbăviți. Să nu zicem: „Păi, pe noi ne-a izbăvit Hristos, prin sângele Lui, deci suntem mântuiți". Ioan spunea, reamintim: „Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii ai lui Avraam" (*Matei* 3, 9).

De aceea, este atât de important să căutăm tot timpul răspuns la întrebarea: „Noi ce să facem?", ținând seama de locul și condițiile în care viețuim. Principial, noi, creștinii, avem o lege, o poruncă pe care ne-a dat-o Domnul nostru Iisus Hristos: „Să vă iubiți unul pe altul!" (*Ioan* 13, 34). Din legea iubirii, iubiții mei, izvorăște tot comportamentul nostru. Foarte sugestivă este replica Fericitului Augustin: „Iubește și fă ce vrei!". Pentru că, dacă iubești cu iubire adevărată, adică Îl iubești pe Dumnezeu și, știind că iubirea lui Dumnezeu înseamnă iubirea aproapelui și că răspunsul acesta la iubirea lui Dumnezeu presupune iubirea până la jertfă, apoi, dacă ți se spune „fă ce vrei!", nu te mai încurci în fel de fel de porunci și legi. Dacă faci asta, sigur că le împlinești pe toate. Când Sfântul

Ioan Botezătorul a început să propovăduiască mulțimii care se aduna acolo, au început să se întrebe: „Nu cumva acesta este Hristosul?", pentru că se împlinea o prorocie, iubiții mei. Mai ales Daniel prorocise cu mare exactitate vremea când va veni Mesia – Hristosul, Unsul. De aceea, cei care cunoșteau proorociile se întrebau: „Nu cumva el este? Prea vorbește cu putere!". Și atunci Ioan a dezmințit onest: *Nu sunt eu...* „Vine după mine Cel care era înaintea mea și căruia nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor. Eu v-am botezat cu apă, dar Acela vă va boteza cu Duh Sfânt" (*Marcu* 1, 7-8).

Ioan își recunoștea rolul de pregătitor al căii Domnului și, cu autoritatea pe care și-o câștigase prin viața lui ascetică, a depus mărturie despre Iisus la Iordan, zicând: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii!" (*Ioan* 1, 29). Și permanent, până la omorârea lui, L-a mărturisit, rostind smerit cuvintele: „El trebuie să crească, iar eu să mă micșorez" (*Ioan* 3, 30). Mai mult chiar, între mărturisirile despre Iisus, Ioan spune și aceste cuvinte: „Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru Se află Acela pe Care voi nu-L știți" (*Ioan* 1, 26) – cuvinte valabile și pentru noi, cei de azi.

De aceea, la întrebarea principială „ce să facem?", întregim: „Ce să facem ca să-L știm, să-L cunoaștem pe Iisus? Ce să facem ca să-L aflăm?". Pentru că nu este greu să ne dăm seama că Hristos nu este cunoscut, că oamenii nu-L știu. Ce să facem ca să-L știm? Ce să facem ca să-L aflăm pe Hristos, Care este, totuși, în mijlocul nostru? Îl căutăm? Îl căutăm fiecare, cu dinadinsul pe Hristos? Și, mai ales, unde-L căutăm? Unde? Ne vom adresa stăruitor aceste întrebări, dacă inimile noastre vor fi fierbinți și dornice ca să-L afle.

Vom căuta răspunsurile în Biserică, pe care Sfântul Apostol Pavel o descrie drept „temelia și stâlpul adevărului" (*1 Timotei* 3, 15) – la Biserica aceasta care este Însuși Trupul lui Hristos. Atunci vom ajunge, iubiții mei, să-L cunoaștem și vom ajunge să primim și marea descoperire, *Epifania*, făcută de Însuși Tatăl,

cu prilejul Botezului Domnului: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit". Așadar, dacă vom veni la Biserica întemeiată de El, de Hristos, atunci Îl aflăm, iubiții mei, pe Cel Care este în mijlocul nostru și pe Care nu-L știm, poate, ca Fiu al lui Dumnezeu. Să ne învrednicească Domnul pe toți, ca acest adevăr – *Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuși* – să ne fie adevăr viu și de temelie pentru viața noastră de acum și pentru cât om mai avea de trăit de acum înainte. Amin.

Duminica după Botezul Domnului

(*Matei* 4, 12-17)

Iubiți frați de credință în Domnul nostru Iisus Hristos,

Praznicul cel mare al Bobotezei ne mai luminează încă aceste zile binecuvântate de la începutul anului! Suntem încă în cuprinsul acestui praznic în care ni S-a arătat Sfânta Treime și ne-a fost descoperită și Persoana Fiului lui Dumnezeu, mărturisită de Tatăl și de Duhul Sfânt. Iată, Domnul Dumnezeu S-a coborât la noi, S-a făcut om și a venit să ridice și să mântuiască neamul omenesc.

Praznicul acesta al Bobotezei, ați văzut, este strâns legat de persoana Sfântului Ioan Botezătorul și de lucrarea lui unică în iconomia mântuirii. De aceea, când vorbim de Bobotează ne gândim neapărat și la Sfântul Ioan. Să ne amintim și de faptul că Boboteaza a fost precedată de o duminică specială, care, de altfel, se numește „Duminica dinaintea Praznicului Bobotezei", iar Evanghelia care s-a citit atunci îl prezenta pe Sfântul Ioan Botezătorul pregătind calea Domnului și vestindu-L ca Mântuitor. Iar duminica de astăzi se numește „Duminica de după Praznicul Botezului Domnului", în care, prin pericopa evanghelică, ni se vorbește iarăși despre Sfântul Ioan Botezătorul, dar ni se anunță și începutul propovăduirii Domnului, adică al activității publice a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Sfânta Evanghelie ne relatează că, după Botezul Domnului, Ioan a continuat să boteze și să învețe poporul, dar și să dea noi mărturii despre Domnul nostru Iisus Hristos. Când lumea avea îndoieli în ceea ce privește raportul dintre el și Mesia, atunci

Sfântul Ioan a mărturisit ca el este doar *prietenul Mirelui*, recurgând la pilda unei nunți. Sfântul Ioan Evanghelistul completează în mod inspirat portretul Marelui Botezător. Cât de smerit și de impresionant se exprimă Ioan, când spune: „Nu sunt eu Hristosul, ci sunt trimis înaintea Lui. Cel ce are mireasă este mire, iar prietenul mirelui, care stă și ascultă pe mire, se bucură cu bucurie de glasul lui. Deci această bucurie a mea s-a împlinit. Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez!" (*Ioan* 3, 28-30). Propriu-zis, *Sfântul Ioan Botezătorul a fost asemeni luceafărului de dimineață, care, atunci când a apărut soarele, s-a retras discret.*

Iubiții mei, în acest crepuscul minunat al propovăduirii lui Ioan se regăsesc zorile strălucitoare ale începutului activității Domnului. De aceea venise Ioan: să pregătească această misiune a Domnului nostru Iisus Hristos, lucrarea lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

Dar acest început al activității nu s-a făcut oricum! Sfântul Evanghelist Matei ne spune că, după Botez, Iisus a fost dus de Duhul în pustie ca să fie ispitit de Diavol. Trece deci Domnul prin focul ispitei și al postului, căci acolo, după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit. Ca să profite de această flămânzire a Domnului, s-a apropiat de El Ispititorul, diavolul, și I-a zis: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini! Dar El răspunzând i-a zis: Scris este, *nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu*" (*Matei* 4, 3-4). O primă ispită, *ispita materiei.* I s-ar putea spune și *ispita economicului*, a materialismului. Așa cum știm, Mântuitorul nu neagă cerințele firești ale materiei, că doar suntem trup și suflet, dar afirmă superioritatea spiritului și de aceea a spus că „nu numai cu pâine trăiește omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu!". Însă diavolul nu a renunțat: L-a dus în Sfânta Cetate și L-a pus pe aripa templului.

Iubiții mei, ne oprim și facem câteva precizări. Ispitirile vizau firea omenească a lui Iisus, pe *Omul Iisus*, nu pe *Iisus Dumnezeu.*

În Persoana Domnului nostru Iisus Hristos sunt două firi, firea omenească și firea dumnezeiască. Iar Domnul Se lasă ispitit ca om, ca să Se arate că El a avut trup omenesc real, ca și noi. Scopul acestei îngăduințe este de a ne îndemna pe noi, oamenii, să rezistăm oricăror ispite diavolești, pentru că, iată, e posibilă rezistența prin simpla noastră voință și alegere.

Continuăm. L-a dus pe aripa templului și I-a zis: „Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, căci scris este: *Îngerilor Săi le va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul Tău să ți-l izbești de piatră*" (v. 6). Observăm, deodată, și viclenie, și naivitate. Diavolul consideră că Domnul Iisus Hristos venise ca să facă minuni și taumaturgii la comandă. Cu alte cuvinte: *Aruncă-Te fără teamă, îngerii Te vor salva și atunci lumea o să creadă în Tine!* Dar Mântuitorul îi răspunde tot scripturistic, din nou: „Iarăși este scris: *Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău!*" (v. 7). Vine la rând a treia ispitire. Diavolul L-a dus pe un munte înalt și I-a arătat împărățiile lumii și slava lor, apoi I-a zis: „Pe acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și mi Te vei închina mie". Atunci Iisus i-a strigat „Piei înapoia mea, Satano, căci scris este: *Domnului Dumnezeului tău să I te închini și numai Lui să-I slujești!* Și atunci L-a lăsat Diavolul și, iată, îngerii s-au apropiat de El și Îi slujeau" (v. 9-10).

Iubiții mei, să remarcăm mai întâi faptul acesta: Domnul începe lucrul Său trecând, așa cum spuneam, prin focul postului și al ispitei, pe care o biruie. Și ne aducem aminte, astfel, de cuvântul Sfântului Iacov, ruda Domnului, care zice în *Epistola* sa: „Fericit este bărbatul care rabdă ispita, căci lămurit făcându-se va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe El" (1, 12). Ispita este ca un foc, ca focul ce arde minereul: arderea face să se topească aurul din minereu și să se scurgă. Asta înseamnă „lămurirea": limpezirea, separarea. Cel „lămurit" este cel ce trece prin focul postului și învinge orice ispită! Iar faptul că, după rezistența la ispitiri, Îi slujeau îngerii ne arată că și nouă ne

vor sluji, dacă noi luptăm și ne împotrivim celui rău. Tot Sfântul Iacov ne spune: „Supuneți-vă deci lui Dumnezeu. Stați împotriva diavolului și el va fugi de la voi!" (4, 7). Altfel spus, să vadă Domnul că avem voința de a lupta împotriva răului și atunci ne va trimite îngeri slujitori care să ne întărească.

Să remarcăm și faptul acesta, iubiții mei: Satana știe foarte bine Scriptura și-L ispitea pe Domnul invocând versete din Scriptură. Ar fi zis cineva: *Uite, domnule, scrie în Scriptură treaba asta!* Așa cum auzim prin gări, pe stadioane, pe străzi... Vine câte unul cu Scriptura și cu alte cărți și cărticele, arată lucruri tipărite frumos, colorate, cu citate din Scriptură. Și zic unii bieți oameni creduli: *Iată, citește din Biblie!* Încă o dată: dracul știe Scriptura! Dar una e s-o știi, alta să-i înțelegi mesajele! Scriptura se interpretează în Biserică, iubiții mei! Ea a păstrat Scriptura, ea are dreptul și îndatorirea de a o interpreta, pentru că ea a păstrat inclusiv normele de interpretare corectă, așa cum ne-au învățat Sfinții Părinți și cum ne învață în școlile teologice profesorii specializați în studii biblice. Anume, regulile de bază ale interpretării sunt trei: *contextul, locurile paralele* și *norma credinței* – confruntarea exprimării proprii cu dogmele credinței ortodoxe. Luați seama, în privința aceasta, la relațiile frățiilor voastre, ca ortodocși, cu ceilalți de alte confesiuni, în special cu sectanții!

Iubiții mei, pășind mai departe în cuvântul nostru vedem, potrivit Evangheliei, că Domnul a ajuns la Nazaret și, în sinagogă, a citit dintr-o prorocie a lui Isaia: „Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului" (*Luca* 4, 18-19; cf. *Isaia* 61, 1-2). Prin această citire, Domnul nu face altceva decât să îi anunțe că El este Mesia și că Își începe propovăduirea Sa. Apoi, părăsind Nazaretul, a venit și a locuit în Capernaum, lângă mare, în hotarul lui Zabulon și Neftalim, ca să împlinească o altă prorocie a lui Isaia,

care zice: „Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftalim spre mare, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor. Poporul ce stătea în întuneric a văzut lumina mare și celor ce ședeau în latura și umbra morții, lumina le-a răsărit!" (*Isaia* 9, 1; 8, 23). De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!" (*Matei* 4, 17).

Așadar, iată că Domnul ajunge în zona Galileii, la Capernaum, iar acest fapt a fost prorocit de Isaia, numit și *Evanghelistul Vechiului Testament*. Adică se poate întocmi o viață a Mântuitorului, o *Evanghelie*, numai din proorociile lui Isaia, care a trăit cu șapte sute cincizeci de ani înainte de nașterea lui Hristos.

Să fim atenți câteva clipe la faptul că se pomenește de „poporul care ședea în latura și în umbra morții" și de „Galileea neamurilor". Este vorba, iubiții mei, de o amestecătură de etnii, pe lângă locuitorii iudei. Dacă vreți, era o populație a globului în mic, o imagine a întregii omeniri. Și nu întâmplător, desigur, Domnul Își începe de aici propovăduirea. Iar această descriere, „poporul acesta stătea în latura și în umbra morții", arată de fapt starea lumii de atunci, Galileea neamurilor de la acea vreme simbolizând starea morală a omenirii din acele vremuri.

Dar starea lumii de azi cum ne apare? Sau, mai concret, cum suntem noi, fiecare, în contextul lumii de azi? Nu-i greu să facem legătura cu ceea ce era cândva: ne asemănăm cu viețuitorii Galileii neamurilor dacă nu avem lumina lui Hristos!

Cine nu are lumina lui Hristos se află *în latura și în umbra morții*. Și, din păcate, constatăm cu tristețe că, într-o anumită măsură, omenirea, în general, dar și suflete din obștea noastră românească, în particular, se află în latura și în umbra morții, departe de lumina lui Hristos.

Iubiții mei, propovăduirea Mântuitorului a început cu cuvintele: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!". Cu aceleași cuvinte și Ioan își începuse propovăduirea: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!". O casă se zidește cu temelie, știm

foarte bine. Ei, bine, *pocăința este prima piatră pe care trebuie s-o așezăm la temelia casei sufletului nostru!* Și ce înseamnă pocăința? În traducere, cuvântul grecesc original, „metanoia", înseamnă „întoarcere", înseamnă restaurarea omului, înseamnă schimbarea felului de a gândi și a felului de viață. Înseamnă să ajungi, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel în pericopa apostolică de astăzi, „la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos" (*Efeseni* 4, 13). Asta înseamnă pocăința: întoarcerea la Hristos! Până la urmă, întoarcerea la Biserică, întoarcerea la Maica noastră care ne-a născut după duh!

Fă, Doamne, ca inimile noastre să se trezească, să vadă bine și să răspundă grabnic chemării Tale: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!". Dacă vom răspunde acestei chemări, sigur se vor risipi și întunericul, și umbra morții, și din viața noastră, și de pe meleagurile în care viețuim. Amin.

CUPRINS

Notă editorială
Preot prof. Vasile Gordon / 5
De la „dușman al poporului" la duhovnic al cetății –
Scurtă biografie a părintelui Constantin Voicescu
Prof. Ileana Voicescu / 9

PREDICI LA DUMINICILE PENTICOSTARULUI / 19

Duminica Sfintelor Paști / 21
Duminica a II-a după Paști – a Sfântului Apostol Toma / 25
Duminica a III-a după Paști – a Mironosițelor.
Chipul cel frumos al femeii creștine / 31
Duminica a IV-a după Paști – Vindecarea slăbănogului
de la Betezda / 36
Duminica a V-a după Paști – a Samarinencei / 43
Duminica a VI-a după Paști – a Orbului / 53
Duminica a VII-a după Paști – a Sfinților Părinți de la Sinodul I
Ecumenic / 61
Duminica Rusaliilor – Pogorârea Sfântului Duh / 69

PREDICI LA DUMINICILE DUPĂ RUSALII / 75

Duminica I după Rusalii – a Tuturor Sfinților / 77
Duminica a II-a după Rusalii – a Sfinților Români.
O duminică a chemării / 82
Duminica a III-a după Rusalii – Despre grijile vieții / 87
Duminica a IV-a după Rusalii – Vindecarea slugii sutașului / 91

Duminica a V-A după Rusalii – Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei / 95
Duminica a VI-a după Rusalii – Vindecarea slăbănogului din Capernaum / 101
Duminica a VII-a după Rusalii – Vindecarea a doi orbi și a unui mut / 107
Duminica a VIII-a după Rusalii – Despre înmulțirea pâinilor / 113
Duminica a IX-a după Rusalii – Umblarea pe mare / 119
Duminica a X-a după Rusalii – Vindecarea lunaticului / 124
Duminica a XI-a după Rusalii – Pilda datornicului nemilostiv / 129
Duminica a XII-a după Rusalii – Pilda tânărului bogat / 134
Duminica a XIII-a după Rusalii – Pilda lucrătorilor răi / 140
Duminica a XIV-a după Rusalii – Parabola nunții fiului de împărat / 145
Duminica a XV-a după Rusalii – Cea mai mare poruncă din Lege / 150
Duminica a XVI-a după Rusalii – Pilda talanților / 156
Duminica a XVII-a după Rusalii – a Cananeencei / 162
Duminica a XVIII-a după Rusalii – Pescuirea minunată / 167
Duminica a XIX-a după Rusalii – Predica de pe Munte. Iubirea vrăjmașilor / 175
Duminica a XX-a după Rusalii – Învierea fiului văduvei din Nain / 181
Duminica a XXI-a după Rusalii – Pilda Semănătorului / 187
Duminica a XXII-a după Rusalii – Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr / 193
Duminica a XXIII-a după Rusalii – Demonizatul din ținutul gherghesenilor / 201
Duminica a XXIV-a după Rusalii – Învierea fiicei lui Iair / 210
Duminica a XXV-a după Rusalii – a Samarineanului milostiv / 216
Duminica a XXVI-a după Rusalii – Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina / 222
Duminica a XXVII-a după Rusalii – Tămăduirea femeii gârbove / 227

Duminica a XXVIII-a după Rusalii – a Sfinților Strămoși. Pilda celor poftiți la cină / 235
Duminica a XXIX-a după Rusalii – a celor zece leproși / 242
Duminica a XXX-a după Rusalii – Dregătorul bogat. Păzirea poruncilor / 250
Duminica a XXXI-a după Rusalii – Vindecarea orbului din Ierihon / 257
Duminica a XXXII-a după Rusalii – a lui Zaheu / 264

PREDICI LA DUMINICILE TRIODULUI / 269

Duminica Vameșului și a Fariseului – a XXXIII-a după Rusalii / 271
Duminica Întoarcerii Fiului risipitor – a XXXIV-a după Rusalii / 277
Duminica Înfricoșătoarei Judecăți – a Lăsatului sec de carne / 284
Duminica Izgonirii lui Adam din Rai – a Lăsatului sec de brânză / 290
Duminica I din Post – a Ortodoxiei / 296
Duminica a II-a din Post– a Sfântului Grigore Palama / 302
Duminica a III-a din Post – a Sfintei Cruci / 309
Duminica a IV-a din Post – a Sfântului Ioan Scărarul / 316
Duminica a V-a din Post – a Cuvioasei Maria Egipteanca / 324
Duminica a VI-a din Post – Duminica Floriilor / 329

PREDICI LA DUMINICILE SPECIALE / 335

Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci / 337
Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci / 344
Duminica dinaintea Nașterii Domnului – a Sfinților Părinți după trup ai Domnului / 351
Duminica după Nașterea Domnului – Fuga în Egipt / 357
Duminica dinaintea Botezului Domnului / 367
Duminica după Botezul Domnului / 373

NOTE

NOTE

Tiparul la Tipografia Cărților Bisericești
București, Intrarea Mitropolit Cristea, nr. 6, sector 4, 040162
tipografia@patriarhia.ro